تَيْسِيرُ الْمَسِيرِ

إِلَى أَحَادِيثِ

الْجَامِعِ الصَّغِيرِ

Biseri vjerovjesničke mudrosti

prof. Salih Indžić

Travnik, 2001.g.

Salih Indžić

Biseri vjerovjesničke mudrosti

Elči Ibrahim-pašina medresa
Travnik 2001.

U V O D

Hvala pripada samo Allahu dž.š., Gospodaru svjetova, koji je obasuo Svoje robove blagodatima kojima nema broja. Uzvišeni Allah veli: "...i ako biste Allahove blagodati brojali, ne biste ih mogli nabrojati."[1]

Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, Muhammeda b. Abdillaha, nakon kojeg nema vjerovjesnika, za koga Allah dž.š. veli: "Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu padaju muke i teškoće na koje nailazite i koje vas spopadaju, teži da pravim putem krenete, a prema vjernicima je blag i milostiv."[2]

Veliko nam je zadovoljstvo što možemo široj publici predstaviti zbirku Poslanikovih s.a.v.s. riječi "Biseri vjerovjesničke mudrosti", a to je, ustvari, odabir sahih i hasen hadisa iz zbirke "El-džâmi'us-sagîr min hadîsil-bešîrin-nezîr" od Dželaluddina es-Sujutija (umro 911. godine po Hidžri). Odlučili smo se na ovaj korak imajući u vidu njenu veliku vrijednost, koja se očituje u tome da je veliki broj hadisa u njoj iz djela koja su manje poznata i koja kod nas još nisu prevedena. Ocjene (autentičnost, vjerodostojnost) hadisa smo gotovo u cijelosti preuzeli od našeg savremenika, vrsnog poznavaoca hadisa, Muhammeda Nasruddina el-Albanija, rahimehullah, kao i ostalih autoriteta u hadiskoj nauci (kao što je npr. imam Tirmizi, sâm Sujutija i dr.).

Bazirali smo se na odabir isključivo sahih i hasen hadisa iako postoji mišljenje da se i slabi hadisi mogu koristiti ukoliko oni govore o vrijednostima pojedinih djela, ukoliko podstiču na dobra djela (nafile), a odvraćaju od ružnih i sl. Međutim, i oni koji stoje na tom stanovištu to uslovljavaju s slijedeća tri uslova:

1. da slabost hadisa nije prevelika,
2. da značenje hadisa potpada pod neki od osnova islamskog šerijata, tj.da se ne suprotstavlja nekom od vjerskih postulata (općenito),
3. da se hadis prihvati bez ubjeđenja da potječe od Poslanika s.a.v.s. i da ga je on uistinu rekao.

Zaista treba znanja i truda da se zaključi da jedan hadis zadovoljava ove uslove te da se (po tom mišljenju) može koristiti. Zatim, kakva je svrha bilježenja hadisa u zbirku koja će doći u ruke čitalaca ako je oni prihvataju bez ubjeđenja da je dotične hadise Poslanik s.a.v.s. doista rekao ?!

---

[1] Ibrahim, 34.
[2] At-Tawba, 128.

Božiji Poslanik s.a.v.s. upozorava na opasnost prenošenja izmišljenih i slabih hadisa.To se vidi i iz slijedećih hadisa:

- Prenosi Semure r.a. od Poslanika s.a.v.s. da je rekao: "Ko prenosi od mene hadis, a vidi da je lažan, on je jedan od dvojice lažaca".[3]

- Pripovijeda Ebu Hurejre r.a. da je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Čovjeku je dosta laži kada bi samo prepričavao i prenosio sve ono što čuje".[4]

Kada je ovo slučaj sa običnim govorom ljudi, kakva je tek onda situacija sa prenošenjem govora Poslanika s.a.v.s.! Nema sumnje da dobro treba ispitati hadis i njegovu vjerodostojnost prije nego se prenese drugome, pogotovo u naše vrijeme, vrijeme kada je u opticaju veliki broj izmišljenih i slabih hadisa...

Početak pisanja i sabiranja hadisa datira još iz vremena Poslanika s.a.v.s., mada ne možemo reći da je to bio oficijelni rad na prikupljanju hadisa. Pojedini ashabi su imali po nekoliko listova u kojima su samoinicijativno zapisali govor Resulullaha s.a.v.s. Najpoznatija i najčešće spominjana zbirka iz tog vremena je "Es-Sadika" koju je napisao Abdullah b. Amr b. el-As. Naravno, pored njega tu su još neki ashabi koji su radili na bilježenju riječi Poslanika s.a.v.s., ali se jedan dobar broj njih ustručavao pisati hadise jer je Poslanik s.a.v.s. u početku zabranio pisanje hadisa, kako bi se ashabi posvetili Kur'anu i kako se ne bi hadis pomiješao sa riječima Uzvišenog Allaha dž.š. Od ashaba koji su imali svoje zbirke ili, bolje rečeno, stranice su i slijedeći: Sa'd b. Ubade el-Ensari, Abdullah b. Ebi Evfa, Semure b. Džundub i drugi. U vrijeme tabi'ina jedan broj učenjaka se također angažuje na prikupljanju hadisa i kreiranju manjih zbirki. Od njih su se posebno istakli: Muhammed b. Muslim el-Esedi, Zubejr b. 'Adijj el-Hemdani, Ejjub es-Sahtijani, Humejd b. Ebi Humejd et-Tavil, Hišam b. Urve b. ez-Zubejr i drugi. Rad na sabiranju hadiske građe u tom vremenu posebno dolazi do izražaja kada omejevički halifa Omer b. Abdul-Aziz b. Mervan upućuje zahtjev brojnim namjesnicima i učenjacima da se angažiraju na prikupljanju i bilježenju hadisa, čemu su se oni i odazvali. Među prvima je svakako bio i poznati velikan hadiske znanosti toga vremena Muhammed b. Šihab ez-Zuhri. Tabi'ini su hadise sabirali po poglavljima i, vrlo često, uz hadise bilježili i mišljenja ashaba i fetve tabi'ina. Tada nastaju djela koja se nazivaju musannefi, muvetta-i, džami'i ili suneni. Tako, otprilike, do kraja drugog stoljeća po Hidžri hadis je definitivno popisan i sabran. Početkom trećeg stoljeća vrši se klasifikacija hadisa i nastaju zbirke

---

[3] Muslim i Ahmed
[4] Muslim

koje su prerađene i dotjerane. Prva vrsta djela koja se pojavljuje u tom vremenu su musnedi. Naime, pojedini učenjaci tog vremena odvajaju riječi Božijeg Poslanika s.a.v.s. od mišljenja ashaba i fetvi tabi'ina i redaju hadise onako kako ih koji od ashaba prenosi. Prvi musned je sastavio Ebu Davud Sulejman b. Džarud et-Tajalisi (umro 204. god. po Hidžri). Osim njega, musnede pišu i Ebu Ja'la el-Mevsili (umro 307.), Abdullah b. Zubejr el-Humejdi (umro 219.) i mnogi drugi učenjaci. Najpoznatiji musned je, svakako, "Musned" Ahmeda b. Hanbela.

S obzirom da su u musnedima zabilježene sve kategorije hadisa, pa je za ljude koji nisu dovoljno stručni u hadiskoj nauci bilo teško da razlikuju vjerodostojne od slabih hadisa, pojedini učenjaci su počeli da izdvajaju vjerodostojne hadise u posebne zbirke. Prvi veliki učenjak koji se angažovao na tom polju je Ebu Abdillah Muhammed b. Ismail el-Buhari (umro 256. po Hidžri). On piše poznato djelo "El-Džami'us-sahih". Nakon njega isto to čini i njegov učenik Muslim b. Hadžadž el-Kušejri (umro 261.) i još neki učenjaci. To vrijeme - treće stoljeće po Hidžri, kada nastaju poznata hadiska djela "Kutubus-sitte", hadiski su učenjaci nazvali "zlatno doba hadiske nauke". Tada, možemo reći, završava rad na pisanju, sabiranju i razvrstavanju hadisa i hadiskih zbirki. Svaki naknadni rad, pa i djelo "Sahih El-džami'is-sagir" od El-Albanija i ovaj naš rad, se uglavnom zasniva na provjeri autentičnosti hadisa, komentarisanju ili pak prevođenju jedne ili više hadiskih zbirki, ili dijela hadisa iz neke zbirke. Molimo Allaha dž.š. da nas za to nagradi, da to bude samo u Njegovo ime i da bude naš doprinos hadiskoj nauci na ovim našim prostorima.

Nakon ovog kratkog osvrta na historijat hadisa, da se malo vratimo našem radu i načinu pisanja djela.

Iako su u originalu spomenutog djela ("Sahih El-džami'is-sagir") hadisi poredani po arapskoj abecedi (počevši od elifa pa sve do harfa 'jâ'), mi smo se odlučili za redoslijed hadisa po temama kako bismo što više približili ovu Zbirku čitaocima. Naime, poredani po temama hadisi su dostupniji široj čitalačkoj publici, počevši od običnog naroda, preko učenika medresa, studenata, imama i muallima, pa sve do onih koji se, zašto ne, opredijele za učenje Poslanikovog s.a.v.s. govora napamet. Ukratko rečeno, hadise ovako poredane je lakše pronalaziti, pogotovo ukoliko nas interesiraju samo hadisi koji govore o određenim temama. Hadisi su, dakle, poredani po poglavljima (kojih ukupno ima 49), međutim "poglavlje" je jako općenita riječ tako da poneki hadis na prvi pogled nema veze sa poglavljem u koje je svrstan, ali kada se malo bolje razmotri, vezan je za njega. Naprimjer, "ezan" smo uvrstili pod poglavlje "namaz", poglavlje "bolest" sadrži teme: "bolesnik", "posjeta bolesniku i nagrada za to"...i sl. Dalje, s ob-

zirom na to da se ponekad iz jednog hadisa može izvući više različitih koristi i propisa, pojedine smo hadise svrstali u nekoliko poglavlja. Naprimjer, hadis pod brojem 119 ("namaz") smo citirali i u poglavlju "roditelji i djeca" (br.715) i sl.

Kada već govorimo o hadisima, važno je ukazati na to da dijelovi teksta koji se nalaze unutar zagrada predstavljaju pojašnjenje i konkretizaciju predhodnog teksta.

Posebnu vrijednost ovom djelu daje činjenica da je ostavljen originalni tekst hadisa na arapskome jeziku te što je, uz svaki hadis, skraćenicama naznačeno u kojoj od originalnih hadiskih zbirki se hadis nalazi. Ovo će posebno pomoći onima koji koriste hadis na arapskom jeziku. Spisak skraćenica i njihovih značenja se nalazi na početku knjige.

U nekoliko hadisa smo dodali povode zbog kojih ih je Poslanik s.a.v.s. izrekao jer se bez njih ne može pravilno shvatiti značenje tih hadisa. Također, u fusnoti su data neka pojašnjenja koja su, smatramo, važna kako bi se hadis pravilno shvatio. U te svrhe smo koristili veliki broj djela, od kojih su najvažnija slijedeća:

- "En-nihaje fi garibil-hadisi vel-eser" od Ibn el-Esira,
- "Fethul-Bari" od Ibn Hadžera,
- "Šerh Sahih Muslim" od Nevevija,
- "Nejlul-evtar" od Ševkanija,
- Komentari četiri "Sunena",
- "Izbor Poslanikovih hadisa" od Jakuba Memića i dr.

Ali, djelo koje nam je poslužilo kao osnov i na kojem se bazira ovaj naš rad je, svakako, "Sahihul-Džami'is-sagir ve zijadetun".

Na kraju da kažemo i to da nam veliko zadovoljstvo i čast pričinjava da u uvod ovoga djela uvrstimo, uz manje izmjene, jednu zasebnu hadisku disciplinu u kratkim crtama pod nazivom "Metodologija pronalaženja hadisa", od našeg uvaženog profesora Mahmuta Karalića. Ovom prilikom mu se najiskrenije zahvaljujemo na njegovoj dozvoli da se taj naučni rad ovdje objavi i na taj način doprinese značaju i sadržajnosti ove zbirke. Svesrdno se zahvaljujemo i izdavaču, Elči Ibrahim-pašinoj medresi u Travniku, kao i recenzentima dr. Fuadu Sediću, muftiji travničkom Nusretu ef. Abdibegoviću i mr. Hamidu Indžiću na uloženom trudu i vremenu koje su uložili u cilju što kvalitetnije obrade ovoga djela, te na sugestijama na osnovu kojih je djelo dobilo mnogo na kvalitetu, tačnosti, preciznosti i sadržajnosti.

Molim Allaha dž.š. da ih sviju nagradi i da učini ovaj rad iskrenim i samo u Njegovo ime, te da se njime okoristi i autor i čitaoci...

Amin!

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .

وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ .

Salih Indžić
Travnik, rebi'ul-evvel 1422./ juni 2001.god.

METODOLOGIJA PRONALAŽENJA HADISA

Kada želimo da neko pitanje višestrano i temeljito proučimo, da pišemo ili govorimo na neku temu, vrlo često nismo u mogućnosti da pronađemo hadise koji su nam u vezi s tim potrebni, ili, i kada jesmo u mogućnosti, za to nemamo dovoljno vremena. Ponekad, opet, čujemo ili pročitamo hadis koji nam se dopadne pa bismo željeli znati u kojoj se hadiskoj zbirci nalazi i kakav mu je stepen, ali ne znamo kako da to učinimo. Da bismo lakše pronalazili hadise koji nas zanimaju i da bismo lakše ustanovili u kojoj se hadiskoj zbirci koji hadis nalazi, neophodno bi bilo poznavati metodologiju pronalaženja hadisa.

U hadiskoj nauci postoji uža specijalnost koja se bavi tim pitanjima a poznata je pod nazivom ***'Ilmut-tahridž*** ili ***'Ilm bi usulit-tahridž***.

Riječ tahridž je arapski infinitiv glagola "harredže" a znači: obrazovanje, naobrazba, odgoj, izvlačenje, pronalaženje, iznalaženje. U hadiskoj terminologiji tahridž označava specijalnost koja se bavi metodama pronalaženja hadisa u originalnim hadiskim izvorima i ustanovljavanjem stepena ako za tim postoji potreba.

Originalnim hadiskim izvorima se smatraju slijedeća djela:

- sve hadiske zbirke u kojima su hadisi zabilježeni sa senedima, kao što su djela: "El-Kutubus-sitte" (šest najpoznatijih hadiskih zbirki), Malikov "Muvetta", Ahmed b. Hanbelov "Musned", "Mu'džemi" Taberanije i dr.,
- zbirke hadisa koje su nastale na temelju prethodnih hadiskih zbirki, svejedno da li hadisi u njima bili zabilježeni sa senedima ili bez seneda. Tu spadaju sva djela nastala kao rezimei postojećih hadiskih zbirki kao što je na primjer "Tehzibu Sunen Ebi Davud" od Munzirija,
- djela u kojima su sabrani hadisi dvije ili više hadiskih zbirki, kao što su "El-Džemu' bejnes-sahihajn" od Humejdija, "Džamiu'l-usul" od Ibn Esira i dr.,
- djela poznata pod nazivom "Kutubul-etraf" u kojima su sabrani početni dijelovi hadisa jedne ili više hadiskih zbirki npr. djelo "Tuhfetul-ešraf bi marifetil-etraf" od Mizzija i dr.,
- djela iz drugih grana islamskih znanosti u kojima pisci bilježe hadise sa senedima onako kako su ih čuli od svojih učitelja, kao što su: Taberijin i Ibn Kesirov "Tefsir", Sujutijin "Derrul-mensur", Šafijino djelo iz fikha "El-Umm", Taberijina "Historija" itd.

Pronalaziti hadise u originalnim, izvornim djelima dužnost je svakome ko se bavi islamskim naukama iz prostog razloga što samo takva djela posjeduju senede hadisa. Bez njih se hadis smatra bezvrijednim i bez seneda nije moguće razlučiti šta je pouzdano, a šta ne od

predaja koje se pripisuju Muhammedu a.s. Kada se ima u vidu da po mišljenju islamskih učenjaka samo vjerodostojni (sahih) i dobri (hasen) hadisi mogu vrijediti kao argumenti na kojima se temelje islamski propisi, neke hadise, kao što su lažni, nije dozvoljeno ni prenositi, osim ako se želi ukazati na njihovu neizvornost.

Otuda i razlog da su se mnogi hadiski učenjaci veoma rano počeli baviti pronalaženjem hadisa i iz te oblasti pišu kapitalna djela, o kojima će kasnije biti posebno riječi.

Nastanak i razvoj teorije o pronalaženju hadisa

U prvom periodu razvoja hadiskih znanosti ova naučna disciplina nije bila poznata. Ustvari, ona tada nije ni postojala. Razlozi tome su sasvim jasni. Učenjaci i istraživači u tom vremenskom razdoblju dobro su poznavali hadis i hadiske znanosti. Dobro su poznavali hadiske zbirke i načine na koje su one napisane, a i mnoge hadise su pamtili sa senedima, te im nije bilo nimalo teško da nabrzinu pronađu hadise koji su ih zanimali. Tokom vremena hadiska nauka, kao i sve druge nauke, se sve više razvija. Nastaju mnoga značajna djela koja do tada nisu postojala, a hadiskih zbirki je sve više. Također nastaju i djela u kojima se citiraju hadisi bez seneda. Sve to učenjacima i istraživačima koji nisu dobro poznavali hadise otežava da ustanove u kojim originalnim izvorima se nalazi neki hadis, ili u kojim djelima mogu pronaći hadise vezane za određenu temu ili određeno pitanje.

To primjećuju i neki hadiski učenjaci i, u želji da olakšaju onima koji nisu stručni u toj oblasti, počinju da pronalaze hadise nekih značajnih djela i da ih prenose u posebna djela. Pored hadisa oni su obavezno navodili i zbirke u kojima su određeni hadisi zabilježeni ukazujući na njihov stepen, a veoma često i na uzroke slabosti hadisa koji nisu ispunjavali uslove vjerodostojnih hadisa.

Prvi koji je na taj način počeo sa pronalaženjem i obradom hadisa bio je poznati hadiski učenjak Ahmed b. Ali b. Sabit el-Hatib el-Bagdadi (umro 463. god. po Hidžri)[5]. On je pronašao hadise u originalnim hadiskim izvorima koji se nalaze u djelu "El-fevadul-muntehabetis-sihahi vel-garaibi", autora Ebul-Kasima el-Husejnija, te hadise u istoimenom djelu koje je napisao Ebul-Kasim el-Mehrevani. Poslije njega je Muhammed b. Musa el-Hazimi (548. po Hidžri) napisao djelo "Tahridžu ehadisil-muhezzeb" u kojem je, nakon što je u originalnim hadiskim zbirkama pronašao hadise koji se nalaze u djelu Ebu Ishaka eš-Širazija "El-muhezzeb" (iz šafijskog fikha), sabrao

[5] Svi brojevi u zagradama označavaju godinu smrti učenjaka.

hadise u zasebno djelo, naveo zbirke u kojima se nalaze i ukazao na njihov stepen.

Za njima dvojicom su se poveli i drugi učenjaci iz ove oblasti. El-Kettani u djelu "Er-risaletul-mustatrefeh" navodi imena četrdeset djela ove vrste.

Svi istaknuti učenjaci, koji su se bavili pronalaženjem hadisa, imali su vlastite istraživačke metode ali ih nisu objašnjavali. To znači da je svako ko se želio baviti pronalaženjem hadisa morao dobro upoznati sve hadiske zbirke i načine na koje su napisane. Da bi nam u tome bar donekle pomogao, naš savremenik dr. Mahmud Tahan, profesor hadisa na Univerzitetu "Muhammed b. Sa'ud" u Rijadu, pokušao je da nam u knjizi "Usulut-tahridž ve dirasetul-esanid" predstavi najznačajnije metode pronalaženja hadisa. On je prvi koji je u zasebnom djelu objedinio sve te metode i slobodno se može reći da ih je on prvi zvanično i objelodanio. Pored metoda on je ukazao na svu literaturu kojom se možemo koristiti prilikom pronalaženja hadisa. Ovaj rad će biti baziran isključivo na tom djelu. Ko želi da se temeljitije posveti metodama iznalaženja hadisa, može se koristiti ovim djelom.

Najznačajnija djela iz oblasti 'ilmut-tahridža

Ovdje mislimo na djela u kojima su obrađeni hadisi nekih značajnih djela iz drugih grana islamskih znanosti: tefsira, fikha, akaida, historije islama i dr. Takvih djela, kao što smo ranije istakli, prema riječima El-Kettanija, ima oko četrdeset i sva su ona na određeni način značajna. Ipak bismo mogli po izuzetnoj vrijednosti izdvojiti neka od njih.

1. "Nasbur-raje li ehadisil-hidaje"

Ovo kapitalno djelo napisao je poznati učenjak i hafiz hadisa Ebu Muhammed Abdullah b. Jusuf ez-Zejlei, porijeklom Abesinac (umro u Kairu 762. godine po Hidžri). On je u njemu obradio i pronašao hadise koje je Ali b. Ebi Bekr el-Merginani (593. godine po Hidžri) upotrijebio kao šerijatske argumente u djelu "El-Hidaje", inače poznatom fikhskom djelu hanefijskog mezheba.

Hadise je obradio tako što ih je sve doslovno prepisao i, nakon što ih je pronašao u izvornim djelima, naveo nazive zbirki u kojima se nalaze. Pored hadisa je citirao i druge hadise koji potvrđuju smisao hadisa "El-Hidaje", a nisu u njemu zabilježeni. Ove hadise je označio i riječima "ehadisul-bâb".

Kod pitanja koja su sporna među islamskim pravnicima, pored hadisa koje je El-Merginani citirao u djelu "El-Hidaje", hafiz Ez-Zejlei je

citirao i hadise na osnovu kojih su ostali islamski pravnici Malik, Šafija i Ahmed b. Hanbel temeljili svoja mišljenja i stavove, zatim je pored njih naveo nazive zbirki u kojima se nalaze i ukazao na njihov stepen vjerodostojnosti. Ove hadise je označio riječima "ehadisul-husûm" (hadisi rivala).

Inače je Ez-Zejlei, kao vrstan poznavalac hadisa i hadiske nauke, sve citirane hadise temeljito proučio. Ako je koji hadis proglasio slabim, on je iznio uzroke slabosti hadisa i ukratko iznio mišljenje hadiskih kritičara u pogledu tog hadisa i ravija u njegovom senedu.

Naročitu pažnju je posvetio hadisima koji su različito stepenovani od strane hadiskih učenjaka. Djelo "Nasbur-raje", koje je napisano po fikhskim temama onako kako slijede u djelu "El-Hidaje", prvenstveno je značajno po tome što su u njemu sabrani svi hadisi na temelju kojih su islamski pravnici rješavali šerijatska pitanja. Što znači, ako želimo da pratimo rasprave medu šerijatskim pravnicima, naročito da odaberemo najargumentovanije mišljenje u pitanjima koja su sporna među njima, neophodno je imati ovo djelo pri ruci.

Do danas su štampana dva izdanja tog djela, prvo u Indiji na početku ovog hidžretskog stoljeća, a drugo u Kairu 1938. godine u četiri toma.

2. "Ed-diraje fi tahridži ehadisil-hidaje"

Ovo je drugo djelo ove vrste. Napisao ga je poznati učenjak hadisa Ibn Hadžer el-Askalani (umro 852. godine po Hidžri). On je, ustvari, samo rezimirao djelo "Nasbur raje". Sam Ibn Hadžer kaže: "Pošto sam završio djelo 'Telhisul-habir fi tahridži ehadisi šerhil-vedžizil-kebir' neki su me prijatelji zamolili da napišem rezime djela 'Nasbur-raje', da ga malo pojednostavim, kako bi bilo dostupno širim masama. Ja sam to i učinio i napisao 'Ed-diraje'."

U ovom djelu nema velikih izmjena. Odlikuje se po tome što je jednostavnije i pristupačnije od djela "Nasbur-raje". To znači da onaj ko posjeduje "Nasbur-raje" nema apsolutno nikakve potrebe za ovim djelom. "Ed-diraje fi tahridži ehadisil-hidaje" je do danas dva puta štampano, prvi put u Indiji a drugi u Kairu 1964. godine.

3. "Telhisul-habir fi tahridži ehadisi šerh vedžizil-kebir"

Napisao ga je Ibn Hadžer el-Askalani. U njemu je pronašao i objasnio stepen hadisa koji se nalaze u najznačajnijem fikhskom djelu šafijskoga mezheba "Šerhul-vedžizil-kebir", kojeg je 623. godine napisao Ebul-Kasim Abdul-Kerim b. Muhammed er-Rafi'i. Ustvari, Ibn Hadžer el-Askalani je samo rezimirao već do tada poznato značajno

djelo "El-bedrul-munir fi tahridžil-ehadisi vel-asaril-vakia fiš-šerhil-kebir", koje je napisao Siradžudin Omer b. Ali b. el-Mulekkin (umro 804. god.). Osim Ibnul-Mulekkina prije Ibn Hadžera su pronašli i obradili hadise "Šerhul-kebira" Izuddin b. Džema'a (767. god.), zatim Bedruddin b. Džema'a (819. god.), zatim Ebu Umameh Muhammed b. Abdur-Rahman b. Nikkaš (845.), Muhammed b. Abdullah ez-Zerkeši (774.) i drugi.

4. "El-Mugni an hamlil-esfari fil-esfar fi tahridži ma fil-ihjai minel-ahbar"

Napisao ga je hafiz hadisa Zejnuddin Abdur-Rahim b. Husein el-Iraki (806.). On je u ovom djelu pronašao hadise (u originalnim hadiskim izvorima) koji se nalaze u "Ihjâu ulumid-dinu" od Gazalije (505.).

Značaj ovog djela se ogleda prevashodno u tome što se Gazalija veoma kasno počeo baviti hadisom, tj. nakon što je napisao "Ihjau ulumid-din", pa se u njemu pozivao na mnoge hadise koji su slabi, bez osnova pa čak i apokrifni. Iraki je pored hadisa naveo zbirke u kojima se koji hadis nalazi, a zatim ukazao na stepen svakog hadisa. Hadise koje bilježe Buharija i Muslim Iraki je samo prenio. Pored ostalih hadisa koji se nalaze u Buharijinom i Muslimovom "Sahihu", a nalaze se u preostale četiri zbirke Kutubus-sitte, on je naveo nazive zbirki. Također je spomenuo izvore hadisima koji se nalaze u nekoj drugoj zbirci sem u Kutubus-sitte, a uz hadis je naglasio i njegov stepen. Ako je neki hadis slab ili apokrifan, on je objasnio uzrok slabosti.

Hadise koje nije uspio pronaći u hadiskim izvorima je označio riječima "la asle lehu" (nemaju osnove). Često je za takve hadise upotrebljavao termin "la 'arifuhu" (nepoznat mi je). "El-Mugni" je štampan u fusnoti "Ihjau ulumid-dina" i to samo kao rezime, a ne kao kompletno djelo.

Sem nabrojanih postoji još dosta velik broj djela ove vrste od kojih su još neka spomenuta u djelu "USULUT-TAHRIDŽ VE DIRASETUL-ESANID".

Metode pronalaženja hadisa

Ranije smo istakli da je svaki učenjak koji se bavio pronalaženjem hadisa imao i svoje metode koje je koristio u radu. Međutim, sve do dr. Mahmuda Tahana o metodama iznalaženja hadisa se veoma malo znalo. U djelu Usulut-tahridž ve dirasetul-esanid on je temeljito obradio pet metoda ili pet načina na koje možemo pronaći hadise koji nas zanimaju. Kojom ćemo se metodom koristiti i kada zavisi od toga šta nam je poznato od hadisa. Uglav-

nom, na bazi spomenutih metoda moguće je pronaći svaki hadis pod uslovom da posjedujemo potrebnu literaturu. To su sljedeće metode:

1. Pronalaženje hadisa na osnovu imena ashaba,
2. Pronalaženje hadisa na osnovu prve riječi u metnu (tekstu) hadisa,
3. Pronalaženje hadisa na osnovu bilo koje riječi u metnu (tekstu) hadisa,
4. Pronalaženje hadisa na osnovu smisla samog hadisa (teme na koju govori),
5. Pronalaženje hadisa na osnovu sumnje u stepen hadisa.

1. PRONALAŽENJE HADISA NA OSNOVU IMENA ASHABA

Ovom ćemo se metodom koristiti samo onda kada nam je poznato ime ashaba koji prenosi hadis. Veoma često autori pojedinih pisanih radova, u prijevodu ili na arapskom jeziku prenoseći hadis, spomenu ime ashaba od kojeg je zabilježen hadis, iako ne navedu izvor iz kojeg su prenijeli (preuzeli) hadis. U slučaju kada tražimo takve hadise koristit ćemo se djelima u kojima su hadisi sabrani po imenima ashaba ili prenosilaca i učitelja hadisa. Tu spadaju sljedeća djela:

a. MUSNEDI,
b. MU'DŽEMI i
c. Djela poznata pod nazivom KUTUBUL-ATRAF.

a) Musnedi

Musnedi su djela u kojima su hadisi sabrani po imenima ashaba, onako kako ih koji od njih prenose. Tako npr. na jednom mjestu su sabrani svi hadisi koje prenosi Ebu Hurejre, pa Ibn Abas, pa Abdullah b. Omer i tako redom. Zbir hadisa jednog ashaba se naziva njegovim musnedom. Način iznalaženja hadisa u musnedima je sljedeći: prvo u musnedu pronađemo musned ashaba od kojeg se prenosi hadis, zatim u okviru njegovog musneda tražimo hadis koji nas interesuje. Ovakav način iznalaženja hadisa ipak zahtijeva dosta vremena, posebno kod onih ashaba koji mnogo prenose hadise, kao što je npr. Ebu Hurejre (preko pet hiljada). Te hadise treba sve pročitati dok ne naiđemo na željeni hadis. Ako se desi da hadis ne nađemo u jednom musnedu, onda ćemo tragati za njim u drugim poznatim musnedima koji su nam dostupni.

Musneda ima veoma mnogo. El-Kettani u djelu "Er-risaletul-mustatrefeh" navodi nazive osamdeset i dva musneda i kaže da to nije konačan broj i da musneda ima daleko više. Otežavajuća okolnost kod iznalaženja hadisa na ovaj način je u tome što većina musneda nije štampana i do danas se nalaze u rukopisu.

2. PRONALAŽENJE HADISA NA OSNOVU PRVE RIJEČI

Ovom ćemo se metodom koristiti samo onda kada nam bude poznata prva riječ hadisa za kojim tragamo. U tom slučaju ćemo se isključivo koristiti djelima u kojima su hadisi napisani abecednim redom. Ovakvih djela ima tri vrste:

a. djela poznata pod nazivom El-kutubul-musannefe fil-ehadisil-muštehere 'alel-elsineh,

b. djela poznata kao El-mefatîh vel-fehâris i

c. ostala djela u kojima su hadisi napisani po abecedi.

a) El-kutubul-musannefe fil-ehadisil-muštehere

Kao što se iz samog naslova vidi to su zbirke u kojima su sabrani hadisi koji se u narodu dosta prenose i prepričavaju. Pisci ovih djela su pokušali da saberu sve takve hadise u posebne zbirke, da pored hadisa navedu nazive zbirki u kojima se nalaze i ukažu na njihov stepen vjerodostojnosti, često iznoseći i uzroke slabosti određenoga hadisa. Obično su u svim zbirkama ove vrste hadisi napisani po abecedi. Način pronalaženja hadisa u ovim djelima je veoma jednostavan. Pošto nam je poznata prva riječ, abecednim redom tražimo hadis. Tako npr. ako želimo da tražimo hadis "***bede'el-islamu gariben***" tražimo ga pod harfom ba. Ako ga ne nađemo u jednom djelu, onda ga tražimo u drugim djelima ove vrste dok ga ne pronađemo. A kada ga pronađemo, pored hadisa nam je naveden naziv zbirke. Djela ove vrste također ima mnogo a najpoznatija su:

- "El-mekasidul-haseneh fi bejani kesirin minel-ehadisil-muštehere 'alel-elsineh" Napisao ga je Muhammed b. Abdur-Rahman es-Sehavi (umro 902. godine po Hidžri),
- "Temjizut-tajjibi minel-habisi fima jeduru 'ala elsinetin-nasi minel-hadisi" od Abdur-Rahmana b. Alija eš-Šejbanija (944.),
- "Et-tezkire fil-ehadisil-muštehere" od Muhammeda b. Abdullaha ez-Zerkešija (704.),
- "Ed-durerul-muntesire fil-ehadisil-muštehere" od Džalaludina Abdur-Rahmana es-Sujutija (umro 911.),
- "El-leâliul-mensure fil-ehadisil-meshure" od Ibn Hadžera el-Askalanija (852.),
- "Teshilus-sebil 'ila kešfil-iltibas 'amma dare minel-ehadisi bejnen-nas" od Muhammeda b. Ahmeda el-Halilija (umro 1057.), i
- "Kešful-hafai ve mezilul-ilbas 'amma ištehere minel-ehadisi 'ala elsinetin-nas" Ismaila b. Muhammeda el-'Adžlunija (1162.).

b) Miftahi i fehresi

U posljednje vrijeme sve je više hadiskih učenjaka koji nastoje da pojedine hadiske zbirke približe širim masama i pronalaženje hadisa u njima na izvjestan način pojednostave. U djela, koja obično

Slika 1

٣ ـ نموذج من البخاري:

وهذا نموذج لحديثين مع ذكر أرقام الصفحات والأجزاء والأبواب وأسماء الكتب.

﴿باب الهمزة مع الباء﴾ (١)

أسامي المباحث	الأبواب	الأحاديث النبوية	بخاري		عيني		عسقلاني		قسطلاني	
			ص	ج	ص	ج	ص	ج	ص	ج
كتاب الحدود	١٤	أبايعكم على أن لا تشركوا شيئاً	٠١٧	٨	١٤٣	١٠	٠٩٧	١٢	٥٤٤	٠٩
	٣	أبايعكم على أن لا تشركوا بالله	١٧٩	٨	٥٧٩	١١	٣٧٧	١٣	٥٠٩	١٠

وأما بالنسبة لصحيح مسلم فقد ذكر أرقام صفحات وأجزاء:

أ ـ متن مسلم المطبوع في مصر سنة ١٢٩٠ هـ.

ب ـ شرح النووي المطبوع على حاشية شرح القسطلاني المذكور أعلاه.

(١) انظر ص ٣ من مفتاح صحيح البخاري

nazivaju miftahima i fehresima, oni bilježe početne dijelove hadisa pojedinih hadiskih zbirki abecednim redom. Pored hadisa navedu poglavlje, naslov, dio i stranicu na kojoj se u zbirci nalaze. Djela ovakve vrste je sve više. Mi ćemo spomenuti samo neka koja su od izuzetnog značaja.

1. "Miftahus-sahihajn" Napisao ga je Muhammed b. Mustafa et-Tevakidi (umro 1312. god.). U njemu je sabrao sve ehadisul-kavlije (izreke, riječi Poslanika s.a.v.s.) koji se nalaze u Buharijinom i Muslimovom "Sahihu". Ustrojio ih je abecednim redom prema prvoj riječi svakog hadisa. Pored hadisa on je spomenuo naziv djela, poglavlje, dio i stranicu gdje se nalazi koji hadis (vidi sliku 1). Naprimjer: "Ubaji'ukum 'ala en la tušriku šej'en", Buharija, osmi tom, str. 17; komentar Kastalanije: sedmi tom, str. 544; komentar Askalanije: dvanaesti tom, str. 98; komentar 'Ajnija: deseti tom, str. 143, a zatim kaže: Poglavlje: "O šerijatskim kaznama". Na isti način je postupio i sa Muslimovim "Sahihom". Iznalaženje na osnovu ovog miftaha u Buharijinom i Muslimovom "Sahihu" je veoma jednostavno. Abecednim redom pronađemo hadis koji želimo, a onda pored hadisa nam je spomenut dio i stranica.

Osim hadisa Et-Tevakidi je abecednim redom popisao i imena ashaba koji prenose dotične hadise. Kao manjkavost ovom djelu može se uzeti to što pisac nije obradio ehadisul-fi'lijje (postupci Poslanika) te nam je za pronalaženje ove vrste hadisa u spomenutim zbirkama potrebno dosta vremena.

2. "Miftahut-tertib li ehadisil-Hatib". Ovo je izuzetno značajno djelo u kojem su po abecedi sabrani početni dijelovi hadisa koji se nalaze u čuvenom djelu Hatiba el-Bagdadija (463.) "Tarihul-Bagdad". Napisao ga je Sejjid Siddik el-Gimari. On je ehadisul-kavlijje ovog djela ustrojio po abecedi prema prvim riječima hadisa (vidi sliku 2), a ehadisul-fi'lijje po imenima ashaba koji ih prenose (vidi sliku 3). Pored svakog hadisa on je naveo tom i stranicu na kojoj se u djelu "Tarihul-Bagdad" nalazi. "Miftahut-tertib" je prevashodno značajno djelo iz dva razloga: što djelo "Tarihul-Bagdad", koje ima četrnaest svezaka i sedam hiljada stranica, sadrži dosta hadisa koji ne postoje u drugim hadiskim zbirkama i što ne postoji nikakav redoslijed po kojem su hadisi pisani u ovom djelu pa ih je nemoguće pronalaziti bez "Miftahut-tertiba".

Slika 2

حرف الالف

	ص	ج		ص	ج
آخر أربعاء في الشهر يوم نحس	٤٠٥	١٤	اتخذ زوج حمام يؤنسك	١٩٩	٥
آخر ما تكلم به ابراهيم حين	١١٨	٩	اتخذوا الحمام المقاصيص	٢٧٩	٥
إئتدموا ولو بالماء	٤٣٠	٧	اتخذوا الغنم	١١	٧
أبى الله أن يقبل عمل صاحب	١٨٦	١٣	اتدرون أى القرآن أعظم	٣٤٦	١
ابردوا بالصلاة فان شدة	١٧١	١٤	اتذكرينها والله لقد آفت	١٣٧	١٢
ابردوا بالظهر فان شدة	١٧٣	١٤	اتزعون عن ذكر الفاجر	٣٨٢	١
ابردوا بالظهر فان شدة	٣٤٩	١٠	اتزعون عن ذكر الفاجر	١٨٨	٣
ابنتى فاطمة حوراء	٣٢١	١٢	اتزعون عن ذكر الفاجر	٢٦٢	٧
ابن سمية تقتله الفئة	٣١٥	٥	اتزعون من ذكر الفاجر	٢٦٣	٧
ابن السبيل أول شارب	١٣٢	٦	اتزعون من ذكر الفاجر	٢٦٨	٧
إبنوا لى منبراً	٤٨٦	١٢	اتزعوا الطسوس	٩	٥
ابنى هذا سيد	٢١٥	٣	اتركوا الحبشة ما تركوكم	٤٠٣	١٢
أبو بكر وعمر خير أهل	٢٥٣	٥	اتضحكون من دقة ساقيه	١٤٨	١
أبو بكر وعمر سيدا كهول	٢١٧	١٤	اتضحكون من دقة ساقيه	١٩١	٧
أبو بكر وعمر من هذا الدين	٤٦٠	٨	اتقرءون خلف الامام	١٧٦	١٣
أبو بكر وعمر منى بمنزلة	٣٨٥	١١	اتق يا على دعوة المظلوم	٣٠٢	٩
٭٭٭			اتقوا الله فى الصلاة	١٦٩	١٠
أتانى جبريل فقال	١٢٠	٥	اتقوا الحجر الحرام فى البنيان	١٠٦	٥
أتانى جبريل فقال	١٥	٦	اتقوا فراسة المؤمن	١٩١	٣
أتانى جبريل ذات يوم	٢٣٢	٤	اتقوا فراسة المؤمن	٩٩	٥
أتانى جبريل من ربى	٢٥٤	٢	اتقوا فراسة المؤمن	٢٤٢	٧
أتاكم أهل اليمن	٣٧٧	١١	اتقوا غضب عمر	٤٣٠	٥
اتعملن اتدلى الخنيس	١٠٢	٩	اتقوا المجذوم	٣٠٦	٢

3. "El-bugje fi tertibi ehadisil-hilje" Napisao ga je također El-Gimari i u njemu je na potpuno isti način sabrao početne dijelove hadisa koji se nalaze u djelu "Hiljetul-evlijai ve tabekatul-esfijai" Ebu Nu'ajma el-Asbehanija (umro 430.), a koje sadrži oko pet hiljada hadisa.

Pored navedenih djela ove vrste značajno je spomenuti i "Miftahul-Muvetta'", kojeg je napisao Muhammed Fuad Abdul-Baki. U njemu je na gore spomenuti način sabrao hadise Malikovog "Muvetta'a". Zatim je napisao djelo "Fehrest li ehadisi "Sahihi" Muslim el-kavlije" i "Fehrest li tertibi Sunen Ibn Madže" u kojima je Abdul-Baki abecednim redom sabrao ehadisul-kavlije Muslimovog "Sahiha", odnosno hadise Ibn Madžina "Sunena". Danas većina hadiskih djela ima svoje indekse.

c) Ostala djela u kojima su hadisi sabrani abecednim redom

Osim djela koja smo spomenuli ima još mnogo djela ove vrste u kojima su hadisi sabrani abecednim redom prema prvoj riječi u metnu. Daleko bi nas odvelo kada bismo ih sve pojedinačno nabra-

Slika 3

	ج	ص				
أنس غزوة أحد	٢	٣٣٢	أنس الشمائل	٧	[illegible]	[illegible]
أنس الدعاء في القنوت	٣	٣٦	أنس النشرة	٧	[illegible]	[illegible]
أنس مقدم الرسول المدينة	٣	٨٣	أنس قصر الصلاة	٧	١٨٨	
أنس التفسير	٣	٩٥	أنس الصلاة على القبر	٧	١٩٣	
أنس الأطعمة	٣	١٠٦	أنس الشمائل	٧	٢٠١	
أنس الدعاء في القنوت	٣	١١٣	أنس الشمائل	٧	٢٠٢	
أنس قصر الصلاة	٣	١٥٨	أنس الاسراء	٧	٢٦٠	
أنس الشمائل	٣	٢٦٢	أنس الهجرة	٧	٢٦٠	
أنس الشمائل	٣	٣٧٦	أنس فضل الجمعة	٧	٢٦٣	
أنس غزوة حنين	٥	٢٢	أنس الصلاة	٧	٣١٦	
أنس الوضوء	٥	٢٤٥	أنس الصلاة	٧	٣٢٦	
أنس الحدود	٦	١٣١	أنس الحج	٧	٣٦٦	
أنس الأشربة	٦	١٤٦	أنس الشمائل	٧	٣٦٦	
أنس الشمائل	٦	١٧٩	أنس الشمائل	٧	٣٦٦	
أنس الصلاة	٦	١٨٠	أنس الزق في الثياب	٧	٣٦٦	
أنس الصلاة	٦	١٨٦	أنس الحج	٧	٣٦٧	
أنس الأشربة	٦	٢٦١	أنس الصلاة	٨	٥١	
أنس النكاح	٦	٢٦٤	أنس الصلاة	٨	٢٤	
أنس الحدود	٦	٢٧٥	أنس فتح مكة	٨	١٣٩	
أنس الدعاء في القنوت	٦	٢٨٠	أنس تحريم الخمر	٨	١٧٣	
أنس الحدود	٦	٢٨٠	أنس الدعاء	٨	٢١٣	
أنس الحج	٦	٢٨١	أنس الصلاة	٨	٢٤٥	
أنس الصيام	٦	٣٠٦	أنس السلام على الصبيان	٨	٣١٦	
أنس الحج	٦	٣٣٦	أنس خيبر	٨	٣٢١	
أنس النكاح	٦	١٠١	أنس الحج	٨	٣٣٠	
أنس الصلاة	٧	١٠٧	أنس فتح مكة	١٠	٢٩١	
أنس الدلائل	٧	١٠٧	أنس صلاة الضحى	٩	١٦	
أنس أسباب النزول	٧	١٢٠	أنس الصلاة	٩	١٩	
أنس الصلاة	٧	١٢٣	أنس الصلاة	٩	٢١	

jali. Međutim, mislim da bi bio propust ne ukazati na najznačajnija od njih.

Na prvom mjestu treba istaći djelo "El-džami'us-sagir min hadisil-beširin-nezir" koje je napisao Ebu Abdur-Rahman Dželaludin es-Sujuti (umro 911.). U ovom djelu on je sabrao nešto više od deset hiljada hadisa iz dvadeset i četiri hadiske zbirke i to: Buharijinog i Muslimovog "Sahiha", Ebu Davudovog, Nesaijinog, Tirmizijinog i Ibn Madžinog "Sunena", iz tri "Mu'džema" od Taberanija, Hakimova "Mustedreka", "Musneda" Ahmeda b. Hanbela i njegovog sina Abdullaha, Buharijinih djela "Edebul-mufred" i "Tarih", Ibn Hibbanovog "Sahiha", Seid b. Mensurovog "Sunena", Ebu Šejbetovog "Sunena", Abdur-Rezakovog "Džami'a", Ebu Ja'laovog "Musneda", Bejhekijinog "Sunena", Dejlemijinog "Musneda", Ebu Nuajmovog djela "Hiljetul-evlijâi ve tabekatul-esfijai", Bejhekijinog djela "Šu'abul-iman", Darekutnijinog "Sunena", Ibn 'Adijevog "Kamila", Bagdadijevog "Tariha" i još nekih manjih zbirki.

Sve hadise Sujutija je zabilježio abecednim redom. Pored hadisa kraticama on je ukazao na originalne zbirke u kojima se nalazi. Te kratice je on u predgovoru djela pojasnio. Osim toga on je spomenuo i imena ashaba koji hadise prenose, a kraticama je objasnio i stepen hadisa. Hadise koji su vjerodostojni on je označio kraticom "sah" (vjerodostojan), hasen hadise harfom "ha" (dobar), a slabe harfom "dâ" (slab) (vidi sliku 4). Međutim, sve kategorije slabih hadisa, u što spadaju i apokrifni, on je svrstao pod treću kategoriju hadisa. Zbog toga se slabi hadisi ovog djela ne mogu upotrebljavati dok se detaljnije ne ispitaju. Način pronalaženja hadisa pomoću ovog djela je veoma jednostavan i u potpunosti je isti kao i u prethodnim djelima koja smo spomenuli. Pošto znamo prvu riječ hadisa, abecednim redom na osnovu te riječi tražimo hadis. Pošto ga pronađemo, pročitamo kratice, koje su uz hadis spomenute, i na osnovu tih kratica saznajemo gdje se koji

٢٢ ـ آية ما بيننا وبين المنافقين أنهم لا يتضلعون من زمزم ـ (تخ ٥ ك) عن ابن عباس (صح).

أي أخرجه البخاري في التاريخ وابن ماجة في سننه والحاكم في المستدرك عن ابن عباس، وهو حديث صحيح.

Slika 4

od njih nalazi i kakav mu je stepen. Ukoliko hadis želimo u originalu onda ga tražimo u zbirci koja je kraticom spomenuta pored hadisa.

Bitno je naglasiti da je Sujutija imao veoma blag kriterij kod ocjene hadisa, te se svi hadisi koje on smatra vjerodostojnim ne mogu uvijek prihvatiti kao takvi. Ponekad je potrebno čuti mišljenje i drugih hadiskih učenjaka i kritičara. U tom pogledu je preporučljivo čitati djelo "Fejdul-kadir", komentar "Džamius-sagira", u kojem je na više mjesta El-Menavi iznio svoje neslaganje sa Sujutijom u pogledu stepena hadisa argumentujući svaki put svoje mišljenje. Od ostalih djela u kojima su hadisi napisani abacednim redom značajno je i djelo "El-džami'ul-kebir", također od Sujutije, kao i preko dvadeset tomova Taberanijinog "El-mu'džemul-kebira", koji su do sada izdati.

3. PRONALAŽENJE HADISA NA OSNOVU BILO KOJE RIJEČI

Ovu ćemo metodu primijeniti onda kada nam bude poznata bilo koja riječ iz teksta hadisa za kojim tragamo. Uslov je da nam bude poznata riječ koja se smatra ključnom: imenica, zamjenica, glagol i slično, da to npr. ne budu prilozi ili riječce na osnovu kojih nije moguće pronaći hadis. Pri ovakvom načinu pronalaženja hadisa moguće se služiti samo jednim jedinim djelom a to je: "El-mu'džemul-mufehres li elfazil-hadis."

Ovaj značajni hadiski leksikon je jedini ove vrste koji je izdat do danas. Na njemu je pune trideset i tri godine radila grupa zapadnih orijentalista. Prvi od ukupno sedam tomova izdat je 1936. godine a posljednji, sedmi, 1969. godine. Izdat je pod imenom A. J. Wensincka. Značaj ovog djela je u tome što su u njemu parcijalno prema svakoj riječi obrađeni i abecednim redom popisani dijelovi hadisa na osnovu kojih se mogu pronaći svi hadisi iz devet hadiskih zbirki: Buharijinog i Muslimovog "Sahiha", Ebu Davudovog, Nesaijinog, Tirmizijinog i Ibn Madžinog "Sunena", Malikovog "Muvetta'a", te Ahmed b. Hanbelovog i Darimijinog "Musneda". Djelo je ustrojeno kao što su struktuirani jezički rječnici i leksikoni odnosno kao što je struktuirano djelo "El-mu'džemul-mufehres li elfazil-Kur'an". Pored svake riječi hadisa, koja je napisana po abecedi, naveden je dio hadisa u kojem je dotična riječ spomenuta. Pored hadisa je kraticom navedena zbirka, knjiga (dio) i broj poglavlja zbirke u kojoj je hadis zabilježen, ako su iste napisane po temama, a ako nisu onda je naveden dio (tom) i stranica, kao što je slučaj sa Ahmed b. Hanbelovim "Musnedom", ili broj hadisa ako su hadisi numerisani, kao što je slučaj sa Malikovim "Muvettaom" i Muslimovim "Sahihom".

Mora se, međutim, priznati da ovo djelo, koje je fenomenalno napisano i koje je od neprocjenjive vrijednosti kad je u pitanju

pronalaženje hadisa, ima nekoliko krupnih nedostataka. Prvi nedostatak mu je što nije napisan uvod u kojem bi bilo uputstvo o načinu korištenja. Drugi je što u njemu, premda je naglašeno, nisu obuhvaćeni svi hadisi iz devet navedenih zbirki. Priličan broj hadisa je u potpunosti izostavljen, što čini poteškoće istraživačima koji nakon što pročitaju hadise prema svakoj riječi uglavnom ostaju bez rezultata. Treći je nedostatak što u više slučajeva hadisi nisu registrovani prema svakoj riječi. No, ovi nedostaci ni u kojem slučaju ne umanjuju vrijednost i značaj ovog djela.

Pronalaženje hadisa pomoću "El-mu'džemul-mufehresa" je vrlo jednostavno (vidi sl. 5). U njemu tražimo riječi koje su nama poznate u hadisu na isti način kao što tražimo bilo koju riječ u rječniku. Kada smo pronašli riječ čitamo hadise koji su registrovani pod tom riječi i kada nađemo sadržaj koji nas interesuje, pročitamo kratice koje nas upućuju na zbirku i poglavlje, dio, stranicu ili broj hadisa. Da bi nam bilo jasnije objasnit ćemo kako to izgleda. Naprimjer, uz dio hadisa koji je citiran sitnim slovima su napisane ovakve kratice:

Slika 5

دليل المراجعة

(مثال واحد مأخوذة من كل كتاب من الكتب الستة)

ت ادب ١٥ = الباب الخامس عشر من كتاب الادب فى صحيح الترمذى

جه تجارات ٣١ = الباب الحادى والثلاثون من كتاب التجارات فى سنن ابن ماجه

حم ٤، ١٧٥ = صفحة ١٧٥ من الجزء الرابع لمسند ابن حنبل

خ شركة ٣،١٦ = الباب الثالث والسادس عشر من كتاب الشركة فى صحيح البخارى

د طهارة ٧٢ = الباب الثانى والسبعون من كتاب الطهارة فى سنن ابى داود

دى صلاة ٧٩ = الباب التاسع والسبعون من كتاب الصلاة فى مسند الدارمى

طا صفة النبى ٣ = الحديث رقم ٣ من صفة النبى فى موطأ مالك

م فضائل الصحابة ١٦٥ = الحديث رقم ١٦٥ من كتاب فضائل الصحابة فى صحيح مسلم

ن صيام ٧٨ = الباب الثامن والسبعون من كتاب الصيام فى سنن النسائى

"Ha, šerikeh", 3., 16., što znači da se hadis nalazi u Buharijinom "Sahihu" u poglavlju "Šerikeh" (sudioništvo, zajedničko vlasništvo), u 3. i 16. poglavlju;

"M, fedailus-sahabe", 165. što znači da se hadis nalazi u Muslimovom "Sahihu", u poglavlju koje govori o vrijednosti ashaba, 165. hadis u tom poglavlju;

"D, tahare", 72. što znači da se hadis nalazi u Ebu Davudovom "Sunenu" u dijelu koji govori o čistoći, u 72. poglavlju tog dijela;

"N, sijah", 78. što znači da se hadis nalazi u Nesaijinom "Sunenu" u dijelu o putovanju, u 78. poglavlju;

"T, edeb", 15., u Tirmizijinom "Sunenu", dio o odgoju, 15. poglavlje;

"Džeh, tidžarat", 31., u Ibn Madžinom "Sunenu", dio o trgovini, 31. poglavlje;

"T, sifetun-nebijji", 3., u Malikovom "Muvettau", poglavlje o svojstvima Božjeg Poslanika, treći hadis;

"Ham", 4/175., u Ahmed b. Hanbelovom "Musnedu", četvrti tom, str. 175;

"D, salat", 79., u Darimijinom "Musnedu", u dijelu o namazu, 79. poglavlje.

Bitnu poteškoću prilikom pronalaženja hadisa na osnovu "El-mu'džemul-mufehresa" predstavlja to što se broj poglavlja, dijelova i stranica ne slaže uvijek sa nekim izdanjima ovih zbirki. U tom slučaju ćemo tragajući za hadisima to imati u vidu i, ako u izdanju koje mi posjedujemo ne pronađemo hadis u navedenom poglavlju i stranici, tražit ćemo i u drugim poglavljima tog dijela ili, bolje rečeno, izbrojati poglavlja jedne knjige, odnosno djela koje je u "El-mu'džemul-mufehresu" spomenuto.

Poznati učenjaci i muhakiki koji su vršili tahkik (obradu) pojedinih zbirki, rasporedili su dijelove poglavlja, tomova i stranice tih zbirki shodno njihovom rasporedu u "Mu'džemul-mufehresu". Tako je učinio Muhammed Fuad Abdul-Baki sa Muslimovim "Sahihom", Malikovim "Muvettaom", Ibn Madžinim "Sunenom", Tirmizijinim "Sunenom" i Buharijinim "Sahihom". Želio je da to učini i sa ostalim zbirkama, ali ga je smrt u tome spriječila. On je, također, u početku sedmog toma "Mu'džemul-mufehresa" dao neka uputstva o načinu korištenja ovim djelom. Zahvaljujući njegovim uputstvima ovo djelo je koliko-toliko postalo dostupno širem krugu čitalaca i istraživača.

4. PRONALAŽENJE HADISA NA OSNOVU SMISLA (TEME NA KOJU GOVORI)

Ovom metodom ćemo se koristiti onda kada nam je poznat smisao nekog hadisa, makar ne znali nijednu riječ iz teksta. Prema smislu ćemo pokušati odrediti poglavlje u kojem bi se mogao hadis nalaziti u hadiskim zbirkama. Prilikom iznalaženja hadisa na osnovu smisla služit ćemo se isključivo djelima u kojima su hadisi sabrani po temama. To su djela u kojima su:

a) obuhvaćena sva pitanja iz oblasti islamskih znanosti,
b) u kojima je obuhvaćeno više pitanja i
c) u kojima su obrađena samo neka (pojedinačna) pitanja.

a) Djela u kojima su obuhvaćena sva pitanja

Hadiskih djela ove vrste ima dosta a poznata su pod nazivom "El-dževami'", "El-mustahredžat 'alel-dževami'", "El-mustedrekat 'alel-dževami'", "El-medžami'", "Ez-zevaid" i djelo "Kitabu miftah kunuzis-sunneh."

El-dževami'

Dževami' je množina riječi el-džami'. To je naziv za hadiske zbirke u kojima su sabrani hadisi iz svih grana islamskih znanosti: akaida, fikha, lijepog ponašanja, tefsira i dr. Najpoznatija su sljedeća djela ove vrste: "Džami'us-sahih" imam Buharije, "Džami'us-sahih" imami Muslima, "Džami'" Tirmizije i druga.

El-mustahredžat 'alel-dževami'

Mustahredži su djela u kojima neki učenjak bilježi hadise neke zbirke, ali sa sasvim drugim senedima, s tim što se svaki sened hadisa kojeg on bilježi vraća nekom učitelju pisca originalne zbirke ili ashabu od kojeg on bilježi hadis. Dakle, "Mustahredžat 'alel-dževami'" su hadiske zbirke u kojima su zabilježeni hadisi nekog "džami'a", ali sa sasvim različitim senedima. Tako je u djelu "El-mustahredž 'ala Džami'il-Buhari" Ibn Ebi Zuhejl (umro 378. god. po Hidžri) u sasvim drugim predajama zabilježio hadise koji se nalaze u Buharijinom "Sahihu". Ebu Avane el-Esferajini je u djelu "El-mustahredž 'ala Džami' Sahihi Muslim" sa sasvim različitim senedima sabrao hadise koji se nalaze u Muslimovom "Sahihu" i sl. Hadise na temelju smisla možemo tražiti u ovim djelima isto kao što ih tražimo u originalnim hadiskim zbirkama.

El-mustedrekat 'alel-dževami'

Ovo je naziv za zbirke u kojima su sabrani hadisi koji ispunjavaju uvjet nekog pisca, a on ih je izostavio i nije ih uvrstio u svoje djelo. Konkretno, kada je riječ o mustedrecima Buharijinog i Muslimovog "Džamius-sahiha", u njima su sabrani hadisi koji ispunjavaju uvjete Buharije i Muslima, a oni ih nisu napisali u svojim "Džami'ima" iz nama nepoznatog razloga.[6]

Takvo je djelo "El-mustedrek 'ales-sahihajn". Napisao ga je Ebu Abdillah el-Hakim (405.). U njemu je pored hadisa koji ispunjavaju uslove Buharije i Muslima, a koje su oni izostavili, sabrao i hadise koji ispunjavaju uslove vjerodostojnosti prema kriterijima drugih učenjaka, kao i neke slabe hadise na koje je želio ukazati. Poglavlja ovog djela su napisana prema poglavljima u dva navedena "Sahiha".

---

[6] Vjerovatno je razlog tome to što je njihov cilj bio da napišu sažete zbirke vjerodostojnih hadisa, što ne bi bio slučaj da su uvrstili sve hadise koji zadovoljavaju uslove koje su sebi postavili.

El-medžami'

To su djela ili zbirke u kojima su objedinjeni hadisi dviju ili više hadiskih zbirki. Hadisi u njima su popisani po temama onako kako su u originalnim zbirkama. Najznačajnija djela ove vrste su sljedeća:

- "El-džem'u bejnes-sahihajn" - napisao ga je Hasan b. Muhammed es-Sâgâni (umro 650.). U njemu je objedinio, ili, bolje rečeno, sabrao sve hadise koji se nalaze u Buharijinom i Muslimovom "Sahihu";
- "El-džem'u bejne usulis-sitte" od Ebul-Hasana b. Muavije el-Andalusija. U njemu je sabrao sve hadise koji se nalaze u šest hadiskih zbirki ("El-kutubus-sitte"). Ovo djelo je poznato još i kao "Et-tedžrid lis-sihah ves- sunen";
- "Džami'ul-usul min ehadisir-Resul" napisao ga je Ibn Esir (umro 606.). U njemu su, također, sabrani hadisi iz "Kutubus-sitte", s tim što je Malikov "Muveta'" uvršten kao šesta hadiska zbirka umjesto Ibn Madžinog "Sunena";
- "Džem'ul-fevaidi min džami'il-usuli ve medžme'iz-zavaidi" - napisao ga je Muhammed b. Muhammed b. Sulejman el-Magribi (umro 1094. godine po Hidžri). U njemu je sabrao hadise iz četrnaest hadiskih zbirki: "Kutubus-sitte", Malikovog "Muvetta-a", Darimijina "Sunena", Ahmed b. Hanbelovog "Musneda", Ebu Ja'linog "Musneda", Bezzarovog "Musneda" i tri Taberanijina "Mu'džema".

Ez-zevaid

"Ez-zevaid" su djela u kojima su zabilježeni hadisi jedne zbirke koji se ne nalaze u drugim zbirkama kao što je djelo "Misbahuz-zudžadže 'ala zevaidi Ibn Madže". U ovom djelu je Ahmed b. Muhammed el-Busiri popisao hadise iz Ibn Madžinog "Sunena" koji se ne nalaze u preostalih pet zbirki "Kutubus-sitte". U djelu "Medžme'uz-zevaid ve menbu'ul-fevaid" je Ali b. Ebi Bekr el-Hejsemi pobilježio hadise iz Ahmed b. Hanbelovog "Musneda", Ebu Ja'linog "Musneda", Bezzarovog "Musneda" i tri Taberanijina "Mu'džema" koji ne postoje u šest hadiskih zbirki "Kutubus-sitte".

Miftahu kunuzis-sunneh

To je hadiska enciklopedija koju je napisao holandski orijentalista Arnod Jan Wensinck. Napisao ju je na engleskom jeziku, potom je Muhammed Fuad Abdul-Baki ovo djelo preveo na arapski jezik. Na arapskom jeziku je štampano 1933. godine. U djelu "Miftahu kunuzis-sunneh" su parcijalno po poglavljima koja su strukturirana po abecedi sabrani hadisi iz četrnaest hadiskih zbirki. To su: "Kutubus-sitte", Malikov "Muvetta'", Ahmed b. Hanbelov "Musned", "Musned" Ebu Davuda et-Tajalisija, Darimijin "Sunen", "Musned" Zejda b. Alija,

Ibn Hišamova "Sira", Vakidijevo djelo "El-megazi" i Ibn Sa'dovo djelo "Et-tabekat".

Djelo je napisano po poglavljima. Poglavlja su, također, poredana abecednim redom. U okviru svakog poglavlja formulisani su naslovi tema, a pod tim naslovima su citirani dijelovi hadisa iz četrnaest spomenutih zbirki. Pored svakog hadisa kraticama su navedene zbirke u kojima se nalazi broj djela, poglavlja i zbirke u kojoj se nalazi ako su zbirke po poglavljima, odnosno toma i stranice ako su po musnedima, ili broj hadisa zbirki u kojima su hadisi napisani po brojevima. Slično je u "Mu'džemul - mufehresu". Istina, ovdje je u uvodu objašnjen način na koji je djelo napisano a i tabelarno su po brojevima predstavljeni dijelovi poglavlja i naslovi zbirki. Razlika između "Mu'džemul-mufehresa" i "Miftahu kunuzis-sunneta" je u tome što su u prvom hadisi napisani prema svakoj riječi, a u drugom su samo poglavlja predstavljena abecednim redom.

Na osnovu ovog djela hadis ćemo tražiti na sljedeći način: na osnovu smisla pokušat ćemo pretpostaviti poglavlje u kojem bi se mogao nalaziti hadis, zatim po abecedi tražimo poglavlje u djelu "Miftahu kunuzis-sunneh". Pošto smo pronašli poglavlje, čitamo podnaslov i hadise koji su parcijalno izneseni. Pošto pronađemo hadis, kratice nas dalje usmjeravaju gdje da ga tražimo. Ako npr. pored hadisa stoji ***bh. k.-3, b.39***, to znači da se hadis nalazi u Buharijinom "Sahihu", u dijelu 3., poglavlje 39. Ako pak pored hadisa stoje kratice: ***ham. 2, s. 159***, to znači da se nalazi u Ahmed b. Hanbelovom "Musnedu", drugi tom, 159. str. Kada hadis ima općenitiji smisao možemo ga tražiti u više poglavlja, npr. hadis *"Bunijel-islamu..."*[7] možemo tražiti u poglavljima o šehadetu, namazu, zekatu, postu i hadžu. Sve kratice koje nalazimo pored hadisa objašnjene su u uvodu djela. Štampano je u jednom tomu.

b) Djela u kojima je obuhvaćeno više pitanja

U ovu vrstu djela se ubrajaju: suneni, musannefi, muvetta'-i i mustahredži ovih djela.

Suneni su hadiske zbirke koje sadrže hadise koji se odnose na fikhska i šerijatskopravna pitanja. Već je bilo riječi o nekim sunenima te zbog toga ih ovdje nećemo posebno spominjati.

Musannefi su djela koja, također, sadrže hadise koji su vezani za fikhsku tematiku, a razlika izmedu sunena i musannefa je samo u tome što suneni sadrže samo merfu' hadise, dok se u musannefima nalaze pored merfu' još i mevkuf i maktu' hadisi. Drugim riječima,

[7] "Islam se temelji na pet stubova..."

musannefi pored riječi Božijeg Poslanika s.a.v.s. sadrže i riječi ashaba i mišljenja tabi'ina. Najznačajniji su sljedeći musannefi:

- Musannef Ebu Bekra Abdur-Rezaka es-San'anija (211.);
- Musannef Ebu Bekra b. Ebi Šejbeta (umro 235. god. po Hidžri) i
- Musannef Bekijja b. Mahleda el-Kurtubija (276.).

Muvetta'-i su isto što i musannefi, samo se razlikuju u nazivu. Najznačajniji je Malikov "Muvetta'" i "Muvetta'" Abdullaha b. Muhammeda el-Mervezija, poznatog pod imenom Abdan.

Od mustahredža na ovu vrstu djela najpoznatiji je "Mustahredž" Ebu Davudovog "Sunena" kojeg je napisao Kasim b. Asbeg.

Hadise u ovim djelima ćemo pronalaziti tako što ćemo na osnovu smisla pretpostaviti poglavlje u kojem bi se mogli nalaziti, a onda u tim poglavljima potražimo hadis.

c) Djela koja obrađuju samo pojedina pitanja

Zbirke u kojima su sabrani hadisi vezani za određeno pitanje, temu ili pak nekoliko tema poznate su pod nazivom: "El-edžzau", "Et-tergibu ve terhibu" ili "El-ahkam".

El-edžzau (množina riječi džuz'un) naziv je za zbirke hadisa u kojima su sabrani hadisi vezani samo za jedno pitanje ili hadisi koje prenosi jedan ravija. Od prve vrste kao primjer možemo spomenuti Buharijina djela: "Džuz'u ref'il-jedejni fis-salati" u kojem su sabrani hadisi koji govore o podizanju ruku prilikom svakog tekbira u namazu i "Džuz'ul-kiraeti halfel-imami" u kojem su popisani hadisi koji govore o učenju za imamom u namazu.

Od druge vrste najpoznatije je djelo "Džuz'u ma revahu Ebu Hanife anis-sahabeti" u kojem su sabrani svi hadisi koje je Ebu Hanife direktno čuo od ashaba, a napisao ga je Abdul-Kerim b. Abdus-Samed et-Taberi (umro 178.).

Et-tergibu ve terhibu je naziv za djela u kojima su tematski sabrani hadisi kojima se podstiče na dobro ili odvraća od lošeg i zastrašuje. Ovakvih djela imamo dvije vrste i to: ona u kojima su hadisi napisani sa senedima i ona u kojima su napisani bez seneda, a pored hadisa je naglašeno u kojoj se zbirci nalaze. Od djela u kojima su hadisi zabilježeni sa senedima najpoznatije je "Et-tergibu vet-terhibu" od Ebu Hafs Omer b. Ahmeda, poznatog kao Ibn Šahin. Od djela u kojima su sabrani hadisi bez seneda najpoznatije je djelo koje je pod

istim naslovom napisao Abdul-Aziz b. Abdul-Kavijj el-Munziri (umro 656. godine po Hidžri).

El-ahkam su djela u kojima su tematski sabrani hadisi koji se odnose na neka fikhska pitanja. Najpoznatija su sljedeća djela ove vrste: "El-ahkam" kojeg je napisao Abdul-Gani el-Makdisi (600.) i "Bulugul-meram min edilletil-ahkam" od Ibn Hadžera el-Askalanija.

5. PRONALAŽENJE HADISA NA TEMELJU SUMNJE U NJEGOV STEPEN

Ako bismo primijenili sve četiri prethodne metode a hadis za kojim tragamo ne uspijemo pronaći, u tom slučaju ćemo se poslužiti i posljednjom, petom metodom, a to je da počnemo od pretpostavke da je dotični hadis slab ili apokrifan tj. da u metnu ili senedu ima izvjesnih nedostataka. Za takvim hadisima ćemo nastaviti da tragamo u djelima i zbirkama u kojima su sabrani slabi, apokrifni i hadisi sa bilo kakvim mahanama i nedostacima. Od djela u kojima su zabilježeni slabi i apokrifni hadisi najpoznatija su sljedeća:

- "Tezkiretul-mevdu'at" od Ibn Tahira el-Makdisija;
- "El-mevdu'atul-kubra" od Ibn Dževzija;
- "El-lealiul-masnu'a" od Sujutije;
- "El-masnu' fi ma'rifetil-hadisil-mevdu'", poznato kao "El-mevdu'atus-sugra" od Alija el-Karija i
- "El-fevaidul-medžmu'a fil-ehadisil-mevdu'a" od Abdullaha eš-Ševkanija.

Apokrifni i slabi hadisi u ovim djelima su sabrani po temama, te ćemo pri iznalaženju hadisa u njima primijeniti četvrtu metodu.

Djela u kojima su hadisi sa skrivenim mahanama ili kakvim nedostacima ima više vrsta:

a) djela u kojima su sabrani mursel[8] hadisi. Najpoznatija su sljedeća djela ove vrste:

"Kitabul-merasîl" Ebu Davuda es-Sidžistanija[9] i "Kitabul-merasîl" Ebu Hatima er-Razija. Hadisi ovih djela su sabrani, također, po temama te je način pronalaženja hadisa isti kao i kod prethodnih. Oba ova djela su štampana (prvo u Kairu, a drugo u Bagdadu).

b) djela u kojima su hadisi sa skrivenim mahanama npr.:

"Kitabu 'ilelil-hadisi" Ebu Hatima er-Razija, "'Ilelul-hadisi" Ed-Dare Kutnija i "'Ilelul-hadisi" Ebu Isa'a Muhammeda b. Isa'a et-Tirmizija.[10] Hadisi u navedenim djelima su poredani po temama.

---

[8] Mursel hadis je onaj hadis kojeg tabi'in prenosi od Poslanika s.a.v.s., što znači da je lanac prenosilaca prekinut.

[9] Pisac poznatog "Sunena"

[10] Pisac poznatog "Sunena"

c) djela u kojima su sabrane ravije hadisa koje su negativno ocijenjene od strane hadiskih kritičara. Pored svakog ravije zabilježeno je po nekoliko slabih hadisa koje on prenosi. Najpoznatija djela ove vrste su: "El-Kamil" od Ibn 'Adija, "Mizanul-i'tidal" od Zehebija i "Lisanul-mizan" od Ibn Hadžera el-Askalanija. Djela ove vrste su napisana tako što su imena ravija, koji su kritikovani, poredana abecednim redom, što znači da ćemo se kod pronalaženja hadisa u ovim djelima služiti prvom metodom.

Ako tragamo za hadisi-kudsijom[11], u tom slučaju možemo se koristiti svim nabrojanim metodama i tražit ćemo ih u svim hadiskim zbirkama. Najpoznatije zbirke hadisi-kudsija su:

- "El-itihafatus-sunnije bil-ehadisil-kudsije" Abdur-Reufa el-Menavija,
- "Miškatul-envar fi ma ruvije anillahi subhanehu ve te'ala minel-ahbar" Muhammeda b. Alija el-Andalusija i
- "El-ehadisul-kudisije" koje je napisao kolegij ezherskih učenjaka, a izdato je 1974. godine u Kairu.

Metode koje smo nastojali ukratko predstaviti u ovom radu pokazale su se kao veoma efikasne. U to se možemo i sami uvjeriti, uz napomenu da moramo konsultirati najnužniju literaturu, koju smo već spomenuli, pri svakom načinu pronalaženja hadisa. Naravno, danas se sve više primjenjuje i metoda pronalaženja hadisa pomoću raznih tehnoloških dostignuća poput CD-a i sl. Još jednom napominjem da sam u ovom napisu pokušao rezimirati ono što je u pogledu pronalaženja hadisa iznio dr. Mahmud et-Tahan u prvom dijelu knjige "Usulut-tahridž ve dirasetul-esanid". Želja mi je bila da ovaj rad bude samo podstrek za temeljitiji pristup izučavanju metoda pronalaženja hadisa prema pomenutom djelu, pa i opširnije, uz želju da one i nama pomognu u našem daljnjem istraživačkom radu.

prof. Mahmut Karalić

---

[11] Hadisi kudsi je onaj hadis kojeg Poslanik s.a.v..s prenosi od Uzvišenog Gospodara riječima: "Rekao je Allah dž. š...", "Uzvišeni Allah kaže..." i sl.

Znakovi upotrijebljeni u knjizi:

١- (خ) _____ Buharijin "Sahih"

٢- (م) _____ Muslimov "Sahih"

٣- (ق) _____ Buharija i Muslim u svojim "Sahihima"

٤- (د) _____ Ebu Davudov "Sunen"

٥- (ت) _____ Tirmizijin "Sunen"

٦- (ن) _____ Nesaijin "Sunen"

٧- (ه) _____ Ibn Madžin "Sunen"

٨- (٤) _____ Četiri navedena "Sunena"

٩- (٣) _____ Ebu Davudov, Tirmizijin i Ibn Madžin "Sunen"

١٠- (حم) _____ "Musned" Ahmeda b. Hanbela

١١- (عم) _____ "Musned" Abdullaha b. Ahmeda

١٢- (ك) _____ Hakimov "Mustedrek"

١٣- (خد) _____ Buharijino djelo: "El-edebul-mufred"

١٤- (تخ) _____ Buharijina "Historija"

١٥- (حب) _____ Ibn Hibbanov "Sahih"

١٦- (طب) _____ "El-mu'džemul-kebir" od Taberanija

١٧- (طس) _____ "El-mu'džemul-evsat " od Taberanija

١٨- (طص) _____ "El-mu'džemus-sagir" od Taberanija

١٩- (ص) _____ "Sunen" Se'id b. Mensura

٢٠- (ش) _____ "Musannef" Ibn Ebi Šejbeta

"Musannef" Abdur-Rezzaka _____ (عب) -٢١

"Musned" Ebu Ja'la _____ (ع) -٢٢

"Sunen" Dare Kutnija _____ (قط) -٢٣

"Musned el-firdevs" Dejlemija _____ (فر) -٢٤

Ebu Nu'ajmovo djelo "El-hilje" _____ (حل) -٢٥

Bejhekijino djelo "Šu'abul-iman" _____ (هب) -٢٦

Bejhekijin "Sunen" _____ (هق) -٢٧

"Kamil" Ibn Adija _____ (عد) -٢٨

Ukajlijevo djelo "Ed-du'afa" _____ (عق) -٢٩

"Historija" Hatib el-Bagdadija _____ (خط) -٣٠

Biseri vjerovjesničke mudrosti

١- التقوى

1. BOGOBOJAZNOST / TAKVALUK

١- أَكْرَمُ النَّاسِ أَتْقَاهُمْ.

صحيح: (ق)

1. Najplemenitiji čovjek je onaj koji je najbogobojazniji.

٢- اِتَّقِ اللَّهِ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ.

حسن: (د ، حم ، ت ، ك ، هب ، طب)

2. Boj se Allaha gdje god budeš; nakon učinjenog lošeg djela učini dobro koje će ga izbrisati i ljubazno i lijepo postupaj s ljudima!

٣- اِتَّقُوا اللهَ فِيمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ.

صحيح: (خد)

3. Bojte se Allaha u pogledu onih koji su u vašem posjedu!

٤- اِتَّقُوا اللهَ فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ، فَارْكَبُوهَا صَالِحَةً وَكُلُوهَا صَالِحَةً.

صحيح: (حم ، د ، حب ، وابن خزيمة)

4. Bojte se Allaha pri postupku sa ovim domaćim životinjama. Jašite ih (ako su) zdrave i jedite ih (ako su) zdrave.

٥- اتَّقُوا اللهَ، وَصَلُّوا خَمْسَكُمْ، وَصُومُوا شَهْرَكُمْ، وَأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ طَيِّبَةً بِهَا أَنْفُسُكُمْ، وَأَطِيعُوا ذَا أَمْرِكُمْ، تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ.

صحيح: (ت ، حب ، ك)

5. Bojte se Allaha, klanjajte pet dnevnih namaza, postite mjesec ramazan, dijelite zekat draga srca, pokoravajte se vašim poglavarima, ući ćete u Džennet vašega Gospodara.

٦- ...اَلتَّقْوَى هَهُنَا (وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ)...

صحيح: (م) - جزء من حديثه الطويل.

6. Bogobojaznost je ovdje (rekao je Poslanik s.a.v.s. pokazujući na svoja prsa tri puta).

٧- قَالَ اللهُ تَعَالَى: وَعِزَّتِي وَجَلاَلِي، لاَ أَجْمَعُ لِعَبْدِي أَمْنَيْنِ وَلاَ خَوْفَيْنِ، إِنْ هُوَ أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا، أَخَفْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ عِبَادِي، وَإِنْ هُوَ خَافَنِي فِي الدُّنْيَا أَمِنْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ عِبَادِي.

حسن: (حل)

7. Uzvišeni Allah kaže: "Tako Mi Moje veličine i moći, Ja neću objediniti Mome robu dvije sigurnosti niti dva straha. Ako Me se ne bude bojao na ovome svijetu, uplašit ću ga onoga Dana kada budem skupio sve Svoje robove, a ako Me se bude bojao na ovome svijetu, oslobodit ću ga straha i dati mu smirenost onoga Dana kada budem skupio Svoje robove."

٨- عَنْ أُمِّ الْحُصَيْنِ الْأَحْمَسِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ، وَعَلَيْهِ بُرْدٌ قَدِ الْتَفَعَ بِهِ مِنْ تَحْتِ إِبْطِهِ، قَالَتْ: فَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى عَضَلَةِ عَضُدِهِ تَرْتَجُّ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ، وَإِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجَدَّعٌ، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا، مَا أَقَامَ لَكُمْ كِتَابَ اللَّهِ.

صحيح: (حم، ت، ك)

8. Ummu el-Husajn el-Ahmesijje veli: "Slušala sam Allahovog Poslanika s.a.v.s. kako drži hutbu na Oprosnom hadžu, a na njemu ogrtač kojim se omotao (ogrnuo) ispod pazuha i ja gledam kako se njegova mišica trese. Čula sam da je tada rekao: 'O ljudi, bojte se Allaha i slušajte i pokoravajte se makar vam za predvodnika (naredbodavca) bio postavljen abesinski rob odsječenih udova (ruku i nogu), sve dok postupa (i sudi vam) po Allahovoj Knjizi.'"

٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَحُجُّونَ، وَلاَ يَتَزَوَّدُونَ، وَيَقُولُونَ: نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ، فَإِذَا قَدِمُوا مَكَّةَ، سَأَلُوا النَّاسَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَتَزَوَّدُوا، فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى).

صحيح: (خ)

9. Ibn Abbas r.a. veli: "Stanovnici Jemena su imali običaj da krenu na hadž a da se ne opskrbe (potrebnim sredstvima). Govorili bi: 'Mi se oslanjamo na Allaha'. A kada dođu u Mekku, tražili bi od ljudi. Onda je Uzvišeni Allah objavio: '...I onim, što vam je potrebno za put, snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobojaznost...'"[12]

١٠- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ، كَبَّرَ ثَلاَثًا، ثُمَّ قَالَ: (سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا، وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ. وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ). اَللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى...

صحيح: (حم ، م)

10. Kada bi uzjahao na devu i krenuo na put, Poslanik s.a.v.s. bi tri puta donio tekbir, a zatim proučio: "(SUBHANELLEZI SEHHARE LENA HAZA VE MA KUNNA LEHU MUKRININ. VE INNA ILA RABBINA LEMUNKALIBUN).[13] ALLAHUMME INNA NES'ELUKE FI SEFERINA HAZEL-BIRRE VET-TAKVA, VE MINEL-AMELI MA TERDA..." (Hvaljen neka je Onaj koji je dao da nam one (životinje, prijevozna sredstva) služe, mi to sami ne bismo mogli postići i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti. Gospodaru naš, Tebe molimo da nam na ovom putu omogućiš da budemo dobročinitelji i bogobojazni te da od djela radimo samo ono s čim si Ti zadovoljan...)

---

[12] El-Bekare, 197.
[13] Ez-Zuhruf, 13., 14.

٢- الإيمان

2. IMAN

١١- آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ، وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

11. Znak imana je ljubav prema ensarijama (stanovnicima Medine koji su prihvatili muhadžire iz Mekke), a znak licemjerstva je mržnja prema njima.

١٢- إِذَا زَنَى الْعَبْدُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ، فَكَانَ عَلَى رَأْسِهِ كَالظُّلَّةِ فَإِذَا أَقْلَعَ رَجَعَ إِلَيْهِ.

صحيح: (د ، ك)

12. Kada čovjek počini blud, iz njega izađe iman i lebdi mu iznad glave kao hlad (oblak). A kada prestane, iman mu se ponovo vrati.

١٣- إِذَا سَرَّتْكَ حَسَنَتُكَ، وَسَاءَتْكَ سَيِّئَتُكَ فَأَنْتَ مُؤْمِنٌ.

صحيح: (حم ، حب ، طب ، ك ، هب ، الضياء)

13. Ako te obraduje to što si učinio neko dobro djelo, a ražalosti te kada uradiš zlo (neko ružno djelo), ti si mu'min (vjernik).

١٤- إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةً وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ.

صحيح: (حم ، طب)

14. Sve ima svoju suštinu. Čovjek ne može dosegnuti suštinu (bît) imana sve dok ne spozna i ne shvati da ono što ga je zadesilo nije ga moglo mimoići, a ono što ga je mimoišlo nije ga moglo zadesiti.

١٥- إِنَّ اللهَ تَعَالَى لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ.

صحيح: (م ، ه)

15. Uzvišeni Allah ne gleda vaše likove (vaš izgled) niti vaš imetak, nego gleda vaša srca i vaša djela.

١٦- اَلْإِيمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ، وَمَلاَئِكَتِهِ، وَكِتَابِهِ، وَبِلِقَاءِهِ، وَبِرُسُلِهِ، وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الْآخِرِ.

صحيح: (حم ، ق ، ه)

16. Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegovu Knjigu, susret s Njim (na ahiretu - nakon proživljenja), Njegove poslanike i u ponovno proživljenje.

١٧- اَلْإِيمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ، وَمَلاَئِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ.

صحيح: (م ، ٣)

17. Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u Allahovo određenje (kader) dobra i zla.

١٨- اَلْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

صحيح: (م ، د ، ن ، ه)

18. Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova (ogranaka); najvrjedniji od njih su riječi: "LA ILAHE ILLALLAH" (nema boga osim Allaha), a najniži je ukloniti s puta ono što smeta (prolaznicima). I stid je jedan dio (ogranak) imana.

١٩- اَلْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

صحيح: (خ)

19. Iman se sastoji od šezdeset i nekoliko dijelova; i stid je jedan dio imana.

٢٠- الْإِيمَانُ : اَلصَّبْرُ وَالسَّمَاحَةُ.

صحيح: (ع ، طب في "مكارم الأخلاق")

20. Od imana su i strpljivost i opraštanje.

٢١- ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ (بِهِنَّ) حَلاَوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه)

21. Kod koga se nađu tri stvari, osjetit će pravu slast imana:
- da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega ostalog,
- da voli neku osobu isključivo radi Allaha i
- da mrzi povratak u kufr, nakon što ga je Allah iz njega izbavio, kao što mrzi da bude bačen u vatru.

٢٢- ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلاَمِ دِيناً وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً.

صحيح: (حم ، م ، ت)

22. Slast vjerovanja (imana) je okusio onaj ko je zadovoljan da mu Allah bude gospodar, islam vjera i Muhammed s.a.v.s. poslanik.

٢٣- سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ فَقَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: اَلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: حَجٌّ مَبْرُورٌ.

صحيح: (ق)

23. Upitan je Božiji Poslanik s.a.v.s. koje je djelo najvrjednije, pa je odgovorio: "Vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika." Neko je rekao: "A zatim?" "Boriti se na Allahovom putu", odgovorio je Poslanik. Neko upita: "A zatim?" "Kod Allaha primljen hadž", odgovorio je Poslanik s.a.v.s.

٢٤- لَيَغْشَيَنَّ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي فِتَنٌ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِناً وَيُمْسِي كَافِرًا، يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ.

صحيح: (ك)

24. Poslije mene će moj ummet zadesiti smutnja (teška vremena i iskušenja) koje će biti kao dijelovi izuzetno mračne i tmurne noći. Tada će ljudi osvanjivati kao mu'mini, a zanoćivati kao kafiri, i za malu ovosvjetsku korist i dobit prodavati svoju vjeru.

٢٥- مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُتْرُجَّةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ، لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

25. Mu'min koji uči Kur'an je sličan "utrudždži"[14] - ima lijep miris i lijep okus. Mu'min koji ne uči Kur'an je sličan hurmi - nema mirisa, ali joj je okus sladak. Munafik koji uči Kur'an je sličan "rejhani"[15] - lijep joj je miris, ali joj je okus gorak. A munafik koji ne uči Kur'an je sličan "hanzali"[16] - nema mirisa a i plod joj je gorak.

٢٦- مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ، وَأَبْغَضَ لِلَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنَعَ لِلَّهِ، فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ.

صحيح: (د ، الضياء)

26. Ko u ime Allaha voli, u ime Allaha prezire (mrzi), u ime Allaha dijeli i u ime Allaha uskraćuje - upotpunio je svoj iman.

٢٧- مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الْإِيمَانِ، فَلْيَتَّقِ اللهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي.

حسن: (طس)

27. Ko se oženi upotpunio je polovinu imana, pa neka se boji Allaha u onoj preostaloj polovini.

---

[14] Vrsta voćke, nešto između limuna i narandže.
[15] Biljka od koje se pravi istoimeni miris.
[16] Vrsta divlje, gorke tikve.

٢٨- مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنْ إِلَى جَارِهِ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ.

صحيح: (حم ، ق ، ن ، ه)

28. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka čini dobro svome komšiji; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori dobro ili neka šuti.

٢٩- لاَ إِيمَانَ لِمَنْ لاَ أَمَانَةَ لَهُ، وَلاَ دِينَ لِمَنْ لاَ عَهْدَ لَهُ.

صحيح: (حم ، حب)

29. Nema prave vjere onaj ko je nepovjerljiv, niti ima vjere onaj koji ne ispunjava dato obećanje.

٣٠- لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَلَدِهِ، وَوَالِدِهِ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

صحيح: (حم ، ق ، ن ، ه)

30. Niko od vas nije pravi vjernik sve dok mu ja ne budem draži od njegovoga djeteta, oca (roditelja) i ostaloga svijeta (svih ostalih ljudi).

٣١- لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه)

31. Niko od vas neće istinski i pravo vjerovati sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi samome sebi.

٣- الإسلام

3. ISLAM

٣٢- أَفْلَحَ مَنْ هُدِيَ إِلَى الْإِسْلَامِ، وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقَنِعَ بِهِ.

صحيح: (طب ، ك)

32. Uspio je onaj koji bude upućen u islam (na put islama), te kome život bude umjeren (skroman) i on takvim životom bude zadovoljan.

٣٣- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ، وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

33. Allahov Poslanik s.a.v.s. je poslao Muaza r.a. u Jemen, te mu tom prilikom rekao: "Ti dolaziš narodu od ehli-kitaba (krišćanima i jevrejima), pa ih pozovi da posvjedoče da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Božiji Poslanik. Ako se oni tome odazovu, onda ih obavijesti da im je Allah propisao pet namaza u toku dana i noći. Ako i to prihvate i odazovu se, onda ih obavijesti da im je Allah propisao sadaku (zekat), koja se uzima od njihovih bogatih i daje njihovim siromasima. Ako i to prihvate, dobro se čuvaj najboljeg dijela njihovog imetka (prilikom uzimanja zekata) i čuvaj se dove (kletve) mazluma (onoga kome je učinjena nepravda) jer, zaista, između nje i Allaha nema nikakve prepreke."

٣٤- اتَّقوُا اللهَ، وَصَلُّوا خَمْسَكُمْ، وَصُومُوا شَهْرَكُمْ، وَأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ طَيِّبَةً بِهَا أَنْفُسُكُمْ، وَأَطِيعوُا ذَا أَمْرِكُمْ، تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ.

صحيح: (ت ، حب ، ك)

34. Bojte se Allaha, klanjajte pet dnevnih namaza, postite mjesec ramazan, dijelite zekat draga srca, pokoravajte se vašim poglavarima, ući ćete u Džennet vašega Gospodara.

٣٥- اِسْتَقِيمُوا، وَنِعِمَّا إِنِ اسْتَقَمْتُمْ، وَخَيْرُ أَعْمَالِكُمُ الصَّلاَةُ، وَلاَ يُحَافِظُ عَلَى الْوُضُوءِ إِلاَّ مُؤْمِنٌ.

صحيح: (ه ، طب)

35. Ustrajte na pravom putu, divno li je ako ustrajete! Najbolje vaše djelo je namaz, a samo pravi vjernik će redovito čuvati abdest.

٣٦- اَلْإِسْلاَمُ أَنْ تَعْبُدَ اللهَ وَلاَ تُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمَ الصَّلاَةَ، وَتُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ.

صحيح: (حم ، ق ، ه ، ن)

36. Islam je: da vjeruješ u Allaha i da Mu druga ne pripisuješ, da klanjaš namaz, daješ propisani zekat, postiš ramazan i obaviš hadž.

٣٧- اَلْإِسْلاَمُ يَعْلُو وَلاَ يُعْلَى.

حسن: (الروياني ، قط ، هق ، الضياء)

37. Islam je iznad svega ostalog i ništa drugo ga ne nadvisuje i ne nadmašuje.

٣٨- إِنَّ اللهَ تَعَالَى لَيُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ.

صحيح: (طب)

38. Zaista, Allah dž.š. potpomaže i ojačava ovu vjeru (i) sa griješnikom.

٣٩- إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا.

صحيح: (د ، ك ، البيهقي في "المعرفة")

39. Allah dž.š. nakon svakih sto godina pošalje ovom ummetu nekoga ko će mu vjeru obnoviti (popraviti ono što su ljudi pokvarili).

٤٠- إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالْغُلُوِّ فِي الدِّينِ.

صحيح: (حم ، ن ، ه ، ك)

40. Dobro se čuvajte zadrtosti i pretjeranosti (prekomjernosti) u vjeri jer su oni koji su bili prije vas propali zbog toga što su pretjerivali u vjeri.

٤١- بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن)

41. Islam se temelji na pet stvari: svjedočenju da nema drugoga boga osim Allaha i da je Muhammed Božiji Poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, hadžu i postu mjeseca ramazana.

٤٢- ... أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ؟ قَالَ: تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

صحيح: (ق)

42. Upitao je neki čovjek Poslanika s.a.v.s.: "Koje je djelo u islamu najbolje?", pa je odgovorio: "Da nahraniš gladnoga i nazoveš selam onome koga znaš i onome koga ne znaš."

٤٣- اَلدِّينُ نَصِيحَةٌ. قُلْنَا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ.

صحيح: (م)

43. Vjera je savjet. Rekosmo (vele ashabi): "Kome?" Poslanik s.a.v.s. reče: "Od Allaha, a Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, predvodnicima muslimana i običnim ljudima."

٤٤- اَلدِّينُ يُسْرٌ، وَلَنْ يُغَالِبَ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ.

صحيح: (هب) ، وَفِي (خ) بمعناه

44. Vjera je lahka i niko se neće s njom natjecati, a da ga ona ne savlada i porazi (nadjača).

٤٥- سَيُشَدَّدُ هَذَا الدِّينُ بِرِجَالٍ لَيْسَ لَهُمْ عِنْدَ اللهِ خَلاَقٌ.

صحيح: (المحاملي في "أمالية")

45. Ova vjera će biti ojačana (i) sa ljudima koji su kod Allaha dž.š. bezvrijedni (i prezreni).

٤٦- طُوبَى لِمَنْ أَدْرَكَنِي وَآمَنَ بِي، وَطُوبَى لِمَنْ لَمْ يُدْرِكْنِي ثُمَّ آمَنَ بِي.

صحيح: (ابن النجار) ، وله شواهد عند (حم ، هب)

46. Blago onome ko me zatekao (našao se u vremenu u kojem živim) i povjerovao u mene (moje poslanstvo) i blago onome ko me nije zatekao, a povjerovao je u mene.

٤٧- كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى فِطْرَةٍ، حَتَّى يُعْرِبَ عَنْهُ لِسَانُهُ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِـــهِ، أَوْ يُنَصِّرَانِهِ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ.

صحيح: (ع ، طب)

47. Svako se dijete rodi u čistoj, prirodnoj vjeri, tako da se i njegov jezik jasno izjasni, ali ga roditelji učine židovom, kršćaninom ili vatropoklonikom.

٤٨- لَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ فَضْلٌ إِلاَّ بِالدِّينِ أَوْ عَمَلٍ صَالِحٍ، حَسْبُ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ فَاحِشًا، بَذِيًّا، بَخِيلاً، جَبَّانًا.

صحيح: (هب)

48. Nema prednosti jednim ljudima nad drugima osim u pogledu vjere i dobrih djela. Dovoljno je (zla) čovjeku kada bi bio besraman (nepristojan i neuljudan), razvratan, škrt i kukavica.

٤٩- اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ.

صحيح: (ق ، د ، ن ، ت ، ك ، حب ، حم)

49. Pravi musliman je onaj od čijeg jezika i ruku su mirni i pošteđeni drugi muslimani.

٥٠- مِنْ حُسْنِ إِسْلاَمِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لاَ يَعْنِيهِ.

حسن[١٧]: (ت ، ه ، حم ، طب ، الحاكم في "الكنى" ، طص ، ابن عساكر ، ك في "تاريخه")

50. Od ljepote islama jednog čovjeka je da ostavi (i ne mješa se u) ono što ga se ne tiče.

٥١- مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (البزار)

51. Ko posvjedoči da nema drugog boga osim Allaha, ući će u Džennet.

٥٢- عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، قُلْ لِي فِي الْإِسْلاَمِ قَوْلاً، لاَ أَسْأَلُ أَحَدًا غَيْرَكَ! قَالَ: قُلْ: آمَنْتُ بِاللهِ ثُمَّ اسْتَقِمْ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، ن ، ه)

52. Sufjan ibn Abdullah es-Sekafi je rekao Allahovom Poslaniku s.a.v.s.: "Reci mi o islamu nešto (što će mi biti dovoljno i zadovoljiti me) tako da više nikoga o tome ne pitam!" Na to mu Poslanik s.a.v.s. reče: "Reci: 'Vjerujem u Allaha' i ustraj na tome."

---

[١٧] أما الشيخ الألباني ، فقد صحح هذا الحديث.

٤-الإحسان

4. DOBROČINSTVO / IHSAN

٥٣- اَلْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ.

صحيح: (ق، حم، ٣، ٥)

53. Najviši stupanj vjere je da Allaha obožavaš kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

٥٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّ لِي قَرَابَةً، أَصِلُهُمْ يَقْطَعُونِي، وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسِيئُونَ إِلَيَّ، وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ. فَقَالَ: لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ، فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ. وَلاَ يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ، مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم، م)

54. Priča Ebu Hurejre r.a.: "Rekao je jedan čovjek Poslaniku s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, ja imam rodbinu s kojima održavam dobre odnose (s moje strane), a oni ih prekidaju. Ja im činim dobročinstvo, a oni mi vraćaju ružnim. Ja sam prema njima blag, dobrodušan i milostiv, a oni me zanemaruju, vrijeđaju i odbacuju.' Na to mu Poslanik s.a.v.s. reče: 'Ako je to tako kao što kažeš, onda kao da ih ti hraniš vrelim pepelom (zbog iskušenja). I sve dok si ti takav prema njima, Allah će ti od Sebe dati pomagača (meleka)'."

٥٥- إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ.

صحيح: (حم، م، ٤)

55. Allah je propisao dobročinstvo u svemu pa, kada ubijate (neprijatelja), ubijajte na lijep (human) način, a kada koljete (životinje), to činite

na lijep način. Neka svako od vas naoštri nož kojim kolje i neka ne muči životinju koju kolje.

٥٦- إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا، أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَيَكْشِفُ الْحِجَابَ، فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ. ثُمَّ تَلاَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ: (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ)[١٨].

صحيح: (م)

56. Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet, Uzvišeni Allah dž.š. će im reći: "Želite li još nešto?" Oni će odgovoriti: "Zar nam nisi osvijetlio naša lica, zar nas nisi uveo u Džennet, a spasio od vatre?" Poslanik s.a.v.s. kaže: "Tada će Allah dž.š. razmaknuti zastor i ništa od onoga što im je dato neće im biti draže i ljepše od viđenja Allaha dž.š.." Nakon toga je Poslanik s.a.v.s. proučio slijedeći ajet: "Dobročinitelje čeka nagrada i više od toga..."[19]

[١٨] يونس ، ٢٦.

[19] Junus, 26.

٥-الطهارة

5. ČISTOĆA

٥٧- اِلْبَسُوا الثِّيَابَ الْبِيضَ، فَإِنَّهَا أَطْهَرُ وَأَطْيَبُ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ.

صحيح: (حم ، ت ، ن ، ه ، ك)

57. Oblačite bijelu odjeću jer je ona najčišća i najljepša, i u nju umotavajte vaše umrle!

٥٨- إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلاَ يَغْمِسْ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلاَثًا فَإِنَّهُ لاَ يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدَاهُ.

صحيح: (مالك ، الشافعي ، حم ، ق ، ٤)

58. Kada se neko od vas probudi neka ne stavlja ruku u posudu dok je ne opere tri puta jer vi ne znate gdje vam je ruka "prenoćila" (tj. gdje je bila dok ste vi spavali).

٥٩- إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ شَطْرُ الْإِيمَانِ...

صحيح: (حم ، ن ، ه ، حب)

59. Propisno i potpuno uzimanje abdesta je dio vjerovanja...

٦٠- إِنَّ الْمَاءَ طَهُورٌ لاَ يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ.

صحيح: (حم ، ٣ ، قط ، هق)

60. Voda je čista i ništa je ne zagađuje.[20]

---

[20] Ovaj propis je uslovljen idžmaom (jednoglasnim rješenjem uleme) da voda nije promijenila jedno od svojstava (boju, okus i miris). Dakle, pod tim uslovom se smatra čistom. Međutim, ako je promijenila jedno od ta tri svojstva, onda se ubraja u nečiste vode.

٦١- إِنَّ الْمُؤْمِنَ لاَ يَنْجُسُ.

صحيح: (ق ، ٤ ، حم ، ه ، طب)

61. Vjernik nije nečist.[21]

٦٢- اَلْبَحْرُ الطَّهُورُ مَاؤُهُ الْحِلُّ مَيْتَتُهُ.

صحيح: (حم ، ٤)

62. Morska voda je čista, a ono što ugine u moru (a živi isključivo u njemu) je dozvoljeno jesti.

٦٣- حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ.

صحيح: (ق)

63. Svaki musliman je dužan da se bar jednom sedmično okupa, opere glavu i tijelo.

٦٤- اَلْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، د ، ن ، ه)

64. Kupanje petkom je obaveza svakog punoljetnog muslimana.[22]

٦٥- طَهُورُ إِنَاءِ أَحَدِكُمْ، إِذَا وَلَغَ فِيهِ الْكَلْبُ، أَنْ يَغْسِلَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ، أُولاَهُنَّ بِالتُّرَابِ.

صحيح: (م ، د)

65. Kada pas naloče nešto iz vaše posude, ona će biti ponovo čista ako se opere sedam puta, prvi put (istirajući) zemljom.

---

[21] Ovo je Poslanik s.a.v.s. rekao Ebu Hurejri r.a. kada je jednom prilikom otišao da se okupa te ga je Poslanik s.a.v.s. upitao gdje je bio, a on odgovorio: "Bio sam džunup, pa nisam htio da idem (boravim) s tobom nečist."

[22] Ovaj hadis je derogiran drugim hadisom u kojem stoji: "Ko se abdesti petkom to mu je dovoljno, a ko se okupa to je bolje."

٦٦- طَهِّرُوا أَفْنِيَتَكُمْ، فَإِنَّ الْيَهُودَ لاَ تُطَهِّرُ أَفْنِيَتَهَا.

حسن: (طس)

66. Čistite vaša dvorišta (okolinu), jer, zaista, židovi ne čiste svoja dvorišta (okolinu).

٦٧- لاَ يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لاَ يَجْرِي، ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ (مِنْهُ).

صحيح: (ق ، د ، ن)

67. Nemojte vršiti malu nuždu u stajaću vodu a zatim se kupati u njoj.

٦٨- أَيُّمَا إِهَابٍ دُبِغَ فَقَدْ طَهُرَ.

صحيح: (حم ، ٤) ، ولمسلم بلفظ: إِذَا دُبِغَ الْإِهَابُ ، فَقَدْ طَهُرَ.

68. Koja god se kožica uštavi, ona postaje čista.

٦٩- عَامَّةُ عَذَابِ الْقَبْرِ مِنَ الْبَوْلِ.

صحيح: (ق)

69. Jedan od najvećih (najčešćih) razloga kaburske patnje je nečuvanje od mokraće.

٧٠- أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ، هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لاَ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ. قَالَ: فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا.

صحيح: (ق) ، وهذا لفظ مسلم.

70. Upitao je Božiji Poslanik s.a.v.s.: "Šta mislite, kada bi pored vrata nekog od vas tekla rijeka, pa se on u njoj svaki dan pet puta (o)kupa, da li bi na njemu ostalo nečistoće?" Ashabi odgovoriše: "Ne, ne bi na njemu ostalo nimalo nečistoće." Poslanik, s.a.v.s., reče: "To je primjer pet dnevnih namaza, Allah njima briše grijehe."

٦- الصلاة

6. NAMAZ

٧١- إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلاَتِكَ كُلِّهَا.

صحيح: (حم ، ق ، ٣)

71. Kada pođeš klanjati donesi tekbir, zatim prouči iz Kur'ana ono što znaš, zatim (polahko) obavi ruku' sve dok se na njemu (potpuno) ne smiriš, onda se vrati sa ruku'a sve dok se potpuno ne uspraviš. Potom padni na sedždu i ostani sve dok se i na njoj potpuno ne smiriš. Zatim se podigni i vrati se sa sedžde i smiri se i na njoj, i tako postupi tokom cijeloga namaza.[23]

٧٢- إِنَّ أَسْوَأَ النَّاسِ سَرِقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلاَتَهُ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ يَسْرِقُهَا؟ قَالَ: لاَ يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَلاَ سُجُودَهَا.

صحيح: (حم ، ك ، الطيالسي ، ع)

72. "Najgori kradljivac je onaj koji krade od svoga namaza." Ashabi rekoše: "O Božiji Poslaniče, kako to neko krade od svoga namaza?" "Ne upotpuni (ne obavi kako treba) ni ruku' ni sedždu", odgovori Poslanik.

٧٣- إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ٤)

---

[23] Poslanik je ovo rekao čovjeku koji je brzo i neispravno klanjao.

73. Kada čujete ezan, ponavljajte riječi ezana za muezzinom.

٧٤- أَتِمُّوا الصَّفَّ الْمُقَدَّمَ ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ، فَمَا كَانَ مِنْ نَقْصٍ فَلْيَكُنْ فِي الصَّفِّ الْمُؤَخَّرِ.

صحيح: (حم ، د ، ن ، حب ، ابن خزيمة ، الضياء)

74. Popunite prvi saf (prilikom obavljanja namaza), pa zatim slijedeći, a ako koji saf ostane nepopunjen, neka to bude posljednji.

٧٥- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: اَلصَّلاَةُ عَلَى وَقْتِهَا. قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: ثُمَّ بِرُّ الْوَالِـــدَيْنِ. قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: اَلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن)

75. Abdullah b. Mes'ud r.a. veli: "Upitao sam Poslanika s.a.v.s.: 'Koje je djelo Allahu najdraže?' Odgovorio je: 'Klanjanje namaza na vrijeme'. 'Koje zatim?', upitao sam. 'Dobročinstvo prema roditeljima', odgovorio je. 'A koje zatim?', ponovo sam upitao. 'Džihad na Allahovom putu', odgovorio je."

٧٦- إِنَّ أَحَبَّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ، وَأَحَبَّ الصَّلاَةِ إِلَى اللَّهِ صَلاَةُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَم - كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ، وَكَانَ يَصُـــومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن ، ه)

76. Allahu najdraži post je post Davuda a.s., postio bi svaki drugi dan. A Allahu najdraži namaz je namaz Davuda a.s. - spavao bi polovinu noći, jednu trećinu bi proveo klanjajući, a zatim bi jednu šestinu noći spavao.

٧٧- أَطِبِ الْكَلاَمَ، وَأَفْشِ السَّلاَمَ، وَصِلِ الْأَرْحَامَ، وَقُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، ثم ادْخُلِ الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ.

صحيح: (حب ، حل)

77. Govori lijepe stvari, širi selam, održavaj rodbinske veze, klanjaj noću dok svijet spava - ući ćeš u Džennet spašen i siguran.

٧٨- أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ.

صحيح: (م ، د ، ن)

78. Allahov rob je najbliži svome Gospodaru dok je na sedždi, pa što više činite dovu (na njoj).

٧٩- أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلاَةُ، وَأَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ فِي الدِّمَاءِ.

صحيح: (ن)

79. Prva stvar za koju će čovjek polagati račune je namaz, a prva stvar za koju će se suditi u odnosima među ljudima je ubistvo (prolijevanje krvi).

٨٠- أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلاَةُ، فَإِنْ صَلَحَتْ، صَلَحَ لَهُ سَائِرُ عَمَلِهِ وَإِنْ فَسَدَتْ، فَسَدَ سَائِرُ عَمَلِهِ.

صحيح: (طس ، الضياء)

80. Prva stvar za koju će čovjek na Sudnjem danu polagati račun je namaz. Pa ako mu namaz bude dobar, bit će mu dobra (ispravna) i ostala djela. A ako mu namaz bude loš, bit će mu loša i ostala djela.

٨١-اجْعَلُوا مِنْ صَلاَتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ، وَلاَ تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ع ، الضياء)

81. Klanjajte (nafile) u svojim kućama, ne pretvarajte ih u kaburove (greblje).

٨٢- تَطَوُّعُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ يَزِيدُ عَلَى تَطَوُّعِهِ عِنْدَ النَّاسِ كَفَضْلِ صَلاَةِ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ عَلَى صَلاَتِهِ وَحْدَهُ.

صحيح: (ابن أبي شيبة)

82. Nafila (dobrovoljni namaz) koju čovjek klanja kod kuće sam (da ga niko ne vidi) je vrednija i bolja od nafile koju čovjek obavi među ljudima,

(isto) toliko koliko je i farz-namaz obavljen u džematu bolji i vredniji od onoga koji se klanja napose (sâm).

٨٣- لاَ تَأْتُوا الصَّلاَةَ وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ وَأْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا.

صحيح: (حم ، ق)

83. Kada krenete na namaz idite skrušeno i ponizno, i ne žurite. Pa ono što stignete (za imamom) klanjajte, a ono što vam je prošlo doklanjajte.

٨٤- إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ وَحَضَرَ الْعَشَاءُ فَابْدَؤُوا بِالْعَشَاءِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه ، طب)

84. Kada se uspostavi namaz i (desi se da se u isto vrijeme) postavi večera, prvo večerajte.

٨٥- إِذَا أَمَّ أَحَدُكُمُ النَّاسَ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الصَّغِيرَ وَالْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَالْمَرِيضَ، فَإِذَا صَلَّى وَحْدَهُ فَلْيُصَلِّ كَيْفَ شَاءَ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، د ، ن)

85. Kada neko od vas bude klanjao kao imam ljudima, neka bude umjeren (u dužini učenja poslije Fatihe) jer među njima ima i malih, i starih, i slabih, i bolesnih, i onih koji imaju kakve potrebe. A kada klanja sam, (onda) neka oduži (i klanja) koliko hoće.

٨٦- عن أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلاَةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلاَنٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا. فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ. ثُمَّ قَالَ: إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ، فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ.

صحيح: (خ)

86. Prenosi Abdullah ibn Mes'ud r.a. da je neki čovjek rekao Poslaniku s.a.v.s.: "Tako mi Allaha, Božiji Poslaniče, ja kasnim na sabah-namaz (namjerno) zbog tog i tog (čovjeka). Klanja kao imam i odulji namaz."

Ibn Mes'ud veli: "Nikada do tada nisam vidio Božijeg Poslanika s.a.v.s. da nas tako ljutito savjetuje." Tim povodom je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Zaista među vama ima onih koji rastjeruju (ljude, cijepaju džemat). Ko od vas bude klanjao kao imam ljudima, neka skrati (uči kratko), jer među muktedijama ima i slabih (nejakih), i starih, i onih sa potrebama.

٨٧- إِذَا سَجَدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَعْتَدِلْ، وَلاَ يَفْتَرِشْ ذِرَاعَيْهِ افْتِرَاشَ الْكَلْبِ.

صحيح: (ه ، ت ، حم ، ابن خزيمة)

87. Kada neko od vas padne na sedždu, neka je pravilno obavi, neka ne položi svoje laktove (podlaktice) na tlo kao što čini pas (kada leži).

٨٨- إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَالْقَوْمُ يُصَلُّونَ، فَلْيُصَلِّ مَعَهُمْ، وَتَكُونَ لَهُ نَافِلَةً.

صحيح: (طب)

88. Kada neko od vas klanja u kući, zatim dođe u džamiju i zatekne ljude da klanjaju, neka klanja (pristupi) sa njima, i taj će mu namaz biti nafila.

٨٩- إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ "أَنْصِتْ"، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتَ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ه ، د ، ن)

89. Ako onome do sebe kažeš: "Šuti!" za vrijeme dok imam petkom drži hutbu, izgubio si vrijednost džume.

٩٠- إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ يَمْلَأُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالزَّكَاةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ.

صحيح: (حم ، ه ، ابن حبان ، ن – و هذا لفظه)

90. Pravilno i potpuno uzimanje abdesta je dio imana, riječi zahvale Allahu -"Elhamdulillah" (hvala pripada samo Allahu) pune mizan (vagu kojom se mjere djela). Tesbih -"Subhanallah" i tekbir -"Allahu ekber" pune prostor nebesa i zemlje. Namaz je svjetlost (nur), zekat je dokaz (koji će svjedočiti za vjernika), strpljenje je sjaj, a Kur'an je dokaz za ili protiv tebe.

٩١- إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي إِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ، فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ يُنَاجِيهِ.

صحيح: (ك)

91. Zaista, kada neko od vas pođe (ustane) da klanja, on šapatom doziva i razgovara sa svojim Gospodarom, zato neka dobro pazi kako će to uraditi.

٩٢- أَيُّمَا رَجُلٍ أَمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، لَمْ تَجُزْ صَلاَتُهُ أُذُنَيْهِ.

حسن: (طب)

92. Koji god čovjek bude klanjao kao imam ljudima, a oni ga preziru (mrze), njegov namaz se neće podignuti dalje od njegovih ušiju.

٩٣- مَنْ أَمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، فَإِنَّ صَلاَتَهُ لاَ تُجَاوِزَ تَرْقُوَتَهُ.

حسن: (طب)

93. Ko bude imam ljudima, a oni ga mrze, njegov namaz neće preći i podići se dalje od njegove ključne kosti.

٩٤- أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلاَةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً.

صحيح: (ق ، ن)

94. Dato mi je pet stvari koje nisu date niti jednom poslaniku prije mene: potpomognut sam strahom (kojeg neprijateljima Allah ulijeva u srce) na udaljenosti od mjesec dana hoda; učinjena mi je zemlja mjestom za klanjanje (mesdžidom) i čistom, pa gdje god čovjeka od moga ummeta zatekne namaz - neka ga obavi; dozvoljen mi je ratni plijen, a nije bio dozvoljen nikome prije mene; dat mi je (veliki) šefa'at (zauzimanje na Sudnjem danu); i prije mene su poslanici bili slani samo svojim narodima, a ja sam poslan cijelome čovječanstvu.

٩٥- أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ اللَّـهُ وَأَنَّ مُحَمَّـدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلاَةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلاَّ بِحَقِّ الْإِسْلاَمِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ.

صحيح: (ق)

95. Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed s.a.v.s. Božiji Poslanik, obavljaju namaz i daju zekat. Kada to učine, zaštićeni su od mene njihovi životi i njihovi imeci, osim ono što islam propisuje, a konačni obračun pripada Allahu dž.š. (konačni obračun je kod Allaha dž.š.)

٩٦- إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلاَةِ.

صحيح: (م ، د ، ت ، ه)

96. Između čovjeka i širka i kufra je ostavljanje namaza.

٩٧- ثَلاَثَةٌ لاَ تُجَاوِزُ صَلاَتُهُمْ آذَانَهُمْ: اَلْعَبْدُ الْآبِقُ حَتَّى يَرْجِعَ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ، وَإِمَامُ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ.

حسن: (ت)

97. Namaz trima osobama ne prelazi (odlazi) dalje od njihovih ušiju: odbjeglome robu - dok se ne vrati, ženi koja je zanoćila, a njen muž je ljut na nju i čovjeku koji klanja kao imam ljudima koji ga mrze i preziru.[24]

٩٨- ... جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلاَةِ.

صحيح: (حم ، ن ، طب)

98. Najveća radost mi je u namazu.

٩٩- اَلْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ.

حسن: (د)

[24] Ovdje se pod mržnjom misli na onu koja je potekla iz šerijatski opravdanoga razloga.

99. Džuma je dužnost za svakoga ko čuje ezan.

١٠٠- خَمْسُ صَلَوَاتٍ افْتَرَضَهُنَّ اللَّهُ تَعَالَى، مَنْ أَحْسَنَ وُضُوءَهُنَّ، وَصَلاَّهُنَّ لِوَقْتِهِنَّ، وَأَتَمَّ رُكُوعَهُنَّ وَخُشُوعَهُنَّ، كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ، وَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَهْدٌ، إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ.

صحيح: (د ، هب)

100. Allah dž.š. vam je propisao pet namaza, pa ko bude lijepo i potpuno abdest (za njih) uzimao, klanjao ih na vrijeme, ispravno i potpuno obavljao ruku' i sedždu (na njima), bio potpuno skrušen i ponizan dok ih obavlja, Allah dž.š. se obavezuje da će mu oprostiti grijehe. A ko to ne bude radio, nema Allahovo obećanje; ako hoće – oprostit će mu, a ako hoće – kaznit će ga.

١٠١- رُبَّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ، وَرُبَّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ.

صحيح: (طب ، حم ، ك ، هق)

101. Koliko je onih koji poste, a nemaju ništa (drugo) od tog posta, osim gladi i žeđi; i koliko je onih koji noću ustanu i klanjaju (nafilu), a nemaju ništa (drugo) od toga, osim nespavanja.

١٠٢- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَأَحْلَلْتُ الْحَلاَلَ، وَحَرَّمْتُ الْحَرَامَ، وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا، أَأَدْخُلُ الْجَنَّةَ ؟ قَالَ: نَعَمْ.

صحيح: (م)

102. Džabir r.a. veli: "Upitao je neki čovjek Božijeg Poslanika s.a.v.s.: 'Šta veliš, ako budem klanjao propisane namaze, postio ramazan, smatrao dozvoljenim ono što je Allah učinio dozvoljenim, smatrao zabranjenim (i klonio ga se) ono što je Allah zabranio (učinio haramom), te ne budem radio ništa više od toga, hoću li ući u Džennet?' Poslanik s.a.v.s. odgovori: 'Hoćeš'."

١٠٣- سَوُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ.

صحيح: (حم، ق، ه، د)

103. Poravnajte safove jer, zaista, (po)ravnanje safova je jedan od uslova pravilnog uspostavljanja namaza.

١٠٤- صَلِّ صَلَاةَ مُوَدِّعٍ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ. وَايْأَسْ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَعِشْ غَنِيًّا، وَإِيَّاكَ وَمَا يُعْتَذَرُ مِنْهُ.

حسن: (ابن نجار)

104. Klanjaj namaz kao da ti je oproštajni (posljednji), i kao da vidiš Allaha dž.š., pa ako ti Njega ne vidiš, On tebe zaista vidi. Suzdrži se od onoga što je u rukama (posjedu) ljudi i živjet ćeš imućan (i zadovoljan). I čuvaj se onoga od čega se (nakon što se uradi) traži izvinjenje i opravdanje.

١٠٥- صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ.

صحيح: (حم، خ، ٤)

105. Klanjaj stojeći; ako tako ne možeš, onda sjedeći; a ako ni tako ne možeš (nisi u stanju), onda ležeći na strani.

١٠٦- صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً.

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه، مالك)

106. Namaz koji se obavi u džematu je bolji od onoga koji se klanja pojedinačno za dvadeset i sedam deredža (stepeni).

١٠٧- اَلصَّلَاةُ فِي جَمَاعَةٍ تَعْدِلُ خَمْسًا وَعِشْرِينَ صَلَاةً، فَإِذَا صَلَّاهَا فِي فَلَاةٍ فَأَتَمَّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا، بَلَغَتْ خَمْسِينَ صَلَاةً.

صحيح: (د، الحاكم)

107. Namaz u džematu vrijedi koliko dvadeset i pet namaza, a onaj ko klanja namaz u bespuću (pustom, nenastanjenom mjestu i onom u kojem ništa nema i ne raste) te potpuno i lijepo obavi ruku' i sedždu, njegov namaz će dostignuti (vrijednost) pedeset namaza.

١٠٨- ...أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ: اَلصَّلاَةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ، اَلصَّلاَةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ، فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى مَا يَفِيضُ بِهَا لِسَانُهُ.

صحيح: (حم، ن، ه، حب)

108. Božiji Poslanik s.a.v.s. je, za vrijeme bolesti u kojoj je i preselio, govorio: "Dobro pazite i čuvajte namaz i one koji su u vašem posjedu! Čuvajte namaz i one koji su u vašem posjedu (oni koji su vam potčinjeni)!" Ponavljao je te riječi vrlo jasno.

١٠٩- اَلصَّلاَةُ الْخَمْسُ وَالْجُمْعَةُ إِلَى الْجُمْعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ، مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ.

صحيح: (حم، م، ت)

109. Pet namaza, te džuma do džume, čiste (otkup su za) ono što se uradi u vremenu između njih, ukoliko se bude čuvalo velikih grijeha.

١١٠- صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي.

صحيح: (خ)

110. Klanjajte onako kako ste mene vidjeli da klanjam.

١١١- عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ، فَإِنَّهُ دَأْبُ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ إِلَى اللَّهِ، وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ، وَتَكْفِيرٌ لِلسَّيِّئَاتِ، وَمَطْرَدَةٌ لِلدَّاءِ عَنِ الْجَسَدِ.

صحيح: (حم، ابن السنى، طب، هق، ك، ت – واللفظ له)

111. Klanjajte noćni namaz (nafilu) jer je to navika (i običaj) dobrih ljudi koji su življeli prije vas, i on vas približava Allahu dž.š., čuva od grijeha, čisti vaša ružna djela i odbija bolest od vašega tijela.

١١٢- فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ، وَمَالِهِ، وَنَفْسِهِ، وَوَلَدِهِ، وَجَارِهِ، يُكَفِّرُهَا الصِّيَامُ، وَالصَّلاَةُ، وَالصَّدَقَةُ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

صحيح: (ق، ت، ه، واللفظ لمسلم)

112. Pogreške koje čovjek načini (u ispitu) prema svojoj ženi, imetku, samome sebi, svome djetetu i komšiji popravljaju se i otkupljuju (njegovim) namazom, postom, sadakom, naređivanjem dobra i odvraćanjem od zla.

١١٣- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاَتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلاَثًا وَقَالَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ تَبَارَكْتَ (يَا) ذَا الْجَلاَلِ وَالْإِكْرَامِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

113. Kada bi završio namaz, Poslanik s.a.v.s. bi proučio istigfar tri puta (rekao bi: Estagfirullah) (Tražim oprost od Allaha dž.š.), a zatim bi rekao: "Allahumme Entes-Selamu ve minkes-selamu, tebarekte /ja/ Zel-dželali vel-ikram". (Gospodaru moj, Ti si Spasitelj i samo od Tebe je spas. Uzvišen si, o Veliki /Moćni/ i Plemeniti.)

١١٤- لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلاَةٍ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن ، ت ، ه ، مالك)

114. Kada se ne bih bojao da ću preopteretiti i otežati svom ummetu, naredio bih im upotrebu misvaka pred svaki namaz.

١١٥- لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلاَّ أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لاَسْتَهَمُوا، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لاَسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا.

صحيح: (حم ، ق ، ن ، مالك)

115. Kada bi ljudi znali šta se krije (tj. kakva nagrada) u ezanu (tj. njegovom učenju) i prvom safu, te kada ne bi našli drugog načina (da odrede kome će to pripasti) osim izvlačenja slamki, to bi i učinili. A kada bi znali šta se krije (koja je vrijednost i nagrada) u prispijevanju na namaz dok se on otpočinje početnim tekbirom (tj. nekašnjenjem), natjecali bi se da stignu na njega (tekbir). I kada bi znali šta se krije u jaciji i sabahu (u džematu), došli bi da ih klanjaju (u džamiji), pa makar i puzeći.

١١٦- إِنَّ أَثْقَلَ صَلاَةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلاَةُ الْعِشَاءِ وَصَلاَةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِالصَّلاَةِ فَتُقَامَ، ثُمَّ آمُرَ رَجُلاً

فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِي بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزَمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لاَ يَشْهَدُونَ الصَّلاَةَ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ.

صحيح: (حم، ق، د، ه)

116. Najteži namazi za licemjere (munafike) su jacija i sabah, a kada bi samo znali koja je vrijednost (nagrada) u njima, došli bi na njih (u džemat) pa makar i puzeći. Htio sam da naredim da se uspostavi džemat (prouči ikamet za namaz), zatim da naredim nekom pa da klanja kao imam ljudima, a zatim da odem sa ljudima, koji će ponijeti vatrene baklje, do ljudi koji ne prisustvuju namazu (u džematu) te da im zapalim kuće.

١١٧- مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كَمَثَلِ نَهْرٍ جَارٍ غَمْرٍ عَلَى بَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ. قَالَ الْحَسَنُ: وَمَا يُبْقِي ذَلِكَ مِنَ الدَّرَنِ.

صحيح: (حم، ق، ت) بألفاظ متقاربة.

117. Primjer pet dnevnih namaza je kao primjer čiste rijeke (pitke vode), koja teče pored vrata nekog od vas, u kojoj se on svaki dan pet puta kupa te tako (taj postupak) ne ostavlja na njemu ni traga od nečistoće (prljavštine).

١١٨- أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لاَ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ. قَالَ: فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا.

صحيح: (ق)، واللفظ لمسلم.

118. "Šta mislite, kada bi nekome od vas pored vrata tekla rijeka, i on se u njoj svaki dan pet puta okupao, da li bi na njemu ostalo nečistoće?", upitao je Poslanik s.a.v.s. ashabe. Oni odgovoriše: "Ne bi na njemu ostalo nimalo nečistoće." Poslanik s.a.v.s. reče: "To je primjer pet dnevnih namaza, Allah njima briše grijehe."

١١٩- مُرُوا أَوْلاَدَكُمْ بِالصَّلاَةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ.

حسن: (حم، د، ك)

119. Naređujte svojoj djeci da klanjaju kad navrše sedam godina, a i udarite ih radi namaza kada navrše deset godina i razdvojite ih u postelji.

١٢٠- مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ إِلَيْهَا أُخْرَى.

صحيح: (ه، ك)

120. Ko stigne na jedan rekat džume-namaza neka doklanja drugi (nakon što imam preda selam).

١٢١- مَنْ أَمَّ النَّاسَ فَأَصَابَ الْوَقْتَ فَلَهُ وَلَهُمْ وَمَنِ انْتَقَصَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعَلَيْهِ وَلاَ عَلَيْهِمْ.

صحيح: (حم، د، ه، ك)

121. Ko bude imam ljudima, te klanja namaz u njegovo vrijeme i upotpuni ga (tj. ispravno ga klanja), nagrada (za taj namaz) pripada i njemu (imamu) i njima (džematu). A ako on nešto od toga izostavi (i prekrši), odgovornost je na njemu, ne i na njima.

١٢٢- مَنْ تَرَكَ ثَلاَثَ جُمُعَاتٍ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ، كُتِبَ مِنَ الْمُنَافِقِينَ.

صحيح: (طب)

122. Ko bez opravdanoga razloga ostavi tri džume, bit će upisan među munafike (licemjere).

١٢٣- مَنْ تَرَكَ صَلاَةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ.

صحيح: (حم، خ، ن)

123. Ko ostavi ikindiju-namaz, poništit će mu se njegova (dobra) djela.

١٢٤- إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي الثِّنْتَيْنِ وَالْوَاحِدَةِ فَلْيَجْعَلْهَا وَاحِدَةً، وَإِذَا شَكَّ فِي الثِّنْتَيْنِ وَالثَّلاَثِ فَلْيَجْعَلْهَا ثِنْتَيْنِ، وَإِذَا شَكَّ فِي الثَّلاَثِ وَالْأَرْبَعِ فَلْيَجْعَلْهَا ثَلاَثًا، ثُمَّ لِيُتِمَّ مَا بَقِيَ مِنْ صَلاَتِهِ حَتَّى يَكُونَ الْوَهْمُ فِي الزِّيَادَةِ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ.

صحيح: (حم ، ه ، ك ، هق)

124. Kada neko od vas nije siguran da li je klanjao dva ili jedan rekat, neka postupi kao da je klanjao jedan; kada nije siguran da li je klanjao dva ili tri, neka postupi kao da je klanjao dva; kada nije siguran da li je klanjao tri ili četiri, neka učini kao da je klanjao tri, tako da sumnja (nesigurnost, pretpostavka i pogreška) bude u dodatku. Zatim neka nastavi da klanja ono što mu je ostalo (od namaza), te neka učini dvije sedžde dok je na sjedenju, prije nego preda selam.

١٢٥- مَنْ صَلَّى رَكْعَةً مِنَ الصُّبْحِ، ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ، فَلْيُصَلِّ الصُّبْحَ.

صحيح: (حم ، ك)

125. Ko klanja jedan rekat sabah-namaza, a zatim izađe sunce (tj. koga izlazak sunca zatekne kada je klanjao samo jedan rekat sabaha, a nije ga za .o), neka dovrši namaz.

١٢٦- مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ.

صحيح: (حم ، م) ، و اللفظ لمسلم.

126. Ko klanja jaciju u džematu, kao da je pola noći proveo u namazu, a ko klanja sabah u džematu, kao da je cijelu noć proveo u namazu.

١٢٧- مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

صحيح: (خ ، ٣)

127. Ko provede noć Lejletul-kadr klanjajući, istinski vjerujući i očekivajući Allahovu nagradu (nadajući se Allahovoj nagradi) bit će mu oprošteni grijesi koje je ranije počinio.

١٢٨- مَنْ نَسِيَ صَلاَةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، لاَ كَفَّارَةَ لَهَا إِلاَّ ذَلِكَ .

صحيح: (ق ، د ، ت ، ه)

128. Ko zaboravi (da klanja jedan) namaz, neka ga klanja kada se sjeti (da ga nije klanjao). Nema drugog otkupa za njega, osim toga.

١٢٩- مَنْ نَسِيَ الصَّلاَةَ فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ (أَقِمِ الصَّلاَةَ لِذِكْرِي).

صحيح: (ق ، د ، ن ، ه)

129. Ko zaboravi (da klanja) namaz, neka ga klanja kada se sjeti, jer uzvišeni Allah dž.š. veli: "I obavljaj namaz da Me se sjetiš."

١٣٠- اَلْمُؤَذِّنُ يُغْفَرُ لَهُ مَدَّ صَوْتِهِ وَأَجْرُهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُ.

صحيح: (طب)

130. Muezzinu se prašta onoliko dokle dopire njegov glas, a njegova nagrada je kao nagrada svih onih koji s njim klanjaju.

١٣١- نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلاَةِ إِلَى الْقُبُورِ.

صحيح: (حب)

131. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se klanja prema kaburovima.

١٣٢- نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ.

صحيح: (ق ، ن)

132. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se klanja namaz nakon sabah-namaza sve dok sunce ne izađe, i nakon ikindije-namaza sve dok ne zađe.[25]

---

[25] Kako bi se ispravno shvatio, ovaj hadis je neophodno povezati sa drugim hadisom kojeg prenosi Alija r.a.: "...osim ako je sunce još uvijek visoko i čisto bijele (žarke) boje." Ibn Huzejme je poglavlje u kojem se nalazi ovaj hadis naslovio ovako: "Zabranjeno je klanjati poslije ikindije-namaza... ...ako sunce nije visoko, već se primaklo zalasku."

١٣٣- لاَ تُجْزِئُ صَلاَةٌ لاَ يُقِيمُ الرَّجُلُ فِيهَا صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ.

صحيح: (حم ، ن ، ه)

133. Namaz na kojem čovjek ne uspravi (i smiri) leđa na ruku'-u i sedždi nije ispravan (i za njega neće biti nagrađen).

١٣٤- لاَ تُقْبَلُ صَلاَةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ، وَلاَ صَدَقَةٌ مِنْ غُلُولٍ.

صحيح: (م ، ت ، ه)

134. Namaz nije prihvaćen (primljen) ako se obavi bez abdesta (prethodne čistoće), niti je primljena sadaka ako je data iz imovine stečene na nedozvoljen način.

١٣٥- لاَ صَلاَةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ، وَلاَ هُوَ يُدَافِعُهُ الأَخْبَثَانِ.

صحيح: (م ، د)

135. Nema namaza ako je doneseno (i postavljeno) jelo, niti namaza u kojem će se trpjeti velika ili mala nužda.

١٣٦- يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلاَمَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصِلُوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ.

صحيح: (حم ، ت ، ه ، ك) واللفظ لابن ماجة.

136. O ljudi, širite selam, hranite siromašne, jačajte rodbinske veze i klanjajte noću dok svijet spava, ući ćete u Džennet u miru i spašeni.

١٣٧- يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سِنًّا، وَلاَ يَؤُمَّنَّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ وَلاَ يَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤) ، واللفظ لمسلم.

137. Kao imam klanja ljudima onaj koji najbolje i najpravilnije od njih uči Kur'an. Pa ako su u učenju jednaki, onda onaj od njih koji najbolje poznaje sunnet. Ako su i u tome jednaki, onda onaj koji je prije učinio

Hidžru. A ako su i u tome jednaki, onda onaj ko je po godinama stariji. I neka niko ne klanja kao imam drugom čovjeku u njegovom posjedu (kući i sl.) i neka ne sjeda u njegovoj kući na mjesto koje je postavljeno (i koje koristi) samo za vlasnika kuće, osim uz njegovu dozvolu.

٧- المسجد

7. DŽAMIJA

١٣٨- أَحَبُّ الْبِلاَدِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا، وَأَبْغَضُ الْبِلاَدِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا.

صحيح: (م ، حم ، ك)

138. Najdraža mjesta Allahu dž.š. u nekom kraju su džamije, a najmrža mjesta Allahu dž.š. u nekom kraju su čaršije (pijace).

١٣٩- عَنْ أَبِي ذَرٍّ يَقُولُ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَوَّلِ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ. قَالَ: اَلْمَسْجِدُ الْحَرَامُ. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى. قُلْتُ: كَمْ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: أَرْبَعُونَ عَامًا. ثُمَّ الْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ، فَحَيْثُمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلاَةُ، فَصَلِّ.

صحيح: (حم ، ق ، ن ، ه)

139. Ebu Zerr r.a. veli: "Pitao sam Allahovog Poslanika s.a.v.s. o prvoj džamiji koja je podignuta na zemlji, pa je rekao: 'Prva džamija koja je podignuta na zemlji je Mesdžidul-Haram (u Mekki).' Upitao sam: 'A zatim?' 'Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu)', odgovorio je. Upitao sam: 'Koliko je vremena između njih?' Poslanik s.a.v.s. odgovori: 'Četrdeset godina. A sada, cijela zemlja je mjesto gdje se može obaviti namaz, pa gdje god te zatekne namaz - klanjaj.'"

١٤٠- إِذَا خَرَجَتِ الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلْتَغْتَسِلْ مِنَ الطِّيبِ كَمَا تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ.

صحيح: (ن)

140. Kada žena pođe u džamiju, neka se okupa (očisti) od mirisa, kao što se okupa od nečistoće (dženabeta).

١٤١- إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ.

صحيح: (ق ، ٤)

141. Kada neko od vas uđe u džamiju, neka klanja dva rekata prije nego što sjedne.

١٤٢- إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لِيَقُلْ: اَللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، فَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ.

صحيح: (د ، ه)

142. Kada neko od vas uđe u džamiju, neka donese salavat na Poslanika i neka rekne (prouči): "ALLAHUMME-FTAH LI EBVABE RAHMETIKE." (Gospodaru moj, otvori mi vrata Tvoje milosti.) A kada izađe neka rekne (prouči): "ALLAHUMME INNI ES'ELUKE MIN FADLIKE." (Gospodru moj, od Tebe tražim da me nagradiš iz Tvoje nenadmašive dobrote.)

١٤٣- ائْذَنُوا لِلنِّسَاءِ أَنْ يُصَلِّينَ بِاللَّيْلِ فِي الْمَسَاجِدِ.

صحيح: (الطيالسي) وَ ل(حم ، م ، د ، ت)- قريب منه.

143. Dozvolite ženama da noću klanjaju u džamijama (sabah, akšam i jaciju).

١٤٤- اُعْبُدِ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، وَعُدَّ نَفْسَكَ فِي الْمَوْتَى، وَإِيَّاكَ وَدَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا مُجَابَاتٌ، وَعَلَيْكَ بِصَلَاةِ الْغَدَاةِ وَصَلَاةِ الْعِشَاءِ فَاشْهَدْهُمَا، فَلَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَيْتُمُوهُمَا وَلَوْ حَبْوًا.

حسن: (طب)

144. Obožavaj Allaha kao da Ga vidiš, ubrajaj sebe među umrlima (tj. spremaj se za smrt), dobro se čuvaj dove (kletve) onoga kome je načinjena nepravda (mazluma) jer su njegove dove (kletve) primljene (uslišane), i dobro pazi na sabahski i jacijski namaz i klanjaj ih u džematu jer da znate šta se krije (šta je) u njima (tj. kakva vrijednost i nagrada), dolazili biste da ih obavite u džematu, pa makar i puzeći.

١٤٥- بَشِّرِ الْمَشَّائِينَ فِي الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (د ، ت ، ه ، ك)

145. Obraduj one koji po mraku i tmini idu u džamiju potpunim svjetlom na Sudnjem danu.

١٤٦- سَبْعٌ يَجْرِي لِلْعَبْدِ أَجْرُهُنَّ، وَهُوَ فِي قَبْرِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، أَوْ أَجْرَى نَهْرًا، أَوْ حَفَرَ بِئْرًا، أَوْ غَرَسَ نَخْلاً، أَوْ بَنَى مَسْجِدًا، أَوْ وَرَثَ مُصْحَفًا، أَوْ تَرَكَ وَلَدًا يَسْتَغْفِرُ لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ.

حسن: (البزار وسمويه)

146. Za sedam stvari će Allahovom robu pristizati (teći) nagrada, a on je mrtav u svom kaburu:

- ko drugoga nečemu poduči,
- ko (u neko mjesto) provede tekuću vodu (rijeku),
- ko iskopa bunar,
- ko zasadi drvo (palmu),
- ko sagradi džamiju,
- ko iza sebe (u nasljedstvo) ostavi Mushaf (da se iz njega uči) i
- ko iza sebe ostavi dijete koje će tražiti oprosta za njega nakon njegove smrti (jer ga je on tako podučio i odgojio).

١٤٧- سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ، وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ - اجْتَمَعَا عَلَى ذَلِكَ وَتَفَرَّقَا - وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ (امْرَأَةٌ) ذَاتُ حَسَبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ.

صحيح: (ت ، حم ، ق ، ن ، مالك - واللفظ له)

147. Sedam osoba će Allah staviti pod (u) Svoj hlad na dan kada drugog hlada (osim Njegovog) neće biti: pravednog vladara, mladića koji je odrastao u ibadetu Allahu dž.š., čovjeka čije je srce vezano za džamiju otkad iz nje izađe pa dok se ne vrati, dvije osobe koje su se voljele u ime Allaha, radi Njega su se sastajale i radi Njega su se rastajale,

osobu koja se sjeti (spomene) Allaha dž.š. u samoći te joj oči zasuze (te joj poteku suze), čovjeka koga pozove na blud ugledna i lijepa žena, a on joj kaže (odgovori): "Ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova", i čovjeka koji udijeli sadaku, te je tako pritaji (sakrije), da mu lijeva ruka ne zna šta je udijelila desna.

١٤٨- لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ.

صحيح: (حم، ق، ن)

148. Allah je prokleo židove i kršćane; učinili su kaburove svojih vjerovjesnika bogomoljama (pretvorili su njihove kaburove u džamije).

١٤٩- مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا وَلَوْ كَمَفْحَصِ قَطَاةٍ لِبَيْضِهَا، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم)

149. Ko sagradi džamiju, pa makar (ona bila) kao ptičije gnijezdo za njena jaja, Allah dž.š. će mu sagraditi kuću u Džennetu.

١٥٠- مَنْ بَنَى مَسْجِدًا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ، بَنَى اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم، ق، ت، ه)

150. Ko sagradi džamiju, želeći pri tome Allahovo zadovoljstvo, Allah će mu istu takvu sagraditi u Džennetu.

١٥١- مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ، أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ.

صحيح: (حم، ق) – واللفظ للبخاري.

151. Ko porani (pripremi se) radi odlaska u džamiju i vrati se, Allah će mu pripremiti mjesto u Džennetu za svaki odlazak i povratak.

٨- الصوم

8. POST

١٥٢- أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ - كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا، وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ - كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَهُ، وَيَنَامُ سُدُسَهُ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

152. Allahu najdraži post je post Davuda a.s. - postio bi svaki drugi dan. A Allahu najdraži namaz je namaz Davuda a.s. - spavao bi polovinu noći, jednu trećinu bi proveo klanjajući, a zatim bi jednu šestinu noći spavao.

١٥٣- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: إِنَّ الصَّوْمَ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ. إِنَّ لِلصَّائِمِ فَرْحَتَيْنِ: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ، وَإِذَا لَقِيَ اللَّهَ فَجَزَاهُ فَرِحَ. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.

صحيح: (حم، م، ن)، و ل(ه، ت، خ، هب) الجزء الأول منه.

153. Allah dž.š. (u hadisi-kudsiju) veli: "Post je Moj, i Ja za njega (posebno) nagrađujem. Zaista postač ima dvije radosti: kada iftari - obraduje se, i kada sretne Allaha, te ga On nagradi - obraduje se. Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, zadah iz postačevih usta je kod Allaha dž.š. bolji od mirisa miska.

١٥٤- تَسَحَّرُوا، فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً.

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه)

154. Ustajte na sehur (ručak kada postite), jer je u sehuru bereket (blagoslov).

١٥٥- ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ:دَعْوَةُ الصَّائِمِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ.

صحيح: (عق ، هب)

155. Tri dove su uslišane: dova postača, dova putnika i dova onoga kome je učinjena nepravda (mazluma).

١٥٦- جَعَلَ اللهُ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، اَلشَّهْرُ بِعَشَرَةِ أَشْهُرٍ، وَصِيَامُ سِتَّةِ أَيَّامٍ بَعْدَ الشَّهْرِ تَمَامُ السَّنَةِ.

صحيح: (أبو الشيخ في "الثواب")

156. Allah dž.š. za dobro djelo daje desetorostruku nagradu. Ko isposti mjesec ramazan, kao da je postio deset mjeseci, a post šest dana poslije ramazana (nakon Bajrama - u mjesecu ševvalu) upotpunjuje godinu (kao da je postio cijelu godinu).

١٥٧- رُبَّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ، وَرُبَّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ.

صحيح: (حم ، طب ، ك ، هق)

157. Koliko je onih koji poste, a nemaju ništa (drugo) od tog posta, osim gladi i žeđi; i koliko je onih koji noću ustanu i klanjaju (nafilu), a nemaju ništa (drugo) od toga, osim nespavanja.

١٥٨- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَأَحْلَلْتُ الْحَلاَلَ، وَحَرَّمْتُ الْحَرَامَ، وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا، أَأَدْخُلُ الْجَنَّةَ ؟ قَالَ: نَعَمْ.

صحيح: (م)

158. Prenosi Džabir r.a. da je neki čovjek pitao Božijeg Poslanika s.a.v.s.: "Šta veliš, ako budem klanjao propisane namaze, postio ramazan, smatrao dozvoljeno ono što je Allah učinio dozvoljenim, smatrao zabranjenim (i klonio ga se) ono što je Allah zabranio (učinio haramom) te ne budem radio ništa više od toga, hoću li ući u Džennet?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Hoćeš."

١٥٩- اَلشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ، فَلاَ تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، وَلاَ تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ ثَلاَثِينَ.

صحيح: (حم، ق، د- واللفظ له)

159. Mjesec (ponekad) ima dvadeset i devet dana. Zato nemojte počinjati (ramazanski) post dok ne vidite mlađak i ne prekidajte ga dok mlađak ne vidite. A ako nebo bude oblačno (te oblaci prekriju mjesec, pa ga ne vidite 29. dan navečer), onda postite (upotpunite) i trideseti dan.

١٦٠- صَوْمُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَمَضَانَ إِلَى رَمَضَانَ - صَوْمُ الدَّهْرِ وَإِفْطَارُهُ.

صحيح: (حم، م)

160. Post tri dana svakoga mjeseca i svaki ramazan je kao post i iftar cijeloga života. (Tj. isto je kao i postiti sve vrijeme).

١٦١- صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ كَفَّارَةُ السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ وَالسَّنَةِ الْمُسْتَقْبَلَةِ.

صحيح: (م، طس - واللفظ له)

161. Post na dan Arefata (deveti dan zul-hidždžeta, uoči Kurban-bajrama) je otkup za (male) grijehe koji su počinjeni te (prošle) i naredne godine.

١٦٢- اَلصِّيَامُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ، فَمَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا، فَلاَ يَجْهَلْ يَوْمَئِذٍ، وَإِنِ امْرُؤٌ جَهِلَ عَلَيْهِ، فَلاَ يَشْتُمْهُ وَلاَ يَسُبَّهُ، وَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.

صحيح: (ن)

162. Post je štit od džehennemske vatre. Onaj ko osvane posteći, neka ne čini nešto loše (prema drugom). A ako prema njemu neko loše postupi, neka ga ne vrijeđa (ponižava), grdi i omalovažava, nego neka kaže: "Ja postim". Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, zadah iz usta postača je kod Allaha bolji (ljepši) od mirisa miska.

١٦٣- لَيْسَ الصِّيَامَ مِنَ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ، إِنَّمَا الصِّيَامُ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ. فَإِنْ سَابَّكَ أَحَدٌ، أَوْ جَهِلَ عَلَيْهِ، فَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ.

صحيح: (ك ، هق)

163. Post nije samo sustezanje od jela i pića, pravi post je sustezanje od svađe i ružnih riječi. Ako te neko napadne psovkom ili šta drugo pogriješi prema tebi, ti reci: "Ja postim, ja postim."

١٦٤- صِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ صِيَامُ الدَّهْرِ، وَ(هِيَ) أَيَّامُ الْبِيضِ: صَبِيحَةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ، وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ، وَخَمْسَ عَشْرَةَ.

حسن: (ن ، ع ، هب)

164. Postiti svakoga mjeseca po tri dana je isto kao postiti sve vrijeme (cijeli život). To su "bijeli dani": trinaesti, četrnaesti i petnaesti dan (u hidžretskom mjesecu).

١٦٥- اَلصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: رَبِّ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ. قَالَ: فَيُشَفَّعَانِ.

صحيح: (حم ، طب ، ك ، هب)

165. Post i Kur'an će se na Sudnjem danu zauzimati za čovjeka. Post će reći: "Gospodaru, ja sam ga odvratio od hrane i užitaka po danu, te primi moje zauzimanje za njega (i nemoj ga kazniti)."

A Kur'an će reći: "Gospodaru, ja sam ga odvratio od spavanja noću, te primi moje zauzimanje za njega (i nemoj ga kazniti)." I primit će se njihovo zauzimanje.

١٦٦- عَجِّلُوا الْإِفْطَارَ، وَأَخِّرُوا السَّحُورَ.

صحيح: (طب)

166. Požurite sa iftarom, a sehur odgodite (tj. sehurite pred istek vremena za sehur, pred zoru).

١٦٧- فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ، وَمَالِهِ، وَنَفْسِهِ، وَوَلَدِهِ، وَجَارِهِ يُكَفِّرُهَا الصَّلاَةُ، وَالصَّوْمُ، وَالصَّدَقَةُ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

صحيح: (ق ، ت ، ه)

167. Pogreške koje čovjek načini prema svojoj ženi, imetku, samome sebi, svome djetetu i komšiji, popravljaju se i otkupljuju (njegovim) namazom, postom, sadakom, naređivanjem dobra i odvraćanjem od zla.

١٦٨- كَانَ يَبْدَأُ، إِذَا أَفْطَرَ، بِالتَّمْرِ.

صحيح: (ن)

168. Poslanik s.a.v.s. bi započinjao iftar hurmom.

١٦٩- مَنْ وَجَدَ تَمْرًا فَلْيُفْطِرْ عَلَيْهِ، وَمَنْ لاَ فَلْيُفْطِرْ عَلَى مَاءٍ، فَإِنَّ الْمَاءَ طَهُورٌ.

صحيح: (ك ، ن ، ت – واللفظ له)

169. Ko nađe hurmi, neka se njima iftari (neka počne iftar njima), a ko ne nađe, neka se iftari vodom, jer je ona čista.

١٧٠- مَنْ أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ نَاسِيًا، فَلاَ قَضَاءَ عَلَيْهِ، وَلاَ كَفَّارَةَ.

حسن: (ك ، هق)

170. Ko se u zaboravu omrsi uz ramazan, nije dužan napostiti taj dan niti dati otkup (keffaret) za njega (tj. samo će nastaviti postiti).

١٧١- مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ، فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ.

صحيح: (حم ، ق ، ه)

171. Ko zaboravi da posti, pa nešto pojede ili popije, neka nastavi da posti jer ga je Allah nahranio i napojio.

١٧٢- مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

172. Ko isposti ramazan čvrsto vjerujući, nadajući se i očekujući Allahovu nagradu, bit će mu oprošteni raniji grijesi.

١٧٣- مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

173. Ko isposti ramazan i nakon njega još šest dana mjeseca ševala, kao da je cijelo vrijeme postio.

١٧٤- مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا، أَوْ جَهَّزَ غَازِيًا، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ.

صحيح: (هق)

174. Ko pripremi iftar postaču ili opremi borca na Allahovom putu, imat će nagradu koliku i oni.

١٧٥- مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا.

صحيح: (حم ، ت ، ه ، حب)

175. Ko pripremi iftar postaču, imat će nagradu koliku i on, s tim što se postaču nagrada time neće umanjiti.

١٧٦- مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ.

صحيح: (حم ، خ ، د ، ت)

176. Ko ne ostavi laž (ružan govor) i rad po njoj, Allah ne traži od njega (ni) da ostavi jelo i piće.

١٧٧- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

صحيح: (حم ، ق ، ه)

177. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se posti (nafila) petkom.

١٧٨- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ.

صحيح: (ق)

178. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se posti na dan ramazanskog i Kurban-bajrama (prve dane ta dva Bajrama).

١٧٩- لاَ تَصُومَنَّ امْرَأَةٌ إِلاَّ بِإِذْنِ زَوْجِهَا.

صحيح: (د، حب، ك، حم - واللفظ له)

179. Neka žena nikako ne posti (nafilu), osim uz dozvolu (odobrenje) svoga muža.

١٨٠- لاَ صِيَامَ لِمَنْ لَمْ يَفْرِضْهُ مِنَ اللَّيْلِ.

صحيح: (٥)

180. Nema posta (tj. nije valjan) za onoga koji ga nije nanijetio još od noći (prije zore).

١٨١- يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

181. O mladići! Ko od vas bude u mogućnosti (bude imao sredstava) za brak, neka se oženi, jer to (brak) najbolje čuva pogled (oči od harama) i polni organ (od bluda). A onaj ko ne bude u mogućnosti, neka posti, jer post će ga odvratiti od bluda.

٩- رمضان

9. RAMAZAN

١٨٢- إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

182. Kada nastupi mjesec ramazan, otvore se vrata Dženneta, zatvore se vrata Džehennema i uvežu se i bace u okove šejtani.

١٨٣- رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ، وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ، وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكِبَرَ فَلَمْ يُدْخِلاَهُ الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم ، ت ، ك)

183. Propao je i ponižen onaj koji je čuo da sam spomenut u njegovome prisustvu, pa nije donio salavat na mene. Propao je i ponižen onaj koji dočeka ramazan, a zatim prođe prije nego mu grijesi budu oprošteni (tj. ne iskoristi ga, pa da mu se grijesi u njemu oproste). I propao je i ponižen onaj kod koga njegovi roditelji dožive starost, a ne uvedu ga u Džennet (tj. ne zasluži Džennet lijepim odnosom prema njima).

١٨٤- مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

صحيح: (خ ، ٣)

184. Ko u namazu provede noć "Lejletul-kadr", čvrsto vjerujući, nadajući se i očekujući Allahovu nagradu, bit će mu oprošteni grijesi koje je ranije počinio.

١٨٥- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ، وَأَحْيَا لَيْلَهُ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

185. Poslanik s.a.v.s. bi se, kada bi nastupilo posljednjih deset dana ramazana, posebno posvetio ibadetu (ne bi imao odnos sa ženama), klanjao bi noću, a i porodicu bi budio.

١٨٦- تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوِتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ.

صحيح: (خ)

186. Tražite Lejletul-kadr u neparnim noćima posljednjih deset dana ramazana.

١٨٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ، وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، لِأَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلِخَ، يَعْرِضُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ، فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ، كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

صحيح: (حم، ق، ن)

187. Ibn Abbas r.a. kaže: "Božiji Poslanik s.a.v.s. je bio najplemenitiji čovjek a, opet, najplemenitiji je bio u mjesecu ramazanu jer mu je Džibril dolazio svake noći i preslušavao ga Kur'an, sve dok ne prođe ramazan. A kada bi mu Džibril došao, bio bi plemenitiji i brži u dobru od poslanog vjetra."

١٠- العيد

10. BAJRAM

١٨٨- قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ وَلِأَهْلِ الْمَدِينَةِ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى قَدْ أَبْدَلَكُمْ بِهِمَا خَيْرًا مِنْهُمَا: يَوْمُ الْفِطْرِ، وَيَوْمُ النَّحْرِ.

صحيح: (هق)

188. Došao sam u Medinu a njeni stanovnici su imali dva dana (u godini) u kojima bi se u džahilijjetu zabavljali i veselili, a Uzvišeni Allah dž.š. vam je ta dva dana zamijenio sa dva bolja od njih: Ramazanski i Kurban-bajram (tj. prvi dani ta dva bajrama).

١٨٩- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ فِي طَرِيقٍ، رَجَعَ فِي غَيْرِهِ.

صحيح: (ت ، ك)

189. Kada bi izašao na dan Bajrama (da klanja bajram-namaz) Poslanik s.a.v.s. bi išao jednim putem, a vratio se drugim.

١٩٠- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَطْعَمَ.

صحيح: (حم ، ت ، ه ، ك)

190. Poslanik s.a.v.s. ne bi izlazio (iz kuće) na dan Ramazanskog bajrama dok ne bi nešto pojeo.

١٩١- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى إِلَى الْمُصَلَّى، فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَبْدَأُ بِهِ الصَّلَاةُ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيَقُومُ مُقَابِلَ النَّاسِ، وَالنَّاسُ جُلُوسٌ عَلَى صُفُوفِهِمْ، فَيَعِظُهُمْ وَيُوصِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ ...

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

191. Poslanik s.a.v.s. bi na Ramazanski i Kurban-bajram izašao na musallu[26] i prvo što bi uradio bi bilo klanjanje bajram-namaza, zatim bi se okrenuo prema vjernicima dok su oni još u safovima, te bi ih savjetovao i naređivao im... (tj. držao bi im hutbu.)

١٩٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلُّونَ الْعِيدَيْنِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ.

صحيح: (ق ، ن ، ه)

192. Abdullah b. Omer r.a. veli: "I Božiji Poslanik s.a.v.s., i Ebu Bekr, i Omer r.a. su klanjali bajram - namaz prije (bajramske) hutbe."

١٩٣- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْأَضْحَى وَالْفِطْرِ بِ(ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ) وَ (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ).

صحيح: (م ، د)

193. Božiji Poslanik s.a.v.s. bi na Ramazanskom i Kurban-bajramu učio sure "Kâf" i "El-Kamer".

[26] Otvoren prostor gdje se klanjao bajram-namaz.

١١- النحر

11. KURBAN

١٩٤- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْبَحُ أُضْحِيَّتَهُ بِيَدِهِ.

صحيح: (حم ، ه)

194. Poslanik s.a.v.s. bi lično, svojom rukom klao (svoj) kurban.

١٩٥- مَنْ بَاعَ جِلْدَ أُضْحِيَّتِهِ، فَلاَ أُضْحِيَّةَ لَهُ.

حسن: (ك ، هق)

195. Ko proda kožu od svoga kurbana (ko proda kurbansku kožicu i novac zadrži za sebe), taj nema kurbana (tj. neće biti nagrađen za njega, i kao da ga nije ni zaklao).

١٩٦- مَنْ ضَحَّى قَبْلَ الصَّلاَةِ فَإِنَّمَا ذَبَحَ لِنَفْسِهِ، وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلاَةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ، وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ.

صحيح: (ق) – واللفظ لمسلم.

196. Ko zakolje kurban prije bajram-namaza, zaklao ga je za sebe (tj. iskoristit će meso i dr., ali se neće primiti od njega kao kurban), a ko zakolje kurban poslije bajram-namaza, upotpunio je vjerski propis (obred) i postupio je po sunnetu muslimana.

١٩٧- مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ، وَلَمْ يُضَحِّ، فَلاَ يَقْرَبَنَّ مُصَلاَّنَا.

صحيح: (ه ، ك)

197. Ko bude imao mogućnost da zakolje kurban, pa ga ne zakolje, neka se ne približava mjestu gdje mi klanjamo (bajram-namaz).

١٩٨- نَحَرْتُ هَاهُنَا، وَمِنًى كُلُّهَا مَنْحَرٌ، فَانْحَرُوا فِي رِحَالِكُمْ ...

صحيح: (م ، د)

198. Zaklao sam kurban ovdje, a cijelo područje Mine je mjesto gdje se kurban može zaklati. Pa, koljite kurban u mjestima vašeg boravka (na Mini)...

١٩٩- ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ، ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ، وَسَمَّى، وَكَبَّرَ، وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا.

صحيح: (ق) – واللفظ لمسلم.

199. Poslanik s.a.v.s. je zaklao za kurban dva bijela i rogata ovna. Zaklao ih je svojom rukom, proučio bismillu, donio tekbir i stavio nogu na jednu stranu njihovog vrata.

٢٠٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: نَحَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ الْبَدَنَةَ عَنْ سَبْعَةٍ، وَالْبَقَرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ.

صحيح: (م ، مالك ، د ، ن)

200. "U godini kada je sklopljen ugovor na Hudejbijji, klali smo kurban zajedno sa Poslanikom s.a.v.s., i to devu za sedam osoba i kravu (goveče) za sedam osoba", pričao je Džabir b. Abdullah radijallahu anhu.

١٢- الحج

12. HADŽ

٢٠١- أَدِيمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ.

صحيح: (قط في "الأفراد" ، طس)

201. Ustrajte u vršenju hadža i umre (i po nekoliko puta u životu) jer oni zaista otklanjaju siromaštvo i grijehe, kao što vatra (usijanje i ogromne temperature) uništava i otklanja hrđu (i druge nečistoće) sa gvožđa.

٢٠٢- تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ.

صحيح: (حم ، ت ، ن)

202. Izvršavajte (obavljajte) hadž i umru jedno za drugim, jer oni zaista otklanjaju siromaštvo i grijehe, kao što vatra odstranjuje hrđu (i druge nečistoće) sa gvožđa, zlata i srebra. Za pravilno i potpuno obavljeni hadž (koji je primljen kod Allaha dž.š.) nema druge nagrade osim Dženneta.

٢٠٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلاً يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ. قَالَ: مَنْ شُبْرُمَةُ ؟ قَالَ: أَخٌ لِي – أَوْ قَرِيبٌ لِي. قَالَ: حَجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ ؟ قَالَ: لاَ. قَالَ: حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ، ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ.

صحيح: (د)

203. Ibn Abbas r.a. pripovijeda da je Božiji Poslanik s.a.v.s. jednom prilikom čuo nekog čovjeka kako (krenuvši na hadž) kaže: "Odazivam ti se, Gospodaru, za Šubrumu", pa je upitao: "Ko je Šubrume?" Čovjek je odgovorio: "Moj brat" - ili je rekao: "Moj rođak". Poslanik s.a.v.s. ga je

upitao: "Jesi li obavio hadž za sebe?" "Nisam", odgovorio je. Tada mu je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Prvo obavi hadž za sebe, a onda za Šubrumu."

٢٠٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ: إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ، فَلَمْ تَحُجَّ، حَتَّى مَاتَتْ. أَفَأَحُجُّ عَنْهَا؟ قَال. نعمْ، حُجِّي عَنْهَا، أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ، أَكُنْتِ قَاضِيَةً؟ اقْضُوا اللَّهَ، فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ.

صحيح: (خ)

204. Ibn Abbas r.a. prenosi da je Božijem Poslaniku s.a.v.s. došla neka žena iz plemena Džuhejne i upitala ga: "Božiji Poslaniče, moja majka se zavjetovala da će obaviti hadž, ali je umrla i to nije učinila (nije bila u mogućnosti). Da li da ja obavim hadž za nju?" Vjerovjesnik s.a.v.s. odgovori: "Da, obavi hadž za nju. Šta misliš da je iza tvoje majke ostao dug (da je umrla, a ostala dužna), da li bi ti bila dužna vratiti taj dug?[27] Vratite dug prema Allahu jer je taj dug najpreče ispuniti."

٢٠٥- لاَ يَنْكِحُ الْمُحْرِمُ، وَلاَ يُنْكَحُ، وَلاَ يَخْطُبُ.

صحيح: (حم ، م ، د ، ن ، ه)

205. Čovjeku koji je u ihramima (muhrimu, koji je nanijetio hadž ili umru) nije dozvoljeno da sklapa brak (da se vjenča), da nekoga ženi (dogovara ženidbu ili udaju) ili da se zaručuje.

٢٠٦- سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا ؟ قَالَ: جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا ؟ قَالَ: حَجٌّ مَبْرُورٌ.

صحيح: (ق)

206. Upitan je Božiji Poslanik s.a.v.s.: "Koje je djelo najbolje ?"
"Vjerovanje u Allaha i Njegova Poslanika", odgovorio je.
"A zatim?", pitali su ashabi.
"Borba (džihad) na Allahovom putu."

[27] U mnogim predajama se spominje da je žena na ovo pitanje odgovorila potvrdno.

"A zatim?", ponovo su upitali ashabi.

"Kod Allaha primljen hadž (tj. ispravno obavljen i sa ispravnim nijjetom)", odgovorio je Poslanik s.a.v.s.

٢٠٧- اَلطَّوَافُ صَلاَةٌ، فَأَقِلُّوا فِيهِ الْكَلاَمَ.

صحيح: (طب)

207. Tavaf (obilaženje oko Kabe) je namaz, pa što manje pričajte za vrijeme tavafa.

٢٠٨- اَلْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ٤)

208. Umra iza umre je otkup za ono što je (urađeno) u vremenu između njih, a za primljen hadž (ispravno obavljen i sa iskrenim nijjetom) nema nagrade, osim Dženneta.

٢٠٩- مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ فَلْيَتَعَجَّلْ.

حسن: (حم ، د ، ك ، هق)

209. Ko ima namjeru obaviti hadž, neka požuri (da ga obavi).

٢١٠- هَلُمَّ إِلَى جِهَادٍ لاَ شَوْكَةَ فِيهِ : اَلْحَجُّ.

صحيح: (طب)

210. Dođite u džihad u kojem nema borbe (i pogibije): (a to je) hadž.

١٣- الزكاة وزكاة الفطر

13. ZEKAT I SADEKATUL-FITR

٢١١- إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ يَمْلَأُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالزَّكَاةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ.

صحيح: (حم ، ه ، ابن حبان ، ن – و هذا لفظه)

211. Pravilno i potpuno uzimanje abdesta je dio imana, riječi zahvale Allahu -"Elhamdulillahi" (hvala pripada samo Allahu) pune mizan (vagu kojom se mjere djela). Tesbih - "Subhanallah" i tekbir - "Allahu ekber" pune prostor nebesa i Zemlje. Namaz je svjetlost (nur), zekat je dokaz (koji će svjedočiti za vjernika), strpljivost je sjaj, a Kur'an je dokaz za ili protiv tebe.

٢١٢- أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ، إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ.

صحيح: (ق)

212. Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed s.a.v.s. Božiji Poslanik, obavljaju namaz i daju zekat. Kada to učine, zaštićeni su od mene njihovi životi i njihovi imeci, osim onoga što islam propisuje, a konačni obračun pripada Allahu dž.š.

٢١٣- زَكَاةَ الْفِطْرِ طُهْرَةٌ لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ، وَطُعْمَةٌ لِلْمَسَاكِينِ، مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ.

صحيح: (قط ، هق ، د ، ه ، ك)

213. Sadekatul-fitr je čišćenje postača od ružnoga govora i svađe i hrana za siromašne. Ko ga podijeli prije bajram-namaza, biće primljen kao sadekatul-fitr, a ko ga podijeli nakon bajram-namaza, smatrat će se kao obična sadaka.

٢١٤- فِيمَا سَقَتِ السَّمَاءُ وَالْعُيُونُ الْعُشْرُ، وَفِيمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ نِصْفُ الْعُشْرِ.

صحيح: (حم ، ت ، ه) ، وَل(ق ، ٤) بمعناه.

214. Na poljoprivredne proizvode zemlje koju natapaju rijeke i oblaci daje se (kao zekat) desetina, a na proizvode zemlje koja se natapa vještački zekat iznosi pola desetine (tj. 5%).

٢١٥- لَمْ يَمْنَعْ قَوْمٌ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلاَّ مُنِعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ، وَلَوْ لاَ الْبَهَائِمَ، لَمْ يُمْطَرُوا.

صحيح: (طب)

215. Nijedan narod nije uskratio davanje zekata, a da mu nije uskraćena kiša (i bereket) sa neba. A da nije životinja, ne bi im kiša nikako ni padala.

١٤- المال والإنفاق (الصدقة)

14. IMETAK I UDJELJIVANJE (SADAKA)

٢١٦- أَرْبَعَةٌ تَجْرِي عَلَيْهِمْ أُجُورُهُمْ بَعْدَ الْمَوْتِ: مَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنْ عَلَّمَ عِلْمًا أُجْرِيَ لَهُ عَمَلُهُ مَا عُمِلَ بِهِ، وَ مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَجْرُهَا يَجْرِي لَهُ مَا وُجِدَتْ، وَرَجُلٌ تَرَكَ وَلَدًا صَالِحًا فَهُوَ يَدْعُو لَهُ.

حسن: (حم ، طب)

216. Za četiri osobe dospijeva nagrada i poslije smrti: onome koga smrt zateče dok je na Allahovom putu, onome koji podučava druge (znanostima), dospijeva mu nagrada sve dok se radi po tome čemu je podučio, onome ko ostavi nešto kao sadaku (vakuf), nagrada mu dospijeva sve dok traje to što je uvakufio (ili ostavio kao sadaku), i onome ko je ostavio dobro (odgojeno) dijete, te ono uči dovu za njega.

٢١٧- أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ دِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ، وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، ن ، ه)

217. Najbolji dinar je onaj kojeg čovjek potroši za svoju porodicu, onaj kojeg čovjek potroši za svoju jahaću životinju na Allahovom putu, i onaj kojeg čovjek potroši za svoje prijatelje (pomažući ih) u ime Uzvišenog Allaha dž.š.

٢١٨- أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ، تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى، وَلاَ تُمْهِلَ، حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ، قُلْتَ: لِفُلاَنٍ كَذَا وَلِفُلاَنٍ كَذَا، أَلاَ وَقَدْ كَانَ لِفُلاَنٍ (كَذَا).

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن)

218. Najbolja sadaka je da dijeliš od svoje imovine onda kada si zdrav i kada je u tebi želja za pohlepnošću i škrtošću, želeći i nadajući se bogatstvu, a bojeći se siromaštva. I nemoj to zanemarivati i odlagati, pa da kada ti duša dođe do grla (prilikom smrtnoga časa) pođeš govoriti: "Ovome (dajte) ovoliko, a onome toliko..." A već je pripadalo ovome-ovoliko...[28]

٢١٩- أَفْضَلُ الصَّدَقَاتِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ.

صحيح: (حم ، م ، ن) ، وللبخاري جزء منه.

219. Najbolja je ona sadaka koja je udijeljena kada je čovjek u izobilju (bogat) (jer tako neće ugroziti sebe i svoju porodicu). Gornja ruka (tj. ona koja dijeli) je bolja od donje ruke (tj. one koja prima). Kada dijeliš, prvo počni od onih oko sebe (svoje porodice i onih) koje si dužan izdržavati.

٢٢٠- أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا. (وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى، وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا)

صحيح: (حم ، خ ، د ، ت)

220. Ja i staratelj jetima (siročeta) ćemo biti u Džennetu ovako (pokazao je Poslanik s.a.v.s. išaretom prstima - kažiprstom i srednjim prstom, aludirajući na to da će biti zajedno, jedan pored drugoga).

٢٢١- أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلاَّ مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ. قَالَ: فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ، وَمَالُ وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ.

صحيح: (خ ، ن)

221. "Kome je od vas draža imovina njegovoga nasljednika nego što je njegova vlastita?", upitao je Poslanik s.a.v.s. ashabe. "Allahov Poslaniče", odgovoriše, "nema među nama nikoga da mu vlastita imovina nije draža". Poslanik tada reče: "Njegova imovina je ono što udijeli i u dobre

[28] Tj. njegov imetak se nakon smrti ionako dijeli nasljednicima, tako da oporuka ili sadaka u tom momentu nema neku korist, jer je nije dao dok je on bio u posjedu imetka i dok se on mogao njime okoristiti.

svrhe potroši. A imovina njegovoga nasljednika je ono što ostavi i ne udijeli."

٢٢٢- ابْدَأْ بِنَفْسِكَ فَتَصَدَّقْ عَلَيْهَا، فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ فَلأَهْلِكَ، فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ عَنْ أَهْلِكَ فَلِذِي قَرَابَتِكَ، فَإِنْ فَضَلَ عَنْ ذِي قَرَابَتِكَ شَيْءٌ فَهَكَذَا، وَهَكَذَا.

صحيح: (ن)

222. Kada hoćeš da dijeliš sadaku, počni od sebe i izdvoji za svoje potrebe, pa ako ti šta preostane, izdvoji za svoju porodicu, pa ako šta ostane, daj rodbini, pa ako i iza njih nešto preostane, dijeli redom dalje i dalje.

٢٢٣- اثْنَتَانِ يَكْرَهُهُمَا ابْنُ آدَمَ: يَكْرَهُ الْمَوْتَ، وَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْفِتْنَةِ، وَيَكْرَهُ قِلَّةَ الْمَالِ، وَقِلَّةُ الْمَالِ أَقَلُّ لِلْحِسَابِ.

صحيح: (ص ، حم)

223. Dvije stvari čovjek mrzi: smrt, a ona mu je bolja nego da živi u fitnetu (iskušenju, smutnji i zabludi), i malen imetak (oskudicu), a za njega će lakše položiti račun (na Sudnjemu danu).

٢٢٤- إِذَا آتَاكَ اللَّهُ مَالاً، فَلْيُرَ أَثَرُ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ.

صحيح: (٣ ، ك)

224. Kada ti Allah podari imetak, neka se na tebi vide znakovi Allahove blagodati, plemenitosti i počasti koju ti je ukazao (tj. ne prikazuj se siromašnim).

٢٢٥- إِنَّ اللهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ، وَيَبْغَضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ.

صحيح: (هب)

225. Allah je lijep i voli ljepotu (ono što je lijepo). On voli da vidi tragove Svojih blagodati na Svome robu, a mrzi bijedu i to da se neko pravi bijednikom.

٢٢٦- مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ، فَلْيُرَ عَلَيْهِ أَثَرُهُ.

صحيح: (طب)

226. Ko bude imao imetka, neka se to na njemu vidi.

٢٢٧- إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ، كَانَ لَهَا أَجْرُهَا، وَلَهُ مِثْلُهُ بِمَا اكْتَسَبَ، وَلَهَا بِمَا أَنْفَقَتْ، وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا.

صحيح: (ق ، ٤)

227. Kada žena podijeli nešto od imovine svoga muža ne upropaštavajući je i ne oštećujući (namjerno rasipajući), ona će imati nagradu za ono što je podijelila, njen muž će biti nagrađen za to što je zaradio, onaj kome je imovina povjerena na čuvanje će također dobiti svoj dio nagrade.A nagrada jednih se neće umanjiti na račun drugih.

٢٢٨- إِنَّ اللَّهَ تَصَدَّقَ عَلَيْكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ بِثُلُثِ أَمْوَالِكُمْ، زِيَادَةً لَكُمْ فِي أَعْمَالِكُمْ.

حسن: (ه ، طب)

228. Uzvišeni Allah dž.š. vam je pružio sadaku, dozvoljavajući i omogućavajući vam da u smrtnome času oporukom ostavite (udijelite) trećinu svoga imetka, a to je učinio da bi vam povećao vaša dobra djela.

٢٢٩- إِيَّاكَ وَالتَّنَعُّمَ، فَإِنَّ عِبَادَ اللَّهِ لَيْسُوا بِالْمُتَنَعِّمِينَ.

حسن: (حم ، هب)

229. Čuvaj se pretjeranoga uživanja, jer pravi Allahovi robovi nisu oni koji pretjerano uživaju.

٢٣٠- إِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالشُّحِّ، أَمَرَهُمْ بِالْبُخْلِ فَبَخِلُوا، وَأَمَرَهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَعُوا، وَأَمَرَهُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا.

صحيح: (د ، ك)

230. Čuvajte se pohlepe (požude), jer je ona upropastila one koji su živjeli prije vas. Pohlepa im je zapovijedala da budu škrti i oni su to i bivali. Zapovijedala im je da raskidaju odnose sa rodbinom i oni su to radili, i zapovijedala im je da griješe te su griješili.

٢٣١- تَصَدَّقُوا، فَسَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ، فَيَقُولُ الَّذِي يَأْتِيهِ بِهَا: لَوْ جِئْتَ بِهَا بِالْأَمْسِ لَقَبِلْتُهَا مِنْكَ، فَأَمَّا الْآنَ فَلَا حَاجَةَ لِي فِيهَا، فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا.

صحيح: (حم، ق، ن)

231. Dijelite sadaku! Jer, doista će doći vrijeme kada će čovjek ići da traži kome da dâ sadaku, pa će onaj kome ju je ponudio reći: "Da si došao jučer, primio bih je, a sada mi nije potrebna." I tako čovjek neće (moći) naći ko će primiti sadaku.

٢٣٢- تَصَدَّقُوا وَلَوْ بِتَمْرَةٍ، فَإِنَّهَا تَسُدُّ مِنَ الْجَائِعِ، وَتُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ.

صحيح: (ابن المبارك)

232. Dijelite sadaku, pa makar i jednu hurmu (pa makar to bila i jedna hurma), jer sadaka pomaže gladnome i gasi (poništava) grijehe kao što voda gasi vatru.

٢٣٣- إِنَّ الْخَازِنَ الْمُسْلِمَ الْأَمِينَ الَّذِي يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ، فَيُعْطِيهِ كَامِلاً، مُوَفَّرًا، طَيِّبَةً بِهِ نَفْسُهُ، فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ، أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ.

صحيح: (حم، ق، د، ن)

233. Blagajnik (čuvar), povjerljiv musliman, koji u potpunosti postupi i preda se onome što mu je povjereno i naređeno (tj. čuvanju imovine), i pri tome osjeća zadovoljstvo u duši, a zatim to što mu je povjereno (na čuvanje) preda onome kome mu je rečeno (i naređeno) da preda, on je (ubraja se) od onih koji udjeljuju sadaku (dijele imetak).

٢٣٤- أَسْرَعُكُنَّ لَحَاقًا بِي أَطْوَلُكُنَّ يَدًا.

صحيح: (ن، م - واللفظ له)

234. "Najbrža od vas u mom sustizanju je ona koja ima najdužu ruku (tj. koja najviše dijeli i daje sadaku)", rekao je Poslanik s.a.v.s. svojim ženama.

٢٣٥- خَيْرُ مَا يُخَلِّفُ الرَّجُلُ مِنْ بَعْدِهِ ثَلاَثٌ: وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ، وَصَدَقَةٌ تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ مِنْ بَعْدِهِ.

حسن: (ه ، هب)

235. Najbolje što čovjek može ostaviti iza sebe su tri stvari:
- dobro dijete koje mu čini dovu (moli za njega),
- sadaku (vakuf) koja se koristi, a njemu dospijeva nagrada i
- znanje kojim se koriste nakon njegove smrti oni nakon njega.

٢٣٦ – ذُبُّوا عَنْ أَعْرَاضِكُمْ بِأَمْوَالِكُمْ.

صحيح: (خط ، ابن لال)

236. Vašu čast čuvajte vašom imovinom.

٢٣٧- سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ، وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَى ذَلِكَ وَتَفَرَّقَا، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ (امْرَأَةٌ) ذَاتُ حَسَبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ.

صحيح: (ت ، حم ، ق ، ن ، مالك – واللفظ له)

237. Sedam osoba će Allah staviti pod (u) Svoj hlad, na Dan kada drugoga hlada (osim Njegovoga) neće biti: pravednoga vladara, mladića koji je odrastao u ibadetu Allahu dž.š., čovjeka čije je srce vezano za džamiju - kad iz nje izađe, pa dok se ne vrati, dvije osobe koje su se voljele u ime Allaha, radi Njega su se sastajale i radi Njega su se rastajale, osobu koja se sjeti (spomene) Allaha dž.š. u samoći te joj oči zasuze (poteku suze), čovjeka koga pozove na blud ugledna i lijepa žena, a on joj kaže (odgovori): "Ja se bojim Allaha", i čovjeka koji udijeli sadaku te je tako pritaji (sakrije) da mu lijeva ruka ne zna šta je udijelila desna.

٢٣٨- اَلشَّيْخُ يَضْعُفُ جِسْمُهُ، وَقَلْبُهُ شَابٌّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ: طُولِ الْحَيَاةِ، وَحُبِّ الْمَالِ.

حسن: (عبد الغني بن سعيد في "الإيضاح")

238. Starcu oslabi (iznemogne) tijelo, a srce mu je "mladenačko" u ljubavi prema dvije stvari: dugom životu i imetku.

٢٣٩- اَلصَّدَقَةُ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ، وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّحِمِ ثِنْتَانِ: صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ.

صحيح: (حم، ت، ن، ه، ك)

239. Sadaka data siromahu je (ubraja se kao) jedna sadaka, a ona data (siromašnoj) rodbini je dvostruka: sadaka i održavanje (povezivanje) rodbinskih veza.

٢٤٠- صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ، وَالصَّدَقَةُ خَفِيًّا تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ زِيَادَةٌ فِي الْعُمُرِ، وَكُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ، وَأَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ، وَأَهْلُ الْمُنْكَرِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمُنْكَرِ فِي الْآخِرَةِ.

صحيح: (طس)

240. Dobra djela čuvaju čovjeka od zla i nesreće, skrivena sadaka gasi Allahovu srdžbu, obilaženje rodbine (održavanje rodbinskih veza) produžava život, a svako dobro djelo je sadaka. Ljudi koji dobro čine na dunjaluku, bit će dobročinitelji i na budućem svijetu, a oni koji čine ružna djela, bit će takvi (činit će ih) i na ahiretu.

٢٤١- عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ. قَالُوا: يَا نَبِيَّ اللهِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ ؟ قَالَ: يَعْمَلُ بِيَدَيْهِ، فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ، وَيَتَصَدَّقُ. قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ ؟ قَالَ: يُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ. قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَجِدْ ؟ قَالَ: فَلْيَأْمُرْ بِالْخَيْرِ أَوْ بِالْمَعْرُوفِ. قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ ؟ قَالَ: فَلْيُمْسِكْ عَنِ الشَّرِّ، فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

241. "Svaki je musliman dužan podijeliti sadaku", reče Poslanik s.a.v.s. "Allahov Poslaniče, ako neko to nije u mogućnosti?", upitaše ashabi. Poslanik odgovori: "Zaradiće svojom rukom, pa koristiti sebi, a i drugima podijeliti sadaku." Ashabi ponovo upitaše: "A ako i to ne mogne?" Poslanik s.a.v.s odgovori: "Onda će pomagati starim, nemoćnim i onima kojima je potrebna pomoć." "A ako ne nađe takvih?", upitaše ashabi. "Neka naređuje da se radi dobro", reče Poslanik s.a.v.s. "A ako i to ne učini?", upitaše. "Neka se bar čuva da ne čini zlo, i to će mu biti sadaka", odgovori Poslanik s.a.v.s.

٢٤٢- فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ، وَمَالِهِ، وَنَفْسِهِ، وَوَلَدِهِ، وَجَارِهِ يُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ، وَالصَّوْمُ، وَالصَّدَقَةُ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

صحيح: (ق ، ت ، ه)

242. Pogreške koje čovjek načini prema svojoj ženi, imetku, samome sebi, svome djetetu i komšiji se popravljaju i otkupljuju (njegovim) namazom, postom, sadakom, naređivanjem dobra i odvraćanjem od zla.

٢٤٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ.

صحيح: (حم ، ق)

243. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Uzvišeni Allah dž.š. veli: 'Dijeli (o čovječe) i Ja ću tebi udijeliti'."

٢٤٤- كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ، تَعْدِلُ بَيْنَ الاثْنَيْنِ صَدَقَةٌ، وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ

صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ خُطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلاَةِ صَدَقَةٌ، وَتُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

صحيح: (حم ، ق)

244. Na svaki ljudski zglob, svaki dan u kojem izađe sunce, treba dati sadaku. Da pravedno presudiš između dvojice i pomiriš ih (na taj način), to je sadaka. Da nekom pomogneš da na konja (devu) uzjaše ili mu pomogneš da na njega stvari natovari, to je sadaka.I lijepa riječ je sadaka. Svaki korak koji učiniš idući na namaz, također je sadaka. Ukloniti smetnju (ono što prolaznicima smeta) sa puta, i to je sadaka.

٢٤٥- كُلُّ قَرْضٍ صَدَقَةٌ.

حسن: (طس ، حل)

245. Svaka pozajmnica je sadaka (ubraja se u sadaku).

٢٤٦- لَوْ كَانَ لابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ مَالٍ لاَبْتَغَى إِلَيْهِ ثَانِيًا، وَلَوْ كَانَ لَهُ وَادِيَانِ لاَبْتَغَى لَهُمَا ثَالِثًا، وَلاَ يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ه)

246. Kada bi čovjek imao dolinu blaga, zaželio bi i drugu, a kada bi imao dvije doline, zaželio bi i treću. Ljudsku utrobu ništa ne može napuniti (zadovoljiti) osim zemlje.A Allah prima pokajanje od onoga ko se iskreno pokaje (i zatraži oprosta).

٢٤٧- لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ه)

247. Nije bogastvo u velikom imetku, nego je (pravo) bogatstvo - bogatstvo (zadovoljstvo) duše.

٢٤٨- مَا فَتَحَ رَجُلٌ بَابَ عَطِيَّةٍ بِصَدَقَةٍ أَوْ صِلَةٍ، إِلاَّ زَادَهُ اللهُ تَعَالَى بِهَا كَثْرَةً، وَمَا فَتَحَ رَجُلٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ يُرِيدُ بِهَا كَثْرَةً، إِلاَّ زَادَهُ اللهُ تَعَالَى بِهَا قِلَّةً.

صحيح: (هب)

248. Ko sadakom pomogne drugog čovjeka ili bližu rodbinu, Allah će mu imovinu uvećati, a ko počne tražiti od drugih, želeći na taj način uvećati imovinu, Allah će mu time umanjiti ono što ima.

٢٤٩- مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا.

صحيح: (ق)

249. Svakoga dana u kojem ljudi osvanu, silaze dva meleka od kojih jedan kaže: "Gospodaru naš, nadoknadi onome koji dijeli", a drugi kaže: "Gospodaru naš, upropasti imovinu onoga koji škrtari, koji je čuva i ne dijeli!"

٢٥٠- مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا، أَدَّاهَا اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِتْلاَفَهَا، أَتْلَفَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

صحيح: (حم، خ، ه)

250. Ko uzme imovinu (od) drugih, s namjerom da je vrati, Allah će mu to olakšati, a ko je uzme s namjerom da je upropasti, Allah će njega upropastiti.

٢٥١- نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ.

صحيح: (خ، ت)

251.Ono što čovjek potroši za izdržavanje porodice je sadaka (ubraja se u sadaku).

٢٥٢- وَيْلٌ لِلْمُكْثِرِينَ، إِلاَّ مَنْ قَالَ بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا.

صحيح: (ه)

252. Teško onima koji gomilaju imetak, osim onih koji ga troše u općekorisne svrhe.

٢٥٣- لاَ تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلاَهُ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ.

حسن: (ت)

253. Nijedan čovjek se na Sudnjem danu neće maknuti ispred svoga Gospodara dok ne bude upitan za pet stvari: za svoj životni vijek - u što ga je potrošio, za mladost - u čemu ju je proveo, za imetak - kako ga je stekao i u šta ga je trošio, te koliko je postupao po onome što je naučio i saznao.

٢٥٤- لاَ تُقْبَلُ صَلاَةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ، وَلاَ صَدَقَةٌ مِنْ غُلُولٍ.

صحيح: (م ، ت ، ه)

254. Namaz nije prihvaćen (primljen) ako se obavi bez abdesta (prethodne čistoće), niti je primljena sadaka ako je data iz imovine stečene na nedozvoljen način.

٢٥٥- لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا.

صحيح: (حم ، ق ، ه

255. Nije dozvoljeno zavidjeti osim dvojici (na dvjema stvarima): čovjeku kojem je Allah dao imetak i uputio ga da taj imetak troši na putu istine i pravde i čovjeku kojem je Allah dao mudrost (hikmet), te po njoj sudi i druge njoj podučava.

٢٥٦- يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ أَنْ تَبْذُلَ الْفَضْلَ خَيْرٌ لَكَ، وَأَنْ تُمْسِكَهُ شَرٌّ لَكَ، وَلاَ تُلاَمُ عَلَى كَفَافٍ، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى.

صحيح: (حم ، م ، ت)

256. O čovječe, da žrtvuješ ono što ti je višak je bolje za tebe, a da ga zadržiš je zlo po tebe. Niko te neće kritikovati ako budeš skromno živio. Kada dijeliš, počni od onih oko sebe (porodice), a gornja ruka je bolja od donje ruke.

٢٥٧- ثَلاَثٌ أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ: مَا نَقَصَ مَالٌ قَطُّ مِنْ صَدَقَةٍ، فَتَصَدَّقُوا، وَلاَ عَفَى رَجُلٌ عَنْ مَظْلَمَةٍ ظُلِمُهَا إِلاَّ زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا، وَلاَ فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ يَسْأَلُ النَّاسَ إِلاَّ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ.

صحيح: (ابن أبي الدنيا في "ذم الغضب") ، و(حم ، ت) بمعناه.

257. Na tri stvari se zaklinjem:

- nikada se zbog date sadake imetak neće umanjiti, pa dijelite sadaku,

- nikada čovjek ne oprosti nepravdu, koja mu je nanesena, a da mu Allah time ne uveća čast i ponos i

- nikada čovjek neće početi da traži od ljudi, a da mu Allah time neće otvoriti vrata siromaštva.

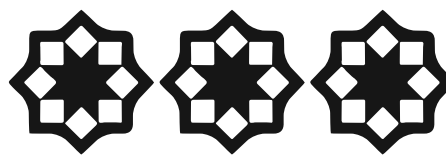

١٥- الجهاد وفضله

15. DŽIHAD I NJEGOVA VRIJEDNOST

٢٥٨- أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ: اَلصَّلَاةُ لِوَقْتِهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (حم، ق، د، ن)

258. Allahu najdraža djela su: klanjanje namaza na vrijeme, zatim dobročinstvo prema roditeljima, zatim džihad na Allahovom putu.

٢٥٩- سُئِلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ فَقَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: اَلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: حَجٌّ مَبْرُورٌ.

صحيح: (ق)

259. Upitan je Božiji Poslanik s.a.v.s. koje je djelo najvrjednije, pa je odgovorio: "Vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika." Neko je rekao: "A zatim?" "Boriti se na Allahovom putu", odgovorio je Poslanik. Neko upita: "A zatim?" "Kod Allaha primljen hadž", odgovorio je Poslanik s.a.v.s.

٢٦٠- أَحَبُّ الْجِهَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَلِمَةُ حَقٍّ تُقَالُ لِإِمَامٍ جَائِرٍ.

صحيح: (حم، طب)

260. Allahu najdraži džihad je reći istinu pred nepravednim vladarom (tiraninom).

٢٦١- أَفْضَلُ الْجِهَادِ أَنْ يُجَاهِدَ الرَّجُلُ نَفْسَهُ وَهَوَاهُ.

صحيح: (ابن النجار)

261. Najbolji je džihad da se čovjek bori protiv svojih prohtjeva (duše) i protiv svoje strasti.

٢٦٢- اَلْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ (فِي اللهِ).

صحيح: (ت ، هب)

262. Pravi mudžahid je onaj koji (uspijeva da) se bori protiv sebe (svojih strasti, požuda i duše) u ime Allaha.

٢٦٣- أَفْضَلُ النَّاسِ مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، ثُمَّ مُؤْمِنٌ فِي شِعْبٍ مِنَ الشِّعَابِ يَتَّقِي رَبَّهُ وَيَدَعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه)

263. Najbolji čovjek je vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i svojim imetkom, zatim vjernik na jednom kraju (dijelu) svijeta, koji se boji Allaha dž.š. (čini Mu 'ibadet) i druge ljude kloni svoga zla.

٢٦٤- أَيُّهَا النَّاسُ، لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ. (ثُمَّ قَالَ:) اَللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، وَمُجْرِيَ السَّحَابِ، وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ، وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ.

صحيح: (ق)

264. O ljudi! Ne priželjkujte susret (sukob) s neprijateljem, i tražite od Allaha zdravlje (i sigurnost). A kada se sukobite sa neprijateljem, budite ustrajni. I znajte da je Džennet pod sjenama sablji (mačeva).

Zatim je Poslanik s.a.v.s. proučio ovu dovu:

"Gospodaru naš, koji si poslao (spustio) Kur'an, koji oblake pokrećeš i koji neprijateljske vojske pobjeđuješ, porazi ih (ove naše neprijatelje) i pomozi nam u borbi protiv njih."

٢٦٥- إِنَّ سِيَاحَةَ أُمَّتِي الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى.

صحيح: (د ، ك ، هب)

265. Putovanje moga ummeta (po zemlji) je džihad na Allahovom putu.

٢٦٦- تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ، لاَ يُخْرِجُهُ مِنْ بَيْتِهِ إِلاَّ جِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَتِهِ، بِأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

صحيح: (ق ، ن)

266. Allah se obavezao onome koji se bori na Njegovom putu, a iz kuće ga nije ništa drugo natjeralo, osim borbe na Njegovom putu i potvrđivanja Njegove riječi, da ga uvede u Džennet ili da ga vrati njegovom domu odakle je i izašao, s onim što je stekao od nagrade ili ratnoga plijena.

٢٦٧- جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ.

صحيح: (حم ، د ، ن ، حب ، ك)

267. Borite se protiv mušrika (idolopoklonika) vašim imecima, životima i jezicima (riječima).

٢٦٨- حُرْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ كَحُرْمَةِ أُمَّهَاتِهِمْ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْقَاعِدِينَ يَخْلُفُ رَجُلاً مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِي أَهْلِهِ فَيَخُونُهُ فِيهِمْ إِلاَّ وُقِفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَقِيلَ لَهُ: قَدْ خَلَفَكَ فِي أَهْلِكَ، فَخُذْ مِنْ حَسَنَاتِهِ مَا شِئْتَ، فَيَأْخُذُ مِنْ عَمَلِهِ مَا شَاءَ. فَمَا ظَنُّكُمْ ؟

صحيح: (حم ، م ، د ، ن)

268. Oni koji ostaju kod svojih domova moraju paziti i poštovati žene mudžahida (boraca koji su van svojih domova) i one su im zabranjene (za osamljivanje sa njima) kao što poštuju, paze i kao što su im zabranjene (vjenčavanje i odnos) njihove rođene majke. Čovjek koji se obaveže da će paziti i poštovati porodicu odsutnoga mudžahida (borca), pa to izigra i pronevjeri (na bilo koji način), biti će zaustavljen pred mudžahidom na Sudnjemu danu, te će se reći mudžahidu (borcu): "On te je pronevjerio u tvojoj porodici, pa uzmi od njegovih dobrih djela koliko god hoćeš", i on će uzeti od njegovih dijela koliko hoće. Pa, šta mislite o tome?

٢٦٩- خَمْسٌ مَنْ قُبِضَ فِي شَيْءٍ مِنْهُنَّ فَهُوَ شَهِيدٌ: اَلْمَقْتُولُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ، وَالْغَرِقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ، وَالْمَبْطُونُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ، وَالْمَطْعُونُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ، وَالنُّفَسَاءُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ شَهِيدٌ.

صحيح: (ن)

269. Ko strada na jedan od pet načina, on je šehid. Ko pogine boreći se na Allahovom putu, on je šehid, ko se utopi (u vodi) na Allahovom putu - on je šehid, ko umre od (kakve) stomačne bolesti na Allahovom putu - on je šehid, ko umre od (kakve) zarazne bolesti na Allahovom putu - on je šehid i žena koja umre prilikom porođaja je šehid.

٢٧٠- اَلشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ، وَالْمَبْطُونُ، وَالْغَرِيقُ، وَصَاحِبُ الْهَدْمِ، وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (مالك، ق، ت)

270. Pet osoba su šehidi: onaj ko umre od zarazne bolesti, onaj ko umre od stomačne bolesti, onaj ko se utopi u vodi, onaj ko pogine pod ruševinama (nekog objekta) i onaj ko pogine boreći se na Allahovom putu.

٢٧١- مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنَّ لَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ، غَيْرُ الشَّهِيدِ، فَإِنَّهُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ، لِمَا يَرَى مِنَ الْكَرَامَةِ.

صحيح: (ق)، واللفظ لمسلم

271. Niko ko uđe u Džennet neće (po)željeti da se vrati na ovaj svijet, pa makar njemu pripadalo sve što je na zemlji, osim šehida. Zaželjet će da se vrati, te da pogine deset puta, vidjevši počast koja mu je ukazana.

٢٧٢- مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا - أُعْطِيَهَا وَلَوْ لَمْ تُصِبْهُ.

صحيح: (حم، م)

272. Ko od Allaha iskreno zatraži šehadet (da postane šehid), dat će mu se (nagrada šehidska), pa makar i ne poginuo na bojnome polju.

٢٧٣- مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا أَوْ جَهَّزَ غَازِيًا فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ.

صحيح: (هق)

273. Ko spremi iftar postaču ili opremi borca na Allahovom putu, imat će nagradu koliku i oni.

٢٧٤- مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

274. Ko se bori da bi Allahova riječ bila gornja (najviša), taj je na Allahovom putu.

٢٧٥- مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.

صحيح: (حم، ٣، حب)

275. Onaj ko pogine braneći svoj imetak (imovinu) je šehid, onaj ko pogine braneći svoj život je šehid, onaj koji pogine braneći svoju vjeru je šehid i onaj koji pogine braneći svoju porodicu je šehid.

٢٧٦- مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ، وَلَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَهُ بِغَزْوٍ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنَ النِّفَاقِ.

صحيح: (حم، م، د، ن)

276. Ko umre, a nije išao u borbu (džihad) niti je razmišljao o borbi (nije sebe podsticao na borbu), taj je umro s jednim ogrankom (osobinom) munafikluka (licemjerstva).

٢٧٧- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

صحيح: (ق)

277. Poslanik s.a.v.s. je zabranio ubijanje žena i djece (u ratu).

٢٧٨- هَلُمَّ إِلَى جِهَادٍ لاَ شَوْكَةَ فِيهِ: اَلْحَجُّ.

صحيح: (طب)

278. Dođite u džihad u kojem nema borbe (i pogibije): (a to je) hadž.

٢٧٩- يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ ذَنْبٍ إِلاَّ الدَّيْنَ.

صحيح: (حم ، م)

279. Šehidu će biti oprošten svaki grijeh, osim duga.

٢٨٠- إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ، أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللهِ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ، فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ، وَأَعْلَى الْجَنَّةِ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم ، خ)

280. U Džennetu ima stotinu spratova koje je Allah pripremio za mudžahide na Njegovom putu. Prostor između dva sprata je kao prostor između nebesa i zemlje. Kada tražite (u dovi) od Allaha Džennet, onda Ga molite za 'Firdevs', jer to je središte i najviši stepen u Džennetu. Iznad njega je Allahovo prijestolje – 'Arš' i odatle izviru džennetske rijeke.

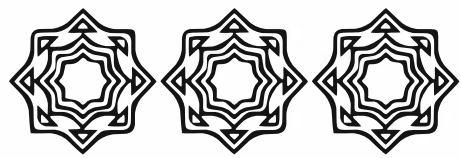

١٦- العبادة

16. IBADET

٢٨١- اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ وَابْتَغُوا بِهِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ قَوْمٌ يُقِيمُونَهُ إِقَامَةَ الْقِدْحِ، يَتَعَجَّلُونَهُ وَلاَ يَتَأَجَّلُونَهُ.

صحيح: (حم ، د)

281. Učite Kur'an i tražite time Allahovo zadovoljstvo dok se nije pojavio narod koji će ga učiti tako kao što leti strijela izbačena iz luka; učit će ga veoma brzo, a ne polahko (i pravilno).

٢٨٢- إِنَّ رَبَّكَ لَيَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ: اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، "وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي".

صحيح: (ت ، د- وهذا لفظه)

282. Tvoj Gospodar se raduje i zadovoljan je svojim robom kada kaže: "Gospodaru, oprosti mi moje grijehe." "A on zna da niko drugi osim Mene ne oprašta grijehe", kaže Allah dž.š.

٢٨٣- إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا، وَقَارِبُوا، وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ، وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ.

صحيح: (خ ، ن)

283. Zaista je vjera lahka i jednostavna, i niko se neće pokušati nadmetati s njom, a da ga ne savlada. Pa budite umjereni (onako kako i vjera propisuje), ustrajni (ako ne možete učiniti ono što je najbolje i najpotpunije, učinite ono što je najbliže tome), radujte se nagradi Allahovoj (za taj posao i trud koji je učinjen i uložen) i potpomažite se vršeći ibadet u različitim dijelovima dana i noći, pomalo ujutro, popodne, a nešto i navečer.

٢٨٤- إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سمعه الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي - لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي - لَأُعِيذَنَّهُ ... الحديث.

صحيح: (خ)

284. Allah dž.š. veli: "Ko bude neprijatelj (i ko se suprotstavi) Mome robu kojeg sam Ja odabrao i koji je Meni blizak Ja njemu objavljujem rat. Ničim se Moj rob Meni ne može više približiti, nego onim što sam mu Ja propisao (farzovima). Moj se rob neće prestati Meni približavati nafilama, sve dok ga ne zavolim. A kada ga zavolim, onda sam (postanem) njegov sluh kojim sluša, vid njegov kojim gleda, ruka njegova kojom uzima (radi), noga njegova kojom korača. Ako Mi nešto zatraži dat ću mu, ako se Meni utječe (zatraži Moju zaštitu), Ja ću ga zaštititi..."

٢٨٥- اُعْبُدِ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، وَعُدَّ نَفْسَكَ فِي الْمَوْتَى، وَإِيَّاكَ وَدَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا مُجَابَاتٌ، وَعَلَيْكَ بِصَلَاةِ الْغَدَاةِ وَصَلَاةِ الْعِشَاءِ فَاشْهَدْهُمَا، فَلَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَيْتُمُوهُمَا وَلَوْ حَبْوًا.

حسن: (طب)

285. Obožavaj Allaha kao da Ga vidiš, ubrajaj sebe među umrlima (tj. spremaj se za smrt), dobro se čuvaj dove (kletve) onoga kome je načinjena nepravda (mazluma), jer su njegove dove (kletve) primljene (uslišane) i dobro pazi na sabahski i jacijski namaz i klanjaj ih u džematu, jer da znate šta se krije (šta je) u njima (tj. kakva vrijednost i nagrada), dolazili biste da ih obavite u džematu, pa makar i puzeći.

٢٨٦- اَلْعِبَادَةُ فِي الْهَرْجِ كَهِجْرَةٍ إِلَيَّ.

صحيح: (حم، م، ت، ه)

286. Ibadet u vrijeme velikih smutnji, borbi i nereda je (vrijedan) kao hidžra ka meni (preseljenje meni).

٢٨٧- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ، وَيُحْيِي آخِرَهُ.

صحيح: (ه)

287. Poslanik s.a.v.s. bi spavao prvi dio noći, a posljednji dio bi provodio u ibadetu.

٢٨٨- مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي عَلَيَّ إِلاَّ صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ مَا دَامَ يُصَلِّي عَلَـــيَّ، فَلْيُقِلَّ العَبْدُ مِنْ ذَلِكَ أَوْ لِيُكْثِرْ.

حسن: (حم، ه، الضياء)

288. Nema nijednoga roba (čovjeka) koji donese salavat na mene, a da meleki ne donesu salavat na njega, (i oni donose salavat na njega) sve dok on donosi salavat na mene. Pa, neka čovjek sam odluči: smanjiti ili povećati (donošenje salavata).

٢٨٩- مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

صحيح: (خ، ٣)

289. Ko u namazu provede noć "Lejletul-kadr", čvrsto vjerujući, nadajući se i očekujući Allahovu nagradu, bit će mu oprošteni grijesi koje je ranije počinio.

١٧- الشرك

17.IDOLOPOKLONSTVO / ŠIRK

٢٩٠- أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَم فَبَشَّرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا - دَخَلَ الْجَنَّةَ. قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى، وَإِنْ سَرَقَ ؟ قَالَ: وَإِنْ زَنَى، وَإِنْ سَرَقَ.

صحيح: (ق)

290. Došao mi je Džibril i donio mi radosnu vijest: "Onaj ko umre od tvoga ummeta, a Allahu druga nije pripisivao, ući će u Džennet." Rekao sam, kaže Ebu Zerr: "Čak ako učini blud i ako ukrade?" Odgovorio je: "Čak ako učini blud i ako ukrade."

٢٩١- إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيامَةِ نَادَى مُنَادٍ: مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لِغَيْرِ اللهِ، فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَهُ مِمَّنْ عَمِلَ لَهُ.

حسن: (ابن سعد)

291. Kada nastupi Sudnji dan, objavit će onaj koji (je zadužen da) objavljuje: "Onaj ko je uradio neki posao radi nekoga drugoga, a ne radi Allaha, neka traži nagradu (sevape) od onoga radi koga je radio!"

٢٩٢- خَمْسٌ لَيْسَ لَهُنَّ كَفَّارَةٌ: اَلشِّرْكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَتْلُ النَّفْسِ بِغَيْرِ حَقٍّ، وَ بُهْتُ الْمُؤْمِنِ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ، وَيَمِينٌ صَابِرَةٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالاً بِغَيْرِ حَقٍّ.

حسن: (حم ، أبو الشيخ في "التوبيخ")

292. Za pet stvari nema otkupa (keffareta): Allahu druga pripisivati (širk), bespravno ubiti osobu, potvoriti vjernika, pobjeći sa bojnog polja i uporno se zaklinjati i tako sticati imetak na nedozvoljen način.

٢٩٣- عَنْ عَبْدِاللَّه بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّه أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّه نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ: أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ ؟ قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ: أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ.

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

293. Abdullah ibn Mes'ud r.a. veli da je pitao Božijeg Poslanika s.a.v.s.: "Koji je grijeh najveći?" Odgovorio je: "Da Allahu pripisuješ druga, a On te je stvorio." Upitao sam: "A nakon toga?" Odgovorio je: "Da ubiješ svoje dijete, strahujući i bojeći se da jede sa tobom (da ga izdržavaš)." Rekao sam: "A zatim?" Odgovorio je: " Da počiniš blud sa ženom svoga komšije."

٢٩٤- اَلشِّرْكُ الْخَفِيُّ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ لِمَكَانِ الرَّجُلِ.

حسن: (ك)

294. Skriveni širk je da čovjek nešto uradi zato što je drugi (čovjek) tu prisutan (i što ga vidi).

٢٩٥- اَلشِّرْكُ فِي أُمَّتِي أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا.

صحيح: (الحكيم) ، ولأحمد بمعناه.

295. Širk u mome ummetu je skriveniji od tapkanja mrava po kamenu (stijeni).

٢٩٦- كُلُّ ذَنْبٍ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَهُ، إِلاَّ مَنْ مَاتَ مُشْرِكًا، أَوْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا.

صحيح: (حم ، ن ، د ، ك)

296. Za svaki grijeh postoji nada da će ga Allah dž.š. oprostiti, osim onoga ko umre kao mušrik i onoga ko namjerno ubije vjernika.

٢٩٧- مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ.

صحيح: (حم ، ك)

297. Ko objesi (stavi) na sebe zapis (talisman, hamajliju), počinio je širk.

٢٩٨- مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (ق ، حم)

298. Ko se susretne sa Allahom (izađe pred Njega) na Sudnjem danu, a ne bude Mu druga pripisivao, ući će u Džennet.

١٨- الكبائر

18. VELIKI GRIJESI

٢٩٩- أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ.

صحيح: (خ)

299. Najveći grijesi su: Allahu druga pripisivati (širk), ubistvo, nepokornost roditeljima i lažno svjedočenje.

٣٠٠- أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ.

صحيح: (حم، ق، ن، ه)

300. Prvo za što će se suditi između ljudi na Sudnjem danu je ubistvo.

٣٠١- اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلاَتِ.

صحيح: (ق، د، ن)

301. Čuvajte se sedam velikih grijeha (koji upropaštavaju onoga ko ih čini): širka, sihra (vrâčânja), ubistva onoga koga je Allah zabranio da se ubije, osim kada to pravda (šerijat) zahtijeva, kamate, trošenja imetka jetima (siročeta), bježanja sa bojnog polja i potvore za blud pobožnih i čestitih muslimanki.

٣٠٢- إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا، فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا الْقَاتِلُ، فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ ؟ قَالَ: إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

302. "Kada se sukobe dva muslimana sa sabljama (oružjem) pa jedan ubije drugoga, i ubica i ubijeni će (biti bačeni) u vatru." Neko (od ashaba) reče: "Božiji Poslaniče, za ubicu (nam) je jasno, ali zbog čega i ubijeni?" "I on je pokušavao i ustrajavao (imao namjeru) da ubije svoga protivnika", odgovori Poslanik.

٣٠٣- أَبَى اللهُ أَنْ يَجْعَلَ لِقَاتِلِ الْمُؤْمِنِ تَوْبَةً.

صحيح: (طب والضياء في المختارة)

303. Allah nije ostavio mogućnost teobe (pokajanja) za onoga ko (namjerno) ubije mu'mina (vjernika).

٣٠٤- إِذَا زَنَى الْعَبْدُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ، فَكَانَ عَلَى رَأْسِهِ كَالظُّلَّةِ، فَإِذَا أَقْلَعَ رَجَعَ إِلَيْهِ.

صحيح: (د، ك)

304. Kada čovjek počini blud, iz njega izađe iman i lebdi mu iznad glave kao hlad (oblak). A kada prestane, iman mu se ponovo vrati.

٣٠٥- إِنَّ أَعْظَمَ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللهِ رَجُلٌ تَزَوَّجَ امْرَأَةً، فَلَمَّا قَضَى حَاجَتَهُ مِنْهَا، طَلَّقَهَا وَذَهَبَ بِمَهْرِهَا، وَرَجُلٌ اسْتَعْمَلَ رَجُلاً فَذَهَبَ بِأُجْرَتِهِ، وَآخَرُ يَقْتُلُ دَابَّةً عَبَثًا.

حسن: (ك، هق)

305. Zaista, najveći grijeh kod Allaha čini čovjek koji vjenča (jednu) ženu, pa kada zadovolji svoje potrebe i užitke, pusti je i ode sa njenim mehrom (vjenčanim darom) ne davši joj ga, zatim čovjek koji se pogodi za posao sa drugim čovjekom i ode ne isplativši mu njegovu (dogovorenu) naknadu i čovjek koji iz besposlice (u šali, zabavi i razonodi) ubije životinju.

٣٠٦- إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ ؟ قَالَ: يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ، فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ، فَيَسُبُّ أُمَّهُ.

صحيح: (حم ، خ ، د)

306. "U najveće grijehe spada i to da čovjek proklinje svoje roditelje." Neko od ashaba reče: "Božiji Poslaniče, kako to čovjek proklinje svoje roditelje?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Čovjek opsuje čovjeku oca pa mu ovaj uzvrati i opsuje njegovog, i opsuje njegovu majku pa mu uzvrati i opsuje njegovu."

٣٠٧- إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَدِيثِ عَنِّي، فَمَنْ قَالَ عَلَيَّ فَلْيَقُلْ حَقًّا أَوْ صِدْقًا، وَمَنْ تَقَوَّلَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

حسن: (حم ، ك ، ه – وهذا لفظه)

307. Čuvajte se previše prenošenja (hadisa) od mene, a onaj ko bude prenosio moj govor, neka prenosi istinito i iskreno. A ko meni pripiše ono što nisam rekao, neka sebi pripremi mjesto u vatri (Džehennemu).

٣٠٨- ثَلاَثَةٌ قَدْ حَرَّمَ اللَّه عَلَيْهِمُ الْجَنَّةَ: مُدْمِنُ الْخَمْرِ، وَالْعَاقُّ، وَالدَّيُّوثُ الَّذِي يُقِرُّ فِي أَهْلِهِ الْخَبَثَ.

صحيح: (حم)

308. Za tri osobe je Allah zabranio Džennet:
- notornom alkoholičaru,
- onome ko je nepokoran roditeljima i
- čovjeku koji ne mari i ravnodušan je prema nemoralu u svojoj porodici.

٣٠٩- ثَلاَثَةٌ لاَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ أَبَداً: الدَّيُّوثُ، وَالرَّجُلَةُ مِنَ النِّسَاءِ، وَمُدْمِنُ الْخَمْرِ.

صحيح: (طب)

309. Tri osobe nikada neće ući u Džennet: čovjek koji je ravnodušan prema ženi koja ga vara (i čini blud), žena koja oponaša muškarce i notorni alkoholičar.

٣١٠- ثَلاَثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلاَ يُزَكِّيهِمْ، وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخٌ زَانٍ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ.

صحيح: (حم، م، ن)

310. S trojicom Allah neće progovoriti na Sudnjem danu, neće im ni oprostiti, ni pogledati ih i njih čeka teška i bolna patnja. To su: starac koji čini blud, vladar lažov (varalica) i siromah koji je ohol.

٣١١- خَمْسٌ لَيْسَ لَهُنَّ كَفَّارَةٌ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَتْلُ النَّفْسِ بِغَيْرِ حَقٍّ، وَبُهْتُ الْمُؤْمِنِ، وَالْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ، وَيَمِينٌ صَابِرَةٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالاً بِغَيْرِ حَقٍّ.

حسن: (حم، أبو الشيخ في "التوبيخ")

311. Za pet stvari nema otkupa (keffareta):Allahu druga pripisivati (širk), bespravno ubiti osobu, potvoriti vjernika, pobjeći sa bojnog polja i uporno se zaklinjati i tako sticati imetak na nedozvoljen način.

٣١٢- عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ: أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ ؟ قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ ؟ قَالَ: أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ.

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

312. Abdullah ibn Mes'ud r.a. veli da je pitao Božijeg Poslanika s.a.v.s.: "Koji je grijeh najveći?" Odgovorio je: "Da Allahu pripisuješ druga, a On te je stvorio." Upitao sam: "A nakon toga?" Odgovorio je: "Da ubiješ svoje dijete, strahujući i bojeći se da jede sa tobom (da ga izdržavaš)." Rekao sam: "A zatim?" Odgovorio je: "Da počiniš blud sa ženom svoga komšije."

٣١٣- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ خَلْقًا كَخَلْقِي، فَلْيَخْلُقُوا حَبَّةً، أَوْ لِيَخْلُقُوا ذَرَّةً، أَوْ لِيَخْلُقُوا شَعِيرَةً.

صحيح: (حم، ق)

313. Allah dž.š. kaže: "Ko je gori (veći nasilnik) od onoga koji je pošao (počeo) da stvara stvorenja, kao što Ja stvaram. Pa, neka stvore (ako mogu) zrno pšenice, ječma ili zrno riže."

٣١٤- اَلْكَبَائِرُ: اَلشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ. أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: قَوْلُ الزُّورِ.

صحيح: (حم، ق، ت، ن)

314. "U velike grijehe se ubrajaju: širk, ubistvo i nepokornost roditeljima. Hoćete li da vam kažem koji od velikih grijeha je najveći?" "Hoćemo, Božiji Poslaniče", odgovoriše ashabi."Krivo (lažno) svjedočenje", reče Poslanik s.a.v.s.

٣١٥- كُلُّ ذَنْبٍ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَهُ، إِلاَّ مَنْ مَاتَ مُشْرِكًا، أَوْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا.

صحيح: (حم، ن، د، ك)

315. Za svaki grijeh postoji nada da će ga Allah dž.š. oprostiti, osim onoga ko umre kao mušrik i onoga ko namjerno ubije vjernika.

٣١٦- لَعَنَ اللَّهُ آكِلَ الرِّبَا، وَمُوكِلَهُ، وَشَاهِدَيْهِ، وَكَاتِبَهُ، هُمْ فِيهِ سَوَاءٌ.

صحيح: (حم، م)

316. Allah je prokleo: onoga ko uzima kamatu, onoga ko mu to omogućava (i daje), svjedoke, i onoga ko je popisuje i bilježi. U pogledu kamate, svi su oni isti (sudjelovanje u tom grijehu).

٣١٧- لَعَنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَامِشَةَ وَجْهَهَا، وَالشَّاقَّةَ جَيْبَهَا، وَالدَّاعِيَةَ بِالْوَيْلِ وَالثُّبُورِ.

حسن: (د، حب)

317. Allahov Poslanik je prokleo onu ženu koja tetovira svoje lice, koja (u žalosti) dere (trga) svoju odjeću i koja priziva nesreću i propast. (Ove stvari su bile običaj žena u žalosti u džahilijjetu.)

٣١٨- لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ.

صحيح: (حم ، ت ، ك)

318. Allah je prokleo onoga koji daje i onoga koji uzima mito (prilikom neke presude).

٣١٩- لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زُوَّارَاتِ الْقُبُورِ.

صحيح: (حم ، ه ، ت ، ك)

319. Allahov Poslanik s.a.v.s. je prokleo one žene koje puno posjećuju kaburove (grobove).

٣٢٠- لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ، وَالْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ.

صحيح: (حم ، خ ، د ، ه ، ت)

320. Allah je prokleo one žene koje oponašaju muškarce i one muškarce koje oponašaju žene.

٣٢١- لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَيْهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ آوَى مُحْدِثًا، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ غَيَّرَ مَنَارَ الْأَرْضِ.

صحيح: (حم ، م ، ن)

321. Allah je prokleo onoga koji proklinje svoje roditelje, Allah je prokleo onoga ko zakolje životinju u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, Allah je prokleo onoga ko je naklonjen bid'atima - novotarijama u vjeri (neprestano ih radi te podržava, štiti i pomaže onoga ko ih uvodi) i Allah je prokleo onoga ko pomjera međe (granice između njiva ili posjeda).

٣٢٢- لَعَنَ اللهُ مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي.

حسن: (طب)

322. Allah je prokleo onoga koji grdi (psuje) moje ashabe.

٣٢٣- مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).

صحيح: (حم ، ك)

323. Ko ode gataru ili vračaru i povjeruje u ono što (mu) kaže, on (za)niječe ono što je objavljeno Muhammedu (s.a.v.s.).

٣٢٤- مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوِ انْتَمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ الْمُتَتَابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، ت ، د) ، ولمسلم بمعناه.

324. Ko bude izjavio da pripada nekom drugom, a ne svome (pravom) ocu, ili bude izjavljivao da ga je neko drugi oslobodio ropstva (učinio slobodnim), a ne onaj koji je to zaista učinio, nad njim je Allahovo proklestvo neprestano, sve do Sudnjeg dana.

٣٢٥- مَنِ اقْتَطَعَ أَرْضًا ظَالِمًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

صحيح: (حم ، م)

325. Ko (nasilno) prisvoji zemlju, susrest će se sa Allahom dž.š. (na Sudnjem danu), a On je ljut na njega.

٣٢٦- مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ، يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ، يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ، يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا.

صحيح: (خ ، ن) ، وَلِ(حم ، م ، ت) جزء منه.

326. Ko izvrši samoubistvo bacivši se sa stijene, ući će u Džehennem i vječno će se u njemu bacati (i padati u provaliju); ko popije otrov i tako izvrši samoubistvo, taj će mu otrov stalno biti u rukama, on će ga u Džehennemu vječno piti (i osjećati njegovu gorčinu); ko se ubije nožem, taj će mu nož (oružije) biti stalno u rukama i on će ga zabadati u svoj stomak vječno, u Džehennemu u kojem će zauvijek ostati.

٣٢٧- مَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ.

صحيح: (طب)

327. Ko (bespravno) nazove (i proglasi) vjernika kafirom, to je (isto) kao da ga je i ubio.

٣٢٨- لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ت)

328. U Džennet neće ući onaj koji kida rodbinske veze.

٣٢٩- لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لاَ يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ.

صحيح: (حم ، م)

329. U Džennet neće ući onaj od čijeg zla nije siguran (miran) njegov komšija.

٣٣٠- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ: بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلاَ تَسْرِقُوا، وَلاَ تَزْنُوا، وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ، وَلاَ تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ، وَلاَ تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ. فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ، فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ، إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ، وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ. فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

330. Ubade b. Samit r.a. priča da je Poslanik s.a.v.s. rekao, a oko njega ashabi: "Obećajte mi (obavežite se) da nećete Allahu druga pripisivati, da nećete krasti, da nećete blud činiti, da nećete svoju djecu ubijati, da nećete nikoga potvarati (lažno mu pripisivati da je nešto uradio) i da nećete nepokorni biti (vladarima) u dobru (u onome što se ne suprotstavlja islamu, šerijatu). Ko od vas ovo ispuni, nagrada je kod Allaha. Onaj koji nešto od ovoga prekrši te bude kažnjen (još) na ovom svijetu, to je za njega keffaret (otkup). A onaj koji nešto od ovoga prekrši, a za-

tim ga Allah pokrije (ne sazna se javno za taj prijestup), on je pod Allahovom voljom; ako htjedne - oprostit će mu, a ako ne - kaznit će ga." "Te smo mu", kaže Ubade r.a. "dali obećanje (prisegu na to)."

١٩- الاثم

19. GRIJEH

٣٣١-اَلْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

صحيح: (خد ، م ، ت)

331. Dobročinstvo je biti lijepoga morala (lijepe naravi i ahlaka), a grijeh je ono što te peče u duši (tišti te i ne da ti mira) i što ti je mrsko da svijet sazna i otkrije.

٣٣٢- إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا مَا يُحِبُّ، وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَى مَعَاصِيهِ، فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْهُ اسْتِدْرَاجٌ.

صحيح: (حم ، طب ، هب)

332. Kada vidiš da Allah daje čovjeku ono što voli i želi od (dobra) ovoga svijeta, a on i dalje ostaje ustrajan u griješenju, (znaj) to je da bi se postepeno uvukao u grijeh iz kojeg više nema izlaza, te tako zaslužio propast i kaznu.

٣٣٣- كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ.

صحيح: (حم ، د ، ك ، هق)

333. Dovoljno je čovjeku grijeha kad bi (samo) držao u oskudici onoga koga je dužan izdržavati (porodicu).

٣٣٤- إِنَّ الصَّالِحِينَ يُشَدَّدُ عَلَيْهِمْ، وَإِنَّهُ لاَ يُصِيبُ مُؤْمِنًا نَكْبَةٌ مِنْ شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ، إِلاَّ حُطَّتْ بِهِ عَنْهُ خَطِيئَةٌ، وَرُفِعَ بِهَا دَرَجَةً.

صحيح: (حم ، حب ، ك ، هب)

334. Prema dobrim Allahovim robovima se oštrije postupa (time što ih zadešavaju teškoće i nesreće). A vjernika neće ubosti ni trn, niti će mu se dogoditi neka veća nezgoda i nesreća, a da mu time ne bude oprošten jedan grijeh i da ne bude podignut za jedan stepen (kod Allaha).

٣٣٥- إِنَّ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هَذِهِ الصُّوَرَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يُقَالُ لَهُمْ: أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ.

صحيح: (ق ، ن) – واللفظ للبخاري.

335. Zaista će oni koji prave ove slike biti kažnjeni na Sudnjm danu. Reći će im se: "Oživite ono što ste stvorili (napravili)."

٣٣٦- إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَبْتَلِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالسَّقَمِ، حَتَّى يُكَفِّرَ عَنْهُ كُلَّ ذَنْبٍ.

صحيح: (طب ، ك)

336. Uzvišeni Allah iskušava Svoga predanoga roba s bolešću, da bi ga očistio od svakoga grijeha (da bi ga otkupio od svakoga grijeha).

٣٣٧- بَابَانِ مُعَجَّلاَنِ عُقُوبَتُهُمَا فِي الدُّنْيَا. اَلْبَغْيُ وَالْعُقُوقُ.

صحيح: (ك)

337. Za dva grijeha kazna stiže još na ovom svijetu: blud (nemoral) i neposlušnost roditeljima.

٣٣٨- سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه ، طب ، قط في "الإفراد")

338. Psovanje muslimana je grijeh, a ubiti ga – kufr.

٣٣٩- قِتَالُ الْمُؤْمِنِ كُفْرٌ وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ، وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ.

صحيح: (حم ، ع ، طب ، الضياء ، ه – في المقدمة)

339. Ubistvo vjernika je kufr, a psovati ga i vrijeđati je grijeh. Muslimanu nije dozvoljeno da ne govori sa svojim bratom (muslimanom) više od tri dana.

٣٤٠- اَلصَّلاَةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمْعَةُ إِلَى الْجُمْعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ، مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ.

صحيح: (حم ، م ، ت)

340. Pet namaza, te džuma do džume, su otkup za ono što se pogriješi u vremenu između njih, ukoliko se bude čuvalo velikih grijeha.

٣٤١- طُوبَى لِمَنْ مَلَكَ لِسَانَهُ، وَوَسِعَهُ بَيْتُهُ، وَبَكَى عَلَى خَطِيئَتِهِ.

حسن: (طص ، حل)

341. Blago onome ko vlada svojim jezikom, čija je kuća njemu dovoljna i koji plače nad svojim grijesima.

٣٤٢- اَلظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت)

342. Nasilje (nad drugima na ovom svijetu) je tmina i mrak na Sudnjem danu (za nasilnike).

٣٤٣- اَلْفَارُّ مِنَ الطَّاعُونِ كَالْفَارِّ مِنَ الزَّحْفِ، وَالصَّابِرُ فِيهِ كَالصَّابِرِ فِي الزَّحْفِ.

صحيح: (حم ، عبد بن حميد)

343. Bježanje iz mjesta u kojem se pojavila kuga (epidemija) je isto kao i bježanje sa bojnog polja za vrijeme borbe, a strpljenje u tome je kao strpljenje na bojnom polju u vrijeme borbe.

٣٤٤- قَاضِيَانِ فِي النَّارِ وَقَاضٍ فِي الْجَنَّةِ: قَاضٍ عَرَفَ الْحَقَّ فَقَضَى بِهِ، فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ، وَقَاضٍ عَرَفَ الْحَقَّ فَجَارَ مُتَعَمِّدًا، أَوْ قَضَى بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَهُمَا فِي النَّارِ.

صحيح: (ك)

344. Dvojica sudija će ući u Džehennem, a jedan u Džennet: sudija koji je spoznao istinu i po njoj presudio, ući će u Džennet. A sudija koji je spoznao istinu, te namjerno izrekao nepravednu presudu, i sudija koji

izriče presudu bez (potrebnog) znanja - njih dvojica će ući u Džehennem.

٣٤٥- قَالَ اللَّهُ: ثَلاَثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ.

صحيح: (حم، خ، ه)

345. Allah dž.š. je rekao: "Sa trojicom ljudi ću se (lično) sukobiti na Sudnjem danu: čovjekom koji obeća (i ugovori nešto), zaklinjući se Mojim imenom, pa to ne izvrši, sa čovjekom koji proda slobodnog čovjeka (govoreći da je rob), i okoristi se novcem od toga, i sa čovjekom koji iznajmi radnika, te nakon što mu ovaj obavi posao i on se okoristi, ne da mu (ugovorenu) naknadu.

٣٤٦- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يُؤْذِينِي ابْنُ آدَمَ، يَسُبُّ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ، بِيَدِي الْأَمْرُ، أُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ.

صحيح: (حم، ق، د)

346. Uzvišeni Allah veli: "Uznemirava me čovjek; psuje vrijeme, a Ja sam vrijeme, u Mojoj ruci je vrijeme (Ja njime upravljam), Ja mijenjam dan u noć i noć u dan."

٣٤٧- كَسْرُ عَظْمِ الْمَيِّتِ كَكَسْرِهِ حَيًّا.

صحيح: (حم، د، ه)

347. Slomiti kost umrloj osobi[29] je isto što i slomiti je živom.

٣٤٨- كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ.

صحيح: (م) – في المقدمة.

348. Dovoljno je laži osobi kada bi samo prenosila (pričala) sve ono što čuje.

---

[29] U jednoj predaji stoji: umrlom muslimanu.

٣٤٩- كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلاَّ الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلاً، ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَيَقُولَ: عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ.

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

349. Čitavom mom ummetu (mojim sljedbenicima) će biti oprošteno, osim onima koji javno čine grijehe. A jedna vrsta tog "javnog griješenja" je i to da čovjek uradi nešto (grijeh) noću, a zatim osvane, a Allah dž.š. je pokrio taj grijeh, i kaže (počne pričati): "Sinoć sam uradio to i to." Bio je zanoćio i njegov Gospodar ga je pokrio, a onda osvane i otkriva ono što je Allah prikrio (od njegovih grijeha).

٣٥٠- كُلُّ عَيْنٍ زَانِيَةٌ، وَالْمَرْأَةُ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ بِالْمَجْلِسِ فَهِيَ زَانِيَةٌ.

صحيح: (حم، ت)

350. Svako oko čini blud i svaka žena koja se namiriše, te prođe pored grupe ljudi (koji sjede), je bludnica.

٣٥١- كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: مَالُهُ وَعِرْضُهُ وَدَمُهُ، حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ.

صحيح: (د، ت، ه)

351. Svakom muslimanu je zabranjen (svet): imetak, čast i krv (život) drugog muslimana. Čovjeku je dosta zla kad bi samo ponizio i omalovažio svoga brata muslimana.

٣٥٢- لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ فَتُحْرِقَ ثِيَابَهُ فَتَخْلُصَ إِلَى جِلْدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرٍ.

صحيح: (حم، م، د، ن)

352. Da neko od vas sjedne na žeravicu, te da mu izgori odjeća, i da mu dođe (vatra) sve do kože bolje mu je (bolje je za njega) nego da sjedne na kabur.

٣٥٣- لَيْسَ عَلَى وَلَدِ الزِّنَا مِنْ وِزْرِ أَبَوَيْهِ شَيْءٌ.

حسن: (ك)

353. Vanbračno dijete nema udjela u grijehu njegovih roditelja.

٣٥٤- لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَيَّرَ وَلاَ مَنْ تُطَيِّرَ لَهُ، أَوْ تَكَهَّنَ أَوْ تُكُهِّنَ لَهُ، أَوْ تَسَحَّرَ أَوْ تُسُحِّرَ لَهُ.

صحيح: (طب)

354. Ne pripada nam (nije od nas) onaj koji gata niti onaj kome se gata, onaj koji proriče sudbinu niti onaj kome se proriče, onaj koji pravi sihr niti onaj kome se pravi.

٣٥٥- لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا، وَيَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا.

صحيح: (حم، ت، ك)

355. Ne pripada nam (nije od nas) onaj koji nema milosti prema našim mlađima (djeci), niti onaj koji ne zna za poštovanje, čast i dostojanstvo (respekt) naših starijih.

٣٥٦- لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلاَ اللَّعَّانِ، وَلاَ الْفَاحِشِ، وَلاَ الْبَذِيءِ.

صحيح: (حم، ت، خد، حب، ك)

356. Nije (pravi) vjernik onaj koji vrijeđa, niti onaj koji proklinje, niti onaj koji se nepristojno izražava (i pri tome svaku mjeru prekoračuje), niti onaj koji je bestidan.

٣٥٧- مَا آمَنَ بِي مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ، وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ.

صحيح: (البزار، طب)

357. Nije iskreno povjerovao u mene (moje poslanstvo) onaj ko zanoći sit, a zna da je komšija do njega gladan.

٣٥٨- مَا أَحَدٌ أَكْثَرَ مِنَ الرِّبَا إِلاَّ كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهِ إِلَى قِلَّةٍ.

صحيح: (ه)

358. Niko nije kamatom povećao svoju imovinu (počeo uveliko koristiti kamatu), a da ga na kraju to nije dovelo do manjka (imovine).

٣٥٩- مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً، فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ، إِلاَّ لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ.

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

359. Koga Allah učini vođom nekog naroda, a on mu ne želi dobro i ne postupa prema njemu lijepo, neće osjetiti ni džennetskoga mirisa.

٣٦٠- مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَمْثُلَ لَهُ الرِّجَالُ قِيَامًا، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

صحيح: (حم، ت، د – واللفظ له)

360. Ko želi da ljudi pred njim ustaju (stoje) i da se tako pred njim pokazuju (ponašaju), neka sebi pripremi mjesto u vatri.

٣٦١- مَنْ أَخَذَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا ظُلْمًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُ تُرَابَهَا إِلَى الْمَحْشَرِ.

صحيح: (حم، طب – واللفظ له)

361. Ko nasilno prisvoji dio tuđe zemlje, doći će na Sudnji dan noseći je (natovaren tom zemljom) na "mahšer" (mjesto gdje je svijet okupljen i gdje čeka da odgovara za svoja djela).

٣٦٢- مَنْ آذَى الْمُسْلِمِينَ فِي طُرُقِهِمْ وَجَبَتْ عَلَيْهِ لَعْنَتُهُمْ.

حسن: (طب)

362. Ko uznemirava muslimane na njihovim putevima, zaslužuje njihovo proklestvo.

٣٦٣- مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ، فَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ تَلْعَنُهُ (حَتَّى يَدَعَهُ)، وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ.

صحيح: (م، ت)

363. Ko usmjeri sablju (nož, oružje) prema svome bratu (muslimanu), njega proklinju meleki sve dok ne prestane, pa makar to radio (u šali) i svome rođenom bratu (od oca i majke).

٣٦٤- مَنْ أَمَرَكُمْ مِنَ الْوُلاَةِ بِمَعْصِيَةٍ، فَلاَ تُطِيعُوهُ.

حسن: (حم ، ه ، ك)

364. Ko vam od starješina (vođa, vladara) naredi da učinite grijeh, nemojte ga poslušati (nemojte mu se u tome pokoriti).

٣٦٥- مَنْ تَعَظَّمَ فِي نَفْسِهِ وَاخْتَالَ فِي مِشْيَتِهِ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

صحيح: (حم ، خد)

365. Ko sebe bude smatrao velikim i bude hodao oholo (po zemlji), susrest će Allaha (na Sudnjem danu), a On je na njega srdit (ljut).

٣٦٦- مَنْ حَدَّثَ عَنِّي بِحَدِيثٍ وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ، فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبَيْنِ.

صحيح: (حم ، م ، ه - واللفظ له)

366. Ko od mene prenosi hadis, a vidi (zna) da je laž(an), on je jedan od dvojice lažaca.

٣٦٧- مَنْ خَبَّبَ زَوْجَةَ امْرِئٍ أَوْ مَمْلُوكَهُ، فَلَيْسَ مِنَّا.

صحيح: (د)

367. Ko oblati i omrzi nečiju ženu ili roba, taj nije od nas (ne pripada našoj zajednici).

٣٦٨- مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ، فَمَاتَ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً... الحديث

صحيح: (حم ، م ، ن)

368. Ko izađe iz pokornosti (otkaže pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku) i napusti džemat (podvoji se džemat zbog njegovog izlaženja i napuštanja zajednice) te kao takav umre, umro je džahilijjetskom smrću...

٣٦٩- مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

صحيح: (حم، م، ه، ت)

369. Ko nas vara, nije od nas (ne pripada nama).

٣٧٠- وُضِعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأُ، وَالنِّسْيَانُ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ.

صحيح: (هق)

370. Mojim sljedbenicima je oprošteno ono što učine greškom (nenamjerno), u zaboravu i ono na što budu prisiljeni.

٣٧١- لاَ تَأْكُلُوا بِالشِّمَالِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِالشِّمَالِ.

صحيح: (حم، م، ه)

371. Nemojte jesti lijevom rukom, jer doista šejtan jede lijevom rukom.

٣٧٢- لاَ تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلاَّ وَمَعَهَا زَوْجُهَا، أَوْ ذُو مَحْرَمٍ... الحديث

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

372. Neka žena ne putuje na udaljenost od dva dana hoda (ni dva dana), osim sa mužem ili nekim od bliže rodbine (mahremom)...

٣٧٣- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ الضِّفْدَعِ.

صحيح: (ن)

373. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se ubijaju žabe.

٣٧٤- لاَ هَجْرَةَ بَعْدَ ثَلاَثٍ.

صحيح: (حم، م)

374. Nije se dozvoljeno na nekoga ljutiti (i ne pričati s njim) više od tri dana.

٣٧٥- لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَـــذَا وَيَصُدُّ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ت) – واللفظ لأحمد.

375. Nije dozvoljeno muslimanu da se ljuti i ne govori sa svojim bratom (muslimanom) više od tri noći. Susretnu se, te se ovaj okrene, a i drugi se okrene. Bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam.

٣٧٦- أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ، هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لاَ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ. قَالَ: فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا.

صحيح: (ق) ، وهذا لفظ مسلم.

376. Upitao je Božiji Poslanik s.a.v.s.: "Šta mislite, kada bi pored vrata nekog od vas tekla rijeka, pa se on u njoj svaki dan pet puta kupao, da li bi na njemu ostalo nečistoće?" Ashabi odgovoriše: "Ne, ne bi na njemu ostalo nimalo nečistoće." Poslanik s.a.v.s. reče: "To je primjer pet dnevnih namaza, Allah njima briše grijehe."

٣٧٧- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَـــالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ: بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لاَ تُشْـــرِكُوا بِاللَّـــهِ شَـــيْئًا، وَلاَ تَسْرِقُوا، وَلاَ تَزْنُوا، وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ، وَلاَ تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْـــدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ، وَلاَ تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ. فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ، فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَـــنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ، إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ. فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

377. Ubade b. Samit r.a. priča pa veli da je Poslanik s.a.v.s. rekao, a oko njega ashabi: "Obećajte mi (obavežite se) da nećete Allahu druga pripisivati, da nećete krasti, da nećete blud činiti, da nećete svoju djecu ubijati, da nećete nikoga potvarati (lažno mu pripisivati da je nešto ura-

٢٠- التوبة

20. TRAŽENJE OPROSTA / POKAJANJE - -TEVBA

٣٧٩- إِنَّ رَبَّكَ يَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي.

صحيح: (د ، ت)

379. Tvoj Gospodar je zadovoljan Svojim robom kada on kaže (izgovara): "RABBIG-FIRLI ZUNUBI" (Gospodaru moj, oprosti mi moje grijehe). "A on zna da niko drugi osim Mene ne oprašta grijehe", kaže Allah dž.š.

٣٨٠- إِنَّ الشَّيْطَانَ قَالَ: وَعِزَّتِكَ يَا رَبِّ، لاَ أَبْرَحُ أُغْوِي عِبَادَكَ مَا دَامَتْ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ. قَالَ الرَّبُّ: وَعِزَّتِي وَجَلاَلِي، لاَ أَزَالُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَغْفَرُونِي

حسن: (حم ، ع ، ك)

380. Šejtan je rekao: "Tako mi Tvoje veličine, Gospodaru, neću prestati zavoditi Tvoje robove, sve dok su im duše u (njihovim) tijelima." A Allah dž.š. je (na to) rekao: "Tako mi Moje moći i veličine, neću im prestati oprštati, sve dok budu tražili oprosta od Mene."

٣٨١- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمسُ مِنْ مَغْرِبِهَا.

صحيح: (حم ، م)

381. Uzvišeni Allah dž.š. pruža (otvara) Svoju ruku noću da oprosti onome ko je griješio danju, i pruža (otvara) Svoju ruku danju da oprosti

onome ko je griješio noću, i tako sve dok sunce ne izađe sa zapada (do početka Sudnjeg dana).

٣٨٢- اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لاَ ذَنْبَ لَهُ.

حسن: (ه ، الحكيم)

382. Ko se iskreno pokaje, i zatraži oprost od grijeha, je kao i onaj koji i nema (nije počinio) grijeha.

٣٨٣- سَيِّدُ الاِسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ. قَالَ: وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم ، خ ، ن)

383. Najbolji istigfar (način traženja oprosta) je da kažeš (proučiš): "ALLAHUMME ENTE RABBI, LA ILAHE ILLA ENTE, HALEKTENI VE ENE ABDUKE, VE ENE 'ALA 'AHDIKE VE VA'DIKE ME-STETA'TU. E'UZU BIKE MIN ŠERRI MA SANA'TU, EBU-U LEKE BINI'METIKE 'ALEJJE, VE EBU-U BIZENBI, FA-GFIR LI, FE INNEHU LA JAGFIRUZ--ZUNUBE ILLA ENTE."

("Allahu, Ti si Gospodar moj, nema drugog boga osim Tebe, stvorio si me, i ja sam Tvoj rob. Tebi sam obavezu i obećanje dao (tj. na pokornost i obožavanje) i ispunjavam ga onoliko koliko mogu (u granicama svoje mogućnosti). Tebi se utječem od zla onoga što sam učinio. Priznajem Tvoje blagodati prema meni i priznajem svoj grijeh. Pa, oprosti mi, jer, zaista, niko drugi osim Tebe grijehe ne oprašta)."

Ko ovo prouči danju, čvrsto vjeruje i ubijeđen je u to (tj. značenje toga), a zatim u tom danu umre, prije nego što zanoći, on je od stanovnika Dženneta. I onaj koji to izgovori navečer i čvrsto je u to ubijeđen, te umre prije nego osvane, i on je od stanovnika Dženneta.

٣٨٤- صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ كَفَّارَةُ السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ وَالسَّنَةِ الْمُسْتَقْبَلَةِ.

صحيح: (م ، طس – واللفظ له)

384. Post dana Arefata (deveti dan zul-hidždžeta, uoči Kurban-bajrama) je otkup za grijehe koji su počinjeni prošle i naredne godine.

٣٨٥- طُوبَى لِمَنْ مَلَكَ لِسَانَهُ، وَوَسِعَهُ بَيْتُهُ، وَبَكَى عَلَى خَطِيئَتِهِ.

حسن: (طص ، حل)

385. Blago onome ko vlada svojim jezikom, čija kuća je njemu dovoljna i koji plače nad svojim grijesima.

٣٨٦- طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَتِهِ اسْتِغْفَارًا كَثِيرًا.

صحيح: (ه ، حل)

386. Blago onome ko bude našao u svojoj knjizi (u koju su ubilježena djela na Sudnjem danu) mnogo istagfara (traženja oprosta).

٣٨٧- كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ، فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ: إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا. قَالَ: فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

387. Bijaše jedan čovjek koji je ljudima zajmove davao pa bi svome momku govorio: "Kada dođeš do nekoga ko je u teškoj situaciji, pređi preko njega (ne traži mu duga, olakšaj i oprosti mu), možda će Allah (nadamo se) nama oprostiti (grijehe)."I, zaista, susreo se sa Allahom i On mu je oprostio i preko ružnih njegovih postupaka prešao.

٣٨٨- لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى إِلَيْهِ ثَانِيًا، وَلَوْ كَانَ لَهُ وَادِيَانِ لَابْتَغَى لَهُمَا ثَالِثًا، وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ه)

388. Kada bi čovjek imao dolinu blaga, zaželio bi i drugu, a kada bi imao dvije doline, zaželio bi i treću. Ljudsku utrobu ništa ne može

napuniti (zadovoljiti), osim zemlje. A Allah prima pokajanje od onoga ko se iskreno pokaje (i zatraži oprosta).

٣٨٩- مَنْ أَحَبَّ أَنْ تَسُرَّهُ صَحِيفَتُهُ، فَلْيُكْثِرْ فِيهَا مِنَ الاِسْتِغْفَارِ.

حسن: (هب ، الضياء)

389. Ko želi da se obraduje svojim stranicama (kada ih bude vidio na Sudnjem danu, u kojima su zabilježena njegova djela), neka što više čini istagfara (traži oprosta).

٣٩٠- اَلنَّدْمُ تَوْبَةٌ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لاَ ذَنْبَ لَهُ.

حسن: (طب ، حل)

390. Kajanje je teoba. Onaj ko se iskreno pokaje za učinjeni grijeh je kao i onaj koji nije ni imao grijeha.

٣٩١- يَا أَيُّهَا النَّاسُ، تُوبُوا إِلَى اللَّهِ، فَإِنِّي أَتُوبُ فِي الْيَوْمِ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةٍ.

صحيح: (م) ، وَلِ(حم ، خد) بمعناه.

391. O ljudi, činite iskrenu teobu Allahu dž.š.! Ja Mu činim teobu (i) stotinu puta dnevno.

٢١- الكفر

21.NEVJEROVANJE / KUFR

٣٩٢- أَيُّمَا امْرِئٍ قَالَ لِأَخِيهِ: يَا كَافِرُ، فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا - إِنْ كَانَ كَمَا قَالَ، وَإِلاَّ رَجَعَتْ عَلَيْهِ.

صحيح: (م ، ت) ، وَلِ(حم ، خ ، مالك) الجزء الأول منه.

392. Koja god osoba kaže svome bratu (muslimanu): "Kafir (nevjernik)", te će riječi obuhvatiti jednog od njih dvojice. Ili je onako kako je rekao, ili će se (u suprotnom) vratiti na njega značenje te riječi.

٣٩٣- إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ - تَرْكَ الصَّلاَةِ.

صحيح: (م ، د ، ت ، ه)

393. Između čovjeka i širka i kufra je ostavljanje namaza.

٣٩٤- ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاَوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ، بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه)

394. Pravu slast imana će osjetiti onaj kod koga se nađu ova tri svojstva: da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži do svega ostalog, da neku osobu voli isključivo radi Allaha i da prezire (da mu je mrsko i odvratno) da se vrati u nevjerovanje (kufr), nakon što ga je Allah iz njega izbavio, kao što prezire da bude bačen u vatru.

٣٩٥- سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه ، طب ، قط في "الأفراد")

395. Psovanje muslimana je grijeh, a ubiti ga – kufr.

٣٩٦- لَيَغْشَيَنَّ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي فِتَنٌ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِناً وَيُمْسِي كَافِرًا، يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ.

صحيح: (ك)

396. Poslije mene će moj ummet zadesiti smutnja (teška vremena) koja će biti kao dijelovi izuzetno mračne i tmurne noći. Tada će ljudi osvanjivati kao mu'mini, a zanoćivati kao kafiri, i za malu ovosvjetsku korist i dobit prodavati svoju vjeru.

٣٩٧- مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).

صحيح: (حم ، ك)

397. Ko ode gataru ili vračaru i povjeruje u ono što (mu) kaže, on niječe ono što je objavljeno Muhammedu (s.a.v.s.).

٢٢- النفاق

22. LICEMJERJE / DVOLIČNOST / NIFAK

٣٩٨- آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ، وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

398. Znak imana je ljubav prema ensarijama (stanovnicima Medine koji su prihvatili muhadžire iz Mekke), a znak licemjerstva je mržnja prema njima.

٣٩٩- آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا ائْتُمِنَ خَانَ.

صحيح: (ق ، ت ، ن)

399. Tri su znaka munafika (svojstva po kojima se on prepoznaje): kada govori - laže, kada (nešto) obeća - to ne ispuni i kada mu se nešto povjeri - on to iznevjeri (pronevjeri).

٤٠٠- أَخْوَفُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلُّ مُنَافِقٍ عَلِيمَ اللِّسَانِ.

صحيح: (عد)

400. Najviše se plašim za svoje sljedbenike svakog licemjera (munafika) koji je dobar govornik.

٤٠١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَبْدَاللَّهِ ابْنَ أُبَيٍّ لَمَّا تُوُفِّيَ جَاءَ ابْنُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ، وَصَلِّ عَلَيْهِ، وَاسْتَغْفِرْ لَهُ. فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ، فَقَالَ آذِنِّي أُصَلِّي عَلَيْهِ. فَآذَنَهُ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ جَذَبَهُ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ،

فَقَالَ: أَلَيْسَ اللَّهُ نَهَاكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ؟ فَقَالَ: أَنَا بَيْنَ خِيَرَتَيْنِ، قَالَ: (اسْتَغْفِرْ لَهُمْ، أَوْ لاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ. إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً، فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ). فَصَلَّى عَلَيْهِ، فَنَزَلَتْ: (وَلاَ تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا، وَلاَ تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ).

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه)

401. Pripovijeda Abdullah b. Omer pa veli: "Kada je umro Abdullah b. Ubejj[31] došao je njegov sin kod Poslanika s.a.v.s. i rekao mu: 'Božiji Poslaniče, daj (pokloni) mi svoju košulju da ga umotam u nju (da je upotrijebim kao ćefin), klanjaj mu dženazu i moli Allaha dž.š. da mu oprosti.' Poslanik s.a.v.s. mu je dao svoju košulju i rekao mu: 'Obavijesti me pa da klanjam dženazu tvome ocu.' Kada ga je obavijestio i kada je Vjerovjesnik krenuo da mu klanja dženazu, Omer r.a. ga je povukao i rekao mu: 'Zar ti Allah nije zabranio da klanjaš dženazu munaficima (licemjerima)?' Poslanik mu odgovori: 'Ostavljeno mi je da biram, Allah dž.š. kaže: 'Molio ti oprosta za njih ili ne molio, molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti...'[32] I Poslanik mu je klanjao dženazu. Tada je Allah dž.š. objavio ajet: 'I nijednom od njih, kad umre, nemoj dženazu klanjati, niti dženazi prisustvovati...'"[33]

٤٠٢- أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ، كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا ائْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.

صحيح: (ق)

402. Osoba kod koje se nađu ova četiri svojstva je pravi i potpuni licemjer, a kod koje se nađe jedno od njih, on posjeduje (to) svojstvo licemjerstva sve dok ga se ne prođe i okani: kada mu se nešto povjeri on to iznevjeri, kada govori laže, kada obeća prevari (ne ispuni obećanje) i kada raspravlja griješi (i granicu prelazi).

---

[31] Poznati munafik (licemjer) koji je živio u vrijeme Poslanika s.a.v.s.
[32] Et-Tevbe, 80.
[33] Et-Tevbe, 84.

٤٠٣- تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ، فَخِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا، وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً قَبْلَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ، وَتَجِدُونَ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللهِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ.

صحيح: (حم، ق)

403. Ustanovit ćete da su ljudi različite ćudi (naravi). Najbolji od njih u džahilijjetu (predislamskom dobu) su najbolji i u islamu kada (ako) nauče i razumiju (shvate) šerijatske propise. I vidjet ćete da su najbolji ljudi u islamu oni koji su ga najviše prezirali, prije nego što su ga primili. Vidjet ćete i to da su najgori ljudi na Sudnjem danu kod Allaha, ljudi sa dva lica (dvoličnjaci); jednima dolaze (prilaze) s jednim licem, a drugima s drugim.

٤٠٤- إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا...

صحيح: (حم، ق، د، ه)

404. Najteži namazi za licemjere (munafike) su jacija i sabah, a kada bi samo znali koja je vrijednost (nagrada) u njima, došli bi na njih (u džemat) makar i puzeći...

٤٠٥- مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ، تُفَيِّئُهَا الرِّيحُ مَرَّةً، وَتَعْدِلُهَا مَرَّةً، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْأَرْزَةِ، لَا تَزَالُ حَتَّى يَكُونَ انْجِعَافُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً.

صحيح: (ق)، ولفظ مسلم: مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ، تُفَيِّئُهَا الرِّيَاحُ، تَصْرَعُهَا مَرَّةً، وَتَعْدِلُهَا حَتَّى يَأْتِيَهُ أَجَلُهُ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ مَثَلُ الْأَرْزَةِ الْمُجْذِيَةِ الَّتِي لَا يُصِيبُهَا شَيْءٌ، حَتَّى يَكُونَ انْجِعَافُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً.

405. Vjernik je poput trske koju vjetar njiše, čas je savije, čas uspravi. A munafik je poput kedra (cedra)[34] koji uspravno stoji i traje samo dok ga vjetar u jedan mah ne iščupa.

[34] Bot. Cedrus.

٤٠٦- مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ، تَعِيرُ فِي هَذِهِ مَرَّةً وَفِي هَذِهِ مَرَّةً، لاَ تَدْرِي أَيَّهَا تَتْبَعُ.

صحيح: (حم، م، ن – واللفظ له)

406. Primjer munafika je kao primjer smetene (izgubljene i zalutale) ovce, koja se dvoumi između dva stada: sada se prikloni i priđe jednom, sad drugom, ni sama ne zna (da se odluči) za kojim da pođe.

٤٠٧- مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُتْرُجَّةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ،

وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ، لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ،

وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلُ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ،

وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لاَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

407. Mu'min koji uči Kur'an je sličan "utrudždži"[35] - ima lijep miris i lijep okus. Mu'min koji ne uči Kur'an je sličan hurmi - nema mirisa, ali joj je okus sladak. Munafik koji uči Kur'an je sličan "rejhani"[36] – lijep joj je miris, ali joj je okus gorak. A munafik koji ne uči Kur'an je sličan "hanzali"[37] - nema mirisa a i plod joj je gorak.

٤٠٨- مَنْ تَرَكَ ثَلاَثَ جُمُعَاتٍ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ، كُتِبَ مِنَ الْمُنَافِقِينَ.

صحيح: (طب)

408. Ko bez opravdanog razloga ostavi tri džume, bit će upisan među munafike (licemjere).

٤٠٩- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رِجَالاً مِنَ الْمُنَافِقِينَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا إِذَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْغَزْوِ،

---

[35] Vrsta voćke, nešto između limuna i narandže.
[36] Biljka od koje se pravi istoimeni miris.
[37] Vrsta divlje, gorke tikve.

تَخَلَّفُوا عَنْهُ، وَفَرِحُوا بِمَقْعَدِهِمْ خِلاَفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَإِذَا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، اعْتَذَرُوا إِلَيْهِ، وَحَلَفُوا، وَأَحَبُّوا أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا، فَنَزَلَتْ: (لاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا، فَلاَ تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ).

صحيح: (ق)

409. Ebu Se'id el-Hudri r.a. veli da su munafici za vrijeme Poslanika s.a.v.s., kada bi Poslanik (sa ashabima) otišao u borbu, izostajali iz bitke i radovali se tom svom postupku – ostajanju iza leđa Vjerovjesnika s.a.v.s.. A kada bi se Poslanik vratio, smišljali bi kojekakva opravdanja i zaklinjali se i drago im je bilo da ih ljudi hvale za nešto što nisu učinili. Onda je Allah dž.š. objavio ajet: "Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu (po)hvaljeni i za ono što nisu učinili – nikako ne misli da će se kazne spasiti..."[38]

[38] Ali 'Imran, 188.

٢٣- الخمر

23. ALKOHOL

٤١٠- إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ، وَالْمَيْتَةِ، وَالْخِنْزِيرِ، وَالْأَصْنَامِ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

410. Zaista su Allah i Njegov Poslanik zabranili prodaju alkohola, strvine, svinja i kipova.

٤١١- اَلْخَمْرُ أُمُّ الْفَوَاحِشِ وَأَكْبَرُ الْكَبَائِرِ، مَنْ شَرِبَهَا وَقَعَ عَلَى أُمِّهِ، وَخَالَتِهِ، وَعَمَّتِهِ.

حسن: (طب)

411. Alkohol je majka svih zala i najveći od velikih grijeha. Ko ga popije (opije se), taj napastvuje (napada) majku, očevu i majčinu sestru (tetke) (želeći počiniti blud s njima).

٤١٢- شَارِبُ الْخَمْرِ كَعَابِدِ الْوَثَنِ، وَشَارِبُ الْخَمْرِ كَعَابِدِ اللاَّتِ وَالْعُزَّى.

صحيح: (الحارث)

412. Pijanica je sličan idolopokloniku, sličan je poklaniku (obožavatelju) Lata i 'Uzza-a.[39]

٤١٣- كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

413. Svako piće koje opija je haram.

---

[39] Ovo su imena kipova koje su mušrici obožavali.

٤١٤- كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَهِدَ لِمَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا طِينَةُ الْخَبَالِ؟ قَالَ: عَرَقُ أَهْلِ النَّارِ.

صحيح: (حم، م، ن)

414. Sve što opija je haram (zabranjeno). Allah se obavezao da će onoga ko pije opojna pića napojiti (na Sudnjem danu) "tinetu-habalom". Ashabi upitaše: "A šta je to 'tinetul-habal', o Božiji Poslaniče?" "Znoj stanovnika Džehennema", odgovori Poslanik.

٤١٥- لَعَنَ اللَّهُ الْخَمْرَ، وَشَارِبَهَا، وَسَاقِيَهَا، وَبَائِعَهَا، وَمُبْتَاعَهَا، وَعَاصِرَهَا، وَمُعْتَصِرَهَا، وَحَامِلَهَا، وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ.

صحيح: (ك، د- واللفظ له)

415. Allah dž.š. je prokleo alkohol, onoga ko ga pije, onoga ko napaja (onoga koji pije), ko ga prodaje, ko ga kupuje, ko ga cijedi (pravi), ko ga (do)nosi i kome se (do)nosi.

٤١٦- لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ، يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا.

صحيح: (حم، د، ن، ه)

416. Zaista će neki od mojih sljedbenika piti alkohol i nazivati ga drugim (raznim) imenima.

٤١٧- لاَ يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَالتَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ.

صحيح: (حم، ق، ٣)

417. U momentima u kojima čovjek čini blud on nije vjernik, kradljivac dok krade nije vjernik i dok čovjek pije alkohol nije vjernik, a prilika za pokajanje je ostavljena poslije toga.

٤١٨- مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ، فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.

صحيح: (حم، د، ت، ن، ه، حب)

418. Ono što opija u velikim količinama, zabranjeno je (haram) i u malim.

٤١٩- ... مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلاَ يَجْلِسْ عَلَى مَائِدَةٍ يُدَارُ عَلَيْهَا بِالْخَمْرِ.

حسن: (ت ، ك)

419. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka ne sjedi za trpezom (stolom) na kojoj se služe (kruže) alkoholna pića.

٤٢٠- مَنْ مَاتَ وَهُوَ مُدْمِنُ خَمْرٍ، لَقِيَ اللهَ وَهُوَ كَعَابِدِ الْوَثَنِ.

صحيح: (طب ، حل)

420. Ko umre kao notorni alkoholičar, susrest će se sa Allahom dž.š. kao (da je) idolopoklonik.

٤٢١- لاَ تَشْرَبِ الْخَمْرَ، فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ.

صحيح: (ه)

421. Ne pij alkohol, jer je on, zaista, ključ svakog zla.

٢٤- القرآن

24. KUR'AN

٤٢٢- ... اَلْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ ... الحديث

صحيح: (حم ، م ، ن ، ه ، حب)

422. Kur'an će biti dokaz za ili protiv tebe (na Sudnjem danu).

٤٢٣- اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ وَابْتَغُوا بِهِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ قَوْمٌ يُقِيمُونَهُ إِقَامَةَ الْقِدْحِ، يَتَعَجَّلُونَهُ، وَلاَ يَتَأَجَّلُونَهُ.

صحيح: (د ، حم - واللفظ له)

423. Učite Kur'an i tražite time Allahovo zadovoljstvo, dok se nije pojavio narod koji će ga učiti tako kao što leti strijela izbačena iz luka. Učit će ga veoma brzo, a ne polahko (i pravilno).

٤٢٤- تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ، لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا: كِتَابَ اللهِ وَسُنَّتِي، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

صحيح: (ك)

424. Ostavio sam vam dvije stvari nakon kojih (ako ih se budete pridržavali) nećete zalutati: Allahovu Knjigu i moj sunnet. Njih dvoje se neće razdvajati sve dok mi ne dođu do "havda"[40] (tj. do Sudnjeg dana).

٤٢٥- حَسِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ، فَإِنَّ الصَّوْتَ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْناً.

صحيح: (الدارمي ، ابن نصر في "الصلاة" ، ك)

---

[40] Bazen, vrelo iz kojeg će piti stanovnici Džennetа.

425. Uljepšavajte Kur'an svojim glasovima, jer, zaista, lijep glas povećava ljepotu Kur'ana.

٤٢٦- خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ.

صحيح: (خ، ت، حم، د، ه)

426. Najbolji od vas je onaj koji nauči Kur'an (pravilno uči i upozna značenje Kur'ana) i druge njemu podučava.

٤٢٧- سَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ رِجَالٌ لاَ يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ.

صحيح: (ع)، و(حم، ق) بمعناه.

427. Pojavit će se ljudi koji će učiti Kur'an, ali im to učenje neće prelaziti dalje od grla. Tako će (lahko) izlaziti iz vjere, kao što izlijeće strijela izbačena iz luka.

٤٢٨- لَيَقْرَأَنَّ الْقُرْآنَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي، يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلاَمِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ.

صحيح: (حم، ه)

428. Bit će i takvih ljudi u mom ummetu koji će učiti Kur'an i (učeći ga) izlaziti iz vjere, kao što izlazi strijela izbačena iz luka.

٤٢٩- اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ... الحديث

صحيح: (حم، م)

429. Učite Kur'an, jer on će doći na Sudnjem danu i svjedočiti za one koji su ga učili...

٤٣٠- شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَأَخَوَاتُهَا.

صحيح: (طب)

430.Osijediše (obijeliše) me sura Hud i njoj slične sure.[41]

---

[41] Tj. sure El-Vaki'a, En-Nebe' i Et-Takvir.

٤٣١- اَلصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: رَبِّ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ. قَالَ: فَيُشَفَّعَانِ.

صحيح: (حم ، طب ، ك ، هب)

431. Post i Kur'an će se na Sudnjem danu zauzimati za čovjeka. Post će reći: "Gospodaru, ja sam ga odvratio od hrane i užitaka po danu, pa primi moje zauzimanje za njega (i nemoj ga kazniti)". A Kur'an će reći: "Gospodaru, ja sam ga odvratio od spavanja noću, pa primi moje zauzimanje za njega (i nemoj ga kazniti)." I primit će se njihovo zauzimanje.

٤٣٢- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ آيَةً آيَةً: (اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)، ثُمَّ يَقِفُ. (اَلرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)، ثُمَّ يَقِفُ.

صحيح: (حم ، د ، ت ، ك)

432. Poslanik s.a.v.s. bi, kad bi učio Kur'an, zastajao na kraju svakog ajeta (učio bi ajet po ajet). Učio bi: "Elhamdulillahi Rabbil-'alemin", pa bi stao. "Er-Rahmanir-Rahim", pa bi opet stao (i tako dalje).

٤٣٣- مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَحَفَّتْهُمُ الْمَلاَئِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ.

صحيح: (حم ، م ، د ، ه)

433. Kada god se u džamiji sastane grupa ljudi da uče Kur'an i da ga proučavaju, na njih siđe i prekrije ih smirenost i mir, zastre ih Allahova milost, okruže ih meleki i prekriju svojim krilima, i Allah ih spomene (pohvali) među Svojim odabranicima.

٤٣٤- مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُتْرُجَّةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ، لاَ رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا

مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

434. Mu'min koji uči Kur'an je sličan "utrudždži"[42] - ima lijep miris i lijep okus. Mu'min koji ne uči Kur'an je sličan hurmi - nema mirisa, ali joj je okus sladak. Munafik koji uči Kur'an je sličan "rejhani"[43] – lijep joj je miris, ali joj je okus gorak. A munafik koji ne uči Kur'an je sličan "hanzali"[44] - nema mirisa a i plod joj je gorak.

٤٣٥- مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ فَلْيَقْرَأْ فِي الْمُصْحَفِ.

حسن: (حل ، حب)

435. Kome pričinjava zadovoljstvo to što voli Allaha i Njegovog Poslanika, neka uči (Kur'an) gledajući u Mushaf.

٤٣٦- مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلْيَسْأَلِ اللَّهَ بِهِ، فَإِنَّهُ سَيَجِيءُ أَقْوَامٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ يَسْأَلُونَ بِهِ النَّاسَ.

حسن: (ت)

436. Ko uči Kur'an neka od Allaha dž.š. tim učenjem traži (što želi), jer će se pojaviti (takvi) ljudi koji će učiti Kur'an i za to (učenje) tražiti (nagradu) od ljudi.

٤٣٧- مَنْ قَرَأَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)، فَكَأَنَّمَا قَرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ.

صحيح: (حم ، ن ، الضياء) ، وَلِ(ق ، د ، ت) بمعناه.

437. Ko prouči "Kul huvallahu ehad" (suru Ihlas), kao da je proučio trećinu Kur'ana.

٤٣٨- لَا يَمَسُّ الْقُرْآنَ إِلَّا طَاهِرٌ.

صحيح: (طب)

---

[42] Vrsta voćke, nešto između limuna i narandže.
[43] Biljka od koje se pravi istoimeni miris.
[44] Vrsta divlje gorke tikve.

438. Kur'an ne uzima (ne dira), osim onaj ko je čist.

٢٥ – السنة

25. SUNNET

٤٣٩ – إِذَا لَبِسْتُمْ وَإِذَا تَوَضَّأْتُمْ فَابْدَؤُوا بِأَيَامِنِكُمْ.

صحيح: (د ، هب)

439. Kada odjeću oblačite i kada uzimate abdest, počinjite desnom stranom (tj. rukom i nogom).

٤٤٠ – تَرَكْتُ فِيكُمْ شَيْئَيْنِ، لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُمَا: كِتَابَ اللهِ وَسُنَّتِي، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

صحيح: (ك)

440. Ostavio sam vam dvije stvari nakon kojih (ako ih se budete pridržavali) nećete zalutati: Allahovu Knjigu i moj sunnet. To dvoje se neće razdvojiti sve dok mi ne dođu do "havda" (tj. do Sudnjega dana).

٤٤١ – نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ، فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ.

صحيح: (حم ، ت ، حب)

441. Neka se Allah smiluje i dâ ugodan život čovjeku koji od nas nešto čuje (tj. hadis) te prenese (tačno) onako kako je čuo. Jer, možda onaj kome je nešto preneseno ima bolje pamćenje i shvatanje od onoga koji je čuo.

وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، وَعَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدًا حَبَشِيًّا، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، فَإِنَّمَا الْمُؤْمِنُ كَالْجَمَلِ الْأَنِفِ، حَيْثُمَا انْقِيدَ انْقَادَ.

صحيح: (ه ، ك ، حم – واللفظ له)

442. Ostavio sam vas u takvoj svjetlosti, u kojoj je noć (po sjaju) kao i dan. Ko s nje skrene, taj je propao. Ko od vas bude živio poslije mene, vidjet će mnogo razilaženja. U tim vremenima vi se držite onoga što ste spoznali i saznali od moga sunneta i sunneta hulefair-rašidina (četverice pravednih i upućenih halifa), žestoko se držite toga! I budite pokorni, pa makar vam naredbodavac (vladar) bio i abesinski rob. Vjernik je kao poslušna i mirna deva; kamo god da se povede, krene.

٤٤٣- مَنْ صَلَّى فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا، بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم ، م ، د ، ن ، ه)

443. Ko u toku dana i noći klanja dvanaest rekata dobrovoljnog (nafile) namaza, Allah će mu sagraditi kuću u Džennetu.

٤٤٤- اَلْمُتَمَسِّكُ بِسُنَّتِي عِنْدَ اخْتِلَافِ أُمَّتِي كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ.

حسن: (الحكيم)

444. Ko se bude držao mog sunneta u vrijeme razilaženja mog ummeta, bit će kao onaj što drži žišku (žeravicu) na dlanu.

٢٦- البدعة

26. NOVOTARIJA / BID'AT

٤٤٥- ...إِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ.

صحيح: (حم، د، ت، ه، ك)

445. Čuvajte se novina u vjeri, jer svaka novina je novotarija (bid'at), a svaka novotarija je zabluda i stranputica.

٤٤٦- لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَيْهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ آوَى مُحْدِثًا، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ غَيَّرَ مَنَارَ الْأَرْضِ.

صحيح: (حم، م، ن)

446. Allah je prokleo onoga koji proklinje svoje roditelje; Allah je prokleo onoga ko zakolje životinju u nečije drugo, a ne u Allahovo ime; Allah je prokleo onoga koji je naklonjen novotarijama u vjeri (neprestano ih radi i pomaže onome ko ih uvodi i praktikuje) i Allah je prokleo onoga ko pomjera međe (granice između njiva ili posjeda).

٤٤٧- اَلْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى ثَوْرٍ، فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا، أَوْ آوَى فِيهَا مُحْدِثًا، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ، وَالْمَلَائِكَةِ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا، وَلاَ عَدْلاً ...

صحيح: (حم، ق، د، ت)

447. Medina je harem od 'Ajra do Sevra.[45] Ko u njoj uvede neku novotariju u vjeri ili pomogne i zaštiti onoga ko to čini, nad njim je Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi, i Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti njegova djela.

٤٤٨- مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ، فَهُوَ رَدٌّ.

صحيح: (ق، د، ن)

448. Ko u ovu našu vjeru unese nešto što nije od nje, to je odbačeno.

٤٤٩- مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا، فَهُوَ رَدٌّ.

صحيح: (حم، م)

449. Ko uradi neki posao za koji nema osnove u ovoj našoj vjeri, on je odbačen.

---

[45] Ovo su imena dva brda kod Medine. Mada neki učenjaci smatraju da je došlo do greške u ovom hadisu jer se poznato brdo Sevr nalazi u blizini Mekke, to nije tačno. I pored Medine se nalazi brdo istog naziva, ali je manje poznato. Za detaljnije istraživanje pogledaj djelo "Nejlul-evtar" od imam Ševkanija, VI tom, str. 37-38, br. hadisa: 1928, Darul-hadis, Kairo, prvo izdanje.

٢٧- التسليم

27. SELAM (ISLAMSKI POZDRAV)

٤٥٠- أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ – تَحَابُّوا.

صحيح: (ك) ، وَلِ(حم ، م ، ت ، د ، ه) بمعناه.

450. Širite selam među vama pa ćete se voljeti.

٤٥١- أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَكُونُوا إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

صحيح: (حم ، ه)

451. Širite selam, hranite gladne i budite braća, kao što vam je Allah naredio.

٤٥٢- إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى مَجْلِسٍ فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ، ثُمَّ إِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ، فَلَيْسَتِ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ.

صحيح: (حم ، د ، حب ، ك ، ت – واللفظ له)

452. Kada neko od vas priđe nekom medžlisu (grupi ljudi koji sjede), neka nazove selam, pa ako primijeti da oni nemaju ništa protiv toga da sjedne s njima, neka sjedne. Zatim, kada ustane (i htjedne da napusti medžlis), neka ponovo nazove selam, jer prvi nije ništa vredniji i preči od drugoga.

٤٥٣- إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَهُمْ بِالسَّلَامِ.

صحيح: (د)

453. Najdostojniji ljudi kod Allaha su oni koji prvi nazovu (nazivaju) selam.

٤٥٤- اُعْبُدُوا الرَّحْمَنَ، وَأَفْشُوا السَّلاَمَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ تَدْخُلُوا الْجِنَانَ.

صحيح: (خد ، حب) ، وَلِ(ه) جزء منه.

454. Ibadet činite Milostivom, širite selam, hranite gladne i ući ćete u džennetske bašče.

٤٥٥- اَلسَّلاَمُ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللهِ وَضَعَهُ اللهُ فِي الْأَرْضِ، فَأَفْشُوهُ بَيْنَكُمْ، فَإِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ إِذَا مَرَّ بِقَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فَرَدُّوا عَلَيْهِ، كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ فَضْلُ دَرَجَةٍ بِتَذْكِيرِهِ إِيَّاهُمُ السَّلاَمَ، فَإِنْ لَمْ يَرُدُّوا عَلَيْهِ، رَدَّ عَلَيْهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَأَطْيَبُ.

صحيح: (البزار ، هب)

455. Selam (mir) je jedno od lijepih Allahovih imena, koje je Allah spustio na Zemlju (uspostavio). Pa širite selam među sobom. Jer, kada musliman prođe pored grupe ljudi i nazove im selam, a oni njemu uzvrate selamom, on ima stepen prednosti nad njima zato što ih je podsjetio na selam. A ako oni njemu ne uzvrate (i ne odgovore na selam), odgovorit će mu i uzvratiti oni koji su bolji i čestitiji od njih (tj. meleki).

٤٥٦- اَلسَّلاَمُ قَبْلَ السُّؤَالِ، فَمَنْ بَدَأَكُمْ بِالسُّؤَالِ قَبْلَ السَّلاَمِ، فَلاَ تُجِيبُوهُ.

حسن: (ابن النجار)

456. Selam nazivajte prije nego se upitate. Ako vas neko nešto upita prije nego nazove selam, nemojte mu odgovoriti.

٤٥٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ، وَقَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ.

صحيح: (خ)

457. Enes b. Malik r.a. je prošao pored djece i nazvao im selam a zatim rekao: "I Poslanik s.a.v.s. je ovako postupao."

٤٥٨- عَنْ جَرِيرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِنِسَاءٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِنَّ.

صحيح: (حم)[٤٦]

458. Džerir r.a. prenosi da je Poslanik s.a.v.s. prošao pored žena i nazvao im selam.

٤٥٩- لاَ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا. أَوَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ.

صحيح: (حم، م، د، ه)

459. Nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete iskreno vjerovati sve dok se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vas uputim na nešto, ako ga budete činili, međusobno ćete se voljeti? Širite selam među sobom.

٤٦٠- لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَذَا وَيَصُدُّ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ.

صحيح: (ق، د، ت، حم - واللفظ له)

460. Nije dozvoljeno muslimanu da se ljuti i da ne govori sa svojim bratom (muslimanom) više od tri noći. Susretnu se te se ovaj okrene, a i drugi se okrene. Bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam.

٤٦١- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلاَمَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصِلُوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ.

صحيح: (حم، ت، ك، ه - واللفظ له)

461. O ljudi! Širite selam, hranite siromašne, jačajte rodbinske veze i klanjajte noću, dok svijet spava, ući ćete u Džennet u miru i spašeni.

---

[٤٦] ذكر الحديثان المتقدمان في كثير من الكتب بألفاظ: كان النبي صلى الله عليه وسلم يمر بالصبيان / بالنساء، فيسلم عليهم / عليهن.

٤٦٢- يُجْزِئُ عَنِ الْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ، وَيُجْزِئُ عَنِ الْجُلُوسِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ.

صحيح: (د)

462. Dovoljno je da iz grupe ljudi, koja prolazi, jedan nazove selam i dovoljno je da iz grupe, koja sjedi, jedan odgovori na selam.

٤٦٣- يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

صحيح: (حم، خ، د، ت)

463. Selam treba da nazove mlađi - starijem, prolaznik - onome koji sjedi i manja grupa ljudi - većoj.

٢٨- الذكر وفضله

28.ZIKR I NJEGOVA VRIJEDNOST

٤٦٤- أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللهِ أَنْ تَمُوتَ وَلِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ اللهِ.

حسن: (حب ، ابن السنى في "عمل اليوم والليلة" ، طب ، هب)

464. Allahu je najdraže djelo da umreš vlažnoga jezika - čineći zikr (spominjući i veličajući Allaha dž.š.).

٤٦٥- أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لاَ يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

465. Allahu najdraži govor su ove četiri "riječi": "Subhanallahi, vel-hamdulillahi, ve la ilahe illallahu, vallahu ekber" (Uzvišeni je Allah, Allahu pripada hvala, nema drugog boga osim Allaha i Allah je najveći); ne smeta ti sa bilo kojom od njih počeo (tj. redosljed nije bitan).

٤٦٦- إِنَّ أَحَبَّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ.

صحيح: (حم ، م ، ت)

466. Allahu najdraži govor je da Njegov rob izgovori: "Subhanallahi ve bihamdihi" (Uzvišen je Allah i Njemu hvala pripada).

٤٦٧- أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ" خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ.

صحيح: (حم ، خ)

467. Najsretniji (najdostojniji) čovjek mojim zauzimanjem (šefa'atom) za njega na Sudnjem danu će biti onaj koji kaže: "La ilahe illallah" (nema drugog boga osim Allaha) čistog, vjernog i iskrenog srca i duše.

٤٦٨- أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ، إِذَا نَزَلَ بِرَجُلٍ مِنْكُمْ كَرْبٌ، أَوْ بَلاَءٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا دَعَا بِهِ فَفُرِّجَ عَنْهُ ؟ دُعَاءُ ذِي النُّونِ: 'لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ'.

صحيح: (ابن أبي الدنيا في "الفرج" ، ك)

468. Hoćete li da vam saopćim nešto što, kada nekoga od vas zadesi tegoba ili nesreća od ovosvjetskih stvari, on prouči i zamoli Allaha time (tom dovom), pa će mu se ukazati izlaz iz te teške situacije i tegoba i nesreća ukloniti? To je dova Junusa a.s. (kada je bio u utrobi ribe): "La ilahe illa Ente,-subhaneke inni kuntu mine-zzalimin" (Nema drugog boga osim Tebe, Uzvišen si Ti; ja sam, zaista, bio od onih koji su se ogriješili).

٤٦٩- إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَعَافَانِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ.

حسن: (ابن السنى)

469. Kada se neko od vas probudi, neka kaže (prouči): "Elhamdulillâhillezî redde 'alejje rûhî, ve 'âfânî fî džesedî ve ezine lî bizikrihî" (Hvala Allahu koji mi je povratio dušu, dao zdravlje u tijelu /organizmu/ i omogućio mi da Ga spominjem /sa zahvalnošću/ i veličam).

٤٧٠- إِذَا اسْتَيْقَظَ الرَّجُلُ مِنَ اللَّيْلِ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ فَصَلَّيَا رَكْعَتَيْنِ، كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ.

صحيح: (د ، ن ، ه ، حب ، ك)

470. Kada se čovjek probudi noću te probudi svoju ženu i oni klanjaju dva rekata, bit će upisani u one koji mnogo Allaha spominju (zikr Mu čine).

٤٧١- إِذَا أَصْبَحْتُمْ فَقُولُوا اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِذَا أَمْسَيْتُمْ فَقُولُوا: اَللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

صحيح: (ت ، ه ، ابن السنى) ، وَلِ(د) بمعناه ، وَلِ(حم) جزء منه.

471. Kada se ujutro probudite (osvanete), proučite: "Allahumme bike asbahnâ, ve bike emsejnâ, ve bike nahjâ, ve bike nemûtu" (Gospodaru naš, s Tobom osvićemo, s Tobom omrćemo, s Tvojim imenom ustajemo i s Tvojim imenom umiremo), a kada pođete leći (omrknete) proučite: "Allahumme bike emsejnâ, ve bike asbahnâ, ve bike nahjâ, ve bike nemûtu, ve ilejkel-masir" (Gospodaru naš, s Tobom zanoćavamo, s Tobom omrćemo, s Tvojim imenom ustajemo, s Tvojim imenom umiremo i Tebi se sve vraća).

٤٧٢- إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى، فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى فِي أَوَّلِهِ، فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ.

صحيح: (ت، ك، د - واللفظ له)

472. Kada neko od vas počne jesti, neka spomene Allahovo ime (prouči bismillu), a ako zaboravi da Ga spomene na početku, neka kaže: "Bismillahi evvelehu ve âhirehû" (U ime Allaha na početku i na kraju).

٤٧٣- إِذَا رَأَى أَحَدُكُمُ الرُّؤْيَا يَكْرَهُهَا فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ ثَلاَثًا، وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ثَلاَثًا، وَلْيَتَحَوَّلْ عَنْ جَنْبِهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ.

صحيح: (م، د، ن)

473. Kada neko od vas usnije ružan san, neka tri puta pljucne na svoju lijevu stranu, zatim neka tri puta prouči "e'ûzu" (e'uzu billahi mineš-šejtanir-radžim) i neka promijeni stranu na kojoj je bio (ležao).

٤٧٤- إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَلْيَقُلْ: يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.

صحيح: (حم، خ، ه)

474. Kada neko od vas kihne, neka kaže: "Elhamdulillah" (Hvala pripada Allahu), pa kada to kaže, neka mu uzvrati njegov brat ili drug (koji ga čuje) riječima: "Jerhamukallah" (Allah ti se smilovao). Kada mu on to kaže, neka mu ovaj na to kaže: "Jehdikumullahu ve juslihu balekum" (Allah te na pravi put uputio, život ti ugodnim učinio i srce ti očistio).

٤٧٥- إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلاَئِكَتِهِ: قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمِدَكَ وَاسْتَرْجَعَ. فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ.

حسن: (ت)

475. Kada umre dijete čovjeku, Allah dž.š. kaže melekima: "Jeste li uzeli dijete moga roba?" "Da", odgovore oni. Allah kaže: "Jeste li uzeli plod njegovog srca?" "Da", odgovore oni. Zatim Allah upita: "Šta je na to rekao moj rob?" Oni odgovoriše: "Zahvaljuje Ti i izgovara 'Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun' (Svi smo Allahovi i Njemu se svi vraćamo)." Na to Uzvišeni Allah kaže: "Sagradite za moga roba kuću u Džennetu i nazovite je 'bejtul-hamd' (kuća zahvalnosti)."

٤٧٦- إِذَا وَضَعْتُمْ مَوْتَاكُمْ فِي قُبُورِهِمْ فَقُولُوا: بِسْمِ اللَّهِ، وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).

صحيح: (حم، حب، طب، ك، هق)

476. Kada spuštate umrle u njihove kaburove izgovorite "Bismillah, ve ala sunneti Resulillah" (U ime Allaha i po sunnetu Božijeg Poslanika).

٤٧٧- إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ يَمْلَأَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالزَّكَاةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ. كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو، فَبَائِعٌ نَفْسَهُ، فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوبِقُهَا.

صحيح: (حم، ه، ابن حبان، ن – و هذا لفظه)

477. Pravilno i potpuno uzimanje abdesta je dio imana, riječi zahvale Allahu - "Elhamdulillahi" (hvala pripada samo Allahu) pune mizan (vagu kojom se mjere djela). Tesbih - "Subhanallah" i tekbir - "Allahu ekber" pune prostor nebesa i zemlje. Namaz je svjetlost (nur), zekat je dokaz (koji će svjedočiti za vjernika), strpljenje je sjaj, a Kur'an je dokaz za ili protiv tebe. Svaki čovjek radi i trudi se, ali će neko otkupiti (dobrim poslovima) sebe i svoju dušu te je osloboditi, a neko će je prodati i upropastiti.

٤٧٨- إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: أَنَا مَعَ عَبْدِي مَا ذَكَرَنِي، وَتَحَرَّكَتْ بِي شَفَتَاهُ.

صحيح: (حم ، ه ، ك)

478. Uzvišeni Allah dž.š. kaže: "Ja sam uz Moga roba gdje (kad) god Me spomene i dok god on svoje usne zikrom pokreće.

٤٧٩- قَالَ اللهُ تَعَالَى: عَبْدِي، إِذَا ذَكَرْتَنِي خَالِيًا ذَكَرْتُكَ خَالِيًا، وَإِنْ ذَكَرْتَنِي فِي مَلَإٍ، ذَكَرْتُكَ فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَأَكْبَرَ.

صحيح: (هب)

479. Uzvišeni Allah dž.š. kaže: "O Moj robe! Ako Me spomeneš u samoći, sjetit ću se i Ja tebe kada ostaneš sam. Ako Me zikrom spomeneš u grupi (među ljudima), Ja ću tebe spomenuti u grupi boljoj i većoj od te grupe."

٤٨٠- قَالَ اللهُ تَعَالَى: عَبْدِي، أَنَا عِنْدَ ظَنِّكَ بِي، وَأَنَا مَعَكَ إِذَا ذَكَرْتَنِي.

صحيح: (ك)

480. Uzvišeni Allah dž.š. veli: "Moj robe! Ja sam s tobom kad god pomisliš na Mene, a i kad god Me spomeneš (zikrom)."

٤٨١- قَلْبٌ شَاكِرٌ، وَلِسَانٌ ذَاكِرٌ، وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاكَ وَدِينِكَ خَيْرُ مَا اكْتَنَزَ النَّاسُ.

صحيح: (هب) ، وَلِ(حم ، ت ، ه) قريب منه.

481. Zahvalno srce, jezik zabavljen zikrom i dobra žena, koja ti pomaže u ovosvjetskim i vjerskim poslovima, su najbolje što ljudi mogu posjedovati (tj. bolje su od ljudskih riznica).

٤٨٢- كَلِمَاتُ الْفَرَجِ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ.

صحيح: (ابن أبي الدنيا في "الفرج")

482. Riječi olakšanja i oslobođenja od briga su: "LA ILAHE ILLALLAHUL-HALIMUL-KERIM, LA ILAHE ILLALLAHUL-'ALIJJUL-AZIM, LA ILAHE ILLALLAHU RABUS-SEMAVATIS SEB'I, VE RABBIL-'ARŠIL-

KERIM" (Nema boga osim Allaha, Blagog i Plemenitog; nema boga osim Allaha, Uzvišenog i Moćnog; nema boga osim Allaha, Gospodara sedam nebesa i Gospodara plemenitog 'Arša).

٤٨٣- كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.

صحيح: (حم، ق، ت، ه)

483. Dvije riječi su lahke na jeziku, teške na mizanu (vagi) i drage Milostivom: "Subhanallahi ve bihamdihi, Subhanallahil-'azim" (Uzvišen je Allah i Njemu hvala pripada; Uzvišen je Allah, Moćni).

٤٨٤- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ (يَا) ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

صحيح: (حم، م، ٤)

484. Kada bi završio namaz i predao selam, Poslanik s.a.v.s. bi prvo proučio "istigfar" ("estagfirullah") tri puta, a zatim bi proučio: "Allahumme Entes-Selamu, ve minkes-selam, tebarekte, ja Zel-dželali vel-ikram" (Allahu Ti si spas i od Tebe je spas. Uzvišen si, o Veliki i Plemeniti).

٤٨٥- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.

صحيح: (حم، م، د، ت، ه)

485. Poslanik s.a.v.s. bi spominjao Allaha dž.š. (činio zikr) u svakoj prilici (u svako doba).

٤٨٦- لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

صحيح: (حم، م، ٤)

486. Podstičite one koji su na samrti na izgovor šehadeta ("LA ILAHE ILLALLAH").

٤٨٧- مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ عَمَلاً أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ.

صحيح: (حم)

487. Čovjek ne može učiniti korisniji posao za njega, da bi se spasio Allahove kazne, od zikra (sjećanja i spominjanja Allaha dž.š.).

٤٨٨- مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لاَ يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ - مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

صحيح: (ق)

488. Primjer kuće u kojoj se spominje i veliča Allah dž.š. i kuće u kojoj se ne spominje (ne čini zikr) je kao primjer mrtvog i živog (čovjeka).

٤٨٩- مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلاَّ أَنْ يَمُوتَ.

صحيح: (ابن السني ، طب ، النسائي في "السنن الكبرى" و"عمل اليوم والليلة" ، حب)[٤٧]

489. Ko poslije svakog farz-namaza prouči "Ajetul-kursijju", samo ga smrt sprječava od ulaska u Džennet.

---

[٤٧] لقد بحثت عن هذا الحديث في "سنن النسائي" ولم أقف عليه، رغم أنني وجدت في أكثر من مصدر المؤشر في تخريج هذا الحديث برمز (ن). ثم وجدت أنه ليس في "سنن النسائي" ، بل في كتابه "عمل اليوم والليلة". ومن المعجب أيضا أن الشيخ الألباني تعقب على الحافظ ابن كثير، رحمهما الله، لأنه ذكر أن ابن حبان أخرج هذا الحديث في "صحيحه" ، وقال: إنه أخرجه في "كتاب الصلاة" ولم يخرجه في "صحيحه" ، وهو بنفسه (أي الشيخ الألباني) في كتابه "صحيح الجامع الصغير وزيادة" ذكر أن ابن حبان أخرج الحديث في صحيحه!! (أنظر: "سلسلة الأحاديث الصحيحة" ٩٧٢/٦٦١/٢ ، و"صحيح الجامع الصغير وزيادة" ٦٤٦٤/١١٠٣/٢)

٢٩- فضائل الصحابة

29. ODLIKE ASHABA

٤٩٠- خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَكُونُ بَعْدَهُمْ قَوْمٌ يَشْهَدُونَ، وَلاَ يُسْتَشْهَدُونَ، وَيَخُونُونَ، وَلاَ يُؤْتَمَنُونَ، وَيَنْذِرُونَ، وَلاَ يُوَفُّونَ، وَيَظْهَرُ فِيهِمُ السِّمَنُ.

صحيح: (حم، ق، ٣)

490. Najbolji od vas su oni koji su živjeli sa mnom (moje pokoljenje, ashabi), zatim oni koji dolaze poslije njih (tabi'ini), a zatim oni koji dolaze poslije njih (etbai'-tabi'ini). Zatim će poslije njih doći narod koji će biti nepovjerljiv, sklon prijevarama, koji će svjedočiti, a na njihovo svjedočenje se neće moći osloniti, koji će mnogo šta obećavati, ali obećanja neće izvršavati, a među njima će se pojaviti i gojaznost.

٤٩١- لَعَنَ اللهُ مَنْ لَعَنَ أَصْحَابِي.

حسن: (طب)

491. Allah je prokleo onoga koji proklinje moje ashabe.

٤٩٢- لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ، وَلاَ نَصِيفَهُ.

صحيح: (حم، ق، د، ت، ه)

492. Ne grdite i ne psujte moje ashabe, jer, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas udijelio (kao sadaku) zlata koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao stepen koji su oni dostizali dijeleći pregršt (hurmi) ili pola pregršti.

٤٩٣- عَنْ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، فَرَجَفَ بِهِمْ، فَقَالَ: اُثْبُتْ أُحُدُ، فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ، وَصِدِّيقٌ، وَشَهِيدَانِ.

صحيح: (حم، خ، ت، د)

493. Enes b. Malik r.a. pripovijeda da se jednom prilikom Poslanik s.a.v.s. popeo na brdo Uhud, a sa njim i Ebu Bekr, Omer i Osman r.a. pa se brdo zatreslo, a Poslanik s.a.v.s. je tada rekao: "Smiri se, o Uhude, na tebi su Poslanik, Siddik (iskreni) i dva šehida."

٤٩٤- إِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ، كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه)

494. Vrijednost Aiše nad ostalim ženama je kao vrijednost "serida"[48] nad svom ostalom hranom.

[48] Ovo je vrsta hrane koja je u vrijeme Poslanika s.a.v.s. bila veoma cijenjena. To je bilo nešto poput današnje popare (potkriže).

٣٠- الخلق والأدب

30. MORAL I PONAŠANJE / AHLAK

٤٩٥- أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ، وَتُدْرِكَ حَاجَتَكَ؟ ارْحَمِ الْيَتِيمَ، وَامْسَحْ رَأْسَهُ، وَأَطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِكَ، يَلِنْ قَلْبُكَ، وَتُدْرِكْ حَاجَتَكَ.

حسن: (طب)

495. Želiš li da ti srce omekša (bude blaġo) i da ostvariš svoje potrebe? Budi milostiv prema siročetu, pomiluj ga po glavi i nahrani ga onim čime se ti hraniš, srce će ti postati blago i ostavarit ćeš svoje potrebe.

٤٩٦- أَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ.

صحيح: (تخ ، ع ، طب ، ك ، هب)

496. Želi ljudima ono što želiš samome sebi.

٤٩٧- أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ.

صحيح: (تخ ، د ، ت ، ك ، قط ، الضياء ، طب)

497. Izvrši emanet prema onome ko ti ga je povjerio i nemoj iznevjeriti onoga ko je tebe iznevjerio.

٤٩٨- إِنَّ أَشْكَرَ النَّاسِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَشْكَرُهُمْ لِلنَّاسِ.

صحيح: (حم ، طب ، هب ، الضياء ، عد)

498. Najzahvalniji ljudi Allahu dž.š. su oni koji su najzahvalniji ljudima.

٤٩٩- أَطِبِ الْكَلاَمَ، وَأَفْشِ السَّلاَمَ، وَصِلِ الْأَرْحَامَ، وَقُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، ثم ادْخُلِ الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ.

صحيح: (حب ، حل)

499. Govori lijepe stvari, širi selam, održavaj rodbinske veze, klanjaj noću dok svijet spava, ući ćeš u Džennet spašen i siguran.

٥٠٠- أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِسْلاَماً مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَأَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَاناً أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً، وَأَفْضَلُ الْمُهَاجِرِينَ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ، وَأَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي ذَاتِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ.

صحيح: (طب)

500. Najbolji musliman u pogledu vjerovanja i vjerskih propisa je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni drugi muslimani. Najbolji mu'min (vjernik) po ubjeđenju je onaj koji je najljepše naravi (ahlaka). Najbolji muhadžir je onaj koji se klonio Allahovih zabrana. A najbolji džihad je džihad onoga koji se bori protiv sebe (svoje duše i strasti) u ime Uzvišenoga Allaha.

٥٠١- امْطِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، فَإِنَّهُ لَكَ صَدَقَةٌ.

صحيح: (خد)

501. Skloni s puta ono što smeta, jer zaista će ti se to ubrojati u sadaku.

٥٠٢- إِذَا حَكَمْتُمْ فَاعْدِلُوا، وَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا، فَإِنَّ اللهَ مُحْسِنٌ، يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ.

حسن: (طس)

502. Kada sudite, sudite pravedno, a kada izvršavate smrtnu presudu, činite to na lijep način. Jer, Allah je Milosrdan i voli milosrdne.

٥٠٣- إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْقَوْمِ فَأُوسِعَ لَهُ، فَلْيَجْلِسَ، فَإِنَّمَا هِيَ كَرَامَةٌ مِنَ اللهِ أَكْرَمَهُ بِهَا أَخُوهُ الْمُسْلِمُ، فَإِنْ لَمْ يُوَسَّعْ لَهُ فَلْيَنْظُرْ أَوْسَعَهَا مَكَانًا، فَلْيَجْلِسْ فِيهِ.

حسن: (الحارث)

503. Kada neko od vas uđe u društvo (među ljude), a ovi mu naprave mjesto, neka sjedne, jer je to od Allaha darovana počast koju mu pruža njegov brat musliman. A ako mu prisutni ne naprave mjesto, neka potraži drugo prazno (dovoljno prostrano) mjesto da sjedne.

٥٠٤- إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ جِنَازَةً، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَاشِيًا مَعَهَا، فَلْيَقُمْ حَتَّى يُخَلِّفَهَا، أَوْ تُخَلِّفَهُ، أَوْ تُوضَعَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُخَلِّفَهُ.

صحيح: (ق ، ن)

504. Kada neko od vas vidi dženazu, ako je neće pratiti, neka ustane dok ne zaostane za njom (dok ne prođe) ili pak dok se ne spusti (tabut).

٥٠٥- اتَّقُوا بَيْتًا يُقَالُ لَهُ الْحَمَّامُ، فَمَنْ دَخَلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ.

صحيح: (طب ، ك ، هب)

505. Čuvajte (pazite) se kuće koja se zove "hamam" (javno kupatilo); a ko uđe u nju, neka se pokrije (zastre).

٥٠٦- أَحَبُّ عِبَادِ اللهِ إِلَى اللهِ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا.

صحيح: (طب)

506. Allahu je najdraži Njegov rob koji je najljepše naravi (ahlaka).

٥٠٧- إِذَا كَانَ اثْنَانِ يَتَنَاجَيَانِ، فَلاَ تَدْخُلْ بَيْنَهُمَا.

صحيح: (ابن عساكر)

507. Kada dvojica povjerljivo (šapatom, tiho) razgovaraju, ne upadaj (ulazi) među njih (u njihov razgovor).

٥٠٨- ارْحَمْ مَنْ فِي الْأَرْضِ، يَرْحَمُكَ مَنْ فِي السَّمَاءِ.

صحيح: (طب ، ك)

508. Budi milostiv prema onima koji su na zemlji (tj. Allahovim stvorenjima), smilovat će ti se Onaj koji je na nebesima.

٥٠٩- ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبُّوكَ. (و في رواية: يُحِبُّكَ النَّاسُ)

صحيح: (ه ، طب ، ك ، هب)

509. Budi skroman (ne žudi) prema ovosvjetskim uživanjima (dunjaluku), pa će te Allah voljeti i ne žudi prema onome što je u rukama ljudi, i voljet će te ljudi.

٥١٠- اسْتَقِيمُوا، وَنِعِمَّا إِنِ اسْتَقَمْتُمْ، وَخَيْرُ أَعْمَالِكُمُ الصَّلَاةُ، وَلَا يُحَافِظُ عَلَى الْوُضُوءِ إِلَّا مُؤْمِنٌ.

صحيح: (ه ، طب)

510. Ustrajte na pravom putu, divno li je ako ustrajete! Najbolje vaše djelo je namaz, a samo pravi vjernik će redovito čuvati abdest.

٥١١- اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ: اُصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ.

حسن: (حم ، حب ، ك ، هب)

511. Zagarantujte mi da ćete ostati dosljedni u vršenju šest obaveza, ja ću vama garantovati Džennet:

- da ćete, kada god govorite, govoriti istinu,
- da ćete, kada obećate, to obećanje ispuniti,
- da ćete, kada vam se nešto povjeri, taj emanet čuvati,
- da ćete čuvati svoja stidna mjesta,
- da ćete obarati svoje poglede (i nećete gledati u ono što vam je zabranjeno) i
- da ćete se suzdržavati od uznemiravanja drugih svojim rukama.

٥١٢- إِعْزِلِ الْأَذَى عَنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ.

صحيح: (م ، ه)

512. Skloni s puta sve što smeta muslimanima.

٥١٣- إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللهُ تَعَالَى وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ.

حسن: (طب)

513. Ako želite (ako vam je drago) da vas Allah dž. š. i Njegov Poslanik zavole, onda, kada vam se nešto povjeri, ispunite (ili sačuvajte); kada govorite, budite iskreni i budite dobri i prijatni prema svojim komšijama.

٥١٤- إِنَّ أَهْلَ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ، وَإِنَّ أَهْلَ الْمُنْكَرِ فِي الدُّنْيَا أَهْلُ الْمُنْكَرِ فِي الْآخِرَةِ.

صحيح: (طب ، حل ، خط).

514. Dobročinitelji na ovom svijetu su dobročinitelji i na ahiretu, a oni koji čine zlo (loša djela) su takvi i na ahiretu (bit će takvi i na ahiretu).

٥١٥- ... أَنَّ رَجُلاً قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي. قَالَ: لاَ تَغْضَبْ. فَرَدَّدَ مِرَارًا، قَالَ: لاَ تَغْضَبْ.

صحيح: (خ)

515. Jedan čovjek je rekao Poslaniku s.a.v.s.: "Savjetuj me, Božiji Poslaniče!" Poslanik s.a.v.s. mu reče: "Nemoj se ljutiti!" Čovjek mu je nekoliko puta ponovio isto, a Poslanik s.a.v.s. mu je svaki put ponovio: "Nemoj se ljutiti!"

٥١٦- إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْإِيمَانَ قُرِنَا جَمِيعًا، فَإِذَا رُفِعَ أَحَدُهُمَا، رُفِعَ الْآخَرُ.

صحيح: (ك ، هب)

516. Stid i iman idu jedno uz drugo (povezani su i spojeni) pa kada jedno od njih dvoje nestane, nestane i drugo.

٥١٧- إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا، وَلاَ يَبْغِي بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ.

حسن: (خد ، ه)

517. Allah dž.š. mi je objavio da trebate biti skromni i da jedni drugima ne smijete činiti nepravdu (tlačiti).

٥١٨- إِنَّ اللهَ تَعَالَى جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ، وَيُحِبُّ مَعَالِي الْأَخْلاَقِ، وَيَكْرَهُ سِفْسَافَهَا.

صحيح: (هب ، حل)

518. Uzvišeni Allah je Plemenit (Darežljiv) i voli plemenitost (darežljivost) i čestito (primjerno) vladanje (ahlak), a prezire opakost (onoga ko se bezobzirno ponaša i nisko spušta).

٥١٩- إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ. وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

519. Allah dž.š. je propisao lijep postupak i dobročinstvo prema svemu. Pa (i) kada ubijate (npr. neprijatelja ili izvršavate smrtnu presudu i sl.), ubijajte na lijep (i human) način. Kada koljete (životinje), koljite ih na lijep način. Neka svaki od vas naoštri nož (kada kolje) i neka sa životinjom obzirno postupa (neka je ne pati i ne mrcvari).

٥٢٠- عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: اَلسَّامُ عَلَيْكُمْ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَفَهِمْتُهَا، فَقُلْتُ: وَعَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ. قَالَتْ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَهْلاً يَا عَائِشَةُ، إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، وعند ابن ماجة مختصرا)

520. U'rve b. ez-Zubejr r.a. priča da je Aiša r.a., žena Božijeg Poslanika s.a.v.s., rekla: "Jednom prilikom je kod Poslanika s.a.v.s. ušla grupa židova pa su rekli: 'Es-sâmu 'alejkum' (Otrov vama). 'Ja sam', kaže Aiša r.a., 'razumjela njihove riječi, pa sam odgovorila:Ve 'alejkumus-sâmu vel-la'netu.' (Na vama je otrov i prokletstvo). Na to je Poslanik s.a.v.s. rekao: 'Polahko, Aiša. Allah dž.š. voli blagost (dobrotu) u svakom poslu (pogledu).' Rekla sam: 'Ali Božiji Poslaniče, zar nisi čuo šta su rekli?' Poslanik s.a.v.s. odgovori: 'Već sam im rekao: Ve 'alejkum!' (I vama)."

٥٢١- إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى، وَكُلٌّ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ.[٤٩]

صحيح:(حم ، ق ، د ، ن ، ه)

521. Uzvišenom Allahu pripada ono što uzme, a i ono što je dao. Sve kod Njega ima svoj određeni rok. Zato, neka se strpi i neka očekuje Allahovu nagradu za to...[50]

٥٢٢- إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ.

صحيح: (حم ، ابن سعد ، خد ، ك ، هب)

522. Poslan sam da usavršim plemenite (lijepe) naravi (kod ljudi).

٥٢٣- ائْتُوا الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، وعند البخاري بمعناه)

523. Kada budete pozvani (na gozbu, vjenčanje i sl.), odazovite se na poziv.

٥٢٤- إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطُّرُقَاتِ! فَقَالُوا: مَا لَنَا بُدٌّ، إِنَّمَا هِيَ مَجَالِسُنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا. قَالَ: فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلاَّ الْمَجَالِسَ، فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا. قَالُوا: وَمَا

---

[٤٩] أنظر الحديث بكامله في "صحيح البخاري"، كتاب الجنائز، باب: قول النبيّ صلي الله عليه وسلم: "يعذب الميت ببعض بكاء أهله عليه".

[50] Ovo je Poslanik s.a.v.s. rekao kada je jedna od njegovih kćerki poslala (čovjeka) po njega, nakon što joj je sin preselio na ahiret.

حَقُّ الطَّرِيقِ؟ قَالَ: غَضُّ الْبَصَرِ، وَكَفُّ الْأَذَى، وَرَدُّ السَّلَامِ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ.

صحيح: (حم ، ق ، د)

524. Rekao je Božiji Poslanik s.a.v.s.: "Klonite se sjedenja po putevima!"Ashabi rekoše: "Nemamo drugog izbora (načina). Putevi su mjesto gdje se sastajemo i pričamo." Poslanik im na to reče: "Ako baš morate, onda dajte putu njegov hakk (pravo)." Ashabi upitaše: "A koji je to njegov hakk?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Obaranje pogleda, neuznemiravanje, uzvraćanje selama, naređivanje dobra i odvraćanje od zla."

٥٢٥- اَلْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

صحيح: (خد ، م ، ت)

525. Dobročinstvo je biti lijepoga morala (lijepe naravi i ahlaka), a grijeh je ono što te peče u duši (tišti te i ne da ti mira) i što ti je mrsko da svijet sazna i otkrije.

٥٢٦- اَلْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ.

صحيح:(حم ، م ، د)

526. (U) stid(u) je svako dobro (Stid ne dolazi, osim s dobrim).

٥٢٧- خِيَارُكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا.

صحيح: (حم ، ق ، ت – واللفظ له)

527. Najbolji od vas (među vama) su oni koji imaju najljepšu narav.

٥٢٨- خِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ.

صحيح :(ه) ، وعند الترمذي بمعناه.

528. Najbolji od vas su oni koji su najbolji prema svojim ženama.

٥٢٩- خَيْرُ مَا أُعْطِيَ النَّاسُ - خُلُقٌ حَسَنٌ.

صحيح:(ن ، ه ، ك ، حم - واللفظ له)

529. Najbolje što je ljudima dato je lijepa narav (ahlak).

٥٣٠- خَيْرُ الْمُسْلِمِينَ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ.

صحيح: (م) ، وَ(خ ، ت ، ن وغيرهم) - بألفاظ متقاربة.

530. Najbolji muslimani su oni od čijih su ruku i jezika pošteđeni i mirni ostali muslimani.

٥٣١- دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يَرِيبُكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ، وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيبَةٌ.

صحيح: (ت ، حب ، حم)

531. Kloni se (ostavi) onoga što ti je sumnjivo i prihvati se onoga što (ti) nije sumnjivo, jer istina je smirenje, a laž je sumnja.

٥٣٢- اَلرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ، اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ.

صحيح: (د ، ت ، ك ، حم)

532. Onima koji su milostivi, smilovat će se Svemilosni (Allah); budite milostivi prema onima koji su na zemlji (tj. Allahovim stvorenjima), smilovat će vam se Onaj koji je na nebesima.

٥٣٣- رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا سَمْحًا إِذَا بَاعَ، سَمْحًا إِذَا اشْتَرَى، سَمْحًا إِذَا اقْتَضَى.

صحيح: (خ ، ه - واللفظ له)

533. Neka se Allah smiluje Svome robu koji je velikodušan kada prodaje, velikodušan kada kupuje i velikodušan kada traži povrat duga.

٥٣٤- رَحِمَ اللهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا، فَغَنِمَ، أَوْ سَكَتَ عَنْ سُوءٍ، فَسَلِمَ.

حسن: (ابن المبارك)

534. Neka se Allah smiluje Svome robu koji, kada govori, govori dobro (hajr) pa zaradi Allahovu nagradu, ili se suzdrži od ružnih riječi pa bude spašen.

٥٣٥- صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ، وَقُلِ الْحَقَّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ.

صحيح: (ابن نجار)

535. Obilazi (od rodbine) onoga koji tebe ne obilazi (tj. održavaj rodbinske veze i s onim koji ih prekida), čini dobro prema onome ko je tebi (nešto) loše učinio i reci istinu, pa makar ona bila i protiv tebe.

٥٣٦- صِلَةُ الرَّحِمِ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ، وَحُسْنُ الْجِوَارِ يُعَمِّرْنَ الدِّيَارَ، وَيَزِدْنَ فِي الْأَعْمَارِ.

صحيح: (حم، هب)

536. Održavanje rodbinskih veza, lijepa narav i lijep odnos prema susjedima - sve to oživljava naselja i produžuje ljudski život (vijek).

٥٣٧- عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ وَطُولِ الصَّمْتِ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا تَجَمَّلَ الْخَلَائِقُ بِمِثْلِهِمَا.

حسن: (ع)

537. Budi lijepe naravi i ustraj u šutnji! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ničim ljepšim od toga se ljudi ne mogu okititi.

٥٣٨- عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا. وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

صحيح: (حم، خد، م، ت)

538. Držite se iskrenosti (budite iskreni) jer iskrenost, zaista, vodi ka dobročinstvu, a dobročinstvo vodi ka Džennetu. Čovjek koji neprestano govori iskreno i teži i traga za istinom, biva kod Allaha dž.š. upisan kao iskreni. Čuvajte (klonite) se laži jer laž vodi ka (ostalom) griješenju, a griješenje vodi u vatru. Čovjek koji neprestano laže i teži (žudi) lažima, biva upisan kod Allaha dž.š. kao lažac.

٥٣٩- اَلْغِيبَةُ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ. قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ.

صحيح: (د ، حم)

539. "Ogovaranje je da spomeneš svoga brata onim što mu ne bi bilo drago." Jedan čovjek upita: "Šta veliš, Allahov Poslaniče, ako je to što sam rekao o mome bratu istina?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Ako je to istina onda si ga ogovorio (ogibetio), a ako to bude laž, onda si ga potvorio."

٥٤٠- كُلُوا مِنْ حَوَالَيْهَا، وَدَعُوا (ذَرُوا) ذِرْوَتَهَا، يُبَارَكْ فِيهَا.

صحيح:(د ، ه)

540. Jedite ispred sebe i sa strane, a ne od sredine, pa će u hrani biti bereket (ne jedite ispred drugoga).

٥٤١- كُنْ وَرِعًا تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ، وَكُنْ قَنِعًا تَكُنْ أَشْكَرَ النَّاسِ، وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، تَكُنْ مُؤْمِناً، وَأَحْسِنْ مُجَاوَرَةَ مَنْ جَاوَرَكَ، تَكُنْ مُسْلِمًا، وَأَقِلَّ الضَّحْكَ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ.

صحيح: (هب)

541. Budi skroman (ponizan), bit ćeš najpobožniji čovjek; budi zadovoljan sa onim što imaš, bit ćeš najzahvalniji čovjek; želi ljudima ono što želiš samome sebi, bit ćeš pravi vjernik; lijepo se ponašaj prema svome susjedu, bit ćeš musliman; i nemoj se puno smijati, jer pretjeran smijeh umrtvljuje srce.

٥٤٢- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذَا مَشَى، لَمْ يَلْتَفِتْ.

صحيح: (ك)

542. Kada bi Poslanik s.a.v.s. išao putem, ne bi se obazirao (okretao).

٥٤٣- لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

صحيح: (حم ، ق)

543. Nije jak onaj koji pobjeđuje u hrvanju (borbi); jak je onaj ko sebe savlada (vlada sobom) kada je u srdžbi.

٥٤٤- لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ.

صحيح: (حم)

544. Nema ništa teže na mizanu (na Sudnjem danu) od lijepe naravi (ahlaka).

٥٤٥- مَا كَانَ الرِّفْقُ فِي شَيْءٍ إِلاَّ زَانَهُ، وَلاَ نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ شَانَهُ.

صحيح: (الضياء ، عبد بن حميد)

545. Kada se blagost nađe u nekoj stvari (nečemu), ukrasi je, a kada se ukloni iz neke stvari, unakazi je.

٥٤٦- مَا مِنْ رَجُلٍ يَتَعَاظَمُ فِي نَفْسِهِ، وَيَخْتَالُ فِي مَشْيَتِهِ إِلاَّ لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

صحيح: (خد ، ك) ، وفي رواية لأحمد: مَنْ تَعَظَّمَ فِي نَفْسِهِ ، أَوِ اخْتَالَ فِي مِشْيَتِهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

546. Svaki čovjek koji se uzoholi (oholo ponaša) i nadmeno i oholo hoda, srest će se s Allahom dž.š., a On će na njega biti ljut.

٥٤٧- مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ، رَفَعَهُ اللهُ.

صحيح: (حل)

547. Onoga ko u ime Allaha bude skroman i ponizan, Allah će podići (njegovo dostajanstvo, čast i sl.).

٥٤٨- مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ.

صحيح: (ت ، حب)

548. Onaj ko se za učinjeno dobro zahvali dobročinitelju riječima: "Džezakallahu hajren" (Allah te dobrim nagradio; Allah ti dao svako dobro), iskazao je time najvišu zahvalnost.

٥٤٩- مَنْ كَانَ سَهْلاً، هَيِّنًا، لَيِّنًا، حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ.

صحيح: (ك ، هق)

549. Ko bude pažljiv, blag i nježan, Allah će ga sačuvati od vatre džehennemske.

٥٥٠- مَنْ لاَ يَرْحَمِ النَّاسَ لاَ يَرْحَمْهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

صحيح: (حم ، ق ، ت)

550. Ko nema milosti prema ljudima, ni Allah se njemu neće smilovati.

٥٥١- لاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَنَاجَشُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَلاَ يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. اَلْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لاَ يَظْلِمُهُ، وَلاَ يَخْذُلُهُ، وَلاَ يَحْقِرُهُ. اَلتَّقْوَى هَاهُنَا - وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ (ثَلاَثَ مَرَّاتٍ) - بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ، وَمَالُهُ، وَعِرْضُهُ.

صحيح: (حم ، م) ، وللبخاري الجزء الأول منه.

551. "Nemojte jedan drugome zavidjeti, nemojte jedan drugoga (u trgovini) varati, nemojte jedan drugoga mrziti, nemojte, naljutivši se, jedan drugome leđa okretati, i kada neko od vas sklopi ugovor o kupoprodaji, nemojte se nadmetati s njime i uplitati mu se.[51] Budite, o Allahovi robovi,

[51] Primjer toga je da čovjek sklopi i zaključi ugovor o kupovini nečega, a onda dođe drugi i ponudi prodavaču više nego što mu je ponudio (ugovorio) prvi, kako prvi ne bi kupio. U drugim prevedenim djelima stoji ovaj prijevod: "...nemojte se jedan drugome u kupoprodaji nadmetati."

(prava) braća. Musliman je muslimanu brat; neće mu nepravdu nanositi, neće ga napustiti (ostaviti na cjedilu) i neće ga poniziti. Bogobojaznost (pobožnost, takvaluk) je ovdje" – rekao je Poslanik i pokazao na svoja prsa (tri puta). "Dosta bi jednom čovjeku bilo zla kada bi (samo) ponizio svoga brata muslimana. Muslimanu su strogo zabranjeni: krv (život), imetak i čast drugoga muslimana."

٥٥٢- لاَ تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ.

صحيح: (ابن أبي الدنيا ، طب) ، وَلِ(حم ، خ ، ت) الجزء الأول منه (دون ذكر الجنه).

552. Ne ljuti se i Džennet je tvoj (ući ćeš u Džennet).
(Ovo je Poslanik s.a.v.s. rekao ashabu koji je tražio od njega da ga posavjetuje).

٥٥٣- لاَ تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلاَّ مِنْ شَقِيٍّ.

حسن: (حم ، د ، ت ، حب ، ك)

553. Milost ne nestaje (iz srca), osim kod nesretnika (griješnika nevjernika).

٥٥٤- لاَ هَجْرَةَ بَعْدَ ثَلاَثٍ.

صحيح:(حم ، م)

554. Nije se dozvoljeno na nekoga ljutiti više od tri dana.

٥٥٥- لَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ فَضْلٌ إِلاَّ بِالدِّينِ أَوْ عَمَلٍ صَالِحٍ، حَسْبُ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ فَاحِشًا، بَذِيًّا، بَخِيلاً، جَبَّانًا.

صحيح: (هب)

555. Nema prednosti jednih nad drugima, osim u vjerovanju ili dobrim djelima. Dovoljno bi čovjeku bilo (zla) kada bi (samo) bio razvratan, bestidan, škrt i kukavica.

٥٥٦- آخِرُ مَا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلاَمِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ، فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

صحيح: (ابن عساكر في "التاريخ") ، وَلِ(حم ، خ ، ه) : إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلاَمِ النُّبُوَّةِ

الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ ، فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

556. Posljednje što je u narodu ostalo od riječi ranijih (prvih) vjerovjesnika je: "Ako se ne stidiš, onda radi šta god hoćeš."

٥٥٧- إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ.

صحيح: (ق ، حم ، ت ، ن)

557. Allahu najmrži čovjek je zagriženi (stalni) svadljivac.

٥٥٨- أَيُّمَا رَاعٍ غَشَّ رَعِيَّتَهُ، فَهُوَ فِي النَّارِ.

صحيح: (ابن عساكر)

558. Koji god pastir[52] vara svoje stado, on je u džehennemskoj vatri (tj. bit će bačen u nju).

٥٥٩- إِثْنَانِ يُعَجِّلُهُمَا اللهُ فِي الدُّنْيَا: اَلْبَغْيُ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ.

صحيح:(طب ، تخ)

559. Dvojici Allah ubrzava kaznu još na ovome svijetu: onome ko čini blud i onome koji je neposlušan svojim roditeljima.

٥٦٠- اِسْتَعِيذُوا بِاللهِ مِنَ الْفَقْرِ وَالْعَيْلَةِ، وَمِنْ أَنْ تُظْلَمُوا، أَوْ تَظْلِمُوا.

حسن: (طب)

560. Tražite od Allaha da vas sačuva od siromaštva i bijede, kao i od toga da činite nasilje ili da se nad vama nasilje čini.

٥٦١- إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ...الحديث

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، د ، ت)

561. Čuvajte (klonite) se sumnjičenja (raznih sumnji) jer je sumnjičenje najlažniji govor...

---

[52] Misli se na sve one koji su odgovorni i vladaju (upravljaju) nečim, npr. vladari koji varaju svoj narod i sl.

٥٦٢- أُوصِيكَ أَنْ لاَ تَكُونَ لَعَّانًا.

صحيح: (حم ، تخ ، طب)

562. Savjetujem te da ne budeš od onih koji proklinju!

٥٦٣- خَابَ عَبْدٌ وَخَسِرَ لَمْ يَجْعَلِ اللهُ تَعَالَى فِي قَلْبِهِ رَحْمَةً لِلْبَشَرِ.

حسن: (الدولابي في: "الكني" ، أبو نعيم في: "المعرفة" ، ابن عساكر)

563. Neće ostvariti ono što želi i propast će (bit će na velikom gubitku) čovjek u čije srce Allah nije stavio milosti za druge ljude.

٥٦٤- إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ، وَإِلاَّ فَلْيَضْطَجِعْ.

صحيح: (حم ، د ، حب)

564. Kada se neko od vas naljuti, ako je na nogama, neka sjedne; pa ako ga prođe (ljutnja), dobro je, a ako ne prođe, neka se opruži i prilegne.

٣١- العلم وفضله

31. NAUKA I NJENA VRIJEDNOST

٥٦٥- أَرْبَعَةٌ تَجْرِي عَلَيْهِمْ أُجُورُهُمْ بَعْدَ الْمَوْتِ: مَنْ مَاتَ مُرَابِطاً فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنْ عَلَّمَ عِلْمًا أُجْرِيَ لَهُ عَمَلُهُ مَا عُمِلَ بِهِ، وَ مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَجْرُهَا يَجْرِي لَهُ مَا وُجِدَتْ، وَرَجُلٌ تَرَكَ وَلَدًا صَالِحًا فَهُوَ يَدْعُو لَهُ.

حسن: (طب) ، ولأحمد قريب منه.

565. Za četiri osobe dospijeva nagrada i poslije smrti: onome koga smrt zateče dok je na Allahovom putu, onome koji podučava druge (znanostima), dospijeva mu nagrada sve dok se radi po tome čemu je podučio, onome koji ostavi nešto kao sadaku (vakuf), nagrada mu dospijeva sve dok traje to što je uvakufio (ili ostavio kao sadaku), i onome koji je ostavio dobro (odgojeno) dijete te ono uči dovu za njega.

٥٦٦- إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.

صحيح: (خد ، م ، ٣)

566. Kada čovjek umre, prestane mu stizati nagrada za djela, osim od tri stvari: trajne sadake (vakufa), nauke kojom se (svijet) koristi i dobro odgojenoga (dobroga) djeteta koje za njega dovu čini.

٥٦٧- إِنَّ طُولَ صَلاَةِ الرَّجُلِ وَقِصَرَ خُطْبَتِهِ مَئِنَّةٌ مِنْ فِقْهِهِ، فَأَطِيلُوا الصَّلاَةَ وَاقْصُرُوا الْخُطْبَةَ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا.

صحيح: (حم ، م)

567. Kada imam malo oduži (džumu) namaz, a skrati hutbu, to je znak njegove učenosti. Zato, odužite namaz, a skratite hutbu. Zaista, ima rječitosti i govora koji opčinjuju i oduševljavaju (slušaoce).

٥٦٨- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَّالاً، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.

صحيح: (حم، ق، ت، ه)

568. Uzvišeni Allah neće oduzeti (ljudima) znanje na taj način što će im ga istrgnuti (izvaditi) iz njih (njihovih duša), nego će ga oduzeti tako što će uzeti učene ljude (dati da pomre ulema), pa kada ne ostavi učenjaka, ljudi će uzimati za vođe neznalice (latiti se neznalica). Te neznalice (džahili) će biti pitani (razna vjerska pitanja) i davat će odgovore (fetve) bez znanja. Tako će zalutati, a i druge u zabludu odvoditi.

٥٦٩- إِنَّ الْمَلَئِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ، رِضًا بِمَا يَطْلُبُ.

صحيح: (الطيالسي)

569. Zaista meleki podmeću svoja krila onome koji traži nauku (zastiru ga svojim krilima) iz zadovoljstva (ljubavi) prema onome što traži.

٥٧٠- خَيْرُ مَا يُخَلِّفُ الرَّجُلُ مِنْ بَعْدِهِ ثَلاَثٌ: وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ، وَصَدَقَةٌ تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا، وَعِلْمٌ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِهِ.

حسن: (ه، حب)

570. Najbolje što čovjek može ostaviti iza sebe su tri stvari:

- dobro dijete koje uči dovu za njega,
- sadaka (vakuf, zadužbina) koja se koristi, a njemu od nje nagrada pristiže, i
- znanje kojim se drugi koriste nakon njegove smrti.[53]

[53] Tj. da napiše neko djelo koje će ostati poslije njega pa će se ljudi njime koristiti, poduči djecu nečemu i sl.

٥٧١- سَبْعٌ يَجْرِي لِلْعَبْدِ أَجْرُهُنَّ، وَهُوَ فِي قَبْرِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ : مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، أَوْ أَجْرَى نَهْرًا، أَوْ حَفَرَ بِئْرًا، أَوْ غَرَسَ نَخْلاً، أَوْ بَنَى مَسْجِدًا، أَوْ وَرَّثَ مُصْحَفًا، أَوْ تَرَكَ وَلَدًا يَسْتَغْفِرُ لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ.

حسن: (البزار وسمويه)

571. Sedam osoba će primati nagradu (teći će im nagrada) i nakon njihove smrti, dok su u kaburu: onaj koji drugoga nečemu poduči, onaj koji provede tekuću vodu, onaj koji iskopa bunar, onaj koji zasadi palmu, onaj koji sagradi mesdžid (džamiju), osoba koja iza sebe u nasljedstvo ostavi Mushaf i osoba koja iza sebe ostavi dijete koje za nju traži oprost.

٥٧٢- صَاحِبُ الْعِلْمِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ، حَتَّى الْحُوتُ فِي الْبَحْرِ.

صحيح: (ع)

572. Za učenoga čovjeka moli svako pa čak i ribe u moru (morskim dubinama).

٥٧٣- طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ...الحديث

صحيح: (ابن عبد البرّ في : "العلم")

573. Traženje znanja (nauke) je dužnost svakog muslimana...

٥٧٤- فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ.

صحيح: (حل)

574. Prednost (vrijednost) učenjaka nad pobožnim je kao prednost (vrijednost) punog mjeseca nad ostalim zvijezdama (nebeskim tijelima).

٥٧٥- فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ. إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرَضِينَ، حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا، وَحَتَّى الْحُوتَ، لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرَ.

صحيح: (ت)

575. Prednost (vrijednost) učenjaka nad pobožnim je kao prednost mene nad najnižim (najslabijim) od vas. Uzvišeni i Moćni Allah dž.š., Njegovi meleki, stanovnici nebesa i Zemlje, pa čak i mrav u svome skrovištu, i riba, donose salavat[54] na onoga koji podučava ljude dobru (hajru).

٥٧٦- قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ.

صحيح: (الحكيم ، سموية ، طب ، ك)

576. "Vežite" znanje zapisivanjem (tj. zapišite ono što znate i što ste naučili kako biste se uvijek mogli podsjetiti).

٥٧٧- مَا خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْتِهِ يَطْلُبُ عِلْمًا، إِلاَّ سَهَّلَ اللهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ.

صحيح: (طس)

577. Čovjek neće izaći iz svoje kuće u potrazi za naukom, a da mu Allah neće olakšati put do Dženneta.

٥٧٨- مَا مِنْ خَارِجٍ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ، إِلاَّ وَضَعَتْ لَهُ الْمَلاَئِكَةُ أَجْنِحَتَهَا، رِضًا بِمَا يَصْنَعُ.

صحيح: (حم ، ه ، حب ، ك)

578. Svakome ko izađe iz svoje kuće s namjerom da traži znanje meleki će podmetnuti svoja krila, zadovoljni s tim što on radi.

٥٧٩- مَثَلُ الْعَالِمِ الَّذِي يُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَيَنْسَى نَفْسَهُ كَمَثَلِ السِّرَاجِ، يُضِيءُ لِلنَّاسِ، وَيُحْرِقُ نَفْسَهُ.

صحيح: (طب ، الضياء)

579. Primjer učenjaka koji ljude podučava dobru (hajru), a na sebe zaboravlja, je kao primjer svijeće koja ljudima svijetli (osvjetljava), a sama sagorjeva.

---

[54] Salavat od Allaha dž.š. njima je Njegov oprost i milost, a salavat meleka, riba, mrava i ostalih je traženje oprosta od Allaha dž.š. za njih.

٥٨٠- مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ، ثُمَّ لاَ يُحَدِّثُ بِهِ، كَمَثَلِ الَّذِي يَكْنِزُ فَلاَ يُنْفِقُ مِنْهُ.

صحيح: (طس)

580. Primjer onoga koji stiče znanje, a zatim ga ne prenosi drugima je kao primjer onoga koji gomila blago, ali ništa od njega ne udjeljuje (drugima).

٥٨١- مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا فَلَهُ أَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهِ، لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ.

صحيح: (ه)

581. Onaj ko drugoga nečemu poduči ima nagradu svih onih koji po tome budu radili, s tim što se neće (zbog toga) umanjiti nagrada onih koji rade.

٥٨٢- أَيُّمَا رَجُلٍ آتَاهُ اللهُ عِلْمًا فَكَتَمَهُ، أَلْجَمَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ.

صحيح: (طب)

582. Koji god čovjek sakrije znanje (i ne prenese ga na drugoga), nakon što mu ga je Allah dž.š. dao, Allah će ga na Sudnjem danu okovati vatrenim okovima.

٣٢- الحلال والحرام

32. DOZVOLJENO I ZABRANJENO / HALAL I HARAM

٥٨٣- أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ، فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ.

صحيح: (حم ، د ، ت ، حب ، ك ، ه – واللفظ له)

583. Ženi koja od svoga muža zatraži razvod braka bez (opravdanoga) razloga bit će zabranjeni (uskraćeni) džennetski mirisi (tj. neće ući u Džennet).

٥٨٤- اتَّقُوا الظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ، فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ. حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ.

صحيح: (حم ، خد ، م)

584. Čuvajte se nepravde (nasilja), jer je nasilje tmina na Sudnjem danu. Čuvajte se škrtosti, jer je škrtost upropastila one koji su živjeli prije vas i navela ih je na krvoproliće i na to da sebi dozvoljenim smatraju ono što im je bilo zabranjeno.

٥٨٥- إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ هَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ.

(وَفِي رِوَايَةٍ: حَتَّى تَرْجِعَ).

صحيح: (حم ، ق)

585. Kada žena zanoći odbijajući i napuštajući postelju svoga muža, meleki je proklinju sve dok ne osvane.

٥٨٦- إِنَّ الْحَلاَلَ بَيِّنٌ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لاَ يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ. فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ. أَلاَ وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلاَ وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ، أَلاَ وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلاَ وَهِيَ الْقَلْبُ.

صحيح: (ق) ، واللفظ لمسلم.

586. Sve što je dozvoljeno (halal) jasno je, a i što je zabranjeno (haram) jasno je, a među njima ima nejasnih stvari koje mnogi ne poznaju. Ko se bude čuvao tih nejasnih stvari, taj je sačuvao svoju vjeru i čast, a onaj ko se upusti (upadne) u njih, upustio se (i upao je) u ono što je zabranjeno. Isto kao pastir koji čuva stado oko zabranjene zemlje i stalno postoji mogućnost da mu ono izmakne i ode u zabranu. Svaki vladar ima područja gdje je zabranjen pristup drugima, a Allahova "zabranjena područja" su Njegove zabrane (harami). Zaista, u tijelu ima jedan organ, ako je on dobar, dobro je i cijelo tijelo, a ako se on pokvari, pokvari se cijelo tijelo. To (taj organ) je srce.

٥٨٧- إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ، وَالْمَيْتَةِ، وَالْخِنْزِيرِ، وَالْأَصْنَامِ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

587. Allah i Njegov Poslanik su zabranili prodaju (trgovinu): alkohola, mesa uginulih životinja, svinjskoga mesa (svinja) i kipova.

٥٨٨- إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَيَّ الصَّدَقَةَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِي.

صحيح: (ابن سعد)

588. Allah mi je zabranio primanje sadake, kao i mojoj porodici (Ehli-bejtu).

٥٨٩- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ، وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

صحيح: (ق) ، ولأحمد بمعناه.

589. Uzvišeni Allah vam je zabranio da budete neposlušni prema majkama, da zakopavate živu žensku djecu i da od drugih uzimate i posuđujete, a drugima zabranjujete i ne date; a učinio je prezrenim i mrskim kod vas: beskorisne razgovore (rekla-kazala), stalna zapitkivanja i bezobzirno trošenje (uništavanje) vaše imovine.

٥٩٠- إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا حَرَّمَ مِنَ النَّسَبِ.

صحيح: (حم ، ت) ، وَلِ(ق) بمعناه.

590. Uzvišeni Allah vam je zabranio od rodbine po mlijeku, ono što je zabranio od rodbine po krvnom srodstvu.[55]

٥٩١- إِنَّ اللهَ تَعَالَى مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُرْ، فَإِذَا جَارَ تَبَرَّأَ مِنْهُ، وَأَلْزَمَهُ الشَّيْطَانَ.

حسن: (ك ، هق)

591. Uzvišeni Allah dž.š. je uz sudiju (sa sudijom), sve dok ne počne varati i krivo suditi (tj. sve dok bude pošteno i pravedno sudio). A kada počne krivo suditi, Allah će ga se odreći (ostaviti) i prepustiti šejtanu (i zaposjest će ga šejtan).

٥٩٢- إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

592. Allah dž.š. vam zabranjuje da se zaklinjete svojim očevima (roditeljima).

٥٩٣- إِنَّمَا حَرُمَ مِنَ الْمَيْتَةِ أَكْلُهَا.

صحيح:(ق)

593. Ono što je zabranjeno od uginulih životinja je upotrebljavati ih (njihovo meso) za ishranu.

[55] Tj. stupanje u brak.

٥٩٤- إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ! فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّـــهِ، أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ؟ قَالَ: اَلْحَمْوُ الْمَوْتُ.

صحيح: (حم ، ق ، ت)

594. "Čuvajte se ulaska među žene (osamljivanja sa ženama)!" Jedan ensarija upita: "Šta veliš za muževog brata, o Božiji Poslaniče?" "Mužev brat je (kao) smrt (za žene)", odgovori Poslanik s.a.v.s.

٥٩٥- أُحِلَّ الذَّهَبُ وَالْحَرِيرُ لِإِنَاثِ أُمَّتِي، وَحُرِّمَ عَلَى ذُكُورِهَا.

صحيح: (حم ، ن) ، وَلِ(ت) بمعناه.

595. Ženama moga ummeta su dozvoljeni zlato i svila, a zabranjeni su muškarcima.

٥٩٦- حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

صحيح: (ن)

596. Allah (vam) je zabranio alkohol, i sve što opija je zabranjeno.

٥٩٧- حُرِّمَتِ التِّجَارَةُ فِي الْخَمْرِ.

صحيح: (خ ، د)

597. Zabranjena je trgovina (svaki oblik trgovine) alkoholom.

٥٩٨- خُذِي مِنْ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ مَا يَكْفِيكِ وَيَكْفِي بَنِيكِ.

صحيح: (ق ، د ، ن ، ه) – واللفظ لمسلم.

598. Uzmi iz njegovoga imetka prema propisu, onoliko koliko je dovoljno tebi i tvome djetetu.[56]

[56] Ovo je Poslanik s.a.v.s. rekao Hindi, Ebu Sufjanovoj ženi, kada mu se ona požalila na svoga muža da joj ne daje dovoljno sredstava za izdržavanje nje i djeteta.

٥٩٩- مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ، وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَافْعَلُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسَائِلِهِمْ، وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ.

صحيح: (ق) – واللفظ لمسلم.

599. Klonite se onoga što sam vam zabranio, a ono što sam vam naredio vršite koliko možete. Zaista su one koji su živjeli prije vas uništili suvišna (i beskorisna) pitanja i nepokoravanje njihovim poslanicima (vjerovjesnicima).

٦٠٠- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَأَحْلَلْتُ الْحَلَالَ، وَحَرَّمْتُ الْحَرَامَ، وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا، أَأَدْخُلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: نَعَمْ.

صحيح: (م)

600. Džabir r.a. veli: "Upitao je neki čovjek Božijeg Poslanika s.a.v.s.: 'Šta veliš, ako budem klanjao propisane namaze, postio ramazan, smatrao dozvoljenim ono što je Allah učinio dozvoljenim, smatrao zabranjenim (i klonio ga se) ono što je Allah zabranio (učinio haramom), te ne budem radio ništa više od toga, hoću li ući u Džennet?' Poslanik s.a.v.s. odgovori: 'Hoćeš'."

٦٠١- كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ، وَمَا أَسْكَرَ مِنْهُ الْفَرْقُ، فَمِلْءُ الْكَفِّ مِنْهُ حَرَامٌ.

صحيح: (د ، ت)

601. Sve što opija - haram (zabranjeno) je; a ono što opija u velikim količinama, i jedan zahvat šakom od toga je haram (tj. zabranjeno je i u malim količinama).

٦٠٢- كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: مَالُهُ، وَعِرْضُهُ، وَدَمُهُ. حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ.

صحيح: (د ، ه)

602. Svakome muslimanu su zabranjeni: imetak, čast i život drugoga muslimana. Dosta bi čovjeku bilo zla kada bi (samo) ponizio (i omalovažio) svoga brata muslimana.

٦٠٣- كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، أَلاَ فَزُورُوهَا، فَإِنَّهَا تُرِقُّ الْقَلْبَ، وَتُدْمِعُ الْعَيْنَ، وَتُذَكِّرُ الْآخِرَةَ، وَلاَ تَقُولُوا هُجْراً.

صحيح: (ك)

603. Bio sam vam zabranio da posjećujete greblja (mezarja), sada ih posjećujte, jer ona (njihova posjeta i obilazak) omekšavaju srce, suze oči i podsjećaju na ahiret (onaj svijet). I nemojte besmisleno i nepristojno govoriti (prilikom njihove posjete).

٦٠٤- لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لاَ يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ، أَمِنْ حَلاَلٍ، أَمْ مِنْ حَرَامٍ.

صحيح: (حم، خ)

604. Doći će vrijeme kada ljudi neće voditi računa o izvoru zarade (neće brinuti o tome da li su imetak stekli na dozvoljen /halal/ ili zabranjen /haram/ način).

٦٠٥- مَنْ أَكَلَ مَعَ قَوْمٍ تَمْراً، فَلاَ يُقْرَنْ إِلاَّ أَنْ يَأْذَنُوا لَهُ.

صحيح: (طب)

605. Ko u društvu (za sofrom) bude jeo hurme, neka ne uzima po dva (i više) komada odjednom, osim ako mu to društvo odobri.

٦٠٦- مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَفْعَلِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ.

صحيح: (م، ت، ن، حم - واللفظ له)

606. Ko se zakune da će nešto učiniti, pa kasnije uvidi da mu je nešto drugo bolje (od toga), neka učini ono što je bolje i neka izvrši "keffareti-jemin" (otkup za prekršenu zakletvu).

٦١٠- لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً، فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً، فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا.

صحيح: (حم، ق، ه)

610. Nije dozvoljeno zavidjeti, osim dvojici:

- čovjeku kome je Allah dao imetak i uputio ga da taj imetak troši na putu istine,

- čovjeku kome je Allah dao mudrost te on po njoj presuđuje (sudi), a podučava i druge (toj mudrosti).

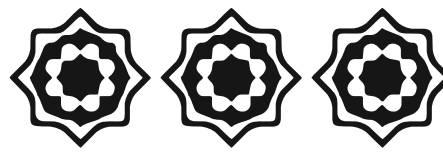

٦١٣- إِنَّ النَّذْرَ لاَ يُقَدِّمُ شَيْئًا، وَلاَ يُؤَخِّرُ، وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ.

صحيح: (حم ، خ ، ك)

613. Zaista, zavjet ništa ne može ubrzati niti odgoditi (jer je sve već određeno), nego se njime samo izvlači od škrtice.[58]

٦١٤- كَفَّارَةُ النَّذْرِ (إِذَا لَمْ يُسَمَّ) كَفَّارَةُ الْيَمِينِ.

صحيح: (حم ، م ، ٣) ، وما بين القوسين زيادة للترمذي.

614. Otkup (keffaret) za prekršeni zavjet (ako se čovjek ne ogradi, recimo riječima: ako Bog da)[59] je isti kao i keffaret za prekršenu zakletvu.

٦١٥- مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا، أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِتْلاَفَهَا، أَتْلَفَهُ اللَّهُ.

صحيح: (خ ، حم ، ٥)

615. Ko uzme (u zajam) tuđu imovinu, s namjerom da je vrati, Allah će mu pomoći da to učini, a ko je uzme s namjerom da je upropasti, Allah će njega upropastiti.

٦١٦- مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ، فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ، فَلاَ يَعْصِهِ.

صحيح: (حم ، خ ، ٤)

616. Ko se zavjetuje da će biti u pokornosti Allahu dž.š. (tj. da će učiniti neko djelo koje je Allahu drago), neka postupi po zavjetu (tj. neka ga učini). A ko se zavjetuje da će biti u nepokornosti Allahu dž.š. (tj. da će nešto zgriješiti) neka ne postupi po zavjetu (neka odustane od njega).

---

[58] Misli se na to da se čovjek zavjetuje da će, recimo, klanjati ili postiti nafilu ako uspije u nečemu. Taj zavjet neće ništa promijeniti što se tiče određenja, osim što će natjerati i obavezati dotičnoga da ispuni ono što se zavjetovao.

[59] Ovaj dodatak stoji kod imam Tirmizija.

٣٤- العمل

34. RAD (DJELA)

٦١٧- أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَدْوَمُهَا، وَإِنْ قَلَّ.

صحيح: (ق)

617. Allahu najdraže djelo je ono na kojem se ustraje, makar bilo i malehno.

٦١٨- أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَنْ تُدْخِلَ عَلَى أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ سُرُورًا، أَوْ تَقْضِي عَنْهُ دَيْنًا، أَوْ تُطْعِمَهُ خُبْزًا.

حسن: (هب ، عد)

618. Najvrednija djela su (među najvrednija djela se ubrajaju i):

- da obraduješ i obeseliš svoga brata muslimana,
- da vratiš (umjesto njega) njegov dug i
- da ga nahraniš.

٦١٩- أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ سَقْيُ الْمَاءِ.

حسن: (حم ، د ، ن ، ه ، حب ، ك ، ع)

619. Najbolja sadaka je vodom napojiti žedne.

٦٢٠- أَطْيَبُ الْكَسْبِ عَمَلُ الرَّجُلِ بِيَدِهِ، وَكُلُّ بَيْعٍ مَبْرُورٍ.

صحيح: (حم ، طب ، ك)

620. Najljepša (najbolja) zarada je ona koju čovjek svojom rukom zaradi, kao i trgovina u kojoj nema prijevare (u kojoj su obje strane zadovoljne).

٦٢١- اِسْتَعِينُوا عَلَى إِنْجَاحِ الْحَوَائِجِ بِالْكِتْمَانِ، فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ.

صحيح: (أبو نُعيم ، عق ، عد ، طب ، هب)

621. Pomažite sebi u ostvarivanju vaših želja i potreba tako što ćete ih držati u tajnosti (skrivati). Jer, ko god uživa kakvu blagodat, uvijek ima nekoga ko mu na tome zavidi.

٦٢٢- اِسْتَفْتِ نَفْسَكَ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ.

حسن: (تخ)

622. Traži odgovor na svoje pitanje kod sebe samoga (tj. pitaj svoju svijest i dušu), čak i kada ti drugi daju fetvu (odgovor i rješenje).

٦٢٣- اِعْمَلُوا وَلاَ تَتَّكِلُوا ؛ فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ.

صحيح: (طب)

623. Radite i ne prepuštajte se stihiji, jer svakome je olakšano ono što je određeno. (Svaki je čovjek pripremljen da s lahkoćom obavlja onaj posao koji mu je predodređen.)

٦٢٤- إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَبِيَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ، فَإِنِ اسْتَطَاعَ أَنْ لاَ يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا، فَلْيَفْعَلْ.

صحيح: (حم ، خد)

624. Ako bi se u ruci nekoga od vas našla sadnica u trenutku nastupa Sudnjega dana, i ako bi imao vremena i mogao da je posadi prije nego nastupi Sudnji dan, neka je posadi.

٦٢٥- إِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى وُلْدِهِ صِغَاراً، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى أَبَوَيْنِ شَيْخَيْنِ كَبِيرَيْنِ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى عَلَى نَفْسِهِ يَعُفُّهَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَإِنْ كَانَ خَرَجَ يَسْعَى رِيَاءً وَمُفَاخَرَةً، فَهُوَ فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ.

صحيح: (طب)

625. Onaj koji je izašao iz kuće žureći da zaradi i nahrani svoju malu djecu, on je na Allahovom putu. Ako je krenuo da radi, htijući da nahrani i izdržava svoje stare i iznemogle roditelje, i u tom slučaju je na Allahovom putu. Ako je pak požurio da zaradi za sebe, da ne bi bio ovisan od drugih, i tada je na Allahovom putu. Ali, ako je krenuo da zarađuje iz licemjernih pobuda, iz gordosti prema drugima, u tom slučaju on je na putu šejtana.

٦٢٦- إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلْتُمْ مِنْ كَسْبِكُمْ، وَإِنَّ أَوْلاَدَكُمْ مِنْ كَسْبِكُمْ.

صحيح: (ن ، ت ، ه ، تخ)

626. Najbolje čime se hranite je ono što ste sami zaradili. I vaša djeca su vaša zarada.

٦٢٧- اَلْحَلِفُ مَنْفَقَةٌ لِلسِّلْعَةِ، مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ.

صحيح:(ق ، د ، ن – واللفظ له)

627. Zakletva (kriva) koristi robi (da se proda), ali ona, također, uništava dobit i zaradu.

٦٢٨- إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ، ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ. فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ، فَلَمْ يَعْمَلْهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا، فَعَمِلَهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ. وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ، فَلَمْ يَعْمَلْهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا، فَعَمِلَهَا، كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً. وَلاَ يَهْلِكُ عَلَى اللَّهِ إِلاَّ هَالِكٌ.

صحيح: (ق)

628. Allah dž.š. je odredio dobra i loša djela, a zatim je objasnio šta je dobro, a šta zlo. Pa ko odluči (htjedne) da učini dobro djelo, pa ga ne učini (nešto ga spriječi), Allah će mu za to upisati jedno potpuno dobro djelo (kao da ga je i učinio). A ako ga odluči učiniti i učini ga, Allah će mu za njega upisati deset dobrih dijela, sedamsto puta više, ili još mnogo puta više od toga. A ko odluči (htjedne) da učini neko ružno

djelo, pa ga ne učini[60], Allah će mu za to upisati jedno dobro djelo. A ako odluči da ga učini, pa ga i učini, Allah će mu upisati jedno loše djelo. Kod Allaha neće propasti osim onaj koji sam sebe, zaista, upropasti.

٦٢٩- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا، وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ.

حسن: (ن)

629. Allah dž.š. prima samo ona djela koja su učinjena isključivo radi Njega (u Njegovo ime) i radi Njegovoga zadovoljstva.

٦٣٠- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ.

صحيح: (م ، ه)

630. Allah dž.š. ne gleda vaš izgled (vanjski lik), niti vaše imetke i bogatstvo, nego gleda vaša srca (bogobojaznost i iman) i vaša djela.

٦٣١- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ، إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلاً، أَنْ يُتْقِنَهُ.

حسن: (هب)

631. Uzvišeni Allah voli, kada neko od vas radi neki posao, da ga uradi čestito i do kraja.

٦٣٢- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: يَا ابْنَ آدَمَ، مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي. قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ أَعُودُكَ، وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلاَنًا مَرِضَ، فَلَمْ تَعُدْهُ ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ، لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ ؟ يَا ابْنَ آدَمَ، اسْتَطْعَمْتُكَ، فَلَمْ تُطْعِمْنِي قَالَ: يَا رَبِّ، وَكَيْفَ أُطْعِمُكَ، وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ؟ قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطْعَمَكَ عَبْدِي فُلاَنٌ، فَلَمْ تُطْعِمْهُ ؟ أَمَا

[60] Ovdje se misli na to da su ga iman i bogobojaznost spriječili u tome da ga počini, a ne u slučaju da ga neko nasilno spriječi, da se prisjeti kazne zatvora ako ga učini i sl. والله أعلم

عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ، لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي ؟ يَا ابْنَ آدَمَ، اسْتَسْقَيْتُكَ، فَلَمْ تَسْقِنِي. قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ أَسْقِيكَ، وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ؟ قَالَ: اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي فُلاَنٌ، فَلَمْ تَسْقِهِ. أَمَا إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ، وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي.

صحيح: (م)

632. Uzvišeni Allah će reći na Sudnjem danu: "Čovječe! Ja sam se razbolio, a ti Me nisi obišao!"

Čovjek će odgovoriti: "Kako da Te obiđem, a Ti si Gospodar svjetova?"

Allah će mu reći: "Zar ti nisi znao da je onaj Moj rob bio bolestan, a ti ga nisi obišao? Znaš li ti, da si toga čovjeka posjetio, našao bi Mene kod njega? Čovječe! Tražio sam od tebe da Me nahraniš, a ti Me nisi nahranio." Čovjek će odgovoriti: "Gospodaru moj, kako da Te nahranim, a Ti si Gospodar svjetova?" Allah će mu odgovoriti: "Nisi li ti znao da je onaj Moj rob (bio gladan i) tražio od tebe da ga nahraniš, a ti ga nisi nahranio. Znaš li ti, da si tada Moga roba nahranio, da bi to sada našao kod Mene? Čovječe! Tražio sam od tebe da Me napojiš, a ti Me nisi napojio!" Čovjek će odgovoriti: "Gospodaru Moj, kako da Te napojim, a Ti si Gospodar svjetova?" Allah će mu odgovoriti: "Tražio je od tebe vode onaj Moj rob, a ti ga nisi napojio. Znaš li ti da si tada tog Moga roba napojio (i ugasio mu žeđ), da bi to sada sigurno našao kod Mene?"

٦٣٣- إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشَرَهُ، وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ، وَمُصْحَفًا وَرَّثَهُ، أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ، أَوْ بَيْتًا لاِبْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ، أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ، أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ، يَلْحَقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ.

حسن: (ه)

633. U stvari i dobra djela od kojih će vjernik imati koristi i nakon njegove smrti spadaju: - nauka koju čovjek podučava i širi je,

- dobro i hajirli dijete,
- Mushaf (Kur'an) ostavljen u naslijeđe,
- sagrađena džamija,
- podignuta musafirhana (kuća za putnike),
- provedena voda (rijeka,izvor, bunar...) i

- sadaka koju je izdvojio iz svog imetka, dok je još bio živ i zdrav. Sve to će mu koristiti nakon njegove smrti.

٦٣٤- إِيَّاكَ وَكُلَّ أَمْرٍ يُعْتَذَرُ مِنْهُ.

حسن: (الضياء)

634. Čuvaj se svakoga posla (stvari) koji traži opravdanje i izvinjenje (zbog kojeg bi se morao izvinjavati i pravdati).

٦٣٥- أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ.

حسن: (ه ، ع ، طس ، الحكيم)

635. Isplatite radniku-najamniku zaradu prije nego se njegov znoj osuši.

٦٣٦-بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخَّرَهُ، فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ، فَغَفَرَ لَهُ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ن)

636. Kada čovjek, idući putem, naiđe na bodljikavu granu, pa je ukloni s puta, Allah će mu na tome biti zahvalan (primit će mu to dobro djelo) i oprostiti mu (grijehe).

٦٣٧- اَلتُّؤَدَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ، إِلاَّ فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ.

صحيح: (د ، هب ، ك)

637. Polagahnost u svemu je dobro (hajr), osim u poslovima (djelima) za ahiret (budući svijet).

٦٣٨- إِنَّ الْخَازِنَ الْمُسْلِمَ الْأَمِينَ الَّذِي يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلاً مُوَفَّرًا، طَيِّبَةً بِهِ نَفْسُهُ، فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ، أَحَدُ الْمُتَصَدِّقَيْنِ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن)

638. Blagajnik (čuvar), povjerljiv musliman, koji u potpunosti pristupi i preda se onome što mu je povjereno i naređeno (tj. čuvanje imovine), i pri tome osjeća zadovoljstvo u duši, a zatim to što mu je povjereno (na čuvanje) preda onome kome mu je rečeno (i naređeno) da preda, on je od onih koji dijele sadaku (udjeljuju imetak).

٦٣٩- خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَإِنَّ اللَّهَ لاَ يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

639. Radite onoliko koliko ste u mogućnosti. Jer, Allahu vaša (dobra) djela (nagrađivanje za njih) neće dosaditi, nego vama (dok ne dosade vama). (Ukoliko pokušate ići u krajnost i preopterećavati se s više od onoga što ste u mogućnosti.)

٦٤٠- أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا. (وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى، وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا).

صحيح: (حم، د، ت، خ - واللفظ له)

640. "Ja i staratelj siročadi (onaj ko se brine o jetimima) ćemo biti ovako (zajedno) u Džennetu", kazao je Poslanik s.a.v.s. pokazujući kažiprstom i srednjim prstom.

٦٤١- خَيْرُ الْكَسْبِ - كَسْبُ يَدِ الْعَامِلِ، إِذَا نَصَحَ.

حسن: (حم)

641. Najbolja zarada je zarada vlastitom rukom, ukoliko je na pošten način zarađena.

٦٤٢- خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ، وَحَسُنَ عَمَلُهُ، وَشَرُّ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ، وَسَاءَ عَمَلُهُ.

صحيح: (حم، ك، ت)

642. Najbolji ljudi su oni čiji je život dug, a oni ga provode radeći dobra djela, a najgori su oni čiji je život dug, a poslovi (djela) ružni.

٦٤٣- اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ.

صحيح: (البزار، طب)

643. Onaj koji upućuje na dobro (hajr) je kao i onaj koji ga čini.

٦٤٤- اَلسَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوِ الْقَائِمِ اللَّيْلَ، الصَّائِمِ النَّهَارَ.

صحيح: (حم، ق، ت، ه، ن)

644. Onaj koji pomaže nemoćnim udovicama i siromasima je kao mudžahid na Allahovom putu, ili onaj koji noću klanja (nafilu), a danju posti.

٦٤٥- سَبْعٌ يَجْرِي لِلْعَبْدِ أَجْرُهُنَّ، وَهُوَ فِي قَبْرِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، أَوْ أَجْرَى نَهْرًا، أَوْ حَفَرَ بِئْرًا، أَوْ غَرَسَ نَخْلاً، أَوْ بَنَى مَسْجِدًا، أَوْ وَرَثَ مُصْحَفًا، أَوْ تَرَكَ وَلَدًا يَسْتَغْفِرُ لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ.

حسن: (البزار وسمويه)

645. Za sedam stvari će Allahovom robu pristizati (teći) nagrada, a on je mrtav u svom kaburu:
- ko drugoga nečemu poduči,
- ko (u neko mjesto) provede tekuću vodu (rijeku),
- ko iskopa bunar,
- ko zasadi drvo (palmu),
- ko sagradi džamiju,
- ko iza sebe (u nasljedstvo) ostavi Mushaf (da se iz njega uči) i
- ko iza sebe ostavi dijete koje će tražiti oprosta za njega nakon njegove smrti (jer ga je on tako podučio i odgojio).

٦٤٦- فِعْلُ الْمَعْرُوفِ يَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ.

صحيح: (ابن أبي الدنيا)

646. Činjenje dobrih djela čuva čovjeka od posljedica zla.

٦٤٧- فُكُّوا الْعَانِيَ، وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ.

صحيح: (حم، خ)

647. Oslobađajte zarobljenike, odazivajte se na pozive i obilazite bolesne.

٦٤٨- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِذَا هَمَّ عَبْدِي بِحَسَنَةٍ، وَلَمْ يَعْمَلْهَا، كَتَبْتُهَا لَهُ حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا، كَتَبْتُهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ، وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ، وَلَمْ يَعْمَلْهَا، لَمْ أَكْتُبْهَا عَلَيْهِ، فَإِنْ عَمِلَهَا، كَتَبْتُهَا سَيِّئَةً وَاحِدَةً.

صحيح: (ق، ت)، واللفظ لمسلم.

648. Allah dž.š.kaže: "Kada Moj rob naumi da učini dobro djelo, pa ga ne učini (nešto ga spriječi), Ja ću mu za to upisati jedno potpuno dobro djelo (kao da ga je i učinio). A ako ga odluči učiniti i učini ga, Ja ću mu za njega upisati deset dobrih djela do sedam stotina puta više od toga. Ako Moj rob odluči (naumi) da učini neko loše djelo, pa ga ne učini, Ja mu za to ništa ne upisujem, a ako on to loše djelo učini, onda mu upišem samo jedan grijeh."

٦٤٩- قَالَ لِي الْجِبْرِيلُ: يَا مُحَمَّدُ ! عِشْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَأَحْبِبْ مَنْ شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ. اعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلاَقِيهِ.

حسن: (هب، الطيالسي)

649. Rekao mi je melek Džibril: "Muhammede! Živi kako hoćeš - umrijet ćeš. Voli koga hoćeš - rastat ćeš se s njim. Radi šta hoćeš – srest ćeš se s tim. (Dočekat će te na Sudnjem danu.)

٦٥٠- قَيِّدْ، وَتَوَكَّلْ !

حسن: (هب)

650. Sveži (devu), pa se onda pouzdaj i osloni na Allaha.[61]

٦٥١- كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ ...

صحيح: (هب)

651. Svako dobro djelo je sadaka...

[61] Povod ovoga hadisa je postupak čovjeka koji nije vezao devu, već se "oslonio na Allaha dž.š.", te mu je Poslanik s.a.v.s. rekao dotični hadis.

٦٥٢- كُلُّ مَا صَنَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ، فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِمْ.

حسن: (طب)

652. Sve što učiniš za svoju porodicu, ubraja se u sadaku.

٦٥٣- لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَأْتِيَ بِحُزْمَةِ الْحَطَبِ عَلَى ظَهْرِهِ، فَيَبِيعَهَا فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهَا وَجْهَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ، أَعْطَوْهُ أَوْ مَنَعُوهُ.

صحيح: (حم، خ، ه)

653. Bolje je svakome od vas da porani, uzme uže i ode u šumu da donese breme drva, da ga proda, te tako Allah dž.š. sačuva njegov obraz i dostojanstvo, nego da traži od svijeta (ljudi), bez obzira dali mu oni ili ne dali.

٦٥٤- لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي يَعُولُ ثَلَاثَ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثَ أَخَوَاتٍ، فَيُحْسِنُ إِلَيْهِنَّ، إِلاَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ.

صحيح: (هب)

654. Ko bude othranio (i odgojio) tri kćeri ili tri sestre i prema njima se lijepo odnosio, one će mu biti zaštita od džehennemske vatre.

٦٥٥- لَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ فَضْلٌ، إِلاَّ بِالدِّينِ أَوْ عَمَلٍ صَالِحٍ ...

صحيح: (هب)

655. Nema prednosti jednih nad drugima, osim u vjeri (vjerovanju) i dobrim djelima...

٦٥٦- مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ.

صحيح: (حم، خ)

656. Niko nikada nije pojeo boljega (ljepšega i slađega) jela od onoga ko je zaradio svojim rukama. I Allahov poslanik Davud a.s. se hranio od zarade svojih ruku.

٦٥٧- مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنَ الصَّلاَةِ، وَصَلاَحِ ذَاتِ الْبَيْنِ، وخُلُقٍ حَسَنٍ.

صحيح: (تخ ، هب)

657. Najbolja i najkorisnija djela koje čovjek može uraditi su: namaz obaviti, zavađene izmiriti i lijepo se ponašati (imati lijep ahlak).

٦٥٨- مَا كَرِهْتَ أَنْ يَرَاهُ النَّاسُ مِنْكَ، فَلاَ تَفْعَلْهُ بِنَفْسِكَ إِذَا خَلَوْتَ.

حسن: (هب)

658. Ono što ne želiš (što ti je mrsko) da te vide ljudi da činiš, ne čini ni onda kada si sam.

٦٥٩- مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا، أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا، فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ، أَوْ إِنْسَانٌ، أَوْ بَهِيمَةٌ، إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ت)

659. Muslimanu koji posije žito ili zasadi sadnicu (drvo) te se njihovim plodom nahrani ptica, čovjek ili kakva životinja, to će mu se ubrojati u sadaku.

٦٦٠- مَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا لَهُ.

صحيح: (طب)

660. Kada vam neko učini kakvo dobro, uzvratite mu (nagradite ga), a ako niste u mogućnosti, učite dovu za njega.

٦٦١- مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَنْفَعَ أَخَاهُ فَلْيَنْفَعْهُ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

661. Ko od vas ima mogućnosti da učini neku korist svome bratu, neka je učini!

٦٦٢- مِنَ الْبِرِّ أَنْ تَصِلَ صَدِيقَ أَبِيكَ.

صحيح: (طس)

662. U dobročinstvo (prema roditeljima) se ubraja i to da održavaš veze sa prijateljem svoga oca.

٦٦٣- مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

663. Ko od vas vidi neko ružno djelo (da se radi) neka ga spriječi (promijeni) rukom, a ako ne mogne (na taj način), onda jezikom, a ako ni tako ne mogne, onda srcem (neka ga prezire). A to je najslabiji vid imana.

٦٦٤- مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنْ إِلَى جَارِهِ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

664. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka čini dobro svome komšiji; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta; ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori dobro ili neka šuti.

٦٦٥- لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ.

صحيح: (حم ، م ، ت)

665. Nemojte potcjenjivati (omalovažavati) nijedno dobro djelo, makar to bilo da susretneš svoga brata (muslimana) vesela i nasmijana lica.

٦٦٦- لَا تَعْجَبُوا بِعَمَلِ عَامِلٍ، حَتَّى تَنْظُرُوا بِمَ يُخْتَمُ لَهُ.

صحيح: (طب)

666. Nemojte se diviti nečijim djelima sve dok ne vidite kakav će mu biti kraj (kakav mu je kraj na ovome svijetu propisan).

٦٦٧- أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبُّوكَ.

صحيح: (ه، هب، ك، طب)

667. Došao čovjek Poslaniku s.a.v.s. i rekao mu : "Allahov Poslaniče, uputi me na takvo djelo zbog kojeg će me, ako ga učinim, (za)voljeti i Allah i ljudi. Na to mu Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Ne budi pohlepan za ovim svijetom (budi skroman prema dunjalučkim stvarima), pa će te Allah voljeti, i ne žudi za (tj. budi skroman prema) onim što je u rukama drugih (ljudi), pa će te svijet voljeti."

٦٦٨- يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلاَثَةٌ: أَهْلُهُ، وَمَالُهُ، وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ، يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ.

صحيح: (حم، ق، ن، ت)

668. Umrloga prate tri stvari: njegova porodica, imetak i djela. Dvoje se vraća, a jedno ostaje s njim. Vraćaju se porodica i imetak, a s njim ostaju njegova djela.

٦٦٩- أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ، وَالصَّلاَةِ، وَالصَّدَقَةِ ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: صَلاَحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ.

صحيح: (حم، د، ت)

669. "Hoćete li da vas obavijestim o nečemu što je bolje od (stepena) dobrovoljnog posta, namaza i sadake?", upita Poslanik s.a.v.s. ashabe. "Hoćemo, Božiji Poslaniče", odgovoriše. "Izmirivanje zavađenih. Jer nered i zlo koje iz svađe nastaju su kao britva (koja uništava vjeru)."

٣٥- الدَّيْن

35. DUG

٦٧٠- اَلدَّيْنُ دَيْنَانِ، فَمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَنْوِي قَضَاءَهُ فَأَنَا وَلِيُّهُ، وَمَنْ مَـــاتَ وَلاَ يَنْوِي قَضَاءَهُ، فَذَلِكَ الَّذِي يُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ، لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَلاَ دِرْهَمٌ.

صحيح: (طب)

670. Dvije su vrste duga: ko umre (kao dužnik), a imao je namjeru da dug vrati, ja sam njegov zaštitnik, a ko umre pod dugom, nemajući namjeru da dug vrati, uzet će se od njegovih dobrih djela, na Dan kada neće biti ni dinara ni dirhema.

٦٧١- كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ، فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ: إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَـــاوَزْ عَنْهُ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا. فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

671. Bijaše jedan čovjek koji je ljudima zajmove davao pa bi svome momku govorio: "Kada dođeš do nekoga ko je u teškoj situaciji, pređi preko njega (ne traži mu duga, olakšaj i oprosti mu), možda će Allah (nadamo se) nama oprostiti (grijehe) i preko ružnih naših postupaka preći." I, zaista, susreo se sa Allahom, i On mu je oprostio i preko ružnih postupaka njegovih prešao.

٦٧٢- مَا مِنْ عَبْدٍ كَانَتْ لَهُ نِيَّةٌ فِي أَدَاءِ دَيْنِهِ، إِلاَّ كَانَ لَهُ مِنَ اللَّهِ عَوْنٌ.

صحيح: (حم ، ك)

672. Svakom čovjeku koji ima namjeru da vrati svoj dug, Allah će pomoći da to učini.

٦٧٣- مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ.

صحيح: (حم ، م)

673. Onoga koji odgodi rok dužniku ili mu oprosti dug, Allah će staviti pod Svoj hlad na Dan kada drugoga hlada neće biti.

٦٧٤- مَنْ نَفَّسَ عَنْ غَرِيمِهِ، أَوْ مَحَا عَنْهُ، كَانَ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (م ، حم – واللفظ له)

674. Onaj ko svome dužniku odloži vraćanje duga, ili mu ga oprosti, bit će na Sudnjem danu u hladu (Allahovoga) 'Arša.

٦٧٥- مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلُهُ صَدَقَةٌ قَبْلَ أَنْ يَحِلَّ الدَّيْنُ، فَإِذَا حَلَّ الدَّيْنُ فَأَنْظَرَهُ فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ مِثْلاَهُ صَدَقَةٌ.

صحيح: (حم ، ه ، ك) – بألفاظ مختلفة.

675. Ko siromahu-dužniku produži rok vraćanja duga, imat će nagradu kao da je za svaki odloženi dan podijelio sadaku u visini tog duga, sve dok mu se dug ne vrati. A kada dođe vrijeme vraćanja duga (nakon odgode), te mu ponovo produži rok vraćanja, imat će nagradu kao da je za svaki odloženi dan podijelio sadaku u visini dvostrukog tog duga.

٦٧٦- نَفْسُ الْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدَيْنِهِ حَتَّى يُقْضَى عَنْهُ.

صحيح: (حم ، ت ، ه ، ك)

676. Duša vjernika visi o njegovom dugu (okačena je o njegov dug) sve dok se on ne podmiri.

٦٧٧- يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ ذَنْبٍ إِلاَّ الدَّيْنَ.

صحيح: (حم ، م)

677. Šehidu će biti oprošten svaki grijeh, osim duga.

٣٦- النكاح

36. BRAK

٦٧٨-أَشِيدُوا النِّكَاحَ وَأَعْلِنُوهُ.

حسن: (طب ، الحسن بن سفيان)

678. Razglasite sklapanje braka i objavite ga (stupanje u brak).

٦٧٩- إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمُ امْرَأَةً فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا إِذَا كَانَ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا لِخِطْبَتِهِ، وَإِنْ كَانَتْ لاَ تَعْلَمُ.

صحيح: (حم ، طب)

679. Kada neko od vas hoće da zaprosi ženu ili djevojku, nije mu grijeh da je pogleda, ako je to samo radi prošenja (i sklapanja braka), pa makar ona i ne znala za to.

٦٨٠- إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ، فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا، لَعَنَتْهَا الْمَلاَئِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ.

صحيح: (حم ، ق ، د)

680. Ženu koja (bez opravdanoga razloga) odbije muža, kada je pozove u postelju te on zanoći ljut, proklinju meleki sve dok ne osvane.

٦٨١- إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا، قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتِ.

صحيح: (البزار ، طب ، حم – واللفظ له)

681. Ženi koja redovno klanja pet vakata namaza, posti mjesec ramazan, čuva svoje stidno mjesto i pokorna je svom mužu, reći će se: "Uđi u Džennet na koja god džennetska vrata želiš."

٦٨٢- ... اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلاَهُ، إِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا.

صحيح: (ق)

682. Oporučujem vam da lijepo postupate prema ženama, jer žena je stvorena od rebra, a najkrivlji dio rebra je njegov vrh. Pa, ako ga pokušaš ispraviti – slomit ćeš ga (doći će do razvoda), a ako ga budeš ostavio – ostat će iskrivljeno. Stoga, oporučujem vam da budete dobri i pažljivi prema ženama.

٦٨٣- أُنْظُرِي أَيْنَ أَنْتَ مِنْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتُكِ وَنَارُكِ.

حسن: (ابن سعد ، طب)

683. (Ženo!) Pazi kakvo mjesto imaš kod svoga muža (kako se ophodiš prema njemu), jer on je tvoj Džennet i Džehennem!

٦٨٤- تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ، فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الْأُمَمَ.

صحيح: (د ، ن) ، وَلِ(حم) بمعناه.

684. Ženite se ženama koje su vam drage i koje su rotkinje, jer ja ću se pred ostalim narodima ponositi vašom brojnošću.

٦٨٥- تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ.

صحيح: (ق ، د ، ن ، ه)

685. Ženu udaju četiri stvari: imetak, porijeklo, ljepota i njena vjera. Uzmi (izaberi) onu koja je vjeri odana, osiromašio (tj. ako ne poslušaš savjet).

٦٨٦- اَلثَّيِّبُ تُعْرِبُ عَنْ نَفْسِهَا، وَالْبِكْرُ رِضَاهَا صَمْتُهَا.

صحيح: (حم ، ه)

686. Udovica (pri stupanju u brak) se sama riječima izjašnjava pristaje li ili ne, dok se za djevojku (koja se nije udavala) i šutnja (prilikom pitanja) ubraja u pristanak.

٦٨٧- حَقُّ الْمَرْأَةِ عَلَى الزَّوْجِ: أَنْ يُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمَ، وَيَكْسُوهَا إِذَا اكْتَسَى، وَلاَ يَضْرِبَ الْوَجْهَ، وَلاَ يُقَبِّحَ، وَلاَ يَهْجُرَ إِلاَّ فِي الْبَيْتِ.

صحيح: (طب ، ك)

687. Dužnosti (obaveze) muža prema ženi su: da je nahrani kada i sebe, da je odijeva kada i sebe, da je ne udara u lice, da je ne ruži i da se na nju ne ljuti, osim kod kuće.

٦٨٨- خَيْرُ الصَّدَقَاتِ أَيْسَرُهُ.

صحيح: (ه ، ك)

688. Najbolji mehr je onaj koji je najlakši.

٦٨٩- خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي.

صحيح: (ت ، ه ، طب)

689. Najbolji je među vama onaj koji je najbolji svojoj porodici, a ja sam, između vas, najbolji svojoj porodici.

٦٩٠- خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِلنِّسَاءِ.

صحيح: (ك)

690. Najbolji među vama su oni koji najbolje postupaju (koji su najbolji) prema ženama.

٦٩١- خَيْرُ النِّسَاءِ – امْرَأَةٌ إِذَا نَظَرْتَ إِلَيْهَا سَرَّتْكَ، وَإِذَا أَمَرْتَهَا أَطَاعَتْكَ، وَإِذَا غِبْتَ عَنْهَا حَفِظَتْكَ فِي نَفْسِهَا وَمَالِكَ.

صحيح: (طب)

691. Najbolja supruga je ona koja te obraduje kada je pogledaš, koja te posluša kada joj nešto naredi i koja čuva tebe (tvoj ugled), svoj moral i tvoju imovinu kada si odsutan.

٦٩٢- اَلدُّنْيَا كُلُّهَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ.

صحيح: (حم ، م ، ن)

692. Čitav ovaj svijet (i život na njemu) je privremeno uživanje, a njegovo najbolje zadovoljstvo i užitak je dobra (čestita i poštena) žena.

٦٩٣- اَلرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلاَدَةُ.

صحيح: (مالك ، ق ، ت ، ن)

693. Po mlijeku je zabranjeno isto što i po krvi. (Zabranjeno je oženiti sestru po mlijeku, koja je u djetinjstvu dojila istu osobu, kao što je zabranjeno oženiti sestru po krvi.)

٦٩٤- قَلْبٌ شَاكِرٌ، وَلِسَانٌ ذَاكِرٌ، وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاكَ وَدِينِكَ خَيْرُ مَا اكْتَنَزَ النَّاسُ.

صحيح: (هب) ، وَلِ(حم ، ت ، ه) قريب منه.

694. Zahvalno srce, jezik zabavljen zikrom i dobra žena koja ti pomaže u ovosvjetskim i vjerskim poslovima, su najbolje što ljudi mogu poželjeti (tj. bolje su od ljudskih riznica).

٦٩٥- لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا.

صحيح: (حم ، ك ، ت ، د ، ه)

695. Da sam ikome naredio da učini sedždu nekome (osim Allahu), naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu.

٦٩٦- مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لاَ تَعْزِلُوا، فَإِنَّ اللَّهَ قَدَّرَ مَا هُوَ خَالِقٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، ن)

696. Nije vam grijeh da, prilikom odnosa sa svojom suprugom, sjeme izbacite van jer Allah je odredio šta će biti stvoreno sve do Sudnjega dana.

٦٩٧- مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الْإِيمَانِ، فَلْيَتَّقِ اللهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي.

حسن: (طس)

697. Ko se oženi, upotpunio je pola vjere, pa neka se boji Allaha (neka bude bogobojazan) u polovici koja je ostala.

٦٩٨- لاَ أَعُدُّهُ كَاذِبًا: اَلرَّجُلُ يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ - يَقُولُ الْقَوْلَ وَلاَ يُرِيدُ بِهِ إِلاَّ الْإِصْلاَحَ، وَالرَّجُلُ يَقُولُ فِي الْحَرْبِ، وَالرَّجُلُ يُحَدِّثُ امْرَأَتَهُ وَالْمَرْأَةُ تُحَدِّثُ زَوْجَهَا.

صحيح: (د)

698. Ne ubrajam u one koji lažu: čovjeka koji nešto kaže da bi izmirio zavađene, a ne želi (tim govorom) ništa drugo do da ih pomiri; čovjeka koji nešto kaže u ratu (borbi - neprijatelju); i čovjeka koji razgovara sa svojom ženom i ženom koja razgovara sa svojim mužem. (I tom prilikom zaobiđe istinu u onome što je dozvoljeno.)[62]

٦٩٩- يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

699. O mladići! Ko od vas bude u mogućnosti (bude imao sredstava) za brak, neka se oženi, jer to (brak) najbolje čuva pogled (oči od harama) i polni organ (od bluda). A onaj ko ne bude u mogućnosti, neka posti, jer post će ga odvratiti od bluda.

[62] Tj. kako bi sačuvali skladan bračni život.

٣٧- الوالدان والأولاد

37. RODITELJI I DJECA

٧٠٠- أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ: اَلصَّلَاةُ لِوَقْتِهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

صحيح: (حم، ق، د، ن)

700. Allahu najdraža djela su: klanjanje namaza na vrijeme, zatim dobročinstvo prema roditeljima, zatim džihad na Allahovom putu.

٧٠١- أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَ لَهَا ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ كَانُوا (لَهَا) حِجَابًا مِنَ النَّارِ. قَالَتِ امْرَأَةٌ: وَاثْنَانِ ؟ قَالَ: وَاثْنَانِ.

صحيح: (حم، خ)

701. "Ženi kojoj umre troje djece to će biti zaštita od vatre." Jedna žena upita: "A dvoje, o Božiji Poslaniče?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "I dvoje."

٧٠٢- اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ.

صحيح: (ق)

702. Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci (ne pravite razliku između njih).

٧٠٣- احْبِسُوا صِبْيَانَكُمْ حَتَّى تَذْهَبَ فَوْعَةُ الْعِشَاءِ، فَإِنَّهَا سَاعَةٌ تَخْتَرِقُ فِيهَا الشَّيَاطِينُ.

صحيح: (ك)

703. Zabranite svojoj djeci izlazak (iz kuće) u prvi sumrak (u predakšamsko doba), jer su to časovi kada su šejtani jako aktivni i kada se raziđu po zemlji.

٧٠٤- إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلاَئِكَتِهِ: قَبَضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: قَبَضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ. فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمِدَكَ وَاسْتَرْجَعَ. فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ.

حسن: (ت)

704. Kada umre dijete čovjeku, Allah dž.š. kaže melekima: " Jeste li uzeli dijete moga roba?" "Da", odgovore oni. Allah kaže: "Jeste li uzeli plod njegovog srca?" "Da", odgovore oni. Zatim Allah upita: "Šta je na to rekao moj rob?" Oni odgovore: " Zahvaljuje Ti i izgovara 'Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun' ('Svi smo Allahovi i Njemu se svi vraćamo')".[63] Tada Uzvišeni Allah kaže: "Sagradite za moga roba kuću u Džennetu i nazovite je 'bejtul-hamd' (kuća zahvalnosti)."

٧٠٥- إِنَّ أَحَبَّ أَسْمَائِكُمْ إِلَى اللَّهِ: عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ.

صحيح: (حم ، م ، ه ، ت)

705. Allahu su od vaših imena najdraža: Abdullah (Allahov rob) i Abdur-Rahman (rob Milostivog).

٧٠٦- تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ، وَلاَ نَقُولُ إِلاَّ مَا يُرْضِي رَبَّنَا. وَاللَّهِ، يَا إِبْرَاهِيمُ إِنَّا بِكَ لَمَحْزُونُونَ. (وَفِي رِوَايَةٍ: وَاللَّهِ، إِنَّا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ لَمَحْزُونُونَ)

صحيح: (حم ، م ، ه ، د)

706. Oči suze, srce je žalosno, ali ne govorimo ništa, osim onoga čime je naš Gospodar zadovoljan. Tako mi Allaha, mi smo tužni zbog rastanka sa tobom, o Ibrahime.[64]

---

[63] Kur anski ajet.

[64] Ovaj hadis je izrečen kada je Poslaniku s.a.v.s. umro sin Ibrahim, te su mu oči zasuzile, a ashabi su začuđeni upitali: "Šta je to, Božiji Poslaniče?".

٧٠٧- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُوصِيكُمْ بِأُمَّهَاتِكُمْ ثَلاَثًا، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُوصِيكُمْ بِآبَائِكُمْ مَرَّتَيْنِ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُوصِيكُمْ بِالْأَقْرَبِ فَالْأَقْرَبِ.

صحيح: (خد ، ه ، طب ، ك)

707. Uzvišeni Allah vam poručuje da vašim majkama činite trostruko dobro. Uzvišeni Allah vam poručuje da vašim očevima činite dvostruko dobro. I Uzvišeni Allah vam poručuje da činite dobro (i budete pažljivi prema) rodbini - od bliže ka daljoj.

٧٠٨- ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ، لاَ شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ.

حسن: (خد ، ت ، د ، حم - واللفظ له)

708. Tri dove će, bez sumnje, kod Allaha biti uslišane: dova roditelja, kojom proklinje svoje dijete, dova mazluma (obespravljenog, kome je učinjena nepravda) i dova putnika.

٧٠٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ جَاهِمَةَ السَّلَمِيِّ أَنَّ جَاهِمَةَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَدْتُ أَنْ أَغْزُوَ وَقَدْ جِئْتُ أَسْتَشِيرُكَ. فَقَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ أُمٍّ ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَالْزَمْهَا، فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ رِجْلَيْهَا.

حسن: (حم ، ن)

709. Muavija b. Džahime kaže da je njegov otac Džahime r.a. jednom prilikom došao kod Poslanika s.a.v.s. i rekao mu: "O Božiji Poslaniče, želim da idem u borbu (džihad) pa sam došao da me posavjetuješ." Poslanik s.a.v.s. je upitao: "Imaš li majku?" Odgovorio je pozitivno, a Poslanik s.a.v.s. je tada rekao: "Budi uz nju (pazi je i brini se o njoj), jer Džennet je pod njenim nogama."

٧١٠- خَيْرُ مَا يُخَلِّفُ الرَّجُلُ مِنْ بَعْدِهِ ثَلاَثٌ: وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ، وَصَدَقَةٌ تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ مِنْ بَعْدِهِ.

حسن: (ه ، هب)

710. Najbolje što čovjek može ostaviti iza sebe (nakon svoje smrti) su tri stvari:

- dobro dijete koje mu čini dovu (moli za njega),
- sadaku (vakuf) koja se koristi, a njemu dospijeva nagrada, i
- znanje kojim se koriste nakon njegove smrti oni nakon njega (tako što je nekog podučio, te ga on prenosi, ili što je napisao knjigu i sl.).

٧١١- رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدَيْنِ، وَسُخْطُهُ فِي سُخْطِهِمَا.

صحيح: (طب)

711. Uz zadovoljstvo roditelja je i Allahovo zadovoljstvo, a Allahova srdžba je uz roditeljsku srdžbu.

٧١٢- رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ، وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ، وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكِبَرَ فَلَمْ يُدْخِلاَهُ الْجَنَّةَ.

صحيح : (حم ، ت ، ك)

712. Propao je i ponižen onaj koji je čuo da sam spomenut u njegovome prisustvu, pa nije donio salavat na mene. Propao je i ponižen onaj koji dočeka ramazan, a zatim prođe prije nego mu grijesi budu oprošteni (tj. ne iskoristi ga, pa da mu se grijesi u njemu oproste). I propao je i ponižen onaj kod koga njegovi roditelji dožive starost, a ne uvedu ga u Džennet (tj. ne zasluži Džennet preko njih).

٧١٣- عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا، وَهُوَ خَلَقَكَ. قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ؟ قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ...

صحيح: (ق) – واللفظ للبخاري.

713. Abdullah ibn Mes'ud r.a. veli: "Pitao sam Božijeg Poslanika s.a.v.s.: "Koji je grijeh najveći?" Odgovorio je: "Da Allahu pripisuješ druga, a On te je stvorio." Upitao sam: "A nakon toga?" Odgovorio je: "Da ubiješ svoje dijete, strahujući i bojeći se da jede sa tobom (da ga izdržavaš)." Rekao sam: "A zatim?" Odgovorio je: "Da počiniš blud sa ženom svoga komšije."

٧١٤- صِغَارُكُمْ دَعَامِيصُ الْجَنَّةِ، يَلْقَى أَحَدُهُمْ أَبَاهُ، فَيَأْخُذُ بِثَوْبِهِ، فَلاَ يَنْتَهِي حَتَّى يُدْخِلَهُ اللَّهُ وَأَبَاهُ الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم ، م ، خد)

714. Vaša umrla djeca su džennetske ptice. Kada neko od njih sretne svoga oca (roditelja), uzet će ga za odjeću i neće ga pustiti sve dok Allah i njega i njegovog oca (roditelja) ne uvede u Džennet.

٧١٥- مُرُوا أَوْلاَدَكُمْ بِالصَّلاَةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ.

حسن: (حم ، د ، ك)

715. Naređujte svojoj djeci da klanjaju kad navrše sedam godina, a i udarite ih radi namaza kada navrše deset godina i razdvojite ih u postelji.

٧١٦- مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوِ انْتَمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ الْمُتَتَابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، د ، ت) ، ولمسلم بمعناه.

716. Ko bude izjavljivao da pripada drugom, a ne svome ocu, ili da ga je neko drugi oslobodio ropstva, a ne onaj koji je to doista učinio, nad njim je Allahovo prokletstvo neprestano, sve do Sudnjega dana.

٧١٧- لاَ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبِيهِ فَهُوَ كُفْرٌ.

صحيح: (ق)

717. Ne osjećajte mržnju, ne odmećite se i ne okrećite od svojih roditelja (očeva). Taj čin je nijekanje onoga što je Allah objavio (jedan vid nevjerstva).

٧١٨- لاَ يَجْزِي وَلَدٌ وَالِدًا إِلاَّ أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا، فَيَشْتَرِيَهُ، فَيُعْتِقَهُ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، د ، ه ، خد)

718. Dijete se ne može odužiti roditelju, osim u slučaju da bude zarobljen (da ga nađe zarobljenog), pa ga otkupi i oslobodi ropstva.

٣٨- المرض

38. BOLEST

٧١٩- اتَّقُوا الْمَجْزُومَ كَمَا يُتَّقَى الْأَسَدَ.

صحيح: (تخ)

719. Čuvajte se gubavca (bolesti kvrgavice) kao što se čuva lava.

٧٢٠- إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونِ بِأَرْضٍ فَلاَ تَدْخُلُوا عَلَيْهِ، وَإِذَا وَقَعَ وَأَنْتُمْ بِأَرْضٍ فَلاَ تَخْرُجُوا مِنْهَا فِرَارًا مِنْهُ.

صحيح: (حم ، ق ، ن) – بألفاظ متقاربة.

720. Ako čujete da se u nekom mjestu pojavila zarazna bolest (kuga), ne ulazite u to mjesto, a ako se pojavila u mjestu gdje se vi nalazite, ne izlazite iz tog mjesta bježeći od nje.

٧٢١- إِنَّ اللهَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِيمَا حُرِّمَ عَلَيْكُمْ.

صحيح: (طب)

721. Allah vam nije dao lijek u onome što vam je zabranjeno (haram).

٧٢٢- إِنَّ اللهَ تَعَالَى لَمْ يُنْزِلْ دَاءً إِلاَّ أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً، إِلاَّ الْهَرَمَ، فَعَلَيْكُمْ بِأَلْبَانِ الْبَقَرِ، فَإِنَّهَا تَرُمُّ مِنْ كُلِّ شَجَرٍ.

صحيح: (ك)

722. Allah dž.š. nije dao nikakvu bolest, a da joj nije dao lijek, osim starosti. Upotrebljavajte kravlje mlijeko (u ishrani) jer krava pase od raznog (svakog) drveća (bilja).

٧٢٣- تَدَاوَوْا عِبَادَ اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلاَّ وَضَعَ لَهُ دَوَاءً، إِلاَّ دَاءً وَاحِدًا : اَلْهَرَمَ.

صحيح: (حم ، حب ، ك ، ٤)

723. Liječite se, o robovi Allahovi, jer Uzvišeni Allah nije dao nijednu bolest, a da nije dao lijek za nju, osim jedne - to je starost.

٧٢٤- دَاوَوْا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ.

حسن: (أبو الشيخ في "الثواب")

724. Vaše bolesne liječite dajući sadaku.

٧٢٥- عَلَيْكُمْ بِأَلْبَانِ الْبَقَرِ، فَإِنَّهَا تَرُمُّ مِنْ كُلِّ شَجَرٍ، وَهُوَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ.

صحيح: (ك)

725. Hranite se kravljim mlijekom, jer one pasu od svakog drveća (bilja), i njihovo mlijeko je lijek za svaku bolest.

٧٢٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْفُثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي الْمَرَضِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ، قَالَتْ: فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنْفُثُ عَلَيْهِ بِهِنَّ، وَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا. قَالَ مَعْمَرٌ: فَسَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ: كَيْفَ يَنْفُثُ؟ قَالَ: كَانَ يَنْفُثُ عَلَى يَدَيْهِ، ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ.

صحيح: (خ) ، ولأحمد الجزء الأول منه.

726. Aiša r.a. veli: "Božiji Poslanik s.a.v.s. bi, dok je bio u bolesti u kojoj je i preselio, učio "na sebe" dvije posljednje sure u Kur'anu (El-Felek i En-Nâs, poznate kao "el-mu'avvizât"), a kada mu je i to postalo teško (kada mu se bolest pogoršala), ja sam učila na njegovu ruku i potirala ga njegovom rukom, radi njenoga bereketa." Ma'mer, jedan od prenosilaca veli: "Pitao sam imama Zuhrija: 'Kako je to učio "na sebe"?' Odgovorio mi je: 'Učio bi (pušući i pljuckajući malo) na ruke, a zatim bi njima potrao svoje lice.'"

٧٢٧- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ، فَقَالَ: إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالاً، مَا سِرْتُمْ مَسِيرً وَلاَ قَطَعْتُمْ وَادِيًا، إِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ، حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ.

صحيح: (م)

وفي رواية: إِنَّ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا، مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا، وَلاَ أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ، وَلاَ قَطَعْتُمْ وَادِيًا، إِلاَّ كَانُوا مَعَكُمْ فِيهِ، وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ، حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ.

صحيح: (حم، خ، د، ه)

727. Džabir r.a. veli: "Bili smo sa Poslanikom s.a.v.s. u jednoj bici pa je tom prilikom rekao: 'Zaista u Medini ima ljudi koji su sa vama (učestvuju sa vama u nagradi) koji god dio puta vi prešli (šta god udijelili) i koju god dolinu prošli, jer ih je samo bolest omela da budu stvarno sa vama'."

٧٢٨- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ قَالَ: لاَ بَأْسَ، طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

صحيح: (خ)

728. Kada bi ušao kod bolesnika da ga posjeti, Poslanik s.a.v.s. bi rekao: "Ne brini, bit ćeš dobro i bit ćeš očišćen od grijeha, ako Bog da!"

٧٢٩- مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَ.

صحيح: (حم، ت، م - واللفظ له)

729. Ko posjećuje bolesnika na džennetskom je putu (ubire džennetske plodove), sve dok se ne vrati iz posjete.

٧٣٠- نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ.

صحيح: (حم، خ، ت، ه)

730. Mnogo ljudi ne zna iskoristiti dvije blagodati (i nemarni su u pogledu njih): zdravlje i slobodno vrijeme.

٣٩- الإمارة (السلطة)

39. VLAST

٧٣١- أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي ثَلاثًا: حَيْفَ الْأَئِمَّةِ، وَإِيمَانًا بِالنُّجُومِ، وَتَكْذِيبًا بِالْقَدَرِ.

صحيح: (ع ، عد ، خط)

731. Bojim se za moje sljedbenike, nakon moje smrti, triju stvari: nepravednih vladara, vjerovanja u zvijezde (praznovjerja) i negiranja Božijeg određenja (kadera).

٧٣٢- أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ.

حسن: (ع ، طس ، حل)

732. Najtežu kaznu na Sudnjem danu će iskusiti nepravedni vladar.

٧٣٣- إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ، إِنْ نَسِيَ ذَكَّرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ، إِنْ نَسِيَ لَمْ يُذَكِّرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ.

صحيح: (د ، هب) ، ولأحمد معنى الجزء الأول منه.

733. Kada Allah hoće dobro jednom vladaru, učini mu iskrenim i povjerljivim njegovog ministra (pomoćnika). Ako vladar nešto zaboravi, ministar će ga podsjetiti, a ako se i sam sjeti, ministar će ga u tom (poslu) pomoći. A ako mu Allah htjedne što drugo, dâ mu za ministra lošu osobu. Ako vladar nešto zaboravi, ministar ga na to ne podsjeti (neće podsjetiti). A ako se vladar sam prisjeti, ministar ga u tome neće pomoći.

٧٣٤- اِسْمَعُوا وَأَطِيعُوا، وَإِنِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ، كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ.

صحيح: (حم، خ، ه، ن)

734. Slušajte i pokoravajte se, pa makar vam naredbodavac bio abesinski rob, glava mu kao grozd (crna i mala).

٧٣٥- إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

صحيح: (حم، ق، د، ن)

735. Pokoravanje se ispoljava samo u onome što je dobro i ispravno (sa stanovišta vjere).[65]

٧٣٦- تَكُونُ أُمَرَاءُ، يَقُولُونَ وَلاَ يُرَدُّ عَلَيْهِمْ، يَتَهَافَتُونَ فِي النَّارِ، يَتْبَعُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

صحيح: (طب)

736. Doći će (poslije mene) vladari koji, kada nešto zapovijede, neće im se (niko) suprotstavljati. Oni će se svaljivati u vatru i slijediti (u tome) jedni druge.

٧٣٧- سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ ... الحديث

صحيح: (ت، حم، ق، ن، مالك - واللفظ له)

737. Sedam osoba će Allah staviti pod (u) Svoj hlad na Dan kada drugog hlada (osim Njegovog) neće biti: pravednog vladara... (Pogledaj hadis u cjelini u poglavlju "Džamija", pod brojem 147.)

---

[65] Ovo je samo dio hadisa, a na njegovom početku stoji da je Poslanik s.a.v.s. jednoj grupi ashaba odredio emira (vođu) i naredio im da ga slušaju i da mu se pokoravaju. Jedne prilike se taj emir naljutio te je naredio da se zapali vatra, a onda naredio ashabima da uđu u nju i pri tome ih podsjetio na to da im je Poslanik s.a.v.s. naredio da mu se pokoravaju. Ashabi su pobjegli i kada su se vratili Poslaniku, ispričali su mu šta se desilo. Poslanik je na to odgovorio: "Da su ušli u nju (vatru), ne bi iz nje izašli! Pokoravanje se ispoljava samo ono što vjera naređuje (odobrava) (tj. u onome što je dobro i ispravno)."

٧٣٨- مَا مِنْ إِمَامٍ أَوْ وَالٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ، وَالْخَلَّةِ، وَالْمَسْكَنَةِ إِلاَّ أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ، وَحَاجَتِهِ، وَمَسْكَنَتِهِ.

صحيح: (ت، حم - واللفظ له)

738. Svakom vladaru ili upravitelju, koji zatvara vrata pred onima koji imaju kakvu potrebu, pred bijednicima, nevoljnicima i siromasima, Allah će zatvoriti nebeska vrata, kada on bude imao kakvu potrebu ili kada ga snađe nevolja, bijeda i siromaštvo.

٧٣٩- مَنْ أَمَرَكُمْ مِنَ الْوُلاَةِ بِمَعْصِيَةٍ فَلاَ تُطِيعُوهُ.

حسن: (حم، ه، ك)

739. Kome neko od starješina (upravitelja) naredi da učini grijeh, neka ga (u tome) ne posluša.

٧٤٠- لاَ طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

صحيح: (ق، د، ن)

740. Nema pokornosti ako je to nepokornost (grijeh) prema Allahu dž.š. Pokornost je samo u onome što je dobro i ispravno (u pogledu vjere).

٧٤١- لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

صحيح: (حم، ك)

741. Nema pokornosti stvorenjima (ljudima) ako je to griješenje prema Stvoritelju.

٧٤٢- يَا أَبَا ذَرٍّ! إِنِّي أَرَاكَ ضَعِيفًا، وَإِنِّي أُحِبُّ لَكَ مَا أُحِبُّ لِنَفْسِي. لاَ تَأَمَّرَنَّ عَلَى اثْنَيْنِ، وَلاَ تَوَلَّيَنَّ مَالَ يَتِيمٍ.

صحيح: (م، د، ن)

742. Ebu Zerre! Ja vidim da si slabašan i želim tebi isto što želim i sebi. Nemoj nipošto ni dvojici ljudi biti naredbodavac i nemoj uzimati na sebe odgovornost za imetak siročeta (upravljanje njime).

٧٤٣- اَلسَّمْعُ وَالطَّاعَةُ حَقٌّ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ أَوْ كَرِهَ، مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ. فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ!

صحيح: (حم، ق، عق)

743. Poslušnost i pokornost vladaru je dužnost i obaveza svakog muslimana, bilo mu to milo ili mrsko, sve dok mu se ne naredi ono što je vjerom zabranjeno. A kada mu se naredi nešto što je vjerom zabranjeno - nema ni slušanja ni pokoravanja.

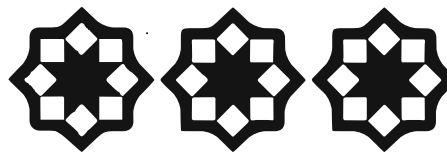

٤٠- القضاء والقدر

40. BOŽIJE ODREĐENJE

٧٤٤- أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي ثَلاَثًا: حَيْفَ الْأَئِمَّةِ، وَإِيمَانًا بِالنُّجُومِ، وَتَكْذِيبًا بِالْقَدَرِ.

صحيح: (ع ، عد ، خط)

744. Bojim se za moje sljedbenike, nakon moje smrti, triju stvari: nepravednih vladara, vjerovanja u zvijezde (praznovjerja) i negiranja Božijeg određenja (kadera).

٧٤٥- إِذَا ذُكِرَ الْقَدَرُ فَأَمْسِكُوا.

صحيح: (طب ، عد)

745. Kada se spomene kader, suzdržite se (od raspravljanja o njemu).

٧٤٦- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا خَلَقَ الْخَلْقَ كَتَبَ بِيَدِهِ عَلَى نَفْسِهِ: "إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي".

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ه - واللفظ له)

746. Kada je Uzvišeni Allah stvorio ovaj svijet, Svojom rukom je Sebi propisao (odredio): "Zaista, Moja milost nadvladava Moju srdžbu."

٧٤٧- إِنَّ اللَّهَ لاَ يَظْلِمُ الْمُؤْمِنَ حَسَنَةً، يُعْطَى عَلَيْهَا فِي الدُّنْيَا، وَيُثَابُ عَلَيْهَا فِي الْآخِرَةِ. وَأَمَّا الْكَافِرُ، فَيُعْطِيهِ حَسَنَاتِهِ فِي الدُّنْيَا، حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ لَمْ يَكُنْ لَهُ بِهَا حَسَنَةٌ يُعْطَى بِهَا خَيْرًا.

صحيح: (حم ، م)

747. Allah dž.š. ne čini nepravdu u odnosu na vjernika i njegovo dobro djelo. Za njega će biti nagrađen i na ovom i na budućem svijetu. A što se tiče nevjernika, on još na ovom svijetu dobija za svoja dobra djela tako da, kada dođe na ahiret, neće ostati nijedno dobro djelo za koje bi mogao dobiti kakav hajr.

٧٤٨- قَدَّرَ اللَّهُ الْمَقَادِيرَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ.

صحيح: (حم ، ت)

748. Allah je odredio sva zbivanja (sve što će se dogoditi) pedeset hiljada godina prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju.

٧٤٩- مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لاَ تَعْزِلُوا، فَإِنَّ اللَّهَ قَدَّرَ مَا هُوَ خَالِقٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، ن)

749. Nije vam grijeh da, prilikom odnosa sa svojom suprugom, sjeme izbacite van jer Allah je odredio šta će biti stvoreno sve do Sudnjega dana.

٧٥٠- اَلْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ. احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَلاَ تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلاَ تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا، لَكَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ "لَوْ" تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

750. Jak vjernik je bolji i draži Allahu dž.š. od slabog (slabašnog) vjernika, a u obojici je hajr. Teži za onim što će ti koristiti, traži pomoć od Allaha i nemoj odustajati (očajavati). A ako te nešto zadesi (kakva nesreća) ne reci: "Da sam uradio ovako, bilo bi tako i tako", nego kaži: "Allah je tako odredio i On radi onako kako On hoće." Jer riječi "da sam..." otvaraju vrata (za posao) šejtanu.

٧٥١- لاَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ إِلاَّ الدُّعَاءُ، وَلاَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلاَّ الْبِرُّ.

حسن: (ت ، ك)

751. Određenje ne može spriječiti ništa osim dove, niti išta može život produžiti, osim dobročinstva.

٧٥٢- لاَ يُغْنِي حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ.

حسن: (ك)

752. Opreznost (ljudska) ne koristi (pomaže) da se izbjegne (Allahovo) određenje.

٧٥٣- يَا غُلاَمُ ! إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ: احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ، احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ. وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ. رُفِعَتِ الْأَقْلاَمُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.

صحيح: (حم ، ت ، ك)

753. Poslanik s.a.v.s. je rekao Abdullahu b. Abbasu r.a.: "O mladiću, podučit ću te nekim riječima: Čuvaj Allaha (budi Mu pokoran, pridržavaj se Njegovih propisa, čuvaj se Njegovih zabrana, imaj stalno na umu Allaha), Allah će te čuvati. Čuvaj Allaha (pridržavaj se propisa...) naći ćeš Ga ispred sebe. Ako tražiš nešto, traži od Allaha. Ako (kada) tražiš pomoć, traži je od Allaha. I znaj, kada bi se čitav ummet (svijet) skupio (i dogovorio) da ti kakvu korist donesu, ne bi je mogli donijeti, osim sa onim što ti je Allah propisao. A kada bi se sakupili (i dogovorili) da ti kakvu štetu nanesu (da ti šta naškode), ne bi ti je mogli nanijeti, osim u onom što ti je Allah već pripisao. Podignuta su pera i osušile stranice."[66]

[66] Tj. pera koja su zapisala određenje i stranice na kojima je određenje zapisano.

٤١- الصداقة

41. PRIJATELJSTVO

٧٥٤- أَحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا، وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا.

صحيح: (ت ، هب ، طب ، قط في "الأفراد" ، عد ، خد)

754. Prijatelja voli umjereno jer se može desiti da ga jednog dana zamrziš, a mrzi umjereno onoga koga ne voliš jer se može desiti da ti jednoga dana postane prijatelj.

٧٥٥- إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ، فَلْيُعْلِمْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ.

صحيح: (د ، ت ، حم ، خد ، حب ، ك)

755. Kada neko od vas zavoli svoga brata, neka mu da do znanja (neka mu kaže i obznani) da ga zaista voli.

٧٥٦- إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ لِجَلاَلِي؟ اَلْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلِّي.

صحيح: (حم ، م ، مالك)

756. Uzvišeni Allah će reći na Sudnjem danu: "Gdje su oni što su se voljeli međusobno u Moje ime? Ja ću ih danas staviti pod Svoj hlad. A osim Moga hlada, danas drugoga hlada nema."

٧٥٧- تَهَادَوْا تَحَابُّوا.

حسن: (خد ، ع)

757. Jedni drugima uručujte poklone (hedije), pa ćete se voljeti.

٧٥٨- دُعَاءُ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ لاَ يُرَدُّ.

صحيح: (البزار)

758. Dova brata za svoga brata (vjernika), dok je on odsutan, se ne odbija.

٧٥٩- سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: ... ... وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَى ذَلِكَ وَتَفَرَّقَا...

صحيح: (ت ، حم ، ق ، ن ، مالك - واللفظ له)

759. Sedam osoba će Allah staviti pod (u) Svoj hlad, na Dan kada drugoga hlada osim Njegovog neće biti: ...dvije osobe koje su se voljele u ime Allaha, radi Njega su se sastajale i radi Njega su se rastajale...

٧٦٠- اَلرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ.

حسن: (ت ، د)

760. Čovjek je vjere svoga prijatelja. Pa, prema tome, pazite koga ćete uzeti za prijatelja.

٧٦١- مَا تَحَابَّ اثْنَانِ فِي اللهِ تَعَالَى، إِلاَّ كَانَ أَفْضَلَهُمَا أَشَدُّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ.

صحيح: (حب ، ك ، خد)

761. Nikada se dvojica ljudi u ime Allaha neće zavoljeti, a da neće bolji od njih dvojice biti onaj koji svoga prijatelja više voli.

٧٦٢- مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوْءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكِيرِ الْحَدَّادِ، لاَ يَعْدَمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ، إِمَّا تَشْتَرِيهِ، أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ، وَكِيرُ الْحَدَّادِ يُحْرِقُ بَيْتَكَ، أَوْ ثَوْبَكَ، أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً.

صحيح: (ق) - واللفظ للبخاري.

762. Dobar drug i nevaljao (zao) drug sliče trgovcu mirisima i kovačkom mijehu. Od trgovca koji prodaje mirise ili ćeš kupiti miris ili ćeš se namirisati (ili će na tebi ostati nešto od njegovoga mirisa). A mijeh, koji raspiruje vatru, ili će ti kuću zapaliti, ili odjeću razgoriti, ili ćeš poprimiti od njega neugodan miris.

٧٦٣- مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصِلَ أَبَاهُ فِي قَبْرِهِ، فَلْيَصِلْ إِخْوَانَ أَبِيهِ مِنْ بَعْدِهِ.

صحيح: (حب ، ع)

763. Ko želi da čini dobročinstvo prema umrlom roditelju, neka uspostavi odnos sa braćom (prijateljima) njegova oca poslije njegove smrti.

٤٢- عذاب الله

42. ALLAHOVA KAZNA

٧٦٤- أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللَّهِ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

764. Najtežu kaznu kod Allaha dž.š. na Sudnjem danu imat će oni koji misle da su dorasli Allahu dž.š. u pogledu stvaranja (tj. da su u mogućnosti da u stvaranju oponašaju Allaha). (To su oni koji prave razne kipove, skulpture, crtaju portrete i sl.)

٧٦٥- أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا لِلنَّاسِ فِي الدُّنْيَا.

صحيح: (حم ، هب ، ك)

765. Najtežu kaznu na Sudnjem danu iskusit će oni koji su na ovom svijetu najviše druge ljude zlostavljali.

٧٦٦- أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ.

حسن: (ع ، طس ، حل)

766. Najtežu kaznu na Sudnjem danu će iskusiti nepravedni vladar.

٧٦٧- إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (ت ، ك ، طب ، هب ، عد)

767. Kada Allah hoće dobro čovjeku - ubrza mu kaznu na ovom svijetu, a kada mu hoće zlo - ostavi ga u grijesima, da bi mu odredio kaznu koja je odgovarajuća za njega (i sve te njegove grijehe) na Sudnjem danu.

٧٦٨- إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ.

صحيح: (حم، ق، د، ت)

768. Najgore mjesto kod Allaha na Sudnjem danu, imat će onaj (bit će u najgorem položaju) koga je svijet ostavio (izbjegavao) bojeći se njegove bestidnosti i odvratnosti (nevaljalosti i zla).

٧٦٩- إِنَّ اللَّهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ.

صحيح: (ق، ه، ت)

769. Zaista Uzvišeni Allah ostavlja nasilnika (i odlaže mu kaznu) sve dok ga ne uzme, a onda Mu neće umaknuti (neće se osloboditi i izbaviti).

٧٧٠- إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ ...

صحيح: (حم، ق، ٤)

770. Ono što je upropastilo (i zbog čega su stradali) oni prije vas je to što, kada ukrade neki ugledni među njima, nisu ga kažnjavali (propisanom šerijatskom kaznom), a kada ukrade neki slab i bespomoćan među njima, nad njim bi izvršili šerijatsku kaznu.

٧٧١- عَامَّةُ عَذَابِ الْقَبْرِ مِنَ الْبَوْلِ.

صحيح: (ك)

771. Većina patnje u kaburu će biti zbog mokraće (o kojoj ljudi nisu vodili računa; koje se nisu čuvali).

٧٧٢- عَذَابُ الْقَبْرِ حَقٌّ.

صحيح: (خط)

772. Kaburski azab (patnja u kaburu) je istina (stvarnost).

٧٧٣- قَاضِيَانِ فِي النَّارِ وَقَاضٍ فِي الْجَنَّةِ: قَاضٍ عَرَفَ الْحَقَّ فَقَضَى بِهِ، فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ، وَقَاضٍ عَرَفَ الْحَقَّ فَجَارَ مُتَعَمِّدًا أَوْ قَضَى بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَهُمَا فِي النَّارِ.

صحيح: (ك)

773. Dvojica sudija će ući u Džehennem, a jedan u Džennet. Sudija koji je spoznao istinu i po njoj presudio, ući će u Džennet. A sudija koji je spoznao istinu, te namjerno izrekao nepravednu presudu, i sudija koji izriče presudu bez (potrebnoga) znanja - njih dvojica će ući u Džehennem.

٧٧٤- قَالَ اللَّهُ: ثَلاَثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ.

صحيح: (حم، خ، ه)

774. Allah dž.š. je rekao: "Sa trojicom ljudi ću se lično sukobiti na Sudnjem danu: čovjekom koji obeća (i ugovori nešto), zaklinjući se Mojim imenom, pa to ne izvrši; sa čovjekom koji proda slobodnog čovjeka (govoreći da je rob), i okoristi se novcem od toga; i sa čovjekom koji iznajmi radnika, te nakon što mu ovaj obavi posao i on se okoristi, ne dâ mu (ugovorenu) naknadu.

٧٧٥- لَمْ يَمْنَعْ قَوْمٌ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلاَّ مُنِعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ، وَلَوْ لاَ الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطِرُوا.

صحيح: (طب)

775. Nijedan narod nije uskratio davanje zekata, a da im nije uskraćena kiša s neba. A da nije životinja, ne bi im pala ni kap kiše.

٧٧٦- مَا أَحَدٌ أَكْثَرَ مِنَ الرِّبَا إِلاَّ كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهِ إِلَى قِلَّةٍ.

صحيح: (ه)

776. Ko god je pokušao kamatom da uveća svoju imovinu, ona mu je na kraju postala manja.

٧٧٧- مَا مِنْ إِمَامٍ أَوْ وَالٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ، وَالْخَلَّةِ، وَالْمَسْكَنَةِ، إِلاَّ أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ، وَحَاجَتِهِ، وَمَسْكَنَتِهِ.

صحيح: (ت ، حم – واللفظ له)

777. Svaki vladar ili upravitelj, koji zatvara vrata pred onima koji imaju kakvu potrebu, pred bijednicima, nevoljnicima i siromasima, Allah će zatvoriti nebeska vrata, kada on bude imao kakvu potrebu, ili kada ga snađe nevolja, bijeda i siromaštvo.

٧٧٨- مَنْ أَخَذَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا ظُلْمًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُ تُرَابَهَا إِلَى الْمَحْشَرِ.

صحيح: (حم ، طب)

778. Ko nepravedno (nasilno) prisvoji dio tuđe zemlje, doći će na Sudnji dan noseći je na mahšer (pred sakupljenim svijetom).

٧٧٩- مَنْ ضَارَّ ضَارَّ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ.

حسن: (حم ، ٤)

779. Ko drugima nanosi štetu, Allah će omogućiti da se i njemu šteta nanese, a onome ko drugima otežava (situaciju), Allah će otežati (pogoršati) njegovu situaciju.

٧٨٠- مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا.

صحيح: (حم ، خ ، ه ، ن)

780. Ko ubije (nevjernika i sl.) koji je pod zaštitom (ugovorom o zaštiti u islamskoj državi), neće ni osjetiti džennetskog mirisa, a njegov miris se osjeća na udaljenosti od četrdeset godina putovanja.

٧٨١- مَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا فَاعْتَبَطَ بِقَتْلِهِ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلاَ عَدْلاً.

صحيح: (د ، الضياء)

781. Ko ubije vjernika i u tome osjeti zadovoljstvo (zbog toga bude sretan), Allah od njega neće primiti nikakva djela (bila ona farzovi ili nafile).

٧٨٢- مَنْ قَطَعَ رَحِمًا، أَوْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَاجِرَةٍ، رَأَى وَبَالَهُ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ.

صحيح: (تخ)

782. Ko prekida odnose sa svojom rodbinom ili se krivo kune, osjetit će zle posljedice svojih djela još prije smrti.

٧٨٣- مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

783. Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.

٧٨٤- مَنْ لاَ يَرْحَمِ النَّاسَ، لاَ يَرْحَمْهُ اللَّهُ.

صحيح: (حم، ق، ت)

784. Ko nema milosti prema ljudima, ni Allah se njemu neće smilovati (ni Allah neće imati milosti prema njemu).

٧٨٥- مَنْ مَنَعَ فَضْلَ مَائِهِ، أَوْ فَضْلَ كَلَئِهِ، مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم)

785. Ko zabrani ili uskrati višak vode (koju posjeduje) ili trave (pašnjaka) drugome, Allah će mu zabraniti i uskratiti Svoje dobrote i blagodati na Sudnjem danu.

٧٨٦- اَلْوَائِدَةُ وَالْمَوْؤُودَةُ فِي النَّارِ.

صحيح: (حم، د)

786. Žena koja pomogne porodilji da svoje žensko dijete zakopa (živo) u zemlju, kao i porodilja, bit će bačeni u džehennemsku vatru.[67]

٧٨٧- وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ، ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلاَ يُسْتَجَابُ لَكُمْ.

حسن: (حم، ت)

[67] Kao što je poznato, to je bio običaj predislamskih Arapa (u džahilijjetu).

787. Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, ili ćete naređivati (da se radi) dobro i odvraćati od zla, ili će vam Allah poslati kaznu poslije čega ćete Mu se moliti (i tražiti pomoć od Njega), a On vam neće dove uslišati.

٧٨٨- اَلَّذِي يَخْنُقُ نَفْسَهُ يَخْنُقُهَا فِي النَّارِ، وَالَّذِي يَطْعَنُهَا يَطْعَنُهَا فِي النَّارِ.

صحيح: (خ) ، ولأحمد بمعناه.

788. Ko sam sebe udavi (uguši), sam će se daviti u vatri (džehennemskoj), a ko se probode (nožem, sabljom i sl. te tako umre), probadat će se i u vatri.

٤٣- الساعة وأشراطها

43. SUDNJI DAN I NJEGOVI PREDZNACI

٧٨٩- إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ. قِيلَ: كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ: إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ.

صحيح: (حم ، خ)

789. "Kada se izgubi emanet (povjerenje među ljudima), onda očekuj Sudnji dan!" Neko upita: "Božiji Poslaniče, kako će se to izgubiti emanet?" "Kada se poslovi (stvari) prepuste i daju onima koji ih nisu dostojni (onima koji nisu sposobni za njih), onda očekuj Sudnji dan", odgovori Poslanik.

٧٩٠- اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ، وَلاَ يَزْدَادُ النَّاسُ عَلَى الدُّنْيَا إِلاَّ حِرْصًا، وَلاَ يَـــزْدَادُونَ مِنَ اللهِ إِلاَّ بُعْدًا.

حسن: (ك)

790. Čas nastupanja (dolaska) Sudnjega dana sve je bliži, a ljudi sve više teže i prepuštaju se dunjaluku (ovom svijetu), a od Allaha se (tako) sve više udaljuju.

٧٩١- إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ لَأَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ، وَيُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ، وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ، وَالْهَرْجُ - الْقَتْلُ.

صحيح: (حم ، ق) - واللفظ للبخاري.

791. Kada se približi Sudnji dan, nastupit će vremena u kojima će se spustiti (pojaviti) džehalet (neznanje), podignut će se znanje (nestat će znanja) i raširit će se ubistva (povećat će se broj ubistava).

٧٩٢- إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ، وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ، وَيَفْشُوَ الزِّنَا، وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ، وَيَذْهَبَ الرِّجَالُ وَيَبْقَى النِّسَاءُ، حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قَيِّمٌ وَاحِدٌ.

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه)

792. Od predznaka Sudnjega dana su i to da će se podići (isčeznuti) znanje, pojaviti džehalet (neznanje), raširiti blud, uživati alkohol, smanjiti broj muškaraca, a povećati broj žena tako da će jedan muškarac biti odgovoran za pedeset žena.

٧٩٣- سَيَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ شُرْطَةٌ، يَغْدُونَ فِي غَضَبِ اللهِ، وَيَرُوحُونَ فِي سَخَطِ اللهِ.

صحيح: (طب)

793. U vrijeme pred Sudnji dan bit će takvih zapovjednika i policije koji će i ići i vraćati se (ujutro i navečer) s posla, a nad njima je Allahova srdžba i ljutnja.

٧٩٤- مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَتَبَاهَى النَّاسُ فِي الْمَسَاجِدِ.

صحيح: (ن)

794. Jedan od predznaka Sudnjega dana je i taj da će se ljudi nadmetati i ponositi podizanjem i uljepšavanjem (svojih) džamija.

٧٩٥- مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَمُرَّ الرَّجُلُ فِي الْمَسْجِدِ وَلاَ يُصَلِّي فِيهِ رَكْعَتَيْنِ، وَأَنْ لاَ يُسَلِّمَ الرَّجُلُ إِلاَّ عَلَى مَنْ يَعْرِفُ ...

صحيح: (طب)

795. Od predznaka Sudnjega dana je i to da čovjek prođe kroz džamiju, a u njoj ne klanja dva rekata (nafile) i da čovjek ne naziva selam, osim onome koga poznaje.

٧٩٦- مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ، أَلْجَمَهُ اللَّهُ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم، ٤، ك)

796. Ko bude upitan za nešto što zna, a uskrati odgovor, Allah će ga na Sudnjem danu okovati obručem od vatre.

٧٩٧- مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (ت ، ن)

797. Ko u islamu osijedi (doživi starost), to će mu biti svjetlo na Sudnjem danu.

٧٩٨- لاَ تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلاَهُ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ.

حسن: (ت) ، وَلِ (٤) بمعناه .

798. Nijedan čovjek se na Sudnjem danu neće maknuti ispred svoga Gospodara dok ne bude upitan za pet stvari: za svoj životni vijek - u što ga je potrošio, za mladost - u čemu ju je proveo, za imetak - kako ga je stekao i u šta ga je trošio, te koliko je postupao po onome što je naučio i saznao.

٧٩٩- لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ عَلَى شِرَارِ النَّاسِ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

799. Sudnji dan (strahote Sudnjega dana) će zadesiti samo zle ljude (neće nastupiti i desiti se, osim nad zlim ljudima).

٨٠٠- لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ، فَيَقُولُ: يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ!

صحيح: (حم ، ق)

800. Sudnji dan neće nastupiti dok čovjek ne bude prolazio pored kabura drugoga čovjeka i govorio: "Da sam bogdo na njegovom mjestu!"

٨٠١- لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَإِذَا طَلَعَتْ (مِنْ مَغْرِبِهَا) فَرَآهَا النَّاسُ، آمَنُوا أَجْمَعُونَ، فَذَلِكَ حِينَ (لاَ يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا، لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ، أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا).

صحيح: (حم، ق، د، ه)

801. Neće nastupiti Sudnji dan sve dok ne izađe Sunce sa zapada. A kada se to desi i kada to ljudi vide, svi će povjerovati (u Uzvišenog Allaha dž.š.), ali tada "neće biti od koristi iman onome koji prije toga nije vjerovao ili, kao vjernik, kakvo dobro uradio."[68]

٨٠٢- لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا الْيَهُودَ، حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ: يَا مُسْلِمُ، هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِي، فَاقْتُلْهُ.

صحيح: (ق)، ولأحمد بمعناه.

802. Neće nastupiti Sudnji dan sve dok muslimani ne povedu borbu protiv jevreja (židova), a tada će i kamen iza kojeg se sakrio jevrej govoriti: "O muslimanu, evo jevreja (sakrio se) iza mene, dođi i ubij ga."[69]

٨٠٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاةً، عُرَاةً، غُرْلاً. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، النِّسَاءُ وَالرِّجَالُ جَمِيعًا، يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ؟ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا عَائِشَةُ، الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهِمَّهُمْ ذَلِكَ.

صحيح: (ق، ن، ه)

803. Aiša r.a. pripovijeda da je čula Allahovog Poslanika s.a.v.s. kako kaže: "Ljudi će se sakupiti (biti proživljeni) na Sudnjem danu goli, bosi, neobrezani (kao od majke rođeni)." Ja ga upitah (veli Aiša): "Allahov Poslaniče, ljudi i žene zajedno, gledaju jedni u druge!?"

"Aiša", odgovori Poslanik, "situacija u kakvoj će se naći je tako žestoka, da ih takvo što neće ni zanimati."

---

[68] El-En'am, 158.

[69] U jednoj predaji kod Muslima stoji i nastavak: "...i kamen i drvo, osim drveta 'garkad' jer je ono jevrejsko drvo.

٨٠٤- يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ، يَأْتُونَكُمْ مِنَ الْأَحَادِيثِ بِمَا لَمْ تَسْمَعُوا أَنْتُمْ وَلاَ آبَاؤُكُمْ، فَإِيَّاكُمْ وَإِيَّاهُمْ، لاَ يُضِلُّونَكُمْ وَلاَ يَفْتِنُونَكُمْ.

صحيح: (حم ، م – في المقدمة)

804. Pred Sudnji dan pojavit će se varalice i lažovi (dedždžali), koji će vam pričati (pripovijedati) hadise za koje niste nikad čuli, ni vi, ni vaši očevi (preci). Čuvajte ih se dobro da vas ne zavedu ili u smutnju ne uvedu i prevare.

٤٤- الجنة والنار

44. DŽENNET I DŽEHENNEM

٨٠٥- أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً، قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ، لاَ اخْتِلاَفَ بَيْنَهُمْ، وَلاَ تَبَاغُضَ، وَلاَ تَحَاسُدَ. لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ، كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ لَحْمِهَا مِنَ الْحُسْنِ. يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا، لاَ يَسْقَمُونَ، وَلاَ يَمْتَخِطُونَ، وَلاَ يَبْصُقُونَ. آنِيَتُهُمُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ، وَأَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ، وَوَقُودُ مَجَامِرِهِمُ الْأُلُوَّةُ.

صحيح: (ق)

805. Prva grupa ljudi koja će ući u Džennet bit će u obliku (kao sjaj) punog mjeseca četrnaeste noći u mjesecu, a ljudi koji će za njima doći bit će kao zvijezda plamteća, koja na nebu najviše sija. Njihova srca će biti poput srca jednoga čovjeka, među njima neće biti razmimoilaženja (nesloge), mržnje, niti zavisti. Svaki od njih će imati po dvije žene, kod svake od njih dvije će se vidjeti moždina (srž) kosti cjevanice (potkoljenice) kroz meso, od velike njihove ljepote. Veličat će Allaha i ujutro i navečer. Neće obolijevati, neće (imati potrebe) brisati nos, niti pljuvati. Posude koje će koristiti su zlatne i srebrne, češljevi su im zlatni, a pehari iz kojih izlazi miris su od istog tog drveta od kojeg je i miris.

٨٠٦- اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

صحيح : (حم ، ق) وللترمذي بمعناه.

806. Čuvajte se džehennemske vatre, pa makar polovicom hurme (dijeleći je), a ako ni to nemate, onda lijepom riječju.

٨٠٧- إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ، فَسَجَدَ، اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ: يَا وَيْلَهُ، أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ، فَسَجَدَ، فَلَهُ الْجَنَّةُ، وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ، فَأَبَيْتُ (فَعَصَيْتُ)، فَلِيَ النَّارُ.

صحيح : (حم ، م ، ه)

807. Kada čovjek prouči ajet sedžde iz Kur'ana, i potom učini sedždu, šejtan se odvoji i plače govoreći: "Teško meni! Čovjeku je naređeno da učini sedždu i on je to i učinio, pa će za to dobiti Džennet. I meni je bilo naređeno da učinim sedždu, pa sam to odbio (ogriješio sam se), i zbog toga sam zaslužio Džehennem (zbog toga me čeka Džehennem).

٨٠٨- إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ افْتَرَقَتْ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَإِنَّ أُمَّتِي سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلاَّ وَاحِدَةً، وَهِيَ الْجَمَاعَةُ.

صحيح : (ه)

808. Izraelćani (židovi) su se podijelili na sedamdeset i jednu grupu, a moj ummet će se podijeliti na sedamdeset i dvije grupe. Sve će ući u Džehennem, osim jedne a to je džemat (zajednica koja primjenjuje sunnet).

٨٠٩- عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا. وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

صحيح: (حم ، خد ، م ، ت)

809. Držite se iskrenosti (budite iskreni) jer iskrenost, zaista, vodi ka dobročinstvu, a dobročinstvo vodi ka Džennetu. Čovjek koji neprestano govori iskreno i teži i traga za istinom, biva kod Allaha dž.š. upisan kao iskreni. Čuvajte (klonite) se laži jer laž vodi ka (ostalom) griješenju, a griješenje vodi u vatru. Čovjek koji neprestano laže i teži (žudi) lažima, biva upisan kod Allaha dž.š. kao lažac.

٨١٠- إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفاً يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا، وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، أَعَدَّهَا اللَّهُ لِمَنْ أَطْعَمَ الطَّعَامَ، وَأَلاَنَ الْكَلاَمَ، وَتَابَعَ الصِّيَامَ، وَصَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ.

حسن: (ت ، هم ، حب ، هب)

810. U Džennetu postoje sobe (odaje) čija se spoljašnost vidi iznutra, a unutrašnjost spolja. Uzvišeni Allah ih je pripremio za one koji gladnima hranu udjeljuju, ljudima se ljepim i prijatnim govorom obraćaju, redovno i često poste nafilu, i noću, dok svijet spava, klanjaju (nafilu-noćni namaz).

٨١١- إِذَا أَخَذْتُ كَرِيمَتَيْ عَبْدِي فِي الدُّنْيَا، لَمْ يَكُنْ لَهُ جَزَاءٌ عِنْدِي إِلاَّ الْجَنَّةَ.

صحيح: (ت)

811. Uzvišeni Allah veli: "Kada na dunjaluku oduzmem oba oka (vid) Mome robu, on kod Mene neće imati drugu nagradu do Dženneta."

٨١٢- إِنَّ اللَّهَ قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتَيْهِ (يُرِيدُ عَيْنَيْهِ) فَصَبَرَ، عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم ، خ)

812. Allah dž.š. kaže: "Kada Moga roba iskušam uzevši mu dvoje najmilije (dva oka), pa u tome bude strpljiv, Ja mu to zamijenim Džennetom."

٨١٣- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ"، يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ.

صحيح: (ق)

813. Uzvišeni Allah je zabranio vatri (da prži) onoga ko kaže (izgovori): "La ilahe illallah" tražeći time Allahovo zadovoljstvo.

٨١٤- تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الاثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ فَيُغْفَرُ (فِيهِمَا) لِكُلِّ عَبْدٍ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا، إِلاَّ رَجُلاً كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاء، فَيُقَال: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا.

صحيح: (م ، ت ، د ، مالك ، خد)

814. Džennetska vrata se otvaraju svakoga ponedjeljka i četvrtka i u tim danima se oprašta svakom robu koji Allahu druga ne pripisuje, osim onome koji je u zavadi sa svojim bratom. Tada se rekne: "Ostavite (pričekajte) ovu dvojicu, dok se ne izmire."

٨١٥- حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ.

صحيح: (خ)

815. Džehennem je okružen užicima, a Džennet je okružen poteškoćama. (Preko strasti i odavanja njima se dospijeva u Džehennem, a preko onoga što je čovjeku mrsko, preko poteškoća u Džennet.)

٨١٦- دَخَلَتِ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمْهَا، وَلَمْ تَدَعْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ، حَتَّى مَاتَتْ.

صحيح: (حم ، ق ، ه)

816. Žena je zbog mačke dospjela u Džehennem, zato što ju je vezala i nije je hranila, niti ju je pustila da se sama hrani kukcima (gmizavcima ili ptičicama) na zemlji, tako da je mačka uginula (dok nije mačka uginula).

٨١٧- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَأَحْلَلْتُ الْحَلاَلَ، وَحَرَّمْتُ الْحَرَامَ، وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا، أَأَدْخُلُ الْجَنَّةَ ؟ قَالَ: نَعَمْ.

صحيح: (م)

817. Džabir r.a. veli: "Upitao je neki čovjek Božijeg Poslanika s.a.v.s.: 'Šta veliš, ako budem klanjao propisane namaze, postio ramazan, smatrao dozvoljenim ono što je Allah učinio dozvoljenim, smatrao zabranjenim (i klonio ga se) ono što je Allah zabranio (učinio haramom) te ne budem

radio ništa više od toga, hoću li ući u Džennet?' Poslanik s.a.v.s. odgovori: 'Hoćeš'."

٨١٨- صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، لَمْ أَرَهُمَا (بَعْدُ): قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ، يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ، عَارِيَاتٌ، مَائِلاَتٌ، مُمِيلاَتٌ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ، لاَ يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ، وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا. وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا.

صحيح: (حم، م)

818. Dvije vrste ljudi bit će stanovnici Džehennema i ja ih više neću vidjeti: ljudi-silnici, u čijim su rukama bičevi poput kravljih repova, kojima tuku druge; i žene koje nose prozirnu odjeću kao da su gole, pa okreću lica od Allahovih zapovjedi i sklone su zlim djelima, a glave su im kao grba kod deva. Takva žena neće ući u Džennet, niti će osjetiti njegov miris. A miris Dženneta se osjeća na tolikoj i tolikoj udaljenosti.

٨١٩- فِي الْجَنَّةِ مَا لاَ عَيْنٌ رَأَتْ، وَلاَ أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.

صحيح: (البزار، طب)

819. U Džennetu ima ono što (ljudsko) oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti čovjeku naumpalo.

٨٢٠- مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (البزار)

820. Ko posvjedoči da nema drugog boga osim Allaha (donese šehadet), ući će u Džennet.

٨٢١- مَنْ كَانَ آخِرُ كَلاَمِهِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم، د، ك)

821. Kome posljednje riječi budu "La illahe illallah", ući će u Džennet.

٨٢٢- مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم، ق)

822. Ko izađe pred Allaha (ko se sretne sa Allahom) na Sudnjem danu, a nije Mu druga pripisivao, ući će u Džennet.[70]

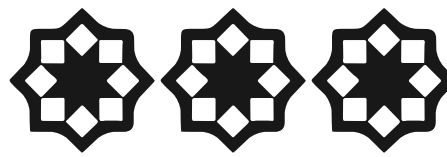

[70] Što ne znači da prije toga neće biti u Džehennemu zbog grijeha, osim ako mu ih Allah oprosti.

٤٥- الدعاء

45. DOVA

٨٢٣- اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهَا تُحْمَلُ عَلَى الْغِمَامِ، يَقُولُ اللهُ: وَعِزَّتِي وَجَلاَلِي، لَأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ.

صحيح: (طب ، الضياء)

823. Čuvajte se kletve osobe kojoj je nepravda učinjena, jer takve kletve se nose oblacima. Allah dž.š. kaže: "Tako Mi Moje moći i veličine, Ja ću ti sigurno pomoći pa makar to bilo nakon izvjesnog vremena."

٨٢٤- اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا، فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ.

حسن: (حم ، ع ، الضياء)

824. Čuvajte se kletve osobe kojoj je nepravda učinjena, pa makar bio i nevjernik, jer toj kletvi nema prepreke (da bude uslišana kod Allaha).

٨٢٥- إِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ بِبُطُونِ أَكُفِّكُمْ، وَلاَ تَسْأَلُوهُ بِظُهُورِهَا.

صحيح: (د)

825. Kada nešto tražite od Allaha (dovu Mu upućujete), neka dlanovi vaših ruku budu gore okrenuti, a ne dolje.

٨٢٦- إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.

صحيح: (خد ، م ، ٣)

826. Kada čovjek umre, prestaju njegova djela (prestane mu stizati nagrada za djela), osim od tri stvari: trajne sadake (vakufa), nauke kojom se (svijet) koristi i dobro odgojenoga (dobroga) djeteta koje za njega dovu čini.

٨٢٧- اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ.

صحيح: (حم ، ش ، خد ، ٤ ، حب ، ك ، ع)

827. Dova je (istinski) ibadet.

٨٢٨- إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةً قَدْ دَعَا بِهَا فَاسْتُجِيبَ لَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (ق ، ت ، ه ، حم – واللفظ له)

828. Svaki je poslanik imao svoju dovu kojom je molio za svoje sljedbenike te mu je ta dova bila uslišana, a ja sam svoju dovu sačuvao (ostavio), tako da će ona biti (moj) šefa'at (zauzimanje) za moj ummet na Sudnjem danu.

٨٢٩- اُدْعُوا اللَّهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ، وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لاَ يَسْتَجِيبُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لاَهٍ.

صحيح: (ك ، ت) ، ولأحمد بمعناه.

829. Allahu dovu upućujte sa čvrstim ubjeđenjem da će vam dovu uslišati i znajte da Allah dž.š. ne uslišava (prima) dovu čovjeka čije je srce u gafletu (zaboravu i nemaru) i koji je nepažljiv i neobazriv (zaokupljen drugim stvarima).

٨٣٠- تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلاَءِ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ.

صحيح: (خ)

830. Tražite od Allaha dž.š. zaštitu (molite Ga da vas sačuva) od teških nesreća, tragičnih posljedica, zle sudbine i da se neprijatelji vašim zlom (nesrećom) ne naslađuju.

٨٣١- ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ: دَعْوَةُ الصَّائِمِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ.

صحيح: (هب ، العقيلي)

831. Tri dove će biti uslišane: dova postača, dova putnika i dova onoga kome je učinjena nepravda (mazluma).

٨٣٢- ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ، لاَ شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ.

حسن: (ت ، د ، خد ، حم – واللفظ له)

832. Tri dove će, bez sumnje, biti uslišane: dova roditelja koji proklinje svoje dijete, dova mazluma (onoga kome je učinjena nepravda) i dova putnika.

٨٣٣- ثَلاَثَةٌ يَدْعُونَ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ فَلاَ يُسْتَجَابُ لَهُم: رَجُلٌ كَانَ تَحْتَهُ امْرَأَةٌ سَيِّئَةَ الْخُلُقِ فَلَمْ يُطَلِّقْهَا، وَرَجُلٌ كَانَ لَهُ عَلَى رَجُلٍ مَالٌ فَلَمْ يَشْهَدْ عَلَيْهِ بِهِ، وَرَجُلٌ آتَى سَفِيهًا مَالَهُ، وَقَدْ قَالَ تَعَالَى: (وَلاَ تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَهُمْ...).

صحيح: (ك)

833. Trojica će upućivati dovu Allahu dž.š., ali im ona neće biti uslišana: čovjek koji ima nemoralnu ženu, pa se ne razvodi od nje, čovjek kod kojeg je neko ostavio imovinu (dio imovine), a on to poriče, i čovjek koji nezreloj osobi (nesvjesnoj osobi) da njenu imovinu (koju je zadužen da čuva dok osoba ne postane zrela i pametna), a Allah dž.š. (u Kur'anu) veli: "Ne dajte (roditelji ili staratelji) u ruke nezrelim osobama (rasipnicima i nesvjesnim) njihovu imovinu..."

٨٣٤- دُعَاءُ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ لاَ يُرَدُّ.

صحيح: (البزار)

834. Vjernikova dova za svoga odsutnoga brata se ne odbija.

٨٣٥- اَلدُّعَاءُ لاَ يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ.

صحيح: (حم ، ن ، ت ، د ، حب)

835. Dova (proučena) između ezana i ikameta neće biti odbijena.

٨٣٦- اَلدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ، فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ.

حسن: (ك)

836. Dova koristi za otklanjanje (ublažavanje) nevolje (nesreće) koja vas je pogodila (snašla), kao i otklanjanje one koja vas nije pogodila. Stoga, o Allahovi robovi, obraćajte se Allahu dovom.

٨٣٧- دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ، وَإِنْ كَانَ فَاجِرًا، فَفُجُورُهُ عَلَى نَفْسِهِ.

حسن: (الطيالسي)

837. Dova (kletva) osobe kojoj je nepravda učinjena će biti uslišana i primljena pa makar on bio i griješnik, a njegovo griješenje njemu škodi.

٨٣٨- سَلِ اللهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ.

صحيح: (تخ ، ك)

838. Traži od Allaha da ti oprosti i da ti zdravlje podari i na ovom i na budućem svijetu.

٨٣٩- (يا عائشة!) عَلَيْكِ بِجُمَلِ الدُّعَاءِ وَجَوَامِعِهِ، قُولِي: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ. وَأَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ. وَأَسْأَلُكَ مِمَّا سَأَلَكَ بِهِ (عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ) مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَأَعُوذُ بِكَ مِمَّا تَعَوَّذَ بِهِ (عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ) مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَمَا قَضَيْتَ لِي مِنْ قَضَاءٍ فَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ رَشَدًا.

صحيح: (خد) ، وَل(حم ، ه) بمعناه.

839. (Aiša!) Uči dovu koja nema mnogo riječi, ali je sadržajna i sveobuhvatana: "Gospodaru moj, od Tebe tražim svako dobro ovoga i budućega svijeta, za koje znam i za koje ne znam. Tebi se utječem od svakoga zla ovoga i onoga svijeta, za koje znam i za koje ne znam. Od Tebe molim Džennet i ono što će me njemu približiti od riječi i djela. Tebi se utječem od vatre (džehenemske) i svega onoga što njoj

približava od riječi i djela. Tebe molim za ono za što Te je molio (Tvoj rob i Tvoj Poslanik) Muhammed s.a.v.s. i Tebi se utječem i tražim zaštitu od onoga od čega je od Tebe tražio zaštitu (Tvoj rob i Tvoj Poslanik) Muhammed s.a.v.s. A ono što si meni propisao, daj da njegove posljedice (njegovi svršeci) budu dobri (hajr).

٨٤٠- كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ، وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ، لاَ شَرِيكَ لَكَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

صحيح: (طب) ، وَلِ(حم ، د) بمعناه.

840. Otkup (za eventualne pogreške) jednog skupa (sijela) je da čovjek prouči: "SUBHANEKE ALLAHUMME VE BIHAMDIKE, EŠHEDU EN LA ILAHE ILLA ENTE VAHDEKE, LA ŠERIKE LEKE, ESTAGFIRUKE VE ETUBU ILEJKE." ("Uzvišen si, Gospodaru moj, i Tebi pripada svaka hvala. Svjedočim da nema drugog boga, osim Tebe Jedinog. Ti druga nemaš, od Tebe oprost tražim i Tebi pokajanje činim").

٨٤١- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَحْيَا وَبِاسْمِكَ أَمُوتُ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا، وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

صحيح: (حم ، ك ، ٤)

841. Kada bi Poslanik s.a.v.s. legao (da spava), stavio bi ruku pod obraz, a zatim bi proučio: "BISMIKE ALLAHUMME AHJA VE BISMIKE EMUTU" ("Gospodaru moj, s Tvojim imenom živim i s Tvojim imenom umirem"), a kada bi se probudio, rekao bi: "ELHAMDU LILLAHILLEZI AHJANA B'ADE MA EMATENA, VE ILEJHIN-NUŠUR." ("Hvala pripada samo Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je umrtvio, i Njemu se sve vraća").

٨٤٢- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلاَمُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ.

صحيح: (ه)

842. Kada bi ulazio u džamiju, Poslanik s.a.v.s. bi rekao (proučio): "BISMILLAH, VES-SELAMU 'ALA RESULILLAH. ALLAHUMMA-GFIRLI ZUNUBI VEF-TAH LI EBVABE RAHMETIKE." ("U ime Allaha i neka je spas na Njegovog Poslanika. Gospodaru moj, oprosti mi moje grijehe i otvori mi vrata Tvoga rahmeta - milosti"). A kada bi izlazio, proučio bi: "BISMILLAH, VES-SELAMU 'ALA RESULILLAH, ALLAUMMA-GFIR LI ZUNUBI, VEF-TAH LI EBVABE FADLIKE. ("U ime Allaha i neka je spas na Njegovog Poslanika. Gospodaru moj, oprosti mi moje grijehe i otvori mi vrata Tvoje dobrote.")

٨٤٣- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا جَعَلَ بَاطِنَ كَفَّيْهِ إِلَى وَجْهِهِ.

صحيح: (طب)

843. Kada bi učio dovu Poslanik s.a.v.s. bi okrenuo (i podigao) dlanove prema licu.

٨٤٤- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ بِهِ هَمٌّ أَوْ غَمٌّ قَالَ: يَا حَيُّ، يَا قَيُّومُ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ.

حسن: (ك)

844. Kada bi Poslanika s.a.v.s. obuzela neka briga ili tuga, obratio bi se Allahu dž.š. dovom: "JA HAJJU, JA KAJJUMU, BIRAHMETIKE ESTEGISU". ("O Živi i Vječni, Ti koji sve održavaš, tražim pomoć od Tvoje milosti.")

٨٤٥- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُدْخِلَ الْمَيِّتُ الْقَبْرَ (إِذَا وُضِعَ الْمَيِّتُ فِي لَحْدِهِ) قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ.

صحيح: (د، ت، ه، هق)

845. Kada bi umrloga stavili u mezar, Poslanik s.a.v.s. bi izgovorio: "BISMILLAHI, VE BILLAHI, VE FI SEBILILLAHI, VE 'ALA MILLETI RESULILLAH." ("U ime Allaha, uz Allaha, na Allahovom putu i u vjeri Allahovog Poslanika.")

٨٤٦- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا: (اللَّهُمَّ) رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

صحيح: (حم، ق، د)

846. Poslanik s.a.v.s. bi od svih dova najčešće učio ovu: "RABBENA ATINA FID-DUNJA HASENETEN VE FIL-AHIRETI HASENETEN, VEKINA 'AZABEN-NAR." ("Gospodaru naš, daj nam dobro i na ovom i na budućem svijetu, i zaštiti nas i sačuvaj od kazne u džehennemskoj vatri.")

٨٤٧- لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ (التَّامَّةِ) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ فِي ذَلِكَ الْمَنْزِلِ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْهُ.

صحيح: (حم، ه)

847. Kada neko od vas, nakon što dođe u neko mjesto (ulogori se) i odsjedne negdje, prouči ovu dovu: "EUZU BIKELIMATILLAHIT-TAMMATI MIN ŠERRI MA HALEK" ("Allahovim savršenim i potpunim riječima tražim da me sačuva i zaštiti od zla svega onoga što je stvorio"), ništa mu u tom mjestu neće nauditi, sve dok se iz njega ne preseli (dok ne nastavi put i napusti to mjesto).

٨٤٨- مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْعُو بِدُعَاءٍ إِلاَّ آتَاهُ اللَّهُ مَا سَأَلَ، أَوْ كَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهُ، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ.

حسن: (حم، ت)

848. Svakom čovjeku koji učini dovu, Allah će dati ono što traži ili će ga umjesto toga sačuvati zla onoliko koliko vrijedi ta dova, osim ukoliko čini dovu za (ono što je) grijeh, ili čini dovu kojom traži prekidanje rodbinskih veza.

٨٤٩- مَا مِنْ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا الْعَبْدُ أَفْضَلَ مِنْ: اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْمُعَافَاةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

صحيح: (ه)

849. Nema bolje dove koju rob čini svome Gospodaru od (dove): "ALLAHUMME INNI ES'ELUKEL-MU'AFATE FID-DUNJA VEL-AHIRETI."

("Gospodaru moj, molim Te da mi podariš zdravlje i oprost na ovom i na budućem svijetu.")

٨٥٠- مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلاَّ قَالَ الْمَلَكُ: وَلَكَ بِمِثْلٍ.

صحيح: (د ، م – واللفظ له) ، ولأحمد بمعناه.

850. Svakom muslimanu koji uči dovu za svoga odsutnoga brata, melek će reći (govori): "I tebi isto tako."

٨٥١- مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ قَبْلَ أَنْ تَدْعُوا فَلاَ يُسْتَجَابَ لَكُمْ.

حسن: (ه) ، ولأحمد بمعناه.

851. Naređujte dobro, a odvraćajte od zla prije nego što dođe vrijeme kada ćete učiti dovu, ali vam ona neće biti uslišana.

٨٥٢- مَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا، فَادْعُوا لَهُ.

صحيح: (طب)

852. Ko vam učini neko dobro nagradite ga za to, a ako ne možete (ne nađete), onda učinite dovu za njega.

٨٥٣- مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ، فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ.

حسن: (ت ، ه)

853. Koga raduje da mu Allah primi dovu dok je u nevoljama i mukama neka što više uči dovu dok je u blagostanju i bez problema.

٨٥٤- مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اَللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم ، خ ، ٤)

854. Ko prouči ovu dovu nakon što čuje ezan: "ALLAHUMME RABB HAZIHID-DA'VETIT-TAMMETI VES-SALATIL-KAIMETI, ÂTI MU HAMMEDENIL-VESILETE VEL-FADILETE, VEB-ASHU MEKAMEN MAH

MUDEN, ELLEZI VE'ATTEH" ("Uzvišeni Allahu, Gospodaru ovog savršenog poziva i nastupajućeg namaza, podari Muhammedu s.a.v.s. šefa'at za nas i počâsti od Tebe, i proživi ga na pohvaljenom i visokom položaju /mjestu/, koje si mu i obećao"), zaslužit će (imat će pravo na) moj šefa'at na Sudnjem danu.

٨٥٥- لاَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ إِلاَّ الدُّعَاءُ، وَلاَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلاَّ الْبِرُّ.

حسن: (ت ، ك)

855. Određenje ne može spriječiti (promijeniti) ništa, osim dove, niti išta život može produžiti, osim dobročinstva.

٨٥٦- يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ، يَقُولُ: دَعَوْتُ، فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي.

صحيح: (ق ، ه ، ت ، د)

856. Dove će biti primljene sve dok ljudi ne budu žurili i požurivali (sve dok ne budete žurili i požurivali) govoreći: "Učio sam dovu, a nije mi uslišana."

٨٥٧- اِتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

857. Čuvajte se kletve (dove protiv tebe) onoga kome je učinjena nepravda, jer između nje i Allaha nema prepreke.

٨٥٨- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ، كَبَّرَ ثَلاَثًا، ثُمَّ قَالَ: (سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا، وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ. وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ). اَللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى ...

صحيح: (حم ، م)

858. Kada bi uzjahao na devu i krenuo na put, Poslanik s.a.v.s. bi tri puta donio tekbir, a zatim proučio: "(SUBHANELLEZI SEHHARE LENA HAZA VE MA KUNNA LEHU MUKRININ. VE INNA ILA RABBINA

LEMUNKALIBUN).[71] ALLAHUMME INNA NES'ELUKE FI SEFERINA HA-ZEL-BIRRE VET-TAKVA, VE MINEL-AMELI MA TERDA..." (Hvaljen neka je Onaj koji je dao da nam one (životinje, prijevozna sredstva) služe, mi to sami ne bismo mogli postići, i mi ćemo se sigurno Gospodaru svome vratiti. Gospodaru naš, Tebe molimo da nam na ovom putu omogućiš da budemo dobročinitelji i bogobojazni, te da od djela radimo samo ono s čim si Ti zadovoljan...)

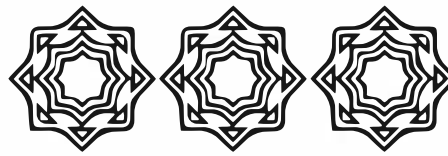

[71] Ez-Zuhruf, 13., 14.

٤٦- الرزق ورحمة الله

46. RIZK, NAFAKA I ALLAHOVA MILOST

٨٥٩- إِنَّ الرِّزْقَ لَيَطْلُبُ الْعَبْدَ أَكْثَرَ مِمَّا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ.

حسن: (عد ، طب)

859. Uistinu, nafaka traži čovjeka više nego što ga traži smrt.

٨٦٠- إِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ نَفَسَ فِي رَوْعِي أَنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ أَجَلَهَا، وَتَسْتَوْعِبَ رِزْقَهَا، فَاتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، وَلاَ يَحْمِلَنَّ أَحَدَكُمُ اسْتِبْطَاءُ الرِّزْقِ أَنْ يَطْلُبَهُ بِمَعْصِيَةِ اللهِ، فَإِنَّ اللهَ تَعَالَى لاَ يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلاَّ بِطَاعَتِهِ.

صحيح: (حل)

860. Džibril mi je u srce stavio (poruku) da niko neće umrijeti dok ne ispuni rok svoga življenja i ne iscrpi svoju nafaku. Pa, bojte se Allaha i nafaku na dozvoljen način tražite. Nemojte da vas zastoj nafake navede da je tražite grijehom (haramom), budući da se ono što je od Allaha ne može dobiti osim pokornošću Njemu.

٨٦١- إِنَّ لِلطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا لِلصَّائِمِ الصَّابِرِ.

صحيح: (ك)

861. Zaista sit čovjek, koji Allahu zahvaljuje na Njegovim blagodatima, ima istu nagradu kao i onaj koji strpljivo posti.

٨٦٢- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ بِهِ.

صحيح: (ق ، ٤ ، طب)

862. Allah oprašta mojim sljedbenicima ono što im na um dođe da učine (od grijeha) - ako (sve dok) to ne izgovore ili ne urade.

٨٦٣- إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ.

صحيح: (حم ، حب ، هب)

863. Allah voli da se koriste Njegove povlastice (u šerijatskim propisima) kao što prezire da se radi ono što je zabranjeno (što je grijeh).

٨٦٤- إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا تُوَسْوِسُ بِهِ صُدُورُهَا، مَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ أَوْ تَتَكَلَّمْ بِهِ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ.

صحيح: (ه ، هق)

864. Allah oprašta mojim sljedbenicima ono što im šejtan prišaptava u srca njihova i ono na što budu primorani, dok god to ne izvrše ili ne izgovore.

٨٦٥- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى رَضِيَ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ الْيُسْرَ، وَكَرِهَ لَهَا الْعُسْرَ.

صحيح: (طب)

865. Uzvišeni Allah voli da mome ummetu (mojim sljedbenicima) olakša obavljanje vjerskih dužnosti i obaveza, a nije Mu drago da budu preopterećeni (te da im postane teško vršiti propisane dužnosti).

٨٦٦- إِنَّ أَهْلَ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ، وَإِنَّ أَهْلَ الْمُنْكَرِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْمُنْكَرِ فِي الْآخِرَةِ.

صحيح: (طب ، حل ، خط)

866. Oni koji dobro čine na dunjaluku, bit će dobročinitelji i na budućem svijetu, a oni koji čine ružna djela, bit će takvi (činit će ih) i na ahiretu.

٨٦٧- اَلرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ. اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ.

صحيح: (حم ، د ، ت ، ك)

867. Onima koji su milostivi, smilovat će se Allah Svemilosni i Uzvišeni. Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji, pa će se i vama smilovati Onaj koji je na nebesima.

٨٦٨- رَحِمَ اللَّهُ رَجُلاً سَمْحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى.

صحيح: (خ ، ه)

868. Neka se Allah smiluje čovjeku koji je velikodušan (u svakoj prilici): kada kupuje, kada prodaje i kada potražuje svoj hakk (svoje pravo, dug i sl.).

٨٦٩- رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْراً فَغَنِمَ، أَوْ سَكَتَ عَنْ سُوءٍ فَسَلِمَ.

حسن: (ابن المبارك)

869. Neka se Allah smiluje čovjeku koji, kad govori, govori ono što je dobro pa bude nagrađen, ili se suzdrži od ružnih riječi pa bude spašen.

٨٧٠- لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ: إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ (سَبَقَتْ) غَضَبِي.

صحيح: (حم ، ق)

870. Kada je Allah dž.š. stvorio svijet, upisao je u Svoju knjigu, a ona je kod Njega, iznad Arša: "Zaista je Moja milost nadvladala (pretekla) Moju srdžbu."

٨٧١- لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ كَمَا يَهْرَبُ مِنَ الْمَوْتِ، لَأَدْرَكَهُ رِزْقُهُ كَمَا يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ.

حسن: (حل)

871. Kada bi čovjek bježao od nafake kao što bježi od smrti, ona bi ga sustizala kao što ga i smrt sustigne.

٨٧٢- مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ن) – واللفظ للبخاري.

872. Ko želi da mu se nafaka proširi i vijek produži, neka održava dobre odnose sa svojom rodbinom.

٨٧٣- وُضِعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأُ، وَالنِّسْيَانُ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ.

صحيح: (هق)

873. Mojim sljedbenicima je oprošteno ono što učine greškom (nenamjerno), u zaboravu i ono na što budu prisiljeni.

٤٧- رسول الله ﷺ

47. ALLAHOV POSLANIK s.a.v.s.

٨٧٤- أَشَدُّ أُمَّتِي لِي حُبًّا قَوْمٌ يَكُونُونَ بَعْدِي، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ أَعْطَى (فَقَدَ) أَهْلَهُ وَمَالَهُ وَأَنَّهُ رَآنِي.

صحيح: (حم) ، ولمسلم بمعناه.

874. Od mojih sljedbenika najviše me vole oni koji će doći poslije mene, a voljeli bi da su me vidjeli pa makar izgubili svoju porodicu i imetak (makar ih to koštalo i gubitka porodice i imetka).

٨٧٥- أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ (مِنَ الْأَنْبِيَاءِ) قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً.

صحيح: (ق ، ن)

875. Dato mi je pet stvari koje nisu date niti jednom poslaniku prije mene: potpomognut sam strahom (koji neprijateljima Allah ulijeva u srce) na udaljenosti od mjesec dana hoda; učinjena mi je zemlja mesdžidom (mjestom za namaz i sedždu) i čistom, pa kojeg god čovjeka zatekne namaz (gdje god bio) - neka ga obavi; dozvoljen mi je ratni plijen, a nije bio dozvoljen nikome prije mene; dat mi je šefa'at (zauzimanje na Sudnjem danu); i prije mene su poslanici bili slani samo svojim narodima, a ja sam poslan cijelome čovječanstvu.

٨٧٦- طُوبَىٰ لِمَنْ أَدْرَكَنِي وَآمَنَ بِي، وَطُوبَىٰ لِمَنْ لَمْ يُدْرِكْنِي ثُمَّ آمَنَ بِي.

صحيح: (ابن النجار) ، وَلِ(حم ، حب) ما يشهد له.

876. Blago onome ko živi u mome vremenu i bude povjerovao u mene (moje poslanstvo), a blago i onome ko bude živio poslije mene (kao moj sljedbenik) i bude povjerovao u mene (moje poslanstvo).

٨٧٧- طُوبَى لِمَنْ رَآنِي وَآمَنَ بِي، وَطُوبَى سَبْعَ مَرَّاتٍ لِمَنْ لَمْ يَرَنِي وَآمَنَ بِي.

صحيح: (تخ ، حب ، ك ، حم - واللفظ له)

877. Blago onome ko me je vidio i povjerovao u mene (moje poslanstvo), a sedam puta blago onome ko me nije vidio, a bude povjerovao u mene (moje poslanstvo).

٨٧٨- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ، وَأَجْوَدَ النَّاسِ، وَأَشْجَعَ النَّاسِ.

صحيح: (ق ، ت ، ه)

878. Alejhisselam je bio najljepši, najdarežljivji i najhrabriji čovjek.

٨٧٩- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا، وَأَحْسَنَهُمْ خَلْقًا، لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ، وَلاَ بِالْقَصِيرِ.

صحيح: (ق)

879. Poslanik s.a.v.s. je bio najljepši u licu (po izgledu) i bio je čovjek najljepše naravi. Nije bio izrazito visok, niti nizak.

٨٨٠- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَخَفِّ (أَخَفَّ) النَّاسِ صَلاَةً فِي تَمَامٍ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، ن)

880. Božiji Poslanik s.a.v.s. je bio najumjereniji prilikom klanjanja namaza (kao imam), bio je (najlakšeg i) najpotpunijeg namaza.

٨٨١- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَفَّ النَّاسِ صَلاَةً عَلَى النَّاسِ، وَأَطْوَلَ النَّاسِ صَلاَةً لِنَفْسِهِ.

صحيح: (حم ، ع)

881. Kada bi klanjao kao imam ljudima, Poslanik s.a.v.s. bi klanjao kratko (bio je najlakšeg namaza), a kada bi klanjao sâm, odužio bi namaz (najduže bi učio).

٨٨٢- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ الرَّجُلُ وَلَهُ اسْمٌ لاَ يُحِبُّهُ حَوَّلَهُ.

صحيح: (ابن منده)

882. Kada bi Poslaniku došao čovjek imena koje mu se nije dopadalo (zbog ružnog značenja koje ono nosi), on bi mu to ime zamijenio (ljepšim).

٨٨٣- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَحْيَا وَبِاسْمِكَ أَمُوتُ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا، وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

صحيح: (حم ، ك ، ٤)

883. Kada bi Poslanik s.a.v.s. legao (da spava), stavio bi ruku pod obraz, a zatim bi proučio: "BISMIKE ALLAHUMME AHJA VE BISMIKE EMUTU" ("Gospodaru moj, s Tvojim imenom živim i s Tvojim imenom umirem"), a kada bi se probudio, rekao bi: "ELHAMDULILLAHILLEZI AHJANA B'ADE MA EMATENA, VE ILEJHIN-NUŠUR." ("Hvala pripada samo Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je umrtvio, i Njemu se sve vraća").

٨٨٤- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاَتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلاَثًا، ثُمَّ قَالَ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَمِنْكَ السَّلاَمُ، تَبَارَكْتَ (يَا) ذَا الْجَلاَلِ وَالْإِكْرَامِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

884. Kada bi završio namaz (predao selam), Poslanik s.a.v.s. bi proučio "istigfar" (rekao bi: "estagfirullah") tri puta, a zatim bi proučio: "Allahumme entes-Selamu ve minkes-selamu, tebarekte ja Zel-dželali vel-

ikram" (Gospodaru moj, Ti si spas i od Tebe je spas, Uzvišen si, o Veliki i Plemeniti").

٨٨٥- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَسُرُّهُ أَوْ بُشِّرَ بِهِ خَرَّ سَاجِدًا، شُكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

حسن: (د، ه - واللفظ له)

885. Kada bi čuo nešto što bi ga obradovalo, Poslanik s.a.v.s. bi, iz zahvalnosti prema Allahu dž.š., učinio sedždu.

٨٨٦- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا حَلَفَ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ.

صحيح: (حم، ه)

886. Kada bi se htio zakleti Poslanik s.a.v.s. bi rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša (život)."

٨٨٧- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ يَقُولُ: أَرْسِلُوا بِهَا إِلَى أَصْدِقَاءِ خَدِيجَةَ.

صحيح: (م)

887. Kada bi zaklao ovcu, Poslanik s.a.v.s. bi rekao: "Pošaljite mesa Hatidžinim prijateljicama."

٨٨٨- كَانَ إِذَا لَبِسَ قَمِيصًا بَدَأَ بِمَيَامِنِهِ.

صحيح: (ت)

888. Kada bi Poslanik s.a.v.s. oblačio košulju, počinjao bi desnom stranom (tj. prvo bi obukao desni rukav).

٨٨٩- كَانَ إِذَا مَشَى لَمْ يَلْتَفِتْ.

صحيح: (ك)

889. Kada bi išao putem, Poslanik s.a.v.s. se ne bi obazirao (okretao).

٨٩٠- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَأْكُلُ مُتَّكِئًا، وَلاَ يَطَأُ عَقِبَيْهِ رَجُلاَنِ.

صحيح: (حم، د، ه)

890. Poslanik s.a.v.s. nikada nije jeo naslonjen (na lakat ili ruku), niti su za njim (kao pratnja i zaštita) išla dvojica ljudi.

٨٩١- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَدَّخِرُ شَيْئًا لِغَدٍ.

صحيح: (ت)

891. Poslanik s.a.v.s. nije ostavljao zalihe (namirnica) za sutra.

٨٩٢- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يُطِيلُ الْمَوْعِظَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

صحيح: (د، ك)

892. Poslanik s.a.v.s. nikada ne bi oduljivao hutbu (predavanje) petkom (na džumi).

٨٩٣- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَمْنَعُ شَيْئًا يُسْأَلُهُ.

صحيح: (حم)

893. Poslanik s.a.v.s. ne bi nikoga odbio kada bi mu nešto zatražio.

٨٩٤- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي ضُعَفَاءَ الْمُسْلِمِينَ وَيَزُورُهُمْ، وَيَعُودُ مَرْضَاهُمْ، وَيَشْهَدُ جَنَائِزَهُمْ.

صحيح: (ع، طب، ك)

894. Resulullah s.a.v.s. je obilazio slabe i iznemogle muslimane, posjećivao je bolesne i prisustvovao dženazama umrlih muslimana.

٨٩٥- كَانَ يَأْكُلُ الْهَدِيَّةَ، وَلاَ يَأْكُلُ الصَّدَقَةَ.

صحيح: (حم، طب، ابن سعد)

895. Vjerovjesnik s.a.v.s. je jeo ono što mu je dato kao poklon, a nije jeo ono što mu je dato kao sadaka.

٨٩٦- كَانَ يَأْمُرُ مَنْ أَسْلَمَ أَنْ يَخْتَتِنَ...

صحيح: (طب)

896. Poslanik s.a.v.s. je naređivao da se osuneti svako ko primi islam...

٨٩٧- كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْعَلُ يَمِينَهُ لِأَكْلِهِ، وَشُرْبِهِ، وَوُضُوئِهِ، وَثِيَابِهِ، وَأَخْذِهِ، وَعَطَائِهِ، وَيَجْعَلُ شِمَالَهُ لِمَا سِوَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم)

897. Poslanik s.a.v.s. bi se služio desnom rukom u jelu i piću, prilikom uzimanja abdesta i oblačenja odjeće, te kod uzimanja i davanja, a lijevom rukom u ostalim prilikama.

٨٩٨- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْبَحُ أُضْحِيَّتَهُ بِيَدِهِ.

صحيح: (حم، ه)

898. Poslanik s.a.v.s. bi lično, svojom rukom, klao svoj kurban.

٨٩٩- كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.

صحيح: (حم، م، د، ت، ه)

899. Poslanik s.a.v.s. je spominjao Allaha dž.š. (činio zikr) u svakoj prilici (u svako doba).

٩٠٠- كَانَ يَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ، وَيُحْيِي آخِرَهُ.

صحيح: (حم، م، ن، ه)

900. Poslanik s.a.v.s. bi spavao samo prvi dio noći, a drugi bi provodio u ibadetu.

٩٠١- مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ، فَقَدْ رَآنِي، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي (بِي).

صحيح: (حم، ق، ت، ه)

901. Ko me vidi u snu, taj me je stvarno vidio, jer se šejtan ne prikazuje (ne može prikazati) u mome liku.

٩٠٢- مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

902. Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu.

٩٠٣- وَدِدْتُ أَنِّي لَقِيتُ إِخْوَانِي الَّذِينَ آمَنُوا بِي، وَلَمْ يَرَوْنِي.

صحيح: (حم)

903. Volio bih da se sretnem sa mojom braćom (vjernicima i sljedbenicima), koji su povjerovali (u moje poslanstvo), a nisu me vidjeli.

٩٠٤- أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ، وَأَوَّلُ شَافِعٍ، وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ.

صحيح: (م)

904. Ja sam predvodnik (vođa) svih ljudi na Sudnjem danu, onaj kome će se kabur prvi otvoriti i prvi koji će se zauzimati za svoj ummet, i prvi kome će biti dozvoljeno da se zauzima (i biti udovoljeno).

٤٨- المناهي

48. ZABRANE

٩٠٥- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُتْبَعَ جِنَازَةٌ مَعَهَا رَانَّةٌ.

حسن: (حم، ه)

905. Božiji Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se slijedi dženaza za kojom ide žena narikača (koja glasno plače i nariče za umrlim).

٩٠٦- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الرَّاكِدِ.

صحيح: (حم، م، ن، ه)

906. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se mokri u stajaću vodu.

٩٠٧- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُجَصَّصَ الْقُبُورُ، وَأَنْ يُكْتَبَ عَلَيْهَا، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهَا، وَأَنْ تُوطَأَ.

صحيح: (م، ت، ن)، وهذا لفظ الترمذي.[٧٣]

907. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se kaburovi malterišu (kreče, zagipsavaju, zazidavaju), da se na njima piše (stavljaju natpisi), da se na njima gradi (turbeta i sl.) i da se po njima gazi i hoda.[73]

---

[٧٣] ولفظ مسلم: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجَصَّصَ الْقَبْرُ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ.

[73] Ovo je rivajet Tirmizije, a u rivajetu kod Muslima stoji: "...zidanje kaburova, sjedenje na njima i gradnju nad njima."

٩٠٨- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ إِلاَّ بِإِذْنِهِمَا.

حسن: (هق)

908. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da čovjek sjedne između dvojice ljudi, osim uz njihovu dozvolu.

٩٠٩- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَشْرَبَ الرَّجُلُ قَائِمًا.

صحيح: (حم، م، د، ت)

909. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se pije stojeći.

٩١٠- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُصَلَّى عَلَى الْجَنَائِزِ بَيْنَ الْقُبُورِ.

صحيح: (طس)

910. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se dženaza-namaz klanja između kaburova (na grebljima, mezarlucima).

٩١١- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقِيمَ الرَّجُلُ أَخَاهُ مِنْ مَقْعَدِهِ وَيَجْلِسَ فِيهِ.

صحيح: (خ)

911. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da neko traži od svoga brata (drugoga čovjeka) da ustane sa mjesta na kojem je sjedio da bi on sjeo (na to mjesto).

٩١٢- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنَامَ الرَّجُلُ عَلَى سَطْحٍ لَيْسَ بِمَحْجُورٍ عَلَيْهِ.

صحيح: (ت)

912. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da čovjek spava na terasi (balkonu i sl.) koja nije ograđena.

٩١٣- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ الْبَصَلِ، وَالْكُرَّاثِ، وَالثُّومِ.[٧٤]

صحيح: (الطيالسي)

913. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se jede prasa, crveni i bijeli luk.[75]

٩١٤- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا، وَتَأْمَنَ مِنَ الْعَاهَةِ.

صحيح: (حم) ، وَلِ(ق ، د ، ه) الجزء الأول منه.

914. Poslanik s.a.v.s. je zabranio prodavanje plodova dok ne sazriju i dok ne budu sigurni od zaraze (pomora, uništenja i sl.).[76]

٩١٥- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ فَضْلِ الْمَاءِ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

915. Poslanik s.a.v.s. je zabranio prodaju viška vode.

٩١٦- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّخَتُّمِ بِالذَّهَبِ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، ن ، ه)

916. Poslanik s.a.v.s. je zabranio (muškarcima) da nose zlatni prsten.

٩١٧- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّكَلُّفِ لِلضَّيْفِ.

صحيح: (ك)

917. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se čovjek preko svojih mogućnosti zalaže da bi što bolje ugostio gosta (npr: da se izlaže velikim troškovima kako bi ga što bolje ugostio).

---

[٧٤] جاء هذا النهي في أكثر الروايات مقيدا بما إذا أراد الرجل الذهاب إلى المسجد أو بين مجموعة من الناس. (أنظر: "سنن أبي داود" ، كتاب الأطعمة ، باب ما جاء في كراهية أكل الثوم والبصل).

[75] U velikom broju predaja ovog hadisa je ova zabrana povezana sa odlaskom čovjeka u džamiju ili izlaskom među društvo. (Pogledaj: "Sunen Ebu Davuda", poglavlje: "O propisima jela", naslov: "Mekruh je jesti crveni i bijeli luk.")

[76] Misli se na prodavanje plodova dok su još na drvetu, neobranih plodova.

٩١٨- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَدَادِ بِاللَّيْلِ وَالْحَصَادِ بِاللَّيْلِ.

صحيح: (هق)

918. Poslanik s.a.v.s. je zabranio noću vršiti ubiranje hurmi i žetvu (pšenice, ječma i sl.).

٩١٩- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجُلُوسِ عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ، وَأَنْ يَأْكُلَ الرَّجُلُ وَهُوَ مُنْبَطِحٌ عَلَى بَطْنِهِ.

حسن: (د ، ه ، ك)

919. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se sjedi za stolom za kojim se pije alkohol. Također je zabranio da čovjek jede ležeći na stomaku (potrbuške).

٩٢٠- نَهَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ سَبِّ الْأَمْوَاتِ.

صحيح: (ك)

920. Poslanik s.a.v.s. je zabranio spominjanje po ružnom, ogovaranje i grdnju umrlih.

٩٢١- نَهَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّدْلِ فِي الصَّلَاةِ، وَأَنْ يُغَطِّيَ الرَّجُلُ فَاهُ.

حسن: (د ، ك) ، وَلِ(حم ، ت) الجزء الأول منه.

921. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se klanja u prostranoj odjeći, koja je opuštena toliko da se vuče po zemlji (ili da neko uvuče ruke ispod nje, te da ga ta odjeća toliko obavije, da ni za vrijeme ruku'a i sedžde ne izvlači ruke iz nje).[77] Također je zabranio da se za vrijeme namaza prekrivaju usta.[78]

---

[77] Ovo su dva najbolja prijevoda (pojašnjenja) riječi "sedl" koja je došla u hadisu.

[78] Kod Arapa je bio običaj da imamom (turbanom) ili nekim drugim dijelom odjeće pokriju usta, pa im je to zabranjeno u namazu.

٩٢٢- عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا، وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ، وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ.

صحيح: (خ)

922. Huzejfe r.a. veli: "Zabranio nam je Poslanik s.a.v.s. da pijemo i jedemo iz zlatnog i srebrnog posuđa, da oblačimo (muškarci) svilenu odjeću i odjeću od zlatotkanine, kao i da sjedimo na njima."

٩٢٣- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ ثُلْمَةِ الْقَدَحِ، وَأَنْ يُنْفَخَ فِي الشَّرَابِ.

صحيح: (حم، د، ك)

923. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se pije iz okrnjene čaše i da se puše u piće ili čorbu (da se ohladi).

٩٢٤- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّفْخِ فِي الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ.

صحيح: (حم)

924. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se puše u (vrelo) jelo i piće.

٩٢٥- نَهَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاتِ إِلَى الْقُبُورِ.

صحيح: (حب)

925. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se klanja prema kaburovima.

٩٢٦- نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ.

صحيح: (ق، ن)

926. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se klanja namaz nakon sabah-namaza sve dok sunce ne izađe, i nakon ikindije-namaza sve dok ne zađe.[79]

٩٢٧- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

صحيح: (حم، ق، ه)

927. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se posti (nafila) petkom (da se izdvoji samo petak i da se posti).

٩٢٨- نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ.

صحيح: (ق)

928. Poslanik s.a.v.s. je zabranio da se posti na dan Ramazanskog i Kurban-bajrama (prve dane ta dva Bajrama).

٩٢٩- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

صحيح: (حم، ق، ت، ه)

929. Poslanik s.a.v.s. je zabranio ubijanje žena i djece (u ratu).

٩٣٠- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ، وَعَنِ الْحَدِيثِ بَعْدَهَا.

صحيح: (طب)

930. Poslanik s.a.v.s. je zabranio spavanje prije jacije i sijela i (beskorisne) razgovore poslije jacije.

٩٣١- نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ، وَالضَّرْبِ فِي الْوَجْهِ.

صحيح: (حم، م، ت)

931. Poslanik s.a.v.s. je zabranio tetoviranje lica, kao i udaranje po licu.

---

[79] Pogledaj napomenu pod istim hadisom u poglavlju "Namaz".

٤٩- الأحاديث المتنوعة

49. RAZNO

٩٣٢- اَلتَّحَدُّثُ بِنِعْمَةِ اللهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ، وَمَنْ لاَ يَشْكُرُ الْقَلِيلَ لاَ يَشْكُرُ الْكَثِيرَ، وَمَنْ لاَ يَشْكُرِ النَّاسَ لاَ يَشْكُرِ اللهَ، وَالْجَمَاعَةُ بَرَكَةٌ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ.

حسن: (هب)

932. Isticati, spominjati i govoriti o Allahovim blagodatima (znak) je zahvalnost(i), a to ne činiti znak je nevjerovanja. Ko nije zahvalan na malom, on je nezahvalan i na velikom. Ko ne zahvaljuje ljudima, taj ne zahvaljuje ni Allahu. Bereket (berićet, blagoslov) je u zajednici (džematu), a patnja i kazna su u razdoru i podjeljenosti.

٩٣٣- أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللهِ تَعَالَى أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ.

حسن: (عبد الله في "زوائد الزهد")

933. Allahu najdraži čovjek je onaj koji najviše koristi svojoj porodici.

٩٣٤- الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

صحيح: (حم، ق، د، طب)

934. Duše su (kao) mobilizirana vojska. One koje se poznaju sastaju se, skupljaju u jednu grupu i slažu se, a one koje se ne poznaju, mimoilaze se, razdvajaju i bježe jedna od druge.

٩٣٥- أَشَدُّ النَّاسِ بَلاَءً الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ. يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَإِنْ كَانَ دِينُهُ صُلْبًا اشْتَدَّ بَلاَؤُهُ، وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَمَا يَبْرَحُ الْبَلاَءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَتْرُكَهُ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ.

صحيح: (ت ، النسائي في "الكبرى" ، ه ، الدارمي ، حم)

935. Najteža iskušenja imaju vjerovjesnici, a zatim njima slični (dobri i pobožni ljudi). Čovjeka pogađa iskušenje prema snazi njegovoga vjerovanja; ako mu je vjera čista i snažna, iskušenje je veće i teže, a ako mu je vjera slaba (i površna), iskušenje će biti srazmjerno snazi njegovoga vjerovanja. Nevolje i iskušenja će pratiti čovjeka sve dok ga ne ostave da hoda po zemlji bez ikakvih grijeha (potpuno očišćen od njih).

٩٣٦- أَيُّمَا امْرَأَةٍ زَادَتْ فِي رَأْسِهَا شَعْرًا لَيْسَ مِنْهُ، فَإِنَّهُ زُورٌ تَزِيدُ فِيهِ.

صحيح: (ن)

936. Žena koja stavlja na glavu periku, obmanjuje (time i griješi) i ustrajava u tome (obmani i griješenju).

٩٣٧- أَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى ضَلاَلَةٍ فَاتُّبِعَ، فَإِنَّ لَهُ مِثْلَ أَوْزَارِ مَنِ اتَّبَعَهُ، وَلاَ يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا، وَأَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى هُدًى فَاتُّبِعَ، فَإِنَّ لَهُ مِثْلَ أُجُورِ مَنِ اتَّبَعَهُ، وَلاَ يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا.

صحيح: (ه)

937. Čovjek - daija koji bude pozivao ljude u zabludu i na stranputicu pa ga oni budu slijedili, ima isti grijeh kao i njegovi sljedbenici, s tim da to ništa neće umanjiti njihove grijehe. A daija koji bude pozivao na pravi put te ga ljudi budu slijedili, ima istu nagradu kao i njegovi sljedbenici, s tim da im ništa neće biti umanjeno od njihove nagrade.

٩٣٨- إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ، جَعَلَهُمُ اللَّهُ فِتْيَةً تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِهِ، وَلْيُلْبِسْهُ مِنْ لِبَاسِهِ، وَلاَ يُكَلِّفْهُ مَا يَغْلِبُهُ، فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنْهُ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ت ، ه)

938. Vaše sluge su vaša braća koje je Allah stavio pod vašu vlast. Pa onaj kome njegov brat bude pod njegovom vlašću, neka ga hrani čime se i on hrani, neka ga oblači i odijeva onim čime se i on odijeva i neka ga ne opterećuje preko njegovih mogućnosti. A ako ga optereti, onda neka mu pomogne.

٩٣٩- إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمُ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ.

حسن: (ه ، البزار ، ابن خزيمة ، طب ، عد ، هب ، ك ، الدولابي ، ابن عساكر)

939. Kada vam dođe (u posjetu) prvak nekog naroda (neko ko u svom narodu uživa ugled), ukažite mu počast!

٩٤٠- إِذَا أُعْطِيتَ شَيْئًا مِنْ غَيْرِ أَنْ تَسْأَلَ فَكُلْ وَتَصَدَّقْ.

صحيح: (حم ، م ، د ، ن)

940. Ako ti neko nešto dâ bez tvog traženja, uzmi to, a i drugima udijeli.

٩٤١- إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، وَلْيَأْخُذْ بِيَمِينِهِ، وَلْيُعْطِ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ، وَيُعْطِي بِشِمَالِهِ (وَيَأْخُذُ بِشِمَالِهِ).

صحيح: (ه ، الحسن بن سفيان في "مسنده")

941. Kada neko od vas jede, neka jede i pije desnom rukom i neka daje i uzima desnom rukom, jer zaista šejtan jede i pije lijevom rukom i daje (i uzima) lijevom rukom.

٩٤٢- إِذَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ شَيْءٌ فَدَعْهُ.

صحيح: (حم ، حب ، ك)

942. Ako te nešto tišti u duši, ostavi ga.

٩٤٣- إِذَا حَضَرْتُمْ مَوْتَاكُمْ فَأَغْمِضُوا الْبَصَرَ، فَإِنَّ الْبَصَرَ يَتْبَعُ الرُّوحَ، وَقُولُوا خَيْرًا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤَمِّنُ عَلَى مَا قَالَ أَهْلُ الْبَيْتِ.

حسن: (حم ، ه ، ك)

943. Kada ste prisutni kod umirućeg, zatvorite mu oči (nakon što umre) jer pogled slijedi i prati dušu. I govorite samo dobro, jer meleki govore: "Amin" na ono što porodica (tada) govori.

٩٤٤- إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

944. Kada sudija donosi (šerijatsku) presudu, ulažući trud (i znanje koje posjeduje), te pravedno presudi, ima dvostruku nagradu (dvije nagrade), a ako uloži trud i znanje pa (ipak) pogriješi, ima jednostruku (jednu) nagradu.

٩٤٥- إِذَا رَأَى أَحَدُكُمُ الرُّؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ، فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا، وَلْيُحَدِّثْ بِمَا رَأَى (بِهَا). وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ(هُ)، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا، وَلاَ يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ، فَإِنَّهَا لاَ تَضُرُّهُ.

صحيح: (حم، خ، ت)

945. Kada neko od vas usnije san koji (je lijep i koji) mu se sviđa, taj mu san dolazi od Allaha, pa neka Allahu na tome zahvaljuje i neka i drugima ispriča taj san. A kada neko usnije nešto što (je ružno i što) mu se ne sviđa, taj san (mu) dolazi od šejtana. Neka onda od Allaha traži zaštitu (neka prouči "e'uzu"), i neka ga nikom ne priča pa mu neće naškoditi.

٩٤٦- اَلتَّأَنِّي مِنَ اللهِ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ.

حسن: (هب)

946. Smirenost je od Allaha, a žurba od šejtana.

٩٤٧- إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ قَدْ مَرِجَتْ عُهُودُهُمْ، وَخَفَّتْ أَمَانَاتُهُمْ، وَكَانُوا هَكَذَا - وَشَبَّكَ بَيْنَ أَنَامِلِهِ (أَصَابِعِهِ)- فَالْزَمْ بَيْتَكَ، وَامْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ، وَخُذْ مَا تَعْرِفُ، وَدَعْ مَا تُنْكِرُ، وَعَلَيْكَ بِخَاصَّةِ أَمْرِ نَفْسِكَ، وَدَعْ عَنْكَ أَمْرَ الْعَامَّةِ.

صحيح: (حم، د، ك)، ولابن ماجة بمعناه.

947. Kada vidiš ljude da krše preuzete obaveze, da postaju nepovjerljivi, da ne ispunjavaju obećanja i da olahko drže do svojih emaneta, i kad budu ovakvi - pri tom je Poslanik izmiješao (prepleo) jagodice svojih prstiju - onda ne napuštaj svoju kuću (ne izlazi), uzdrži i savladaj svoj jezik, prihvati ono što ti je poznato, a odbaci ono što ti je strano, čudno i ono što ne poznaješ. Vodi računa o svojim ličnim poslovima i problemima, a kloni se i ostavi opće brige, poslove i probleme.

٩٤٨- إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ قَدْ أَحْسَنْتَ، فَقَدْ أَحْسَنْتَ، وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ قَدْ أَسَأْتَ، فَقَدْ أَسَأْتَ.

صحيح: (حم ، ه ، طب)

948. Kada čuješ da komšije govore da si nešto dobro uradio, znači da si zaista dobro uradio. A kad čuješ da govore da si ružno postupio, znači da si, zaista, ružno postupio.

٩٤٩- إِذَا سَمِعْتَ الرَّجُلَ يَقُولُ هَلَكَ النَّاسُ، فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ.

صحيح: (مالك ، حم ، خد ، م ، د)

949. Kada čuješ da neko kaže: "Propade svijet", on je taj (znaj da je on taj) koji je najviše propao.

٩٥٠- مَنْ كَانَ لَهُ شَعْرٌ فَلْيُكْرِمْهُ.

صحيح: (هب ، د - واللفظ له)

950. Ko od vas ima dobru kosu, neka je njeguje i održava.

٩٥١- إِذَا كَانَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِهِ، وَإِذَا كَانَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ دِينِكُمْ فَإِلَيَّ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

951. Što se tiče pitanja i poslova ovoga svijeta, vi ih bolje poznajete od mene, a što se tiče pitanja vjere, njihovo rješenje pripada meni.

٩٥٢- إِذَا مَرَّ بِالنُّطْفَةِ ثِنْتَانِ وَأَرْبَعُونَ لَيْلَةً بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهَا مَلَكًا، فَصَوَّرَهَا، وَخَلَقَ سَمْعَهَا، وَبَصَرَهَا، وَجِلْدَهَا، وَلَحْمَهَا، وَعِظَامَهَا. ثُمَّ قَالَ[٨٠]: يَا رَبِّ، أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثَى؟ فَيَقْضِي رَبُّكَ مَا شَاءَ، وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ. ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ، أَجَلُهُ؟ فَيَقُولُ رَبُّكَ مَا شَاءَ، وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ. ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ، رِزْقُهُ؟ فَيَقْضِي رَبُّكَ مَا شَاءَ، وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ. ثُمَّ يَخْرُجُ الْمَلَكُ بِالصَّحِيفَةِ فِي يَدِهِ، فَلاَ يَزِيدُ عَلَى مَا أُمِرَ، وَلاَ يَنْقُصُ.

صحيح: (م)

952. Kada spermi prođe četrdeset i dvije noći, Allah pošalje meleka, koji zametku (djetetu) da oblik, sluh, vid, kožu, meso i kosti. Zatim melek pita[81]: "Gospodaru, muško ili žensko?" Tada tvoj Gospodar odredi onako kako On hoće, a melek upiše te onda pita: "Gospodaru, životni vijek?" Tada tvoj Gospodar kaže ono što On hoće, a melek upiše i onda pita: "Gospodaru, njegov rizk (nafaka, opskrba u životu)?" Tada tvoj Gospodar odredi onako kako On hoće, a melek zapiše. Nakon toga melek izađe sa stranicom u ruci, te niti šta doda tome, niti šta oduzme.

٩٥٣- إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ.

صحيح: (حم، ق)

953. Kada neko od vas vidi čovjeka koji je bogatiji od njega i fizički ljepši, neka pogleda u onoga ko je u tome ispod njega.

---

[٨٠] إنما يقول الملك ذلك بعد أن تمر النطفة في الأطوار الثلاثة، كلها بأربعين يوما، كما في حديث ابن مسعود. ففي حديث حذيفة هذا اختصار، فتنبه!

[81] Govor koji slijedi melek kaže nakon što zametak prođe kroz tri perioda, a svaki period traje po četrdeset dana, kako je došlo u hadisu Ibn Mes'uda r.a. Dakle, u ovom hadisu je jedan vid skraćene verzije pa na to treba obratiti pažnju.

٩٥٤- إِذَا وُضِعَتِ الْجِنَازَةُ فَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً، قَالَتْ: قَدِّمُونِي، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ، قَالَتْ لِأَهْلِهَا: يَا وَيْلَهَا، أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا؟ يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ، إِلاَّ الْإِنْسَانَ، وَلَوْ سَمِعَ الْإِنْسَانُ لَصَعِقَ.

صحيح: (حم ، خ ، ن)

954. Kada se pripremi dženaza i ljudi je ponesu na ramenima, ako to bude dobra duša, ona govori prisutnima: "Požurite sa mnom (da me što prije spustite u kabur)"! Ako umrla osoba ne bude dobra i plemenita duša, ona kaže: "Teško meni, kuda idete sa mnom?" Taj njen glas čuje sve drugo, osim čovjeka. A kada bi on čuo taj glas, pao bi u nesvijest.

٩٥٥- اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ، مَنِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ فَلْيَحْفَظِ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى، وَلْيَحْفَظِ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى، وَلْيَذْكُرِ الْمَوْتَ وَالْبِلاَ، وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ.

حسن: (حم ، ت ، ك ، هب)

955. Iskreno se stidite Uzvišenog Allaha! Ko se Allaha stidi pravim i iskrenim stidom, neka čuva svoju glavu i svijest, zatim neka čuva stomak i ono što je u utrobi (tj. neka čuva stomak od zabranjenih stvari), i neka se često sjeća smrti i raspadanja tijela (u mezaru). Ko teži budućem svijetu (i njegovim blagodatima), on će ostaviti ovosvjetske užitke i luksuze. Pa, ko bude tako postupao i radio, on se istinski Allaha stidi.

٩٥٦- اغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ.

صحيح: (حم في "الزهد" ، حل ، ك ، هب)

956. Iskoristi pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogastvo prije siromaštva i neimaštine.

٩٥٧- أَنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي - الْأَئِمَّةُ الْمُضِلُّونَ.

صحيح: (حم ، طب)

957. Najviše čega se plašim za svoj ummet su imami (vođe) koji vode (za sobom) ljude u zabludu (na krivi put).

٩٥٨- إِنَّ اللَّهَ لاَ يَجْمَعُ أُمَّتِي عَلَى ضَلاَلَةٍ، وَيَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ...

صحيح: (ت)

958. Allah neće dati da se moj ummet (moji sljedbenici) složi na zabludi, a Allahova ruka je sa džematom (zajednicom).

٩٥٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَتَى السَّاعَةُ؟ قَالَ: مَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟ قَالَ: مَا أَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلاَةٍ، وَلاَ صَوْمٍ، وَلاَ صَدَقَةٍ، وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. قَالَ: أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ.

صحيح: (حم ، ق) ، وَلِ(ت) بمعناه.

959. Enes r.a. pripovijeda da je jedan čovjek upitao Poslanika s.a.v.s. kada će biti Sudnji dan. Poslanik s.a.v.s. ga upita: "A šta si pripremio za Sudnji dan?" Čovjek odgovori: "Nisam za njega pripremio ni mnogo namaza, ni posta, ni sadake, ali volim Allaha i Njegovog Poslanika." Poslanik mu tada reče: "Ti ćeš biti sa onima koje voliš."

٩٦٠- اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

صحيح: (حم ، ق ، ٣)

960. Čovjek će biti sa onim koga je volio.

٩٦١- اَ حِمُ شُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ.

صحيح: (ت ، ك) ، وَلِ(حم ، خ) قريب منه.

961. Rodbina je dio Allahove milosti. Ko održava rodbinske veze, Allah održava i uspostavlja veze s njim, a ko ih prekida, Allah prekida vezu s njim.

٩٦٢- إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لاَ يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ، يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ (كُسُوفَ أَحَدِهِمَا) فَصَلُّوا، وَادْعُوا حَتَّى يَنْكَشِفَ مَا بِكُمْ.

صحيح: (حم، ق، ن، ه)

962. Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka (znamenja) koja se ne pomračuju zbog nečije smrti ili života (rođenja), nego Allah njima zastrašuje Svoje robove. Pa kada to vidite (pomračenje), klanjajte i učite dove sve dok pomračenje ne prođe.[82]

٩٦٣- إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنِ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ.

صحيح: (حم، ق، د، ه)

963. Šejtan kola (kruži) po ljudskom tijelu poput krvi.

٩٦٤- إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ: (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا...)، وَقَالَ: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) ...

صحيح: (حم، م، ت)

964. Zaista je Allah dž.š. dobar i lijep i prima samo ono što je dobro i lijepo. Uzvišeni Allah je naredio vjernicima isto ono što je naredio i poslanicima. Allah dž.š. veli: "O poslanici, jedite lijepe stvari i radite dobro..." Također, Allah dž.š. kaže: "O vjernici, jedite lijepe stvari kojima smo vas opskrbili..."

٩٦٥- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ.

صحيح: (حم، هق، طب)

965. Allah dž.š. voli da se koriste Njegove olakšice kao što voli da se ispunjavaju obaveze kojima je zadužio.

---

[82] Povod hadisa je pomračenje Sunca u Medini, koje se desilo upravo onog dana kada je Poslaniku s.a.v.s. umro sin Ibrahim. Svijet je počeo pričati da se pomračenje desilo zbog smrti Poslanikovog sina. Da bi to opovrgnuo i spriječio širenje sujevjerja i gatanja, Poslanik s.a.v.s. je izrekao pomenuti hadis.

٩٦٦- إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُنْزِلُ الْمَعُونَةَ عَلَى قَدْرِ الْمَؤُونَةِ، وَيُنْزِلُ الصَّبْرَ عَلَى قَدْرِ الْبَلاَءِ.

صحيح: (عد، ابن لال)

966. Allah dž.š. daje (spušta) Svoju pomoć prema potrebi i zasluzi, a daje strpljenje prema veličini nesreće.

٩٦٧- إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ، لَأَبَرَّهُ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

967. Zaista ima takvih Allahovih robova koji kada bi se Allahom unaprijed zakleli, Allah bi toj zakletvi (želji) udovoljio.

٩٦٨- إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَدُوٌّ لَكُمْ، فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا عَنْكُمْ.

صحيح: (ق، ه)

968. Vatra vam je, zaista, neprijatelj. Kada pođete na spavanje, ugasite je.

٩٦٩- إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيِي، فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ.

صحيح: (م، ن)

969. Ja sam samo čovjek (kao i vi). Kada vam nešto naredim što se odnosi na vjeru, pridržavajte se toga,[83] a kada vam nešto naredim po svom mišljenju (što ne ulazi u pitanja vjere), ja sam samo čovjek...[84]

٩٧٠- اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا. فَقَالَ رَجُلٌ: كَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا؟ قَالَ: تَحْجُزُهُ عَنِ الظُّلْمِ (مِنَ الظُّلْمِ)، فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ.

صحيح: (حم، خ، ت)

---

[83] Tj. čovjek kojem se objavljuje, kojem dolazi objava od Uzvišenog Allaha dž.š.
[84] Tj. u tim stvarima mogu i pogriješiti.

970. "Pomozite svome bratu bio on nasilnik (zalim) ili trpio nasilje (mazlum)." Neko upita: "Kako to (da) pomažem silniku?" Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Sprječavaj ga da čini nasilje, to je za njega pomoć."

٩٧١- اَلْبَحْرُ الطَّهُورُ مَاؤُهُ الْحِلُّ مَيْتَتُهُ.

صحيح: (حم ، ٤)

971. Morska voda je čista, a ono što ugine u njemu (a živi isključivo u moru) je dozvoljeno jesti.

٩٧٢- اَلْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي، وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ.

حسن: (هق) ، وَلِ(ت) بمعناه.

972. Tužilac je dužan da iznese dokaz, a ako (op)tuženi tužbu opovrgava, to potvrđuje zakletvom.

٩٧٣- تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ، وَإِرْشَادُكَ الرَّجُلَ فِي أَرْضِ الضَّلَالِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَإِمَاطَتُكَ الْحَجَرَ وَالشَّوْكَةَ وَالْعَظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ لَكَ صَدَقَةٌ، وَإِفْرَاغُكَ مِنْ دَلْوِكَ فِي دَلْوِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ.

صحيح: (خد، ت، حب)

973. Tvoj osmjeh, dok gledaš u lice svome bratu je tvoja sadaka (ubraja se u sadaku ili dobra djela). Tvoje upućivanje drugih na dobro, a odvraćanje od zla je sadaka. Da uputiš čovjeka u tuđoj zemlji, u kojoj se izgubio, također je tvoja sadaka. Da skloniš s puta kamen, trn ili kost i to je tvoja sadaka. I da preliješ iz svoje posude (vodu ili hurme) u posudu tvoga brata tvoja je sadaka.

٩٧٤- مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ، وَتَرَاحُمِهِمْ، وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى.

صحيح: (حم ، م)

974. Muslimani (vjernici) su u međusobnoj ljubavi, milosrđu (rahmetu) i suosjećanju kao jedno tijelo, kada mu oboli jedan organ, ostatak tijela pati od nesanice i groznice.

٩٧٥- تَعَرَّفْ إِلَى اللهِ فِي الرَّخَاءِ، يَعْرِفْكَ فِي الشِّدَّةِ.

صحيح: (أبو القاسم بن بشران في "أماليه")

975. Znaj za Allaha (tj. ne zaboravi na Njega) u obilju i kada si miran i bez problema, Allah će za tebe znati (kada si) u nevolji.

٩٧٦- ثَلاَثَةٌ كُلُّهُنَّ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ: عِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَشُهُودُ الْجِنَازَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّه.

حسن: (حم ، خد)

976. Tri stvari su dužnost svakoga muslimana: obilazak bolesnika, prisustvovanje dženazi i kada neko kihne i kaže: " Elhamdulillah", reći mu: "Jerhamukellah" ("Allah ti se smilovao").

٩٧٧- ثَلاَثٌ مُنْجِيَاتٌ: خَشْيَةُ اللهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلاَنِيَةِ، وَالْعَدْلُ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَالْقَصْدُ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى. وَثَلاَثٌ مُهْلِكَاتٌ: هَوًى مُتَّبَعٌ، وَشُحٌّ مُطَاعٌ، وَإِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ.

حسن: (أبو الشيخ في "التوبيخ" ، طس)

977. Tri stvari spašavaju čovjeka: bojati se Allaha u samoći (tajno kada te niko ne vidi) i u javnosti, biti pravedan i u raspoloženju i u srdžbi, i biti umjeren u siromaštvu i u izobilju (bogastvu). A druge tri stvari vode u propast: slijeđenje svojih strasti, odavanje i pokoravanje svojoj škrtosti, i biti očaran i zadivljen svojom ličnošću (biti samoljubiv, narcisoidan).

٩٧٨- اَلْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ.

حسن: (حم ، القضاعي)

978. Zajednica je rahmet (blagoslov), a podvajanje je patnja.

٩٧٩- اَلْحَرْبُ خَدْعَةٌ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ت ، ه ، البزار ، طب ، ابن عساكر)

979. Rat je varka (taktičko nadmudrivanje).

٩٨٠- حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ: إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدْهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ.

صحيح: (حم ، م ، خد)

980. Šest stvari je dužnost svakog muslimana prema drugom muslimanu: kada ga sretneš - nazovi mu selam, kada te pozove (na nešto) - odazovi se, kada od tebe zatraži savjet - posavjetuj ga, kada kihne pa kaže "Elhamdulillah" - reci mu "Jerhamukellah", kada se razboli - obiđi ga i kada umre - isprati njegovu dženazu.

٩٨١- اَلْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ.

صحيح: (حم ، م ، ت ، د)

981. Majčina sestra (tetka) je na stepenu majke.

٩٨٢- خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ، أَحْفُوا الشَّوَارِبَ، وَأَوْفُوا اللِّحَى.

صحيح: (ق – واللفظ لمسلم)

982. Razlikujte se od mušrika, skraćujte brkove, a puštajte brade.

٩٨٣- خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ، يُقْتَلْنَ فِي (الْحِلِّ وَ) الْحَرَمِ: اَلْغُرَابُ، وَالْحِدَأَةُ، وَالْعَقْرَبُ، وَالْفَأْرَةُ، وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن)

983. Pet vrsta životinja je dozvoljeno ubiti u Haremu[85] (i van njega) zbog njihove štetnosti: vranu (gavrana), orla, škorpiju (akrepa), miša i bijesnoga psa.

[85] Misli se na hareme u Mekki i Medini, čija područja je odredio Božiji Poslanik s.a.v.s.

٩٨٤- خَمْسٌ فَوَاسِقُ، يُقْتَلْنَ فِي الْحِلِّ وَالْحَرَمِ: اَلْحَيَّةُ، وَالْغُرَابُ الْأَبْقَعُ، وَالْفَأْرَةُ، وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ، وَالْحُدَيَّا.

صحيح: (حم، م، ن، ه)

984. Pet vrsta životinja je dozvoljeno ubiti i u Haremu i van njega: zmiju, (crnobijeloga) gavrana, miša, bijesnoga psa i orlove.

٩٨٥- خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: اَلْخِتَانُ، وَالاِسْتِحْدَادُ، وَقَصُّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ، وَنَتْفُ الْإِبْطِ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

985. Pet djela spada u prirodu čovjeka (a koje su i sunnet Božijeg Poslanika): sunnećenje (obrezivanje), brijanje dlaka oko stidnih mjesta (genitalija), skraćivanje brkova, rezanje noktiju i čupanje (uklanjanje) dlačica ispod pazuha.

٩٨٦- اَلدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، فَمَنْ أَخَذَ بِحَقِّهِ بُورِكَ لَهُ فِيهَا، وَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِيمَا اشْتَهَتْ نَفْسُهُ لَيْسَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلاَّ النَّارُ.

صحيح: (طب)

986. Ovaj svijet je (kao) divna zelena bašča. Onaj ko se njome (i njenim ljepotama) okoristi na pošten način, onako kako na to ima prâvo, Allah će mu u tome dati berićet (blagoslov). A onaj koji zagazi u ono što mu njegova požuda (duša) zaželi (ne birajući sredstva preko kojih će do toga doći), on na Sudnjem danu neće imati ništa drugo do vatre (džehennemske).

٩٨٧- اَلدِّينَارُ بِالدِّينَارِ، وَالدِّرْهَمُ بِالدِّرْهَمِ، وَصَاعُ حِنْطَةٍ بِصَاعِ حِنْطَةٍ، وَصَاعُ شَعِيرٍ بِصَاعِ شَعِيرٍ، وَصَاعُ مِلْحٍ بِصَاعِ مِلْحٍ، لاَ فَضْلَ بَيْنَ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ.

صحيح: (طب، ك)

987. Zlato za zlato, srebro za srebro, mjera ječma za istu mjeru ječma, mjera pšenice za istu mjeru pšenice i mjera soli za istu mjeru soli. Nema razlike u vrijednosti između navedenog.[86]

٩٨٨- نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا (حَدِيثًا)، فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ، فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ.

صحيح: (ت ، حب)

988. Neka se Allah smiluje i dâ ugodan život čovjeku koji od nas nešto čuje (hadis) te prenese (tačno) onako kako je čuo. Jer, možda onaj kome je nešto preneseno ima bolje shvaćanje i pamćenje od onoga koji je čuo.

٩٨٩- اَلرَّوْحَةُ وَالْغَدْوَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

صحيح: (ق ، ن) – واللفظ للبخاري.

989. Vrednije je na Allahovom putu poraniti i omrknuti, nego cio ovaj svijet i sve što je na njemu.

٩٩٠- سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ، وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي...

صحيح: (حم ، ق ، ت) ، وَلِ(د ، ه) قريب منه.

990. Nastupit će vremena smutnje i iskušenja u kojima će oni koji ostanu kod kuće biti bolji od onih koji su krenuli (da se umiješaju), oni koji su krenuli će biti bolji od onih koji su otišli, a oni koji su otišli bit će bolji od onih koji su uložili trud i požurili...[87]

---

[86] Poslanik s.a.v.s. je zabranio kupoprodaju i zamjenu navedenih stvari jedne za druge, osim u istoj količini, ukazujući na to da davanje veće količine s jedne strane predstavlja kamatu. Međutim, u nastavku hadisa stoji: "Ali, ako se vrste razlikuju (tj. mijenjanje zlata za srebro ili pšenice za ječam, na primjer), onda kupujte i prodajite (mijenjajte) kako hoćete."

[87] Poslanik s.a.v.s. ovim hadisom želi da ukaže koliko je vrijedno u tim nemirnim vremenima smutnje ostati po strani i neučestvovati u tim događajima koji vode u još veću smutnju.

٩٩١- اَلسَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ، وَشَرَابَهُ، وَنَوْمَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهِ، فَلْيُعَجِّلِ الرُّجُوعَ إِلَى أَهْلِهِ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ه)

991. Putovanje je dio patnje, ometa vas od (uobičajne) hrane, pića i spavanja. Zato kada neko od vas obavi potrebu (posao) radi koje je otputovao neka požuri da se vrati svojoj porodici.

٩٩٢- سَلاَمَةُ الرَّجُلِ فِي الْفِتْنَةِ، أَنْ يَلْزِمَ بَيْتَهُ.

حسن: (فر ، أبو الحسن بن المفضل المقدسي في "الأربعين المسلسلة")

992. Spas za čovjeka u vremenu teških iskušenja i smutnji je u tome da ostane kod kuće i ne izlazi.

٩٩٣- يَا غُلاَمُ! سَمِّ اللَّهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، د ، ه)

993. Dječače, spomeni Allahovo ime (kada počneš jesti prouči "bismillu"), jedi desnom rukom i jedi ispred sebe.[88]

٩٩٤- اَلسِّوَاكُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ، مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ.

صحيح: (حم ، الشافعي ، ن ، حب ، ك ، هق ، ه)

994. Misvak je čistač za usta čovjeka i zadovoljstvo Uzvišenoga Gospodara.

٩٩٥- شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي.

صحيح: (حم ، د ، ت ، ن ، حب ، ك ، طب ، خط)

995. Moj šefa'at (zauzimanje na Sudnjem danu) će biti za one moje sljedbenike koji su činili velike grijehe.

---

[88] Ovo je Poslanik s.a.v.s. rekao Omeru b. Ebi Seleme kada je, kako sam kaže, jednom prilikom jeo sa Poslanikom s.a.v.s. uzimajući hranu sa svih strana posude.

٩٩٦- اَلشَّيْخُ يَضْعُفُ جِسْمُهُ، وَقَلْبُهُ شَابٌّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ: طُولِ الْحَيَاةِ، وَحُبِّ الْمَالِ.

حسن: (عبد الغني بن سعيد في "الإيضاح")

996. Starcu oslabi (iznemogne) tijelo, a srce mu je "mladenačko" u ljubavi prema dvjema stvarima: dugom životu i imetku.

٩٩٧- اَلصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى.

صحيح: (حم، ق، ٤، هق، ع، البزار)

997. Pravo strpljenje se ogleda (u tome da čovjek sam sebe savlada) kod (podnošenja) prvog udarca.

٩٩٨- صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ، وَقُلِ الْحَقَّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ.

صحيح: (ابن النجار)

998. Obilazi (od rodbine) onog koji tebe ne obilazi (tj. održavaj rodbinske veze i s onima koji ih prekidaju), čini dobro prema onome ko je tebi (nešto) loše učinio i reci istinu pa makar ona bila i protiv tebe.

٩٩٩- صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ، وَرَنَّةٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ.

حسن: (البزار، الضياء)

999. Dva glasa (zvuka) su prokleta i na ovom i na budućem svijetu: svirka (muzika) u dobru i veselju (blagostanju) i naricanje kod nesreće (tuge i žalosti).

١٠٠٠- طَعَامُ الاثْنَيْنِ كَافِي الثَّلَاثَةِ، وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْأَرْبَعَةِ.

صحيح: (مالك، حم، ق، ت)

1000. Jelo spremljeno za dvojicu (dovoljno da dvojicu zasiti) - dovoljno je za trojicu (da im utoli glad), a jelo spremljeno za trojicu (dovoljno da trojicu zasiti) - dovoljno je za četvericu (da im utoli glad).

١٠٠١- طَيِّبُوا سَاحَاتِكُمْ، فَإِنَّ أَنْتَنَ السَّاحَاتِ سَاحَاتُ الْيَهُودِ.

حسن: (طس)

1001. Uljepšavajte svoje bašče i dvorišta, jer dvorišta koja najviše zaudaraju su dvorišta židova.

١٠٠٢- اَلرَّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِه، إِذَا كَانَ مَرْهُونًا، وَلَبَنُ الدَّرِّ يُشْرَبُ بِنَفَقَتِه، إِذَا كَانَ مَرْهُونًا، وَعَلَى الَّذِي يَرْكَبُ وَيَشْرَبُ النَّفَقَةُ.

صحيح: (خ ، ت ، ه)

1002. Životinja data u zalog može biti upotrijebljena za jahanje i mužu (tj. onaj koji ju je dobio kao zalog dozvoljeno mu je da se na taj način njome koristi), a dužnost je korisnika (onoga ko je jaše i muze) da je hrani i izdržava.

١٠٠٣- عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ. إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ.

صحيح: (حم ، م)

1003. Čudan je položaj vjernika - sve je za njega hajr (dobro). A to nije tako, osim kod vjernika. Ako ga zadesi kakva radost, zahvalan je Allahu i to je za njega hajr. A ako ga zadesi nesreća, strpi se i opet bude dobro za njega (budući da ga za to čeka Allahova nagrada).

١٠٠٤- عَجِبْتُ لِلْمُسْلِمِ، إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ احْتَسَبَ وَصَبَرَ، وَإِذَا أَصَابَهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهَ وَشَكَرَ. إِنَّ الْمُسْلِمَ يُؤْجَرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ، حَتَّى فِي اللُّقْمَةِ يَرْفَعُهَا إِلَى فِيهِ.

صحيح: (الطيالسي ، حم ، هب)

1004. Divim se muslimanu. Kada ga pogodi kakva nesreća, strpljivo je podnosi očekujući (za to) nagradu od Allaha dž.š., a kada ga zadesi kakvo dobro, zahvaljuje i kaže: "Elhamdulillah". Zaista će musliman biti nagrađen za sve što radi, čak i za zalogaj koji uzme i prinese ustima.

١٠٠٥- عَلَيْكُمْ بِالْبَيَاضِ مِنَ الثِّيَابِ، فَلْيَلْبَسْهَا أَحْيَاؤُكُمْ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ، فَإِنَّهَا خَيْرُ (مِنْ خَيْرِ) ثِيَابِكُمْ.

صحيح: (حم ، ن ، ك)

1005. Nosite bijelu odjeću, a i mrtve u bijele ćefine zamotavajte, jer to je vaša najljepša odjeća.

١٠٠٦- عَلَيْكُمْ بِالرَّمْيِ، فَإِنَّهُ مِنْ خَيْرِ لَهْوِكُمْ.

صحيح: (البزار)

1006. Vježbajte se u gađanju (bacanju koplja, streljaštvu) jer to je jedna od vaših najboljih zabava.

١٠٠٧- اَلْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَأَنْ يَسْتَنَّ، وَأَنْ يَمَسَّ طِيبًا - إِنْ وَجَدَ.

صحيح: (حم ، د ، ق - واللفظ للبخاري)

1007. Kupanje petkom je obaveza svakog punoljetnog muslimana, zatim upotreba misvaka (pranje zuba) i, ako nađe mirisa, da se namiriše.

١٠٠٨- غَطِّ فَخِذَكَ، فَإِنَّ فَخِذَ الرَّجُلِ مِنْ عَوْرَتِهِ.

صحيح: (حم ، ك) ، وللترمذي بمعناه.

1008. Pokrij stegno (natkoljenicu), jer je stegno kod muškarca avret (stidni dio tijela).

١٠٠٩- لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ه)

1009. Nije bogatstvo (imati) mnogo imetka, nego je pravo bogatstvo - bogatstvo duše.

١٠١٠- اَلْفَارُّ مِنَ الطَّاعُونِ كَالْفَارِّ مِنَ الزَّحْفِ، وَالصَّابِرُ فِيهِ كَالصَّابِرِ فِي الزَّحْفِ.

صحيح: (حم ، عبد بن حميد)

1010. Bježanje iz mjesta u kojem se pojavila kuga (epidemija) je isto kao i bježanje sa bojnoga polja za vrijeme borbe, a strpljenje u tome je kao strpljenje na bojnom polju u vrijeme borbe.

١٠١١- فُكُّوا الْعَانِيَ، وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ.

صحيح: (حم ، خ)

1011. Oslobađajte zarobljenike (robove), odazivajte se na poziv, hranite gladne i obilazite bolesne.

١٠١٢- اَلْقَاتِلُ لاَ يَرِثُ.

صحيح: (ت ، ه)

1012. Ubica nema pravo nasljedstva (ubijenoga).

١٠١٣- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتَيْهِ (يُرِيدُ عَيْنَيْهِ)، ثُمَّ صَبَرَ، عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم ، خ)

1013. Uzvišeni Allah dž.š. kaže: "Kada Moga roba iskušam (od)uzevši mu dvoje najmilije (dva oka), pa u tome bude strpljiv, Ja mu to zamijenim Džennetom."

١٠١٤- قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِذَا أَحَبَّ عَبْدِي لِقَائِي، أَحْبَبْتُ لِقَاءَهُ، وَإِذَا كَرِهَ لِقَائِي، كَرِهْتُ لِقَاءَهُ.

صحيح: (مالك ، حم ، خ ، ن)

1014. Allah dž.š. veli: "Ako Moj rob želi i drago mu je da se susretne sa Mnom i Ja želim i drag Mi je susret s njim, a ako mu je mrsko i nije mu drago da se susretne sa Mnom, ni Meni nije drag (mrzak Mi je) susret s njim."

١٠١٥- قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِذَا هَمَّ عَبْدِي بِحَسَنَةٍ، وَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبْتُهَا لَهُ حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا كَتَبْتُهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ، وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ، وَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ أَكْتُبْهَا عَلَيْهِ، فَإِنْ عَمِلَهَا كَتَبْتُهَا سَيِّئَةً وَاحِدَةً.

صحيح: (ق، ت)، واللفظ لمسلم.

1015. Allah dž.š. kaže: "Kada Moj rob naumi da učini dobro djelo pa ga ne učini (nešto ga spriječi), Ja mu za to upišem jedno potpuno dobro djelo (kao da ga je i učinio). A ako ga odluči učiniti i učini ga, Ja ću mu za njega upisati deset dobrih djela do sedam stotina puta više od toga. Ako Moj rob odluči (naumi) da učini neko loše djelo pa ga ne učini, Ja mu za to ništa ne upisujem, a ako on to loše djelo učini, onda mu upišem samo jedan grijeh.

١٠١٦- قَالَ لِي جِبْرِيلُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنَّا لاَ نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةٌ (تَصَاوِيرُ).

صحيح: (حم، ق، د)

1016. Rekao mi je Džibril: "Mi (meleki) ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika (crteži).

١٠١٧- قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ، وَرُزِقَ كَفَافًا، وَقَنَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ.

صحيح: (حم، م، ت، ه)

1017. Sigurno je spašen i uspio onaj koji primi islam, kome Allah dâ onoliko koliko mu je potrebno i dovoljno i kome je Allah dao da bude zadovoljan sa onim što mu je dao.

١٠١٨- كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ.

صحيح: (حم، ق، د، ن، ه)

1018. Odredbe o odmazdi za rane su propisane u Allahovoj Knjizi.[89]

---

[89] Povod hadisa je slijedeći: U vrijeme Poslanika s.a.v.s. je neka žena ranila jednoga čovjeka i slomila mu zub (sjekutić). Tada su se posvađali i otišli do Poslanika s.a.v.s., a on je, upitan za situaciju, rekao: "Odmazda, odmazda" (Oko za oko, zub za zub...)Tada je Ummu Rebi'a rekla: "Božiji Poslaniče, zar tu i tu čeka odmazda? Tako mi Allaha, nema odmazde za nju!" Poslanik s.a.v.s. na to reče: "Subhanallah, Ummu Rebi'a!=

١٠١٩- كُلُوا، وَاشْرَبُوا، تَصَدَّقُوا، وَالْبَسُوا فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ، وَلاَ مَخِيلَةٍ.

حسن: (حم ، ن ، ه ، ك)

1019. Jedite i pijte, dijelite (iz svoje imovine) i oblačite se (lijepo), ali bez pretjerivanja (rasipanja) i bez oholosti.

١٠٢٠- كُلُّ ابْنِ آدَمَ يَأْكُلُهُ التُّرَابُ، إِلاَّ عَجْبَ الذَّنَبِ، مِنْهُ خُلِقَ، وَ مِنْهَا (فِيهِ) يُرَكَّبُ.

صحيح: (مالك ، حم ، م ، د ، ن ، ه)

1020. Zemlja će proždrijeti (uništiti) cijelo čovjekovo tijelo, osim vrha kičme (posljednjeg pršljena-"adžbuz-zeneb"); od njega je čovjek stvoren i iz njega će ponovo biti sastavljen (proživljen na Sudnjem danu).

١٠٢١- كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَ(هُوَ) مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَ(هِيَ) مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَ(هُوَ) مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ وَ(هُوَ) مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَكُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ت)

1021. Svi ste pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado. Imam (vođa, vladar) je "pastir" (svome narodu) i on je odgovoran za svoje "stado". Čovjek je "pastir" u svojoj porodici i on je odgovoran za svoje "stado". Žena je "pastirica" u kući svoga muža i ona je odgovorna za svoje "stado". Sluga je "pastir" (u čuvanju) imovine svoga gospodara (vlasnika) i on je odgovoran za svoje "stado". Čovjek (sin, dijete) je "pastir" u imovini svoga oca i on je odgovoran za svoje stado. Pa, svi ste vi "pastiri" i svi ćete biti odgovorni za svoje "stado".

Odredbe o odmazdi za rane su propisane u Allahovoj Knjizi." Ona je i dalje stajala pri svome stavu, da bi na kraju ranjeni čovjek prihvatio samo otkup za rane, bez odmazde. Tada je Poslanik s.a.v.s. izrekao navedeni hadis.

١٠٢٢- كُلُوا جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا، فَإِنَّ الْبَرَكَةَ مَعَ الْجَمَاعَةِ.

حسن: (ه)

1022. Jedite skupa (za jednom sofrom) i nemojte se razdvajati, jer Allahov bereket (blagoslov) je u džematu (zajednici).

١٠٢٣- كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ.

صحيح: (حم ، خ ، ت ، ه)

1023. Budi na ovom svijetu kao da si stranac ili slučajan prolaznik (putnik).

١٠٢٤- كِيلُوا طَعَامَكُمْ، يُبَارَكْ لَكُمْ (فِيهِ).

صحيح: (حم ، خ ، تخ ، ه ، طب)

1024. Vagajte (mjerite) namirnice za ishranu (kada ih kupujete ili prodajete) jer će vam to bereket (blagoslov) donijeti.

١٠٢٥- لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

1025. Podstičite one koji su na samrti na izgovor šehadeta ("La ilahe illallah").

١٠٢٦- لِلْمَمْلُوكِ طَعَامُهُ وَكِسْوَتُهُ (بِالْمَعْرُوفِ)، وَلاَ يُكَلَّفُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا يُطِيقُ.

صحيح: (حم ، م ، هق)

1026. Onima koji su u vašem posjedu pripada pristojna hrana i odjeća te pravo da se ne terete poslom kojeg nisu u mogućnosti obaviti.

١٠٢٧- لَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ نَبِيًّا إِلاَّ بِلُغَةِ قَوْمِهِ.

صحيح: (حم)

1027. Svi vjerovjesnici koje je Allah dž.š. poslao su govorili jezikom svoga naroda.

١٠٢٨- لَمْ يَبْقَ مِنَ النُّبُوَّةِ إِلاَّ الْمُبَشِّرَاتُ. قَالُوا: وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ ؟ قَالَ: اَلرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ.

صحيح: (مالك ، خ)

1028. "Od poslanstva će (nakon mene)[90] ostati samo radosne vijesti." Prisutni ashabi upitaše: "A šta su (kakve su) to radosne vijesti? Poslanik s.a.v.s. odgovori: "Lijepi (istiniti) snovi."

١٠٢٩- لَنْ يَبْرَحَ النَّاسُ يَتَسَاءَلُونَ حَتَّى يَقُولُوا: هَذَا اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ، فَمَنْ خَلَقَ اللَّهَ ؟

صحيح: (خ) ، وَلِ(حم ، م ، د) قريب منه.

1029. Ljudi neće prestati međusobno da se zapitkuju (pitanja na koja će ih šejtan navoditi i od kojih nema koristi) tako da će doći i do toga da kažu: "Dobro, evo, Allah je sve stvorio, pa ko je stvorio Allaha?"

١٠٣٠- لَنْ يَهْلِكَ النَّاسُ حَتَّى يُعْذِرُوا مِنْ أَنْفُسِهِمْ.

صحيح: (حم ، د)

1030. Ljudi (narod) neće propasti, dok sami ne donesu svoju propast.

١٠٣١- لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلاً، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا.

صحيح: (حم، ق، ت، ن، ه)

1031. Da vi znate ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo plakali.

١٠٣٢- لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ لاَدَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ.

صحيح: (حم ، ق ، ه)

---

[90] Ovaj dio hadisa (koji je u zagradi) se nalazi u predaji koju bilježi imam Ahmed u svome "Musnedu".

1032. Kada bi se ljudima sudilo (u korist) samo prema njihovim tvrdnjama, neki od njih bi tražili krvarinu (živote) i imetke drugih ljudi. Ali, onaj koji poriče navode tužitelja i njegove tvrdnje, to pobija zakletvom.

١٠٣٣- لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنَ الذَّهَبِ، ثُمَّ لاَ يَجِدُ أَحَدًا يَأْخُذُهَا مِنْهُ، وَيُرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدُ يَتْبَعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلُذْنَ بِهِ، مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ، وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ.

صحيح: (ق)

1033. Doći će vrijeme kada će čovjek sa sobom nositi sadaku u zlatu i tražiti kome bi je dao, ali neće moći naći nikoga ko bi je primio. U to će vrijeme za jednim čovjekom ići (i po) četrdeset žena koje traže zaštitu kod njega, jer će biti malo muškaraca, a mnogo žena.

١٠٣٤- لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا مِنْ أَلْفِ مِثْلِهِ إِلاَّ الْإِنْسَانُ.

حسن: (طب ، الضياء)

1034. Ništa ne može biti bolje od hiljadu sličnih (njemu), osim čovjeka.

١٠٣٥- لَيْسَ الْمِسْكِينُ (بِهَذَا الطَّوَّافِ) الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ، فَتَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لاَ يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلاَ يَفْطُنُ النَّاسُ لَهُ، فَيُتَصَدَّقَ عَلَيْهِ، وَلاَ يَقُومُ فَيَسْأَلَ النَّاسَ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، د ، ن)

1035. Nije siromah koji ide od ovoga do onoga i od prošnje ga odvrati zalogaj-dva, hurma-dvije (koje mu neko dâ), nego je (pravi) siromah onaj koji nema ništa što mu je za život potrebno, a niko da se sjeti (niko da ga primijeti) pa da mu pomogne (sadaku da mu udijeli), a on sam neće da traži od ljudi (i prosi).

١٠٣٦- لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا، وَيَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا.

صحيح: (حم ، ت ، ك)

1036. Ne pripada nam onaj ko nema milosti prema našim mlađima i koji ne zna cijeniti čast i dostojanstvo naših starijih (koji ne poštuje naše starije).

١٠٣٧- لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه) – واللفظ للبخاري.

1037. Nije od nas onaj ko se udara po licu (zbog nesreće koja ga je pogodila), trga odjeću na sebi i (ona žena) koja sebe proklinje džahilijetskim kletvama.

١٠٣٨- لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ، وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ.

صحيح: (خد ، طب ، ك ، هق)

1038. Nije pravi vjernik onaj ko se zasiti, a njegov komšija pored njega (ostane) gladan.

١٠٣٩- مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن ، ه)

1039. Nakon mene za muškarce neće ostati veće iskušenje od žena.

١٠٤٠- مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ.

صحيح: (ش ، حم ، ه ، هق ، هب)

1040. Voda zemzem služi za ono što se popije.

١٠٤١- مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُرِيدُ أَنْ يُوصِيَ فِيهِ، يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلاَّ وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ٤)

1041. Neka onaj čovjek, musliman, koji ima namjeru da nekome nešto oporuči od svoje imovine ne zanoći ni dvije noći a da mu oporuka nije napisana (kod njega).

١٠٤٢- مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ.

صحيح: (حم ، ق ، ٤)

1042. Toliko mi je Džibril preporučivao i savjetovao mi da pazim komšiju, da sam pomislio da će komšija dobiti pravo na dio nasljedstva u imovini komšije.

١٠٤٣- مَا ضَلَّ قَوْمٌ بَعْدَ هُدًى كَانُوا عَلَيْهِ، إِلاَّ أُوتُوا الْجَدَلَ.

حسن: (حم، ت، ه، ك)

1043. Nijedan narod, koji je bio na pravom putu, nije otišao u zabludu dok se nije upustio u međusobne rasprave i trvenja.

١٠٤٤- مَا لِي وَ(مَا) لِلدُّنْيَا! مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلاَّ كَرَاكِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ، ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا.

صحيح: (حم، ت، ه، ك، الضياء)

1044. Kakva je moja uloga na ovom svijetu?! Ja sam na ovom svijetu kao jahač koji se, prolazeći ispod drveta, nakratko zadrži pod njegovim hladom, a zatim nastavi put i ostavi drvo (iza sebe).

١٠٤٥- مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنِه، بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلاَتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ، فَإِنْ كَانَ لاَ مَحَالَةَ، فَثُلُثٌ لِطَعَامِه، وَثُلُثٌ لِشَرَابِه، وَثُلُثٌ لِنَفَسِه.

صحيح: (حم، ت، ه، ك)

1045. Najgora "posuda" koju čovjek puni i pretrpava je njegov stomak. Dosta bi mu bilo nekoliko zalogaja pa da normalno živi. A ako ne to, onda neka jednu trećinu stomaka napuni hranom, drugu vodom, a treću neka ostavi i oslobodi za normalno udisanje zraka (disanje).

١٠٤٦- مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ، إِلاَّ غُفِرَ لَهُمَا قَبْلَ أَنْ يَفْتَرِقَا.

حسن: (حم، د، ت، ه، الضياء)

1046. Kada se dva muslimana sretnu i rukuju, bit će im oprošteni grijesi prije nego se razdvoje i rastave.

١٠٤٧- مَا يَكُونُ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ، فَلَنْ أَدَّخِرَهُ عَنْكُمْ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ، وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ.

صحيح: (مالك، حم، ق، ت)

1047. Ono što bude kod mene od dobra, ja to od vas neću kriti i podijelit ću vam. Ali, ko traži i želi čednost - Allah će mu je podariti, a ko traži i želi neovisnost (od drugih ljudi) - Allah će ga učiniti neovisnim (bogatim). Ko god se puno suzdržava i trpi - Allah će mu pomoći da bude strpljiv. Nikome nije dât bolji i veći dar od sabura.

١٠٤٨- إِنَّ مَثَلَ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ، لاَ يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ، أَوْ آخِرُهُ.

صحيح: (حم، ت، ع، طب)

1048. Moj ummet je kao kiša, ne zna se da li su prve kapi bolje od onih iza njih (posljednjih).

١٠٤٩- مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ مَا لَهُ عِنْدَ اللهِ، فَلْيَنْظُرْ مَا لِلَّهِ عِنْدَهُ.

حسن: (قط في "الأفراد"، حل)

1049. Ko želi da sazna šta ima kod Allaha (kakvo mjesto ima kod Allaha), neka provjeri (vidi) šta Allah ima kod njega (šta je u Njegovo ime od dobrih djela uradio).

١٠٥٠- مَنِ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ، فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ.

صحيح: (حم، د، ن، حب، ك)

1050. Ko vas Allahom zakune da mu pomognete - pomozite mu; ko od vas zatraži nešto u ime Allaha - dajte mu; ko vas pozove - odazovite mu se; ko vam učini neko dobro - nagradite ga (uzvratite mu). Ako niste u mogućnosti (da ga nagradite), činite mu (hajirli) dovu sve dok ne vidite da ste ga (time) nagradili (da mu je to dovoljna nagrada).

١٠٥١- مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلاً فَلْيَعْتَزِلْنَا، أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا، وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ.

صحيح: (حم، د، ق)

1051. Ko je jeo crveni ili bijeli luk, neka se odvoji od nas, neka se udalji iz naše džamije i neka sjedi kod svoje kuće.

١٠٥٢- مَنْ بَاعَ دَارًا، وَلَمْ يَجْعَلْ ثَمَنَهَا فِي مِثْلِهَا، لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهَا.

حسن: (ه ، الضياء)

1052. Ko proda kuću, pa novac ne upotrijebi u slične svrhe, neće imati blagoslov (bereket) u tome.

١٠٥٣- مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.

صحيح: (حم ، د ، طس)

1053. Ko imitira i oponaša neki narod (poistovjeti se sa nekom zajednicom), on je od njih.

١٠٥٤- مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلاَحَ، فَلَيْسَ مِنَّا، وَمَنْ غَشَّنَا، فَلَيْسَ مِنَّا.

صحيح: (حم ، م) ، وَلِ(خ ، ت ، ن ، ه) الجزء الاول منه.

1054. Ko na nas potegne oružje, nije od nas; a i onaj ko nas vara (učini nam kakvu prijevaru), nije od nas.

١٠٥٥- مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لاَ يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلاَلَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ، لاَ يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا.

صحيح: (حم ، م ، ٤)

1055. Ko poziva na pravi put, imat će nagradu koliku i svi oni koji su ga (u tome) slijedili, a da im se pri tome neće umanjiti niti jedan dio njihove nagrade. A ko poziva na stranputicu (u zabludu), također će imati grijeh koliko i svi oni koji su griješili slijedeći ga, a da se neće umanjiti niti najmanji dio njihovog grijeha.

١٠٥٦- مَنْ دُعِيَ إِلَى عُرْسٍ أَوْ نَحْوِهِ، فَلْيُجِبْ.

صحيح: (م)

1056. Ko bude pozvan na svadbu ili neku drugu svečanost, neka se odazove.

١٠٥٧- مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ.

صحيح: (حم، م، د، ت)

1057. Ko druge upućuje na dobro, imat će za to nagradu kao i onaj koji čini dobro (koji ga učini).

١٠٥٨- مَنْ ذَبَّ عَنْ لَحْمِ (عَرْضِ) أَخِيهِ بِالْغِيبَةِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعْتِقَهُ مِنَ النَّارِ.

صحيح: (حم، طب)

1058. Onaj ko čuva čast i obraz svoga brata (vjernika) u njegovoj odsutnosti, Allah će ga osloboditi džehennemske vatre.

١٠٥٩- مَنْ سَأَلَ وَعِنْدَهُ مَا يُغْنِيهِ، فَإِنَّمَا يَسْتَكْثِرُ مِنْ جَمْرِ جَهَنَّمَ. قَالُوا: (يَا رَسُولَ اللَّهِ) وَمَا يُغْنِيهِ؟ قَالَ: قَدْرُ مَا يُغَدِّيهِ وَيُعَشِّيهِ.

صحيح: (حم، د، حب، ك)

1059. Ko prosi (traži), a ima onoliko koliko mu je potrebno, on time sebi povećava džehennemski žar. Ashabi upitaše: "A koliko mu je dovoljno (potrebno)?" Poslanik s.a.v.s. reče: "Ono što mu je potrebno za ručak i večeru."

١٠٦٠- مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ، كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

صحيح: (حم، ت، د، ن)

1060. Ko u islamu doživi starost (osijedi), to će mu biti svjetlo na Sudnjem danu.

١٠٦١- مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَزَلْ فِي خُرْفَةِ الْجَنَّةِ، حَتَّى يَرْجِعَ.

صحيح: (م)، ولأحمد دون قوله: حَتَّى يَرْجِعَ.

1061. Ko ode u posjetu bolesniku, na džennetskom je putu sve dok se ne vrati iz posjete.

١٠٦٢- مَنْ غَسَّلَ مَيِّتًا فَسَتَرَهُ، سَتَرَهُ اللهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَمَنْ كَفَّنَهُ، كَسَاهُ اللهُ مِنَ السُّنْدُسِ.

حسن: (طب)

1062. Onome ko okupa umrlog (mejita) i sakrije njegove (tjelesne) mahane, Allah će pokriti (sakriti) njegove grijehe, a ko umrlog opremi (zamota u kefine), Allah će ga ogrnuti (džennetskim) "sundusom" (zlatotkaninom).

١٠٦٣- مَنْ كَانَ آخِرُ كَلاَمِهِ 'لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ' دَخَلَ الْجَنَّةَ.

صحيح: (حم، د، ك)

1063. Kome posljednje riječi budu (na ovom svijetu): "La illahe illallah", ući će u Džennet.

١٠٦٤- مَنْ كَانَ حَالِفًا، فَلاَ يَحْلِفْ إِلاَّ بِاللَّهِ.

صحيح: (حم، ق، ن)

1064. Ko hoće nešto zakletvom potvrditi, neka se ne kune ničim drugim, osim Allahom.

١٠٦٥- مَنْ كَانَتْ لأَخِيهِ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ مِنْ عِرْضِهِ أَوْ مَالِهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ حِينَ (يَوْمَ) لاَ (يَكُونُ) دِينَارٌ وَلاَ دِرْهَمٌ، وَإِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أُخِذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ (عَمَلٌ)، أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَجُعِلَتْ عَلَيْهِ.

صحيح: (حم، خ)

1065. Ko bude učinio nepravdu ili nasilje nekome od svoje braće muslimana, bilo to ukaljavši mu čast ili oštetivši ga materijalno, neka se s njim izmiri i oprosta od njega zatraži danas, prije nego dođe Dan kada neće biti ni dinara ni dirhema, nego će se dugovi podmirivati svojim dobrim djelima. A ako ne bude imao dobrih djela, uzet će se grijesi oštećenoga (brata, prijatelja) pa će se pridodavati njegovima.

١٠٦٦- مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ بِظَهْرِ الْغَيْبِ، نَصَرَهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

حسن: (هق ، الضياء)

1066. Ko pomogne svome odsutnom bratu, Allah će mu pomoći i na ovom i na budućem svijetu.

١٠٦٧- مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ.

صحيح: (مالك ، حم ، ق ، ت ، ه)

1067. Kome Allah želi dobro, dâ mu sposobnost razumijevanja fikhskih (pravnih) propisa i poduči ga njima.

١٠٦٨- اَلْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ. احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَلاَ تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلاَ تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا، لَكَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ "لَوْ" تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

1068. Jak vjernik je bolji i draži Allahu dž.š. od slabog (slabašnog) vjernika, a u obojici je hajr. Teži za onim što će ti koristiti, traži pomoć od Allaha i nemoj odustajati (posustati). A ako te nešto zadesi (kakva nesreća) ne reci: "Da sam uradio ovako, bilo bi tako i tako", nego kaži: "Allah je tako odredio i On radi onako kako On hoće." Jer riječi "da sam..." otvaraju vrata za posao šejtanu.

١٠٦٩- اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا.

صحيح: (حم ، ق ، ت ، ن)

1069. Vjernik je s vjernikom povezan kao građevina (zgrada) u kojoj jedan elemenat podupire drugi.

١٠٧٠- اَلْمُؤْمِنُ مِرْآتُ اَلْمُؤْمِنِ.

صحيح: (طس ، الضياء)

1070. Vjernik je ogledalo vjernika.

١٠٧١- اَلنَّارُ عَدُوٌّ (لكم) فَاحْذَرُوهَا.

صحيح: (حم) ، وَلِ(ق ، ه) بمعناه.

1071. Vatra je (vaš) neprijatelj pa zato - čuvajte je se!

١٠٧٢- اَلنَّاسُ وَلَدُ آدَمَ، وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ.

حسن: (ابن سعد)

1072. Ljudi su djeca Ademova, a Adem je od zemlje.

١٠٧٣- نَذَرَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْحَرَ إِبِلاً بِبُوَانَةَ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي نَذَرْتُ أَنْ أَنْحَرَ إِبِلاً بِبُوَانَةَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ مِنْ أَوْثَانِ الْجَاهِلِيَّةِ، يُعْبَدُ ؟ قَالُوا: لاَ. قَالَ: هَلْ كَانَ فِيهَا عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِهِمْ ؟ قَالُوا: لاَ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْفِ بِنَذْرِكَ، فَإِنَّهُ لاَ وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، وَلاَ فِيمَا لاَ يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ.

صحيح: (د)

1073. Jedan se čovjek u vrijeme Poslanika s.a.v.s. zavjetovao da će zaklati nekoliko deva na mjestu zvanom Buvane. Došao je Poslaniku s.a.v.s. i rekao mu: "Zavjetovao sam se da ću na Buvani zaklati nekoliko deva." Poslanik s.a.v.s. je pitao da li je tu u predislamsko doba bio kakav kip (idol, kumir) koji se obožavao. Ashabi su odgovorili da nije. Zatim je Poslanik s.a.v.s. upitao da li je to mjesto bilo namijenjeno za idolopokloničke praznike. A kad mu je odgovoreno da nije, Poslanik s.a.v.s. reče: "Ispuni svoj zavjet, ali znaj da ne treba ispunjavati onaj zavjet kojim bi čovjek grijeh počinio, niti onaj kojeg čovjek nije u mogućnosti izvršiti (tj. za to onda nema ni grijeha).

١٠٧٤- اَلنَّصْرُ مَعَ الصَّبْرِ، وَالْفَرَجُ مَعَ الْكَرْبِ، وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا.

صحيح: (خط)

1074. Allahova pomoć dolazi sa strpljivošću, poslije neugodnosti dolazi olakšanje i radost, a poslije teškoća dolazi olakšica.

١٠٧٥- نِعْمَ الْمِيتَةُ أَنْ يَمُوتَ الرَّجُلُ دُونَ حَقِّهِ.

صحيح: (حم)

1075. Lijepa li je smrt kada čovjek pogine braneći svoja prava (i svoju čast).

١٠٧٦- نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ.

صحيح: (حم، خ، ت، ه)

1076. Mnogo ljudi ne zna iskoristiti dvije blagodati: zdravlje i slobodno vrijeme.

١٠٧٧- وُضِعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأُ، وَالنِّسْيَانُ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ.

صحيح: (هق)، ولابن ماجة قريب منه.

1077. Mojim sljedbenicima je oprošteno ono što učine greškom (nenamjerno), u zaboravu, kao i ono na što budu prisiljeni.

١٠٧٨- وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ، فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ، وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ.

حسن: (حم، د، ت، ك)

1078. Teško onome koji izmišlja laži da bi se ljudi smijali. Teško njemu, teško njemu!

١٠٧٩- لاَ تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ.

صحيح: (حم، ق، د، ت، ه)

1079. Ne ostavljajte neugašenu vatru u vašim domovima kada spavate (pođete na spavanje).

١٠٨٠- لاَ تَخْتَلِفُوا، فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ اخْتَلَفُوا، فَهَلَكُوا.

صحيح: (خ)

1080. Nemojte se razilaziti, jer su se razišli, i u neslozi živjeli, oni koji su živjeli prije vas pa su stradali.

١٠٨١- لاَ تَدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ بِاللَّيْلِ، إِلاَّ أَنْ تُضْطَرُّوا.

صحيح: (ه)

1081. Ne ukopavajte mrtve noću, osim ako ste primorani na to.

١٠٨٢- لاَ تَذْكُرُوا هَلْكَاكُمْ إِلاَّ بِخَيْرٍ.

صحيح: (ن)

1082. Vaše umrle samo po dobru spominjite.

١٠٨٣- لاَ تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلاَهُ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ.

حسن: (ت)

1083. Nijedan čovjek se na Sudnjem danu neće maknuti ispred svoga Gospodara dok ne bude upitan za pet stvari: za svoj životni vijek - u što ga je potrošio, za mladost - u čemu ju je proveo, za imetak - kako ga je stekao i u šta ga je trošio, te koliko je postupao po onome što je naučio i saznao.

١٠٨٤- لاَ تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلاَّ وَمَعَهَا زَوْجُهَا، أَوْ ذُو مَحْرَمٍ، وَلاَ صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ: الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى.

صحيح: (خ) ، ولمسلم الجزء الأول منه.

1084. Neka žena ne putuje na udaljenosti ni od dva dana bez muža ili bližnjeg rođaka (sa kojim ne može stupiti u brak), i nema posta za prve dane Ramazanskog i Kurban-bajrama.

١٠٨٥- لاَ تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا، وَلاَ سَوْطَكَ إِنْ يَسْقُطَ مِنْكَ، حَتَّى تَنْزِلَ إِلَيْهِ فَتَأْخُذَهُ.

صحيح: (حم)

1085. Ne traži ništa od drugih (ljudi), čak ni da ti podignu ili dodaju bič koji ti je ispao, nego siđi (sjaši s konja ili deve) pa ga sam uzmi.

١٠٨٦- لاَ تَسُبُّوا الرِّيحَ، فَإِنَّهَا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ، تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ وَالْعَذَابِ، وَلَكِنْ سَلُوا اللَّهَ مِنْ خَيْرِهَا، وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا.

صحيح: (حم ، ه)

1086. Nemojte psovati vjetar jer je on Allahova milost i dâr, dolazi kao milost ili kazna, nego molite Allaha da vam vjetar donese dobro i da vas sačuva od njegovog zla.

١٠٨٧- لاَ تَعْجَبُوا بِعَمَلِ عَامِلٍ حَتَّى تَنْظُرُوا بِمَ يُخْتَمُ لَهُ.

صحيح: (طب)

1087. Nemojte se diviti nečijim djelima sve dok ne vidite kakav će mu biti kraj (kakav mu je kraj na ovom svijetu propisan).

١٠٨٨- لاَ تُقَصُّ الرُّؤْيَا إِلاَّ عَلَى عَالِمٍ، أَوْ نَاصِحٍ.

صحيح: (ت)

1088. Ne pričaj san drugome, osim učenom čovjeku ili onome ko će te posavjetovati.

١٠٨٩- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَجُلاً عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ اسْمُهُ عَبْدَاللَّه، وَكَانَ يُلَقَّبُ حِمَارًا، وَكَانَ يُضْحِكُ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ جَلَدَهُ فِي الشَّرَابِ. فَأُتِيَ بِهِ يَوْمًا، فَأَمَرَ بِهِ فَجُلِدَ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: اللَّهُمَّ الْعَنْهُ، مَا أَكْثَرَ مَا يُؤْتَى بِـهِ! فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تَلْعَنُوهُ، فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ (إِلاَّ) إِنَّهُ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

صحيح: (خ)

1089. Pripovijeda Omer r.a. da je u vrijeme Poslanika s.a.v.s. bio jedan čovjek koji se zvao Abdullah, a nadimak mu je bio "magarac" i nasmijavao je Poslanika s.a.v.s.

Poslanik s.a.v.s. je naredio jednom prilikom da ga izbičuju jer je uhvaćen da pije alkohol. Nakon toga je ponovo uhvaćen da pije te su ga ponovo doveli, a Poslanik je naredio da se ponovo bičuje. Tad je jedan čovjek

rekao: "Neka je Allahovo proklestvo nad njim." Na to je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Ne proklinjite ga, jer tako mi Allaha, koliko ja znam, on voli Allaha i Njegovog Poslanika."

١٠٩٠- لاَ تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلاَّ مِنْ شَقِيٍّ.

حسن: (حم ، د ، ت ، حب ، ك)

1090. Milost ne nestaje (nije uzeta), osim kod nesretnika.

١٠٩١- لاَ خَيْرَ فِيمَنْ لاَ يُضَيِّفُ.

صحيح: (حم ، هب)

1091. Nema nikakva hajra (dobra) kod onoga koji ne dočekuje goste i ne ugošćava ih.

١٠٩٢- لاَ ضَرَرَ وَلاَ ضِرَارَ.

صحيح: (حم ، ه)

1092. Ne čini drugom štetu i ne daj da se tebi šteta nanosi!

١٠٩٣- لاَ طَاعَةَ لِأَحَدٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

صحيح: (ق ، د ، ن) ، ولأحمد الجزء الأول منه.

1093. Nema pokornosti nikome, ako je to grijeh prema Allahu (ako te navodi da počiniš grijeh); pokornost je samo u onome što je dobro i ispravno (sa stanovišta vjere).[91]

١٠٩٤- لاَ يَتَجَالَسُ قَوْمٌ إِلاَّ بِالْأَمَانَةِ.

حسن: (المخلص)

1094. Neka se ljudi ne sastaju (i ne druže), osim uz (obostrano) povjerenje.

[91] Pogledaj pojašnjenje kod dijela ovog hadisa u poglavlju "Vlast".

١٠٩٥- لاَ يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ، إِمَّا مُحْسِنًا، فَلَعَلَّهُ يَزْدَادُ، وَإِمَّا مُسِيئًا، فَلَعَلَّهُ يَسْتَعْتِبُ.

صحيح: (حم، ن، خ – واللفظ له)

1095. Neka niko od vas ne traži i ne želi smrt jer ako je dobar ima nade da će (možda) još više dobra učiniti. A ako je griješan (loš), ima nade da će se pokajati i popraviti.

١٠٩٦- لاَ يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لاَ بُدَّ مُتَمَنِّيًا، فَلْيَقُلْ: اَللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.

صحيح: (حم، ق، ٤)، واللفظ لمسلم.

1096. Neka niko od vas ne zaželi smrt zbog nevolje (nesreće) koja ga je zadesila. A ako već mora, onda neka kaže: "Gospodaru moj, produži mi život ako je to bolje (hajirnije) za mene, a oduzmi mi ga ako je smrt bolja za mene."

١٠٩٧- لاَ وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ.

صحيح: (قط)

1097. Nema oporuke nasljedniku![92]

١٠٩٨- لاَ يَقْضِي الْقَاضِي (بَيْنَ اثْنَيْنِ) وَهُوَ غَضْبَانُ.

صحيح: (حم، خ، د، ه)

1098. Ako je sudija ljut, neka ne donosi presudu (između dvojice). (Neka sudija ne sudi dok ga srdžba ne prođe.)

---

[92] Nasljednik ima pravo na svoj dio od imovine umrlog te umrlom nije dozvoljeno da mu oporukom ostavi još neki dio imovine.

١٠٩٩- لاَ يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ، ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ، وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا، وَتَوَسَّعُوا.

صحيح: (حم ، م) ، وللبخاري الجزء الأول منه.

1099. Neka čovjek čovjeka ne diže sa mjesta na kojem sjedi da bi on sjeo, nego neka mu ljudi, stješnjavajući se, naprave mjesta.

١١٠٠- لاَ يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ.

صحيح: (حم ، ق ، د ، ه)

1100. Musliman neće dopustiti da bude ujeden iz jedne rupe dva puta.

١١٠١- لاَ يَمُوتَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ (أَحَدُكُمْ) إِلاَّ وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ.

صحيح: (حم ، م ، د ، ه)

1101. Neka nijednog od vas ne zadesi smrt, a da on ne bude imao lijepo mišljenje o Allahu (iskreno vjerovanje u Njega).

١١٠٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصِلُهُمْ وَيَقْطَعُونِي، وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسِيئُونَ إِلَيَّ، وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ، فَقَالَ: لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ، فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ، وَلاَ يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ، مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم ، م)

1102. Priča Ebu Hurejre r.a.: "Rekao je jedan čovjek Poslaniku s.a.v.s.: 'Allahov Poslaniče, ja imam rodbinu s kojima održavam dobre odnose (s moje strane), a oni ih prekidaju. Ja im činim dobročinstvo, a oni mi vraćaju ružnim. Ja sam prema njima blag, dobrodušan i milostiv, a oni me zanemaruju, vrijeđaju i odbacuju.' Na to mu Poslanik s.a.v.s. reče: 'Ako je to tako kao što kažeš, onda kao da ih ti hraniš vrelim pepelom (zbog iskušenja). I sve dok si ti takav prema njima, Allah će ti od Sebe dati pomagača (meleka)'."

١١٠٣- يَا غُلاَمُ ! إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَات: احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ، احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ. وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ. رُفِعَتِ الْأَقْلاَمُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ.

صحيح: (حم ، ت ، ك)

1103. Poslanik s.a.v.s. je rekao Abdullahu b. Abbasu r.a.: "O mladiću, podučit ću te nekim riječima: Čuvaj Allaha (budi Mu pokoran, pridržavaj se Njegovih propisa, čuvaj se Njegovih zabrana, imaj stalno na umu Allaha), Allah će te čuvati. Čuvaj Allaha (pridržavaj se propisa...) naći ćeš Ga ispred sebe. Ako tražiš nešto, traži od Allaha. Ako (kada) tražiš pomoć, traži je od Allaha. I znaj, kada bi se čitav ummet (svijet) skupio (i dogovorio) da ti kakvu korist donesu, ne bi je mogli donijeti, osim sa onim što ti je Allah propisao. A kada bi se sakupili (i dogovorili) da ti kakvu štetu nanesu (da ti šta naškode), ne bi ti je mogli nanijeti, osim u onom što ti je Allah već propisao. Podignuta su pera i osušile stranice."[93]

١١٠٤- يَبْصُرُ أَحَدُكُمُ الْقَذَى فِي عَيْنِ أَخِيهِ، وَيَنْسَى الْجِذْعَ فِي عَيْنِهِ.

صحيح: (حل)

1104. Neki od vas vide trun u oku svoga brata, a da ne vide granu u vlastitom oku.

١١٠٥- يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ.

صحيح: (حم ، م ، ه)

1105. Svaki čovjek će biti proživljen (na Sudnjem danu) u onom stanju u kojem je i umro.

١١٠٦- يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ.

صحيح: (ن) ، وللترمذي: يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ.

---

[93]Tj. pera koja su zapisala određenje i stranice na kojima je određenje zapisano.

1106. Allahova ruka je nad (sa) džema'atom (zajednicom).

١١٠٧- اَلْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَالْيَدُ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ، وَ (الْيَدُ) السُّفْلَى هِيَ السَّائِلَةُ.

صحيح: (حم، ق، د، ن)

1107. Gornja ruka je bolja od donje. Gornja ruka je ona koja dijeli (daje), a donja ona koja traži.

١١٠٨- يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا، وَبَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا.

صحيح: (حم، ق، ن، د)

1108. Olakšavajte, a ne otežavajte; obveseljavajte, a ne odbijajte (odvraćajte).

١١٠٩- يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرُ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمًا، يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ، وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ، يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ.

صحيح: (حم، خ، د، ن، ه)

1109. Uskoro će doći vrijeme kada će muslimanu najbolji imetak biti stado ovaca za kojim će ići po planinskim visovima i tragom vodenih tokova, bježeći sa svojom vjerom od smutnji (koje će u to vrijeme zavladati).

١١١٠- يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ، وَتَبْقَى مَعَهُ اثْنَانِ: اَلْحِرْصُ وَالْأَمَلُ.

صحيح: (حم)

وَلمسلم بلفظ: يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ، وَتَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ: اَلْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمُرِ.

وَلِ(ت، ه) قريب من لفظ مسلم.

ولفظ البخاري: لاَ يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ: فِي حُبِّ الدُّنْيَا، وَطُولِ الْأَمَلِ.

1110. Čovjek stari, a u njemu ostaje dvoje: težnja (pohlepa za imetkom) i nada (u što duži život).

١١١١- إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيِسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ.

صحيح: (حم، م)

1111. Šejtan je ožalošćen jer je izgubio svaku nadu da će ga obožavati oni koji namaz obavljaju na Arapskom poluostrvu. Ali, njegovo djelovanje se ogleda u izazivanju smutnji i njihovom međusobnom zavađanju.

١١١٢- اَلَّذِي يَخْنُقُ نَفْسَهُ، يَخْنُقُهَا فِي النَّارِ، وَالَّذِي يَطْعُنُهَا، يَطْعُنُهَا فِي النَّارِ.

صحيح: (خ)

1112. Onaj ko sâm sebe udavi (ko se objesi), davit će se i u vatri (džehennemskoj). A onaj ko se probode (i na taj način se ubije), probadat će se i u vatri (Džehennemu).

١١١٣- اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ.

صحيح: (حم، ق، ٤)

1113. Čuvajte se kletve (dove protiv tebe) onoga kome je učinjena nepravda, jer između nje i Allaha nema prepreke.

١١١٤- عَنْ عُبَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلاَ تَسْرِقُوا، وَلاَ تَزْنُوا، وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ، وَلاَ تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ، وَلاَ تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ. فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ، فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا، ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ، إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ. فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ.

صحيح: (حم ، ق ، ن)

1114. Ubade b. Samit r.a. priča pa veli da je Poslanik s.a.v.s. rekao, a oko njega ashabi: "Obećajte mi (obavežite se) da nećete Allahu druga pripisivati, da nećete krasti, da nećete blud činiti, da nećete svoju djecu ubijati, da nećete nikoga potvarati (lažno mu pripisivati da je nešto uradio) i da nećete nepokorni biti (vladarima) u dobru (u onome što se ne suprostavlja islamu, šerijatu). Ko od vas ovo ispuni, nagrada je kod Allaha. A onaj koji nešto od ovoga prekrši te bude kažnjen (još) na ovom svijetu, to je za njega keffaret (otkup). A onaj koji nešto od ovoga prekrši, a zatim ga Allah pokrije (ne sazna se javno za taj prijestup), on je pod Allahovom voljom; ako bude htio - oprostit će mu, a ako ne - kaznit će ga." "Te smo mu", kaže Ubade r.a. "dali obećanje (prisegu)."

١١١٥- ثَلاَثُ خِصَالٍ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ: اَلْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ، وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ.

صحيح: (حم ، طب ، ك)

1115. Tri stvari (ovosvjetska dobra) čine čovjeka sretnim: dobar i pošten komšija, prostrana i ugodna kuća i mirna i poslušna jahaća životinja (udobno prijevozno sredstvo).

١١١٦- ثَلاَثٌ أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ: مَا نَقَصَ مَالٌ قَطُّ مِنْ صَدَقَةٍ، فَتَصَدَّقُوا، وَلاَ عَفَى رَجُلٌ عَنْ مَظْلَمَةٍ ظُلِمَهَا إِلاَّ زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا، وَلاَ فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ يَسْأَلُ النَّاسَ إِلاَّ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ.

صحيح: (ابن أبي الدنيا في "ذم الغضب") ، وَلِ(حم ، ت) بمعناه.

1116. Na tri se stvari zaklinjem:

- nikada se zbog date sadake imetak neće umanjiti, pa dijelite sadaku,

- nikada čovjek ne oprosti nepravdu, koja mu je nanesena, a da mu Allah time ne uveća čast i moć, pa opraštajte, Allah će vam povećati čast, i

- nikada čovjek neće početi da traži od ljudi, a da mu Allah time neće otvoriti vrata siromaštva.

١١١٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ، وَحَوْلَ الْكَعْبَةِ ثَلاَثُمِائَةٍ وَسِتُّونَ نُصُبًا، فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ كَانَ بِيَدِهِ، وَيَقُولُ (جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ، إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا)[٩٤] (جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ)[٩٥].

صحيح: (حم، م)

1117. Veli Abdullah b. Omer r.a.: "Ušao je Poslanik s.a.v.s. u Mekku, a oko Ka'be tri stotine i šezdest kipova te ih je počeo lomiti i razbijati štapom (šipkom, drvetom), koja mu je bila u ruci, učeći (ajete): "Došla je istina, a nestala je laž; laž zaista nestaje"[96] ; "Došla je istina, a laž je nestala."[97]

١١١٨- اَلْعَمُّ وَالِدٌ.

حسن: (ص)

1118. Amidža je kao (i) otac (na stepenu oca, te ga treba kao takvog i poštovati).

---

[٩٤] سورة الإسراء، ٨١.

[٩٥] سورة سبأ، ٤٩.

[96] El-Isra', 81. ajet

[97] Sebe', 49. ajet

١١١٩- قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اَلرَّجُلُ مِنَّا يَلْقَى أَخَاهُ أَوْ صَدِيقَهُ، أَيَنْحَنِي لَهُ؟ قَالَ: لاَ. قَالَ: أَفَيَلْتَزِمُهُ وَيُقَبِّلُهُ؟ قَالَ: لاَ. قَالَ: أَفَيَأْخُذُ بِيَدِهِ وَيُصَافِحُهُ؟ قَالَ: نَعَمْ.[٩٨]

حسن: (ت)

1119. Jedan čovjek upita Poslanika s.a.v.s.: "Allahov Poslaniče, kada jedan od nas sretne svoga brata ili prijatelja, hoće li mu se nakloniti?" "Ne", odgovori Poslanik s.a.v.s. "Hoće li ga zagrliti i poljubiti?" "Ne", reče Poslanik. "A hoće li se sa njim rukovati?" "Da", odgovori Resulullah s.a.v.s.

---

[٩٨] قَالَ أَبو عِيسَى التِّرْمِذِي: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ.

IZ RECENZIJE prof. dr. FUADA SEDIĆA

Bismillahir-Rahmanir-Rahim

Hvala Allahu dž.š. koji je poslao Svoga poslanika Muhammeda s.a.v.s. kao milost čovječanstvu i onoga koji će pojasniti ljudima način i primjenu propisa sadržanih u posljednjoj i jedino ispravnoj nebeskoj knjizi - Kur'anu.

Salavatom i selamom neka Allah obaspe Muhammeda, njegovu časnu porodicu, njegove ashabe i sve one koji ga budu oponašali u svome životu, njegovom putu pozivali i umirali kao sljedbenici njegovoga sunneta.

Uloga hadisa u životu svakog muslimana je nezamjenjiva, obzirom da islam obuhvata cjelokupni sistem življenja, a Allahov Poslanik s.a.v.s. nije ostavio ništa od dobra na ovom i na budućem svijetu a da svoje sljedbenike nije na to uputio, niti je ostavio šta od onoga što bi im štetilo a da ih od toga nije odvratio i upozorio.

Čovječanstvo se danas nalazi u teškoj duševnoj i moralnoj krizi. Spas se jedino, uz Allahovu milost, može tražiti u slijeđenju Allahovih propisa i uputa, koji se crpe iz Kur'ana i Hadisa. Slijeđenje Poslanikovog načina življenja je put prema Dženetu, jer Muhammed s.a.v.s. u hadisu kaže: "Svi sljedbenici moga ummeta će ući u Dženet, izuzev onih koji to odbiju." "A ko će to odbiti da uđe u Dženet?", upitaše ashabi. On im odgovori: "Onaj ko bude slijedio moj sunnet ući će u Dženet, a ko se tome bude protivio, taj je odbio da uđe u Dženet." (Buharija)

Allah je dao da u svakoj zemlji i u svakom vremenu bude onih koji će se brinuti za hadis i hadiske nauke, koji će ga štititi i čistiti od podvala i laži koje su neprijatelji islama oduvijek pokušavali podmetnuti i time ubaciti smutnju među muslimane. I u našim krajevima bilo je učenjaka koji su se istakli u toj oblasti, pišući i prevodeći značajne hadiske zbirke i čineći ih dostupnim zainteresiranim. Bez sumnje tu prednjači rahmetli Mehmed ef. Handžić, zatim rahmetli Fuad ef. Subašić, koji je preveo kompletno Buharijino djelo, i mnogi drugi. Posljednjih godina je priličan broj studenata iz Bosne završio islamske fakultete u arapskim zemljama, od kojih su pojedini uspješno završili i postdiplomske studije iz raznih vjerskih oblasti (tefsir, hadis, fikh i sl.). Nadati se je da će svi oni pomoći našem narodu da što bolje upozna svoju vjeru.

Kao rezultat tog truda je i ova knjiga koju držite u rukama, a koju je pripremio prof. Salih Indžić, svršenik Fakulteta hadiskih

znanosti u Medini. Knjiga se odlikuje sa mnogo vrlina. Ovdje ćemo posebno istaći dvije:

- knjiga je razvrstana po temama što omogućava da se brzo, lahko i efikasno, u svakom momentu, dođe do željenog hadisa iz određene teme.
- svi hadisi koje knjiga sadrži su pouzdani (sahih ili hasen).

Neka Allah dž.š. ukabuli ovo djelo i nagradi najljepšom nagradom sve one koji su pomogli da ono ugleda svjetlo dana. (Amin!)

Bihać, 31.5.2001.god.

8. rebi'ul-evvel 1422.h.g.

Dr. Fuad Sedić

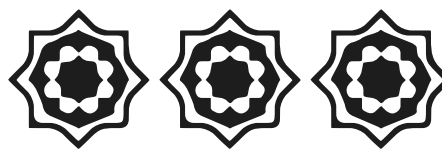

IZ RECENZIJE NUSRET ef. ABDIBEGOVIĆA, MUFTIJE TRAVNIČKOG

Djelo "Biseri vjerovjesničke mudrosti" u prijevodu prof. Saliha Indžića je, svakako, jedno od onih koje će, u ukupnom predstavljanju poslaničke misije, obilježiti vrijeme u kojem živimo. To je stoga što Poslanikova riječ ima za cilj poruku koja rezultira čovjekovom izbavljenju i spasenju. U originalnom arapskom tekstu Sujutija je ovom djelu dao alfabetski raspored, dok se Salih Indžić, mogu kazati, usudio hadise poredati po poglavljima, što je iziskivalo njegovu stručnost u poznavanju hadiske znanosti. On, sigurno, ulazi u krug vrsnih poznavalaca hadisa ovog podneblja: Okića, Subašića, Škapura, Karalića, Mahmutovića, Kurdića i Sedića. Nema sumnje da će djelo svojim objavljivanjem obogatiti postojeću hadisku literaturu te, u smislu njegovog štampanja, biti jedan od značajnih izvora za razumijevanje hadiske, fikhske i drugih znanosti koje se naslanjaju jedna na drugu.

Ukupan zbir hadisa, koji su vrlo autentično prevedeni, potvrđuju nenadmašnu ličnost Muhammeda a.s., sina Abdullaha i Amine, kao iskrenog, odanog, poštenog i povjerljivog uglednika Mekke, poslanika koji ima misiju pronositelja i promicatelja tevhida, vjere u jednog Boga, sintetizirajući tako misiju ranijih poslanika kao svojih prethodnika.

Nije slučajno da se u velikom izboru djela hadiske znanosti mladi profesor hadisa u Elči Ibrahim-pašinoj medresi opredijelio za ovo. Sujutijino djelo "El-džami'us-sagir" je, ustvari, most kojim se Indžić želi predstaviti bosanskoj javnosti. Njegov izbor Sujutije, kao najvećeg enciklopediste i autoriteta u hadisu, jasna je potvrda da ćemo o Indžiću kao novostasalom muhaddisu slušati i čitati dosta toga.

Muftija Nusret Abdibegović

IZ RECENZIJE mr. HAMIDA INDŽIĆA

U ime Allaha Milostivog Svemilosnog

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svih svjetova, a salavat i selam donosimo na najodabranijeg Poslanika Muhammeda s.a.v.s., njegovu časnu porodicu, sve njegove ashabe i na one koji slijede njegov sunnet sve do Sudnjeg dana.

Pred nama se nalazi još jedno vrlo značajno djelo iz oblasti hadiske nauke. Zbirka hadisa "Biseri vjerovjesničke mudrosti" koja predstavlja izbor iz Sujutijinog djela "El-džami'us-sagir" predstavlja krunisanje višegodišnjeg truda, istraživačkog rada i ljubavi prema drugom izvoru islama našeg mladog muhaddisa Saliha Indžića, profesora hadisa i hadiskih znanosti u Elči Ibrahim-pašinoj medresi u Travniku. Imam Sujuti (1445.-1505. god.) je izučavao mnoge znanosti, stoga se s pravom smatra klasičnim islamskim enciklopedistom. Napisao je više od 600 djela iz raznih oblasti, a posebno se istakao kao vrsni stručnjak i poznavalac hadisa i hadiskih disciplina. Njegovo djelo "El-džami'us-sagir" je privuklo pažnju mnogih učenjaka koji su se vrlo pohvalno izrazili o ovom djelu, crpili znanje iz nepresušnog vrela Poslanikove s.a.v.s. prakse, njegovih riječi i poruka koje su upućene svima nama. Poznati muhaddis našeg vremena šejh Muhammed Nasiruddin el-Albani, rahimehullah, koji je nedavno preselio na bolji svijet, je jedan od učenjaka koji je proučavao ovo Sujutijino djelo i dao ocjene hadisa koji se u njemu nalaze. Odabir samo vjerodostojnih hadisa (sahih i hasen), ocjene svakog hadisa kao i naznake u kojim djelima možemo pronaći svaki hadis, lahkoća stila, preciznost u odabiru riječi i pojmova, raznovrsnost tematike i logički raspored poglavlja, pojašnjenja manje jasnih pojmova i propisa, ukazivanje na povod pojedinih hadisa da bi se bolje razumjela problematika istih, su samo neke od karakteristika ovog vrlo vrijednog djela, a otkrivanje ostalih prepuštamo našoj ulemi, posebno onima koji se bave hadisom. Svakako da vjerniku čitanje ove zbirke hadisa čini posebno zadovoljstvo, jer saznanje da su u nju uvršteni samo vjerodostojni hadisi ulijeva sigurnost i potpuno pouzdanje u autentičnost spomenutih hadisa, a istraživačima olakšava pristup i pronalaženje hadisa u izvornim hadiskim zbirkama. Ovo djelo toplo preporučujem svima, moleći Uzvišenog Allaha dž.š. da se njegovim čitanjem još više upoznamo sa hadisom Allahovog Poslanika s.a.v.s., proširimo znanje o našoj uzvišenoj vjeri islamu i, svakako, nastojimo da naša djela budu u skladu sa porukama "onoga koji je poslan kao milost svim svjetovima".

Amin!

Bilješka o piscu

Salih ef. Indžić je rođen u Travniku 24.3.1974. god. Nakon završene osnovne škole upisuje Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu, koju uspješno okončava, i biva primljen na Odsjek za arapski jezik pri Islamskom univerzitetu u Medini, Saudijska Arabija. Kao redovan student 1994.god. upisuje Fakultet hadisa i islamskih znanosti na istom Univerzitetu te diplomira 1998.god. Trenutno radi kao profesor Hadisa u Elči Ibrahim-pašinoj medresi u Travniku i kao predavač Engleskog jezika u Osnovnoj školi "Mehurići" kod Travnika.

Sadržaj

U V O D 5
METODOLOGIJA PRONALAŽENJA HADISA 11
Nastanak i razvoj teorije o pronalaženju hadisa 12
Najznačajnija djela iz oblasti 'ilmut-tahridža 13
Znakovi upotrijebljeni u knjizi 33
Biseri vjerovjesničke mudrosti 35
١ - التقوى 37
1. BOGOBOJAZNOST / TAKVALUK 37
٢ - الإيمان 41
2. IMAN 41
٣ - الإسلام 47
3. ISLAM 47
٤ - الإحسان 53
4. DOBROČINSTVO / IHSAN 53
٥ - الطهارة 55
5. ČISTOĆA 55
٦ - الصلاة 59
6. NAMAZ 59
٧ - المسجد 77
7. DŽAMIJA 77
٨ - الصوم 81
8. POST 81
٩ - رمضان 89
9.RAMAZAN 89
١٠ - العيد 91
10.BAJRAM 91
١١ - النحر 93
11. KURBAN 93
١٢ - الحج 95

12. HADŽ 95
١٣- الزكاة وزكاة الفطر 99
13. ZEKAT I SADEKATUL-FITR 99
١٤- المال والإنفاق (الصدقة) 101
14. IMETAK I UDJELJIVANJE (SADAKA) 101
١٥- الجهاد وفضله 113
15. DŽIHAD I NJEGOVA VRIJEDNOST 113
١٦- العبادة 119
16. IBADET 119
١٧- الشرك 123
17.IDOLOPOKLONSTVO / ŠIRK 123
١٨- الكبائر 127
18.VELIKI GRIJESI 127
١٩- الاثم 137
19. GRIJEH 137
٢٠- التوبة 149
20. TRAŽENJE OPROSTA / POKAJANJE - -TEVBA 149
٢١- الكفر 153
21.NEVJEROVANJE / KUFR 153
٢٢- النفاق 155
22. LICEMJERJE / DVOLIČNOST / NIFAK 155
٢٣- الخمر 161
23. ALKOHOL 161
٢٤- القرآن 165
24. KUR'AN 165
٢٥ — السنة 171
25. SUNNET 171
٢٦- البدعة 173
26. NOVOTARIJA / BID'AT 173

٢٧- التسليم 175
27. SELAM (ISLAMSKI POZDRAV) 175
٢٨- الذكر وفضله 179
28.ZIKR I NJEGOVA VRIJEDNOST 179
٢٩- فضائل الصحابة 187
29. ODLIKE ASHABA 187
٣٠- الخلق والأدب 189
30. MORAL I PONAŠANJE / AHLAK 189
٣١- العلم وفضله 205
31. NAUKA I NJENA VRIJEDNOST 205
٣٢- الحلال والحرام 211
32. DOZVOLJENO I ZABRANJENO / HALAL I HARAM 211
٣٣- النية والنذر 219
33. ODLUKA, NAMJERA / NIJJET I ZAVJET 219
٣٤- العمل 221
34. RAD (DJELA) 221
٣٥- الدَّيْن 235
35. DUG 235
٣٦- النكاح 237
36. BRAK 237
٣٧- الوالدان والأولاد 243
37. RODITELJI I DJECA 243
٣٨- المرض 249
38. BOLEST 249
٣٩- الإمارة (السلطة) 253
39. VLAST 253
٤٠- القضاء والقدر 257
40. BOŽIJE ODREĐENJE 257

٤١ – الصداقة 261
41. PRIJATELJSTVO 261
٤٢ – عذاب الله 265
42. ALLAHOVA KAZNA 265
٤٣ – الساعة وأشراطها 271
43. SUDNJI DAN I NJEGOVI PREDZNACI 271
٤٤ – الجنة والنار 277
44. DŽENNET I DŽEHENNEM 277
٤٥ – الدعاء 283
45. DOVA 283
٤٦ – الرزق ورحمة الله 293
46. RIZK, NAFAKA I ALLAHOVA MILOST 293
٤٧ – رسول الله صلى الله عليه وسلم 297
47. ALLAHOV POSLANIK s.a.v.s. 297
٤٨ – المناهي 305
48. ZABRANE 305
٤٩ – الأحاديث المتنوعة 311
49. RAZNO 311
IZ RECENZIJE prof. dr. FUADA SEDIĆA 357
IZ RECENZIJE NUSRET ef. ABDIBEGOVIĆA, MUFTIJE TRAVNIČKOG 359
IZ RECENZIJE mr. HAMIDA INDŽIĆA 360
Bilješka o piscu 361
Sadržaj 362